

ॐ तस्मै ।

रतना भगत इत
भ ज ना भू त.

मुमुक्षुमाने लेट.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક 43543 વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ મરનામૂલ

વિષય ૨-૧૧

શ્રી.
રતના ભગત કૃત
ભજના મૃત.

ભાવિત્ર
વિશ્વામભાઈ કરમણનાં પૂન્યાર્થે
જપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર
મીસી જોડાલાલ વિશ્વામ.
મુ. કમ્પ મંદીઆ. હાલિ-અંજર.

આવૃત્તિ બીજી.] સને ૧૯૨૭. [પ્રત ૧૦૦૦

અમૃત્ય.

મુદ્રક:—પ્રભાશંકર જયશંકર પાઠ
ધી જગદીશ્વર ટાઇપ એન્ડ લીથો પ્રીટીંગ
ગીરગામ ગાયવાડી, ધર નં. ૯, મુંબઈ-

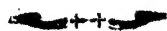
અર્પણપત્રિકા.

અનંત શક્તિ ચિદાનંદ સ્વરૂપ ભક્તવત્સલ
ભગવાન પરમાત્મા શ્રી ચત્રભુજ પ્રભુજનાં
પવિત્ર ચરણ સરોજમાં
યાપે આ દીન કીંકર પર દયાની દ્રષ્ટિ વરસાવી મારા
દૂગત પીતાશ્રીએ પ્રકટ કરેલી કૃતિરૂપ આ લઘુ પુસ્તકને
પ્રિય વાર જન્મ આપી જનસમાજના હિતાર્થે બહાર
પાડવાની મનોહર ભાવના આ કીંકરના અંતરમાં પ્રગ-
ટાવી તેથી આ લઘુ પુસ્તક આપની અનુપમ ભવ-
ભયહારક કરુણા શીતલતાના સ્મરણ રૂપે આપના
ચરણકમલમાં અત્યંત ઉદ્ધાસપૂર્વક સમર્પું છું
તે કૃપા કરી સ્વીકારવા નમ્ર વિનંતિ છે.

વિજયા દશમી,
કુમાર ૧૯૮૨
અંદીઆ કચ્છ.

લી. આપની ચરણરજતો અભિલાષી સંવક,
મીત્રી જોડાલાલ વિશ્રામ
ના હંડવત પ્રણામ.

મે આ

મારા સદ્ગત પીતાશ્રી વિશ્વામભાઈ કરમણે કીર્તન બજાવના જાણીતા બોધઓ માટે મારી અંજનની જાતિમાં થઈ ગયેલ બગત રતનાનાં બજાવનારી હસ્તલિખિત પ્રતો ધણીજ પરિશ્રમથી મેળવી સંવત ૧૯૫૦ ની સાલમાં જન હિતાર્થે છપાવી પુસ્તકના રૂપમાં પ્રકટ કરી કાંઈપણ લવાજમ લીધા વગર જાણીતાઓને મફત આપેલ હતી, એ પુસ્તક બાળબોધ ટાઇપમાં છપાયું હતું તેથી હાલમાં કેટલાક બાળઓ તરફથી એવી માંગણી કરવામાં આવી કે સદરહુ પુસ્તક ગુજરાતી ટાઇપમાં છપાવી ફેલાવો કરવો કે જેથી બાળબોધ ન જાણતા બાળઓ અને બહેનોને વાંચવું સુગમ પડે, તેમની માંગણીને માન આપી સદરહુ પુસ્તકમાં બેઠતો સુધારો વધારો કરી જાણીતા બોધઓ અને બહેનોની ઇચ્છા પૂર્ણ કરવા માટે આ પુસ્તક ગુજરાતી ટાઇપમાં છપાવી જન હિતાર્થે પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યું છે.

સદરહુ પુસ્તક વેચી વેચાવી મારે પૈસા પેદા કરવાની ઇચ્છા નથી. પણ મારા સદ્ગત પીતાશ્રી વિશ્વામભાઈ કરમણનાં પુન્યાર્થે જાણીતાઓને મફત આપવા છપાવી પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યું છે.

સદરહુ પુસ્તકની પહેલી બાળબોધ આવૃત્તિ છપાવતી વખતે ગામ શ્રી રેહાના જેથી હરિશંકર સાધારામે મનકુર ભગતન અપ્રસિદ્ધ હસ્તલિખિત બજાવનારી પ્રતો મેળવી આપવા ધણીજ પરિશ્રમ જોગવ્યો હતો, તેથી આ રથને તેમનો આભાર માગવામાં આવે છે. વળ

સદરહુ પુસ્તકની પહેલી આવૃત્તિનાં છપાએલાં બજનોમાં કેટલાંક અશુદ્ધ અને ત્રોટક ચરણો જોવામાં આવતાં હતાં તેથી આ વખતે અમારા મહેતા ભવાનીશંકર શિવજીએ તે તપાસી શુદ્ધ કરી આપવા પ્રયાસ કર્યો છે. જેથી તેમનો પણ આ સ્થળે આભાર માનવામાં આવે છે.

મજકુર રતના ભગતનું જીવન ચરિત્ર લખવાની ધણીજ ઉમેદ હતી, પણ સંજોગવશાત તેમના જીવન ચરિત્રની શોધ અપ્રસિદ્ધ હોવાથી મળી શકી નથી. જેથી મારી ઉમેદને હાલ તો દગ્ગાવી દેવી પડે છે, પછી ઇશ્વરકૃપા હશે અને સદરહુ પુસ્તકની ત્રીજી આ તિ બહાર પાડવાનો વખત આવશે તો તે ઇચ્છા પૂર્ણ થશે. મજકુર રતના ભગતનું જીવનચરિત્ર સંક્ષેપમાં અભ્યુદય પ્રકાશ નામના પાક્ષિકના દીવાળી અંકમાં ચાલતી સાલે પ્રગટ થએલ છે, તે વાંચી વાંચકો હાલ તો પોતાની જાણસા પુરી કરશે.

મજકુર રતના ભગતનાં બજનો પહેલાં અમારા પીતાશ્રીજીએ છપાવેલ તે ઉપરાંત આ આવૃત્તિમાં બીજાં વિશેષ પણ મેળવી ઉમેર્યાં છે, અને હજી પણ મારી જ્ઞાતિના બાપજોને ખાસ સૂચના આપવામાં આવે છે કે અપિણી જ્ઞાતિના કવિરત્ન રતના ભગતનાં આ પુસ્તકમાં છપાયા શીવાયનાં બીજાં પદો મળી આવે તો તેમણે અમારી તરફ મોકલી આપવાં. જેથી પરમાત્મા ત્રીજી આવૃત્તિનો વખત આપે તો તેમાં તે દાખલ કરી શકાશે.

રતના ભગતનાં બજનો ઉપરાંત સદરહુ અંથમાં માગવતના આર રકંધોનાં ઘોળ તથા બીજાં પણ કેટલાંક બજનો અંજારમાંથી અના-
યાસે મળી આવતાં તે પણ વાંચક જનોની ઇચ્છા જોઈ દાખલ કરવ માં આવ્યાં છે, અને તેના અનાવનારનો ઉપકાર માનવામાં આવે છે.

સદરહુ પુસ્તકમાં વાંચકમણેને કાંઈ ફેરફાર કે ભુલચુક જોવામાં આવે તો હંસક્ષીર-ચાચે ગુણુ ગ્રહણુ કરવા વિનંતિ છે. અને કાંઈ સુજ્ઞ વાંચક બાંધ કાંઈપણ પ્રકારનો સુધારો વધારો કરવા સલાહ આપશે તો તે બદલ તેમનો આભાર માની ત્રીજી આવૃત્તિમાં તે દાખલ કરવામાં આવશે.

મુ. ચંદીઆ, પોસ્ટ ઓફીસ.
જીલ્લા-કચ્છ અંબર.
સં. ૧૯૮૨ આસો સુદી ૧૦.

લી.

મીસ્ત્રી જોડાલાલ વિશ્રામ.

શ્રી ભજનામૃત.

કચ્છી કદીયા ક્ષત્રીય કોમના મહાન્ ઉદ્ધારક
બાહોશ પ્રભુપરાયણ
સ્વ. મીસ્ત્રી વિશરામભાઈ કર્મણ.

જન્મ:— } મુ. કચ્છ ચંદીયા. { સ્વર્ગવાસ:—
ઈ. સ. ૧૮૪૨. } જીવિત-અંતર. { ઈ. સ. ૧૯૦૬.

સ્વર્ગવાસી મીસ્રી વિશ્રામભાઈ કરમણ ચંદીયાવાળા એમની સંક્ષિપ્ત જીવનનોંધ.

[જે સદ્ગત પુરુષની પાછળ પુણ્યાર્થે ભક્તિમાર્ગનો આ અમૂલ્ય ગ્રંથ જીવનસુખોને વિના મૂલ્યે આપવાનું યોગ્ય છે, તે સ્વ. મીસ્રી વિશ્રામ ભાઈની ટુંક જીવનનોંધ કડીયા જ્ઞાતિનાં એ વર્તમાન પત્રોમાં પ્રકટ થઈ હતી, તે પ્રમાણે જ લોકશ્રિયને અનુસરી આ પુસ્તક સાથે તે જોડી પ્રકટ કરવાનું યોગ્ય ધાયું છે.]

(૧)

સર્વ શક્તિમાન પ્રભુ પોતાની અદ્ભુત શક્તિ અને કૃતિનો પ્રભાવ જગત ઉપર કેવી અદૃશ્ય રીતે ફેલાવી રહ્યો છે તેનું સૂક્ષ્મ અવલોકન નહિ કરનારને તેની ગમ પડી શકે નહિ. પચાસ સાઠ વર્ષ પહેલાં કડીયા ક્ષત્રીય જ્ઞાતિનો કચ્છનો વસવાટ ખેડૂત કામ તરીકેનો મરખીયા કુંભાર તરીકેનો કડીયા કુંભાર તરીકેનો જ હતો. અર્થાત્ તદ્દન સામાન્ય સમાજ (લોકવરણ)ની મચ્છરીનો જ હતો. આજે એ જ્ઞાતિ લોકવરણ મટી "કચ્છી" તરીકે સારી નામના મેળવી રહેલી કામોમાંની એક પ્રતિષ્ઠિત

કામ ગળાય છે. કોન્ફેક્ટર તરીકે મોટા મોટા સાહસ ઉઠાવે છે. અને સારો યશ મેળવે છે.

માત્ર પચાસ વર્ષમાં જ આ કામમાં આવો અદ્ભુત ફેરફાર અને તે પછી કોઈ સ્કુલ કે શાળાઓની નિયમિત તાલીમ કે તરબીયન મેળવવાની અનુકુળતા શિવાય એ આ કામમાં કુદરતથીજ રહેલી આવેલી અસાધારણ શક્તિ અને સાહસ દર્શાવી આપે છે. અને આ શક્તિ અને સાહસને જ પરિણામે આ કામમાં અનેક ધનાઢય અને જ્ઞાનવીર સન્ન્યન થઈ ગયા છે અને થાય છે.

મીઝી શાંતિને લોકવરણની સ્થિતિમાંથી વ્યાપારી અને કુન્નરજાની દષ્ટિએ પ્રથમ દરજ્જા ઉપર લાવવાનો યશ પ્રાપ્ત કરનાર મીઝી વિશ્રામબાઈ કરમજીનો જન્મ ઇ. સ. ૧૮૪૨ માં અંબર તાલુકામાં ચંદીયા ગામે થયો હતો. ઇ. સ. ૧૮૬૬ માં પોતાના બાઈ દેવશીબાઈ અને ધનજીબાઈ સાથે આજીવિકા સંપાદન કરવા સાર તેઓ સિંધ ગયા. આ ૧૮૬૬ની સાલ મીઝી કામના ઇતિહાસમાં ચિરસ્મરણીય રહી જશે. એનું કારણ એ છે કે ત્યારથી આ કામના સારા રૂપમાં ધનાર પરિવર્તનની શુભ શરૂઆત ચાલુ થઈ હતી. ધરમાં ગરાસ વગેરેની સાધારણ સારી સમવડ છતાં પરદેશ જવા લાવના થઈ એ બલિષ્ઠમાં ધનાર પરિવર્તનને લઈનેજ હશે એમ માની શકાય.

તેણે બાઈઓમાં કુદરતી બક્ષીસનો યોગ હતો, અને સિંધમાં રહેલી શરૂઆત થતી હતી, ત્યાં તેઓ કામ કરવા ગયા. તેમની કામ કરવાની શક્તિ ઉપરી અમલદારની નજરે આવી, અને તેણે તેઓને કોન્ફેક્ટ

અને પગાર બંનેથી કામગિરી આપી. કામ માટે દરેક પ્રકારનું માણસોની જરૂર :હોવાથી સાહેબે એમને માણસો મેળવવાને પણ કહ્યું. વિશ્વરામભાઈને આથી પોતાના સંબંધી જ્ઞાતિ બાઈઓ અને સ્નેહી વર્ગને તથા દેશબંધુઓમાં જોઈ કામ કરી શકે એવા, કરવા સજી હોય તેવાઓને ધંધે લગાડવાની બહુ ઉત્તમ તક મળી, અને એણે એનો બનતો સારો લાભ લીધો. દેશમાંથી મોટી સંખ્યામાં એમણે કડિયા કોમ માટે પોતાના જ્ઞાતિ બંધુઓને બોલાવી કામે લગાડ્યા અને સારી રોજી આપાવી. કેટલાકને પેટા કોન્ટ્રેટ પણ આપાવ્યા, મુતાર કામ જાણનારા, લુહાર કામ જાણનારા, ચુનો પકવવાવાળા વગેરેને જુદાં જુદાં કામ ઉપર તેમણે ચઢાવી દીધા. અને કચ્છની ગરીબ કડિયા કોમ તથા બીજી કોમને સાધનસંપન્ન સાહસિક અને વ્યાપારી જીવસાવાળી બનાવી દીધી. એ પછી આ કોમમાંથી બાહોશ મીઠ્ઠીઓ, બાહોશ કોન્ટ્રેક્ટરો, બહાર પડતા રહ્યા છે. બીજી તરફથી વિશ્વરામભાઈએ પોતાના ઉપરી ઔદ્યોગીકરણને જરૂરત મુજબ માણસો પૂરા પાડ્યા એટલે એમનું માન વધ્યું અને કોન્ટ્રેક્ટનાં બહુ સારાં સારાં કામો એમને મળ્યાં. આ રીતે તેમણે પોતાનાં ઉદ્યોગમાં સંપત્તિ અને કીર્તિ બંને પ્રાપ્ત કર્યાં. આઠેક વર્ષ કામ કરી તેઓ પાછા કચ્છ ગયા અને સન ૧૮૭૬માં રજપૂતાના માળવા રેલ્વેમાં કામ કરવા ગયા. સિંધમાં મેળવેલાં સારાં સર્ટિફિકેટથી તેમને અહીં પણ સારાં કામ મળ્યાં. પાલણપુર, ખરેડી આદિ સ્ટેશન તથા મોટાં મોટાં કન્ટિંગનાં કામો એમણે રેલાં છે. ૧૮૮૨ માં તેઓ મદ્રાસ ગયા. ત્યાં પણ તેઓએ ચાર વર્ષ કામ કર્યું. ત્યાંથી તેઓ પુને ગયા અને ઘટમાં બુગદાઓ તથા નીરા કુખ્યા કરા વગેરે નદીઓ ઉપર અનેક જગ્યાએ મોટા મોટા

પૂલો બાંધવાનું કામ તેમણે કર્યું. તેમાં પણ પોતાના શાંતિ બાંધકોને મોટી સંખ્યામાં તેઓએ કામે લગાડ્યા હતા. કોન્ટ્રેક્ટસ અપાવ્યા હતા. અને પેટા કોન્ટ્રેક્ટસમાં દાખલ કર્યા હતા, આ કામમાં જોડતાં નાણાં પણ તેમણે આપ્યાં હતાં. આ કામ બહુ મોટાં હોવાથી સૌને આર્થિક લાભ બહુ સારો થયો હતો. ઇ. સ. ૧૮૮૮માં તેઓ ચાલતે કામે પોતાની પુત્રીનાં લગ્ન સારૂ સ્વદેશ આવ્યા હતા અને પોતાની શાંતિનાં અદારે ગામનાં વતનીઓને જમાડ્યા હતા. લગભગ પાંચે લાખ રૂપિયા ખર્ચી પોતાના વતનમાં તેમણે વિષ્ણુ ભગવાનનું એક ભવ્ય સુંદર દેવાલય બંધાવ્યું હતું. અને પ્રતિષ્ઠા પ્રસંગે આખા ગામને (ધુઆબંધ) ભોજન આપ્યું હતું. આ શિવાય પણ અન્ય મંદીરો તેમણે બંધાવ્યાં છે પણ આ દેવળની રચના અને કારીગરી અનુપમ છે. ૧૮૮૯માં ફરી તેઓ રેલ્વેનાં કામે ઉપર ગયા હતા. અને બે વર્ષ પછી પાછા આવ્યા હતા. પોતાના વસવાટ માટે તેમણે બંધાવેલાં ભવ્ય મકાનો તેમની સ્થિતિનું બાન લોકોને કરાવે છે. તેમની સંપત્તિમાંથી તેમણે સારો ગરાસ પણ મેળવેલો છે. કચ્છમાં પણ તેમણે કોન્ટ્રેક્ટનાં અનેક કામ કરેલાં છે.

કચ્છ માંડવીમાં એકવાટર (કુડદા) નું થયેલું કામ એમણે જ કરેલું છે. તથા માંડવીની એક વખતની જાહેજલાલીનું દિર્ઘશન કરાવવા ઉમેલો રક્ષાવતી નદીનો પુલ પણ એમનો જ બાંધેલો છે. અંજાર પાસે શિંશુયા ગામનું તળાવ પણ રાખના કોન્ટ્રેક્ટર તરીકે એમનું જ બાંધેલું છે. અને કચ્છની પાંચીસ માઇલની રેલ્વે લાઇનના કોન્ટ્રેક્ટર પણ એ જ હતા.

૧૮૯૩માં એ પોતાના હસ્તકના કોન્ટ્રેક્ટરોનાં કામ અને બીજા જાતે તપાસવા ગરીબ તરફ ગયા હતા. કોલકિલ્ડસની તપાસ કરતાં તેની પરિસ્થિતિ જોતાં કોલસાના ઉદ્યોગનું ભવિષ્ય ઉજવણ છે એમ એમને પ્રતીત થયું. અને તેઓ પોતે સાહસ કરી ધંધામાં પડ્યા. બીજાઓને પણ તે સંબંધમાં પ્રોત્સાહન કયું અને તે માટે જોઈતી નાણાંની મોટી રકમો ધીરી.

એમની ગેરહાજરીમાં ચાલેલાં એ કામોમાં તેઓ પોતે ફતેહમંદ ન થયા, પણ બીજા જેઓએ તેમના પ્રોત્સાહનથી પણ જાતિ દેખરેખથી આ કામ ચલાવ્યાં તેમને આ કામમાં બહુ મોટી ફતેહ મળી, આ કામ કચ્છીઓને હાથે એટલાં બધાં આગળ વધ્યાં કે કોલકિલ્ડ કચ્છીઓની જન્મભૂમિ જેવો પ્રદેશ થઇ પડ્યો છે.

સન ૧૯૦૦ કચ્છમાં બ્યારે છાપ્પન્નીઓ મહાન ભયંકર દુષ્કાળ પડ્યો ત્યારે ગરીબ માણસોના નિભાવ માટે તથા પશુઓના બચાવ સાર દ્રવ્યની બહુ સારી મદદ તેમણે કરી હતી.

કચ્છના વિદ્યમાન ના. મહારાવશ્રીના જાતિ પરિચયમાં તેઓ અનેક વખત આવ્યા હતા, અને એમનો સદ્ભાવ તેઓ મેળવી શક્યા હતા.

ખ. સ. ૧૯૦૯ માં તેમનું અવસાન થયું હતું. અને એમનું સ્થૂલ શરીર જો કે નાશ પામ્યું છે પરંતુ એમનું ચૈતન્યરૂપ સૂક્ષ્મ શરીર એમની સારી નામના સાથે ચિરકાળ લગી કાયમ રહેશે.

સ્વ. વિદ્યાચાર્યશ્રીને એમની જાતિના 'પ્રીન્સ' ની ઉપમા આપવામાં આવે તો એમણે જાતિની સ્થિતિમાં આચાર-વિચારમાં ફરેલા પરિવર્તનને અંગે તે ચોખ્ખા ગણાશે. એમની જાતિને ઉચ્ચતર સ્થિતિએ પહોંચાડનાર સાહસ માટે મન્યુષ્ય મનોબલ અને અથાગ ઉદ્યોગજીવિના બીજના પ્રેરક અને ધોષક તેઓજ હતા. મીચી કામના ઇતિહાસમાં તેમનું સ્થાન હમેશાં ઉચ્ચ રહેશે.

(કચ્છ વર્તમાન.)

(૨)

એક વ્યક્તિ કે એક જાતી કે એક પ્રજાની સ્થિતિમાં બ્યારે સારા કે નરસા ફરમાં સ્થિત્યંતર થવાનું હોય છે ત્યારે તેમાં એવા પ્રકારના વ્યક્તિ-ગુણ અંગેના આવિર્ભાવ થાય છે.

અરધા સૈકા ઉપર કચ્છમાં કડીયા જાતીની હયાતી લોકવર્ણ્ય તરીકેનીજ હતી. પણ દીન દયાળુ પ્રજાની કૃપા થઈ અને આપણી જાતીની એ અધઃ પતિત સ્થિતિમાંથી સારી સ્થિતિનાં ફરમાંતર થવાનાં બાવી પ્રગટ થવાનો જોગ થતાં ગામડાંઓમાં કહેા કે દેશમાં પણ ઉચ્ચ પ્રકારની તાલીમ મેળવવાનાં સારાં સાધનો ન હતાં છતાં ઉચ્ચતર મનોભાવનાવાળા જાતિ જનો પેદા થયા અને એમના સાહસિક પ્રયાસોને પરીણામે આજે એકુતમાં કે કડીયામાં હોઈ શકે કે માની શકાય તેટલીજ બુદ્ધિવાળા કામમાં ન અપતાં આપણે દરેક ઈલાકામાં ઉદ્યોગી પ્રવૃત્તિ-પ્રગતિ કરી શકનાર કામ તરીકેની સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરી શક્યા છીએ. એ સાહસિક વાતાવરણના જન્મદાતા ભરીમનું

માન સ્વર્ગસ્થ રા. રા. વિશ્વરામભાઇ કરમણુ ચંદીયાવાળાને થતે છે. ચંદીયા જેવા નાનાં ગામમાં જન્મ પામી ચોવીસ વરસની ઉંમરે વ્યાવસાયિક પ્રવાસ અર્થે એ સીધ તરફ ગયા. પ્રભુએ એમને માટે સરળતા રૂપી સંયોજો તો જોડવેલાજ હતા એટલે ત્યાં એમને કોટડી મુકામે સીધ રહેવેના ઝોરીસરથી પ્રસંગ થયો. એમણે વિશ્વરામભાઇની કુશીઆરી જોઇ એમને આવરસીયર તરીકે કામે બળકવા તથા એમના ભાઇજોને કૉન્ટ્રેક્ટ કામ બાખ્યાં. તે વખતે રહેવેની શરઆતનો જમાનો હતો. એટલે કામ માટે માણસો પૂરતા પ્રમાણમાં મળી શકતાં ન હતાં. સાહેબે વિશ્વરામભાઇ પાસે માણસોની માગણી કરી. એજ પ્રસંગ કચ્છની કડીયા જ્ઞાતિ માટે ઉચ્ચ સંયોગ ધડનારો હતો. કચ્છ તો મૂળથીજ માત્ર ખેતી ઉપર છવનારો કે વસનારો મુલક હતો. એટલે કડીયા કામ માટે, સુતાર કામ માટે, ચુના કામ માટે, વગેરે જે જે કામ માટે જેટલાં પ્રમાણમાં માણસોની જરૂરત હતી તેટલા પ્રમાણમાં કે તેટલી સંખ્યામાં વિશ્વરામભાઇએ પોતાના સંબંધીઓ, જ્ઞાતિભાઇઓ, હેતુ સંતોષીઓ, દેશજંદુઓ, અને વ્યવસાયશીઓને ત્યાં જોડાવ્યા. રોજનદાર તરીકે સારા પગારો અપાવ્યા. અને કેટલાકને સારા સારા કૉન્ટ્રાક્ટસ અપાવ્યા. તેમ પોતે પણ નોકરી સાથે સારી નામના, સારો વિશ્વાસ, અને પરીણામે બહુ સારા કૉન્ટ્રાક્ટસ મેળવ્યા તથા સારી સંપત્તિ પેદા કરી. ગરીબીમાંથી એકદમ બંધામાં જોડવાયાને એમ જેમાં પણ બહુ સાફ ઉત્તેજન મળતાં આપણા જ્ઞાતિજનોમાં એ જુલસો આગળ વધ્યો અને તે આજ લગી હિ પામતો રહ્યો છે. અર્થાત કૉન્ટ્રાક્ટર તરીકેનું સાહસ ખેડનારની સંખ્યા વધતીજ રહે છે અને હવે એ સાહસ તરીકે પણ સામાન્યતાઃ બંધા તરીકેજ પરીણામ પામેલું અનુભવાય છે અને

તેનાં સારાં કૃષો જમતની નજર સમક્ષ રહ્યું છે. વિશ્વરામભાઈનું તો જીવનજ્ઞાતિઉત્તમિતિ પ્રવાસ અર્થે યોજાયું હતું એટલે એમણે તો પોતાની વ્યાવસાયિક જીંદગીની શરૂઆતથી પોતાના જીવન પર્યંત પોતાના દરેક સાહસ સાથે જાતિય ધુઓને બનતી દરેક સાહાય આપી આગળ વધાયા હતા. પાછલા વખતમાં જાતિને શોભાકપ સાહસ કરી બતાવનારા જે જે પુરુષો થયા તે બધાની વ્યાવસાયિક જીંદગીની શરૂઆત શેઠ વિશ્વરામભાઈ પાસેથીજ થએલ હતી. એમણેજ એમને પોતાનાં કામોમાં તાલીમ આપી કોન્ટ્રેક્ટસ અપાવ્યા, તથા પૈસા સંબંધી પણ પૂરતી મદદ કરી હતી. સીધ રેલ્વે, ખી. પી. સી. આર્થ. રેલ્વે, રાજપૂતાના માળવા રેલ્વે, મદાસ રેલ્વે, જી. આઈ. પી. રેલ્વે. દરેકમાં એમણે પ્રખ્યાત કોન્ટ્રેક્ટર તરીકે કામ કરી સારી નામના પ્રાપ્ત કરી હતી. ચંદીયામાં એમણે પોણા લાખ કોરી ખરચી એક મંદીર બંધાવ્યું છે. જેની ઉત્તમ કારીગીરી અને ઉત્તમ બાંધણી બાબત પણ બેનારને તાણુખી ઉત્પન્ન કરે છે. એ મંદીરમાં મૂર્તિપ્રતિષ્ઠા કરાવી ત્યારે એમણે ધુઆળાંધ ગામ (ગામમાં કોણખી કામનો દરેક જથ્થો) જમાડ્યું હતું. તે વખતે એમણે પોતાની પુત્રીનાં લગ્ન પણ ક્યાં હતાં તેમાં પણ અઢારે ગામની નાતને નિમંત્રણ આપેલું હતું. સં. ૧૯૪૭ માં પોતે રીઠાયર થયા હતા અને ત્યાર પછીની જીંદગી પોતાના વતનમાંજ ગાળી હતી. કચ્છ માંડવીમાં થએલ એકવૈઠર ફૂડગનું કામ, રૂકમાવતી નદીના પુલનું કામ, અંબાર પાસે સીંચાણ ગામે તળાવનું કામ કોન્ટ્રેક્ટર તરીકે કરેલ હતું. એ કામે જેવાથીજ એમની બુદ્ધિ શક્તિને ચિતાર આવી શકે તેમ છે.

કચ્છમાં પાંત્રીસ માંડલીની રેલ્વે છે. તેના કોન્ટ્રેક્ટર પણ તેજ હતા.

અર્થાત્ લાઈન એમનીજ ખાંધેલી છે. અંગાળમાં કચ્છીએએ કાલસાના વેપારમાં સાહસ ખેડ્યું. તે સાહસના પ્રભુ ઉત્તેજન હતા તેજ હતા. પોતે જ સરઆતમાં ભાગા મેળે ખરીદ્યા હતા તથા ખીજાએને મેળ ખરીદવા નાણાંની પૂરતી મદદ આપી હતી. જેમ પોતે વ્યાવસાયિક જીવસાથી તન્મય હતા તેમજ ધાર્મિક ભાવના માટે પણ તેવાજ પ્રમાણમાં ઉત્સુક રહેતા. દુકાનોમાં કરવરાં વરસોમાં એમણે મરીજ માણસો અને પંથઓના નિભાવ અર્થે બહુ મોટી રકમો ધર્મોદ્ધાર કરી હતી.

સં. ૧૮૬૫ માં એમણે આ દાની દુનીયાનો ત્યાગ કર્યો હતો. એમની ખોટ જ્ઞાતિ માટે ન પુરાઈ શકે એવી ભારે છે. એમનું આયુષ્ય જીવન જ્ઞાતિસેવા સમાજસેવામાં જ વ્યતીત થાય છે. અને જો કે એ પોતે તો પોતાનું જીવન સરજ કરતા ગયા છે પણ વિદ્વાનોનાં મહા વાક્ય છે કે દેશ કે પ્રજા પોતાનામાં થઈ ગયેલ અનુકરણીય જીવનવાળા માણસોના ગુણોને બ્યાં લગી સમજતાં શીખેલ નથી ત્યાં લગી એ પ્રજા પ્રજા તરીકેની ગણતરીમાં આવી શકતીજ નથી. કચ્છને પણ આ નિયમ સામાન્યતઃ લાગુ છે. અને તેથીજ કચ્છમાં ભૂતકાળમાં થઈ ગએલા દેશને શોભા રૂપ, દેવરૂપ, નરો સંબંધમાં કચ્છની વર્તમાન પ્રજા કાંઈજ જાણતી નથી કે જાણવાનો પ્રયાસ પણ કરતી નથી એજ તેના અધઃપાતનું મૂળ કારણ છે.

(અવ્યુદય પ્રકાશ.)

સર્વોત્કૃષ્ટ
ને સોંપું

સૌરાષ્ટ્રનું સુવર્ણ મંથ સચિત્ર સાહિત્ય.

સંગ્રહો!
સંગ્રહો!

શેણી અને વિઝાણુંદ.

સાધ્વી સતી દમયંતીની ચેટે પ્રેમીની પાછળ વન
વન રજળતી પ્રેમપિપાસુ, વાંઝીયાને ઠીકરા દેતી,
પાપીઓનો પ્રભય કરતી, ચારણ જ્ઞાતિમાં અધાપિ
દેવી તરીકે પૂજતી, ઠીકીના ચાહેનચાહ અઘાઉદીનને
પણ ચમત્કારથી નમસ્કાર કરાવી ભરદરબારમાં નમ-
જીયાને મછો ઉગાડતી, ચાસક જોગણીઓને પ્રસન્ન કરી
દુર્ગાદેવીની બેધારી તરવાર અને ચિતોડની ગાદી
પોતાના ભક્તને અપાવતી, આમરણાન્ત કોમાર મત
પાળનારી, અને છેવટ પ્રેમીને પરલોકમાં પામવા હીમા-
લયમાં હાડ ગાળનારી

વિશુદ્ધ સતી શેણી

અને પોતાની પ્રેમદા પાછળ પોતાના સર્વસ્વનો
અને અંતે આત્માનો પણ ભોગ આપનાર, પ્રેમની
પુમારીમાં મહમરત થયેલ

જાંત્રવાદી વિઝાણુંદ.

એ પ્રેમી યુગલની દિલ ઉશ્કેરનારી, સૌરાષ્ટ્રના સુંદર
સૌરાષ્ટ્રની અમલથી ભરપૂર, દેવીપ્રેમનો પાઠ પઢાવતી,
આ મનોહર વાર્તા પ્રેમીઓની વિવિધ મનોદશાનાં

આકર્ષક ચિત્રો સાથે

ટુંક સમયમાં જ પ્રકટ થશે.

ક્રીંમત રૂ. ૧. પોસ્ટેજ જુદું.

અગાઉથી આહક થનારને પોણી ક્રીંમતે મળશે.
માટે આહક થઈ નામ નોંધાવવા છત્રજ નીચેને ટકાણે
એક પત્ર હમણાં જ લખો.

પુસ્તક મળવાનું ટકાણું:—

પ્રભાશંકર જયશંકર પાઠક.

અધિપતિ મોદ માર્તંડ મુંબઈ-૪.

સચિત્ર

નવલકથા.

વહેલા તે વહેલા, દીલ કરશે તે પરતારી.

જપાય છે!

જપાય છે!

અનુક્રમણિકા.

પદ નંબર.	પદની પહેલી પંક્તિ.	પૃષ્ઠ.
૧ સમજ સમજ મન આદ અંત મીથ્યા તન.	૧
૨ નમો ગુરુ દેવ જીનું જોવીંદ અતાયે હે.	૧૨
૩ ગણુપત ગાઈ ગુરુ જોવીંદ.	૧૮
૪ મોરલી નાદ અગાધ છે.	૨૫
૫ આજ સખી મહા વનમાં.	૨૬
૬ યથારથ કહું જામની.	૨૭
૭ શરદની રાત સોહામણી....	...	૨૮
૮ આજ આનંદ અભિનવો.	૨૯
૯ વચન તમારાં વિઠલા.	૩૦
૧૦ રમત માંડી રસ રૂપની.	૩૧
૧૧ રજની વીતી રમતાં સખી.	૩૨
૧૨ ધન ધન રજની આજની.	૩૩
૧૩ અમારો આત્મારામ કામ નહીં તેને રે.	૩૪
૧૪ એવો અદ્વૈત આત્મારામ.	૩૮
૧૫ એવો આ દેહનો રે આધાર.	૪૦

૧૬	એવો અનુભવનો આનંદ.	૪૧
૧૭	એવા સંત કહે તે સાચ.....	૪૨
૧૮	એવી સંતો તણી જે સાન.	૪૩
૧૯	સાસુજી તો કહે છે રે સુણો વહુ વાતડી રે.	૪૪
૨૦	જાએ તે થાય તે વાદળાં ગગનમાં.	૪૫
૨૧	સતગુરુ સાનમાં સંત સમજ્યા ખરા.	૪૭
૨૨	સકળ કવિજન રે સમજીને કે છે.	૪૮
૨૩	પછી વાલપ આવી રે ખોલાવ્યા વાલે.	૪૯
૨૪	મુને માખણ દેજે જમવાને માતા.	૫૦
૨૫	ખોળામાં ખેસારી રે હરિ ખોલ્યા કાણું.	૫૧
૨૬	બહુ રીસ માતાને રે મન વસમું લાગે.	૫૨
૨૭	માતા ગોળીમાં રે મેં એક હાઉ દીડું.	૫૩
૨૮	પછે તતક્ષણ છોડ્યા રે બંધન હાથેથી.	૫૪
૨૯	જમુનામાં વારયું રે જોકુલ ગામ નવું.	૫૫
૩૦	તું તુંને જાણ્યો રે બાપ તું જાણે હું નહી.	૫૬
૩૧	આત્મા ઓળખ્યો રે બાપ ૩૫ માંહી અ૩૫.	૫૭
૩૨	ગુરુગમ જાણીએ સુખ સાતા રે.	૫૮
૩૩	સજ્જે શણગાર સરવે સાહેલી રે.	૬૧
૩૪	અકરૂડ તેડવાને આવ્યા રે.	૬૩
૩૫	તમે આનંદ લેવા અમારો રે.	૬૪
૩૬	તમે કેમ મથુરામાં જાશો રે.	૬૪

૩૭	તમે મોહન મથુરામાં ચાલ્યા રે.	૬૫
૩૮	તમે ધીરજ રાખોને ધારી રે.	૬૬
૩૯	હવે ભવન જામએ કેમ ભોળી રે.	૬૬
૪૦	તમે રૂઢન કરોમાં રાધા રે.	૬૭
૪૧	હવે ઓળખીઆ અવિનાશી રે.	૬૮
૪૨	ભરમ ભાંગ્યો નહી મન તણો મૂરખા.	૬૮
૪૩	સારમાં સાર છે પ્રપંચ ત્યાં પાર છે.	૭૦
૪૪	ગીપજ્યું વિશ્વ તે એક અવિનાશથી.	૭૧
૪૫	અચળ આનંદમાં બ્રહ્મ વિભસી રહ્યો.	૭૨
૪૬	સજાંગ સમજ્યા વીના સંશય છુટે નહી.	૭૩
૪૭	રવિ પ્રગટ્યા વીના રજની તો નહી ટળે.	૭૪
૪૮	વાર શું વર્ણવું વાર તો વહી ગઈ.	૭૫
૪૯	એક ગીજ આત્મા કોઈ ખીજે નહી.	૭૭
૫૦	શ્રી ગણપત પહેલા ગુરુ વદો બહુ કર જોડ,	૭૮
૫૧	હૃદયમાં સમજણ સાચી દીસે.	૮૪
૫૨	સમજે ગણપતિ ગણના ઇશ.	૮૮
૫૩	ભોગ બહુ ભોગવે મન વડે બહુ દુખી.	૯૫
૫૪	જે ગમે તુજને નાથ વિશ્વંભરા.	૯૬
૫૫	ધણ તણા ધાવ તે અગ્નિ તો નહી સહે.	૯૮
૫૬	થાપ ઉથાપ તે ખેલ માયા તણો.	૯૯
૫૭	અદૈત દેશ તે સંત સમજ્યા પછી....	...	૧૦૦

૫૮	સંતની સાન તો કાન સમજે નહીં....	૧૦૧
૫૯	ધ્યાન તો જે ધરે જ્ઞાન નહીં જેહને.	૧૦૩
૬૦	અઅંધ જાએ આંધવા અંધ પોતે પડે.	૧૦૪
૬૧	ગણુપતિ ગણુનો રે ભાષ....	૧૦૫
૬૨	અખરાતીત ઓળખો રે ભાષ.	૧૦૬
૬૩	રમત રસ રૂપની રે ભાષ.	૧૦૮
૬૪	નિર્ગુણ નિર્મળો રે ભાષ.	૧૦૯
૬૫	તત્વ તે તત્વમાં રે ભાષ....	૧૧૦
૬૬	પ્રીત તો પામીએ રે ભાષ.	૧૧૧
૬૭	જીત્યા તે જાણીએ રે ભાષ.	૧૧૩
૬૮	આપદા એમ ટળે રે ભાષ.	૧૧૪
૬૯	સત શ્રદ્ધી સમગ્રવું રે ભાષ.	૧૧૬
૭૦	શું દીકું સારું સંસારમાં રે.	૧૧૭
૭૧	કોઇ કેવું નથી ન સાચું જાણુજે રે.	૧૧૮
૭૨	કથિં માન તો કોઇ તારું નથી રે.	૧૧૯
૭૩	ચેત ચેત અચેત ચેત ચિત્તમાં રે.	૧૨૦
૭૪	તન તારું નથી જાણુજે રે.	૧૨૧
૭૫	રાજ અસત અદ્વંકાર અભિમાનને.	૧૨૧
૭૬	ખોયો મનખો તે ચાલ શ્રદ્ધી ચોરની રે.	૧૨૨
૭૭	હું હાર્યો પછી હરજી મળે રે.	૧૨૩
૭૮	દિન રૂડા તે દિ તારા જાણુવા રે.	૧૨૪

પદ નંબર.

પદની પહેલી પંક્તિ.

પૃષ્ઠ.

૭૬	જેણે હરિરસ પીધા હેતમાં રે.	૧૨૫
૮૦	અહમ્મી આત સો અહમ્મી હી જાનત.	૧૨૬
૮૧	દેખો દેખો રે સતગુરુની મહેર રે.	૧૨૭
૮૨	દેખો દેખો રે સંસાર સ્વપનું રેન.	૧૨૮
૮૩	સંતો વસંત યતાયો ગુરુએ સોધ.	૧૨૯
૮૪	સંતો વસંત ઋત જન જાને સોધ.	૧૩૦
૮૫	હોરી રંગ મચાવો રે.	૧૩૨
૮૬	સખ સુનીઓ વ્રજનારી રે.	૧૩૨
૮૭	જેસે કહું એસે કાજે રે.	૧૩૩
૮૮	ખેલત રાધે કનકયા રે.	૧૩૪
૮૯	દુરભાગ મત જાણ્યો રે.	૧૩૫
૯૦	હોરી ખેલે વ્રજનારી રે.	૧૩૬
૯૧	ખેલત હોરી કનકયા રે.	૧૩૭
૯૨	કનકયા ખેલત હોરી રે.	૧૩૮
૯૩	જળ બરને ઇસે જાણ્યો રે.	૧૩૯
૯૪	અદ્રીત અહમ્મી ગુરુદેવ હમારે.	૧૪૦
૯૫	અહમ્મી ગુરુ મીલે દયાળુ.	૧૪૦
૯૬	મેં મૂરખ ગુરુ ચતુરસુજના.	૧૪૧
૯૭	માતપીતા ગુરુ દેવ હમારે.	૧૪૨
૯૮	પરાંપાર એક પલમેં પોચે.	૧૪૨
૯૯	ધર લે ધ્યાન ગુરુદેવ હદયે.	૧૪૩

૧૦૦	સંત શરણ રમે નવ કાંકરી રે.	૧૪૪
૧૦૧	ગુરુગમ સમજે રે જ્ઞાની...	૧૪૫
૧૦૨	અનુભવ મહીમા રે મોટા.	૧૪૬
૧૦૩	સાચો સતસંગ રે કરીએ.	૧૪૬
૧૦૪	મહા સુખ પામી રે ગુરુ મળતાં	૧૪૭
૧૦૫	ગુરુ ને ગોવિંદ નહી રે ન્યારા.	૧૪૭
૧૦૬	હૃદ છોડીને રે હાલો.	૧૪૮
૧૦૭	સેજે મળીયા રે સ્વામી.	૧૪૮
૧૦૮	છોક સમજતાં રે સુખડાં.	૧૪૯
૧૦૯	અવિગત આત્મા રે અખંડા	૧૫૦
૧૧૦	મન સાંભળને કહું વાત...	૧૫૦
૧૧૧	મન મુંઝાણો શે માટ.	૧૫૧
૧૧૨	મન વાણીનાં રે વીચાર.	૧૫૨
૧૧૩	મન નિશ્ચય કર મનમાંથી.	૧૫૩
૧૧૪	સખી સાંભળને કહું વાત.	૧૫૪
૧૧૫	સોષએ સરૂપ આત્મારામ.	૧૫૫
૧૧૬	દ્રવ્ય થાપણુનું ઘરમાંહે.	૧૫૫
૧૧૭	હરિ અજગો નથી અપાર.	૧૫૬
૧૧૮	સુરને સુણજે રે સહુને કહું સજની.	૧૫૭
૧૧૯	રાસ મંડપમાં રે રમત માંડી કાને.	૧૫૮
૧૨૦	વ્યુગલે જીએ રે રાસ મંડળની રીતું.	૧૫૯

૫૬ નંબર.

પદની પહેલી પંક્તિ.

પૃષ્ઠ.

૧૨૧	અદ્વૈત આત્મા રે અખંડાનંદ હરિ છે.	૧૫૯
૧૨૨	સાંભળ સજની રે વનમાં વેણુ વાગી.	૧૬૦
૧૨૩	અંગ આતુરતા રે મળવાને વનમાળી.	૧૬૧
૧૨૪	રજની શોભે રે પુરણુમાસી ચંદ.	૧૬૨
૧૨૫	રમત માંડી રે વેણુ મધુરી વાગ્યે.	૧૬૨
૧૨૬	રાસમંડલમાં રે ઉમંગ્યો રસ આનંદે.	૧૬૩
૧૨૭	સાંભળ સજની રે રસની લીલા ગાઇએ.	૧૬૪
૧૨૮	અખળા આધીન રે વાસો વશ થયા જાણી.	૧૬૫
૧૨૯	રાસ મંડલમાં રે રંગે રમીયા સજની.	૧૬૬
૧૩૦	દેખો ખેલ અવિગત ભાયા.	૧૬૬
૧૩૧	જાનો જન એહી મૂળ ધરડા.	૧૬૮
૧૩૨	દેખો રામ રમે ધટ માંહે.	૧૬૯
૧૩૩	જાનત નાંહી આત્મ અવિનાશી.	૧૭૦
૧૩૪	આત્મ બેદ ન જાનત તનમે.	૧૭૧
૧૩૫	જાન્યો રૂપ ભૂપ ભયો આપે.	૧૭૨
૧૩૬	સમજે સંત બચત એહી બીધસે.	૧૭૩
૧૩૭	પ્રીછો બેદ વેદસે ન્યારો.	૧૭૪
૧૩૮	ચેતને સંવેળારે મનખો તન જાએ છે રે.	૧૭૫
૧૩૯	તન નથી તારૂં રે એવું નિશ્ચય જાણ્યો રે.	૧૭૬
૧૪૦	ટાળને અસત રે અણુછતી આપદા રે.	૧૭૭
૧૪૧	પરિબ્રહ્મ પોતે રે સવળે પુરી રહ્યો.	૧૭૮

૧૪૨	જીવોને વીચારી રે વાલો નથી વેગળા રે	૧૭૯
૧૪૩	કાંહે શું કમાણો રે મૂળ યોયું મૂરખા રે.	૧૮૦
૧૪૪	ગાણ્યું પત યોડું રે આનંદ ઉપભયો રે.	૧૮૨
૧૪૫	કાંઈ ન હીજો રે હું ને માફે સ્વપનું રે.	૧૮૩
૧૪૬	સાંભળ સજની અનુપમ વાતજી.	૧૮૪
૧૪૭	સતગુર ચરણે નામું શીશજી.	૧૮૫
૧૪૮	પૂણું બ્રહ્મ ખીજો નવ થાએજી.	૧૮૬
૧૪૯	કુળ મરજદા કુળવંતી ગણેજી.	૧૮૭
૧૫૦	પીયુજ પધાર્યા રે હું મહા સુખ પામીજી.	૧૮૮
૧૫૧	સાંભળ મન શીખામણુ ઠહું છું.	૧૮૯
૧૫૨	સાંભળ સજની કહું શીખામણુ.	૧૯૦
૧૫૩	શીખામણુ સતગુરની સાચી.	૧૯૧
૧૫૪	એ શીખામણુ સહુને કે છે.	૧૯૨
૧૫૫	માગી વસ્તુ લાગ્યો ધરમાં.	૧૯૩
૧૫૬	ઘોડી ખાજી માનવ તારી.	૧૯૪
૧૫૭	ઘોડી ખાજી માનવ તારી	૧૯૪
૧૫૮	માયા જાણે પડીયો મૂરખ.	૧૯૫
૧૫૯	સાંભળ સજની વાત કહું એક કર્મની	૧૯૬
૧૬૦	સતગુર દીનદયાળ કૃપા મુજને કરી.	૧૯૮
૧૬૧	અનુભવ જ્ઞાન હિંદય થયું જે કોઈ જનને.	૨૦૦
૧૬૨	સાર વીચાર વીવકે કહે ગુર સમજ તો.	૨૦૧

૫૬ નંબર.

૫૬ની ૫૬લી પંક્તિ.

૫૭૪.

૧૬૩	મોઠા મરમ ન જાણીએ.	૨૦૩
૧૬૪	ગરબમાં એકા ગાય છે.	૨૦૪
૧૬૫	અથળા પીયુને એકતા.	૨૦૫
૧૬૬	નરને દાવો નહી ટલે.	૨૦૬
૧૬૭	કોષ નથી તારે રે.	૨૦૬
૧૬૮	તું તો અવિનાશી રે.	૨૦૭
૧૬૯	ગુરુ લક્ષ લીજે રે.	૨૦૮
૧૭૦	તે.લમાં ન આવે રે.	૨૦૯
૧૭૧	સમજણુ સાચી રે.	૨૧૦
૧૭૨	સમજવું જ્ઞાને રે.	૨૧૧
૧૭૩	સ્વપનનું છે સાચું રે.	૨૧૨
૧૭૪	અભયપદ પાર્શ્વે રે.	૨૧૩
૧૭૫	આત્મ દીવો રે.	૨૧૪
૧૭૬	સતસંગ કીજે રે.	૨૧૫
૧૭૭	પરચટ પ્રીછો રે.	૨૧૬
૧૭૮	હરિ રસ મોથો રે.	૨૧૭
૧૭૯	પતિવ્રતા નારને પ્રાણુવદલમ પિયુ.	૨૧૮
૧૮૦	વ્રંદના વ્રંદ તે સરવે ઓપકા.	૨૨૦
૧૮૧	અથળા આધિન હરિ સનમુખ સદા.	૨૨૧
૧૮૨	સમજ સારું થયું પામી દુર્લભ દેહી.	૨૨૨
૧૮૩	આજે હું એકલી માયા વનમાં રહી.	૨૨૩

૧૮૪	ત્રણસો સાઠ એક વર્ષના દિન છે. ...	૨૨૫
૧૮૫	હું નથી હું નથી હું નથી તુંજ છો. ...	૨૨૬
૧૮૬	રંક ને ભૂપ તે રૂપ છે જીજ્ઞાસાં. ...	૨૨૭
૧૮૭	માણસ મન તે નિશ્ચલ છે નહીં. ...	૨૨૮
૧૮૮	સમજ મન માણસ ફોકટ કુલ માં... ...	૨૩૦
૧૮૯	અદ્વૈત આત્મારામ સધળે હરિ. ...	૨૩૨
૧૯૦	નામ સરીતા ટળી સમુદ્રમાં ભળી. ...	૨૩૩
૧૯૧	અજન્મ્યા ઓળખો જન્મ્યા રેશે નહીં. ...	૨૩૫
૧૯૨	જગતની રીતમાં જોખમ છે ઘણું. ...	૨૩૬
૧૯૩	સોચ શાને કરે મૂર્ખા મન વડે. ...	૨૩૭
૧૯૪	આપ ગણ્યા વીના અતેક આયડે. ...	૨૩૮
૧૯૫	આપ તે પાપ છે બીજો કેને કહું. ...	૨૩૯
૧૯૬	અનુભવ આનંદ ઉદય થયો જોડે. ...	૨૪૦
૧૯૭	સતગુર સંત જાણે તાંત મૂળજો. ...	૨૪૨
૧૯૮	જગતની જાણ છે જીહી રે. ...	૨૪૩
૧૯૯	નજર કર નીરભે પદ તારું રે. ...	૨૪૪
૨૦૦	મનખો પામ્યો રૂઢી રીતે રે. ...	૨૪૪
૨૦૧	મન તું મુંઝવણો શાને રે. ...	૨૪૫
૨૦૨	ગગનમાં ગરજો તે પાસે રે. ...	૨૪૬
૨૦૩	સમજે સતગુરની સાને રે. ...	૨૪૭
૨૦૪	રમત તો સંતોની સાચી રે. ...	૨૪૮

નંબર	પદની પહેલી પંક્તિ.	પૃષ્ઠ.
૨૦૫	લેને સતગુરુનું શરણું રે.	૨૪૮
૨૦૬	ઝોળખો પૂણું બ્રહ્મ પાસે રે.	૨૪૯
૨૦૭	મસાણુમાં મોટો છે બડકો રે.	૨૫૦
૨૦૮	અરથ નાવે એકે વાતાં રે.	૨૫૧
૨૦૯	જગતમાં હુલ્યો બરમે.	૨૫૨
૨૧૦	જમડા નજરે તો નાવે રે.	૨૫૩
૨૧૧	જમડા જગતમાં અળાઆરે.	૨૫૩
૨૧૨	મંદીર તો રચીયું મહારાજે રે.	૨૫૪
૨૧૩	કારણ કુટુમ્બનું ટાળો રે.	૨૫૬
૨૧૪	નીકટમાં કેમ રહીએ નારી રે.	૨૫૭
૨૧૫	મૂરખો માઈં માઈં કહી રવે.	૨૫૮
૨૧૬	મૂરખા મેલી દે માઈં રે.	૨૫૯
૨૧૭	પંથે નીશા વીસામો નહીં.	૨૬૦
૨૧૮	દેખત દીયો છે પોતે રે.	૨૬૧
૨૧૯	ગુરુએ વાત કરી વીવેક રે.	૨૬૨
૨૨૦	જુગમાં સંત થયા અદ્વૈત.	૨૬૩
૨૨૧	અકલ્યો કેમ દાખું કહીને.	૨૬૩
૨૨૨	પુત્ર પુછું આદર કરી.	૨૬૪
૨૨૩	સુંદીર સાચું કહો અમને	૨૬૫
૨૨૪	લાલે લીલા જગતમાં આદરી રે	૨૬૬
૨૨૫	સમઈં ગણુપત ગણુનો પતિ.	૨૬૭

૨૨૬	નમું ત્રિગુણપતિ ધણ. ...	૨૮૬
૨૨૭	તું છૂલી ગયો તારા રૂપમાં રે. ...	૨૮૭
૨૨૮	જે જાણો તે આત્મા જાણ્યો રે. ...	૨૮૮
૨૨૯	એવો અભેદ વરતુ આત્મા રે. ...	૨૮૯
૨૩૦	તું જાણી લેને તારા રૂપને રે. ...	૨૯૦
૨૩૧	જે જાણ્યું પોતાના રૂપને રે. ...	૨૯૧
૨૩૨	સ્વરૂપ જાણ્યું તો કાંઈ નથી જાણ્યું રે. ...	૨૯૨
૨૩૩	સ્વરૂપ જાણ્યું તો હું સઘળે સદી રે. ...	૨૯૩
૨૩૪	જે રૂપ દીસે તે રામ નહી રે. ...	૨૯૪
૨૩૫	હરિ હેતે આવે સતસંગમાં રે. ...	૨૯૫
૨૩૬	જીવે રમત રૂડી જગદીશની રે. ...	૩૦૦
૨૩૭	હરિ જાણ્યા તેને હરિ રૂપ છે રે. ...	૩૦૧
૨૩૮	બહુ જાણો તો પરિવ્રજ બેઠાં રે. ...	૩૦૨
૨૩૯	સુખ કહ્યાં ન જાણે સતસંગનાં રે. ...	૩૦૩
૨૪૦	શી શોભા કહું મહા સંતની રે. ...	૩૦૪
૨૪૧	બેદ જાણે તે સંત ભગવાન છે રે. ...	૩૦૬
૨૪૨	જાણ્યો નથી રે તું કાંઈ જાણ્યો નથી. ...	૩૦૭
૨૪૩	બહુ લેને રામ મૂરખ બહુ લેને રામ. ...	૩૦૮
૨૪૪	મેલી દેને માન મૂરખ મેલી દેને માન. ...	૩૦૯
૨૪૫	મમતા મોટી ખોટ મૂરખ મમતા મોટી ખોટ. ...	૩૧૦
૨૪૬	કાંઈની નથી રે માયા કાંઈની નથી. ...	૩૧૦

૫૬ નંબર.

૫૬ની પહેલી પંક્તિ.

૫૭૮.

૨૪૭	રેવાની નથી રે કાયા રેવાની નથી....	૭૧૧
૨૪૮	અમર નહી કાયારે કેની.	૭૧૧
૨૪૯	મનખો કાં હારે રે મૂઠ.	૭૧૨
૨૫૦	રામને ન જાણે મૂરખ.	૭૧૩
૨૫૧	પાયો તન મનખો મૂરખ.	૭૧૩
૨૫૨	શેરી સાંકડી રે આગળ શેરી સાંકડી.	૭૧૪
૨૫૩	સરસ્વત ગણપત શારદા.	૭૧૫
૨૫૪	આવેને અલખેલા આનંદ ગોઠડી કીજે.	૭૧૫
૨૫૫	આવેને અલખેલા મંદીર.	૭૧૬
૨૫૬	માત જશોદા કાન તમારો મોકલો મારે ઘેર.	૭૧૭
૨૫૭	આજ ચાલી હું તેડવા મંદીર.	૭૧૮
૨૫૮	સાંભળને વચન વવાડ.	૭૨૦
૨૫૯	આવેને અલખેલા મંદીર મારે.	૭૨૧
૨૬૦	સત્ય કહું તે સાંભળો માતા.	૭૨૨
૨૬૧	સાંભળને સાહેલી મારે.	૭૨૩
૨૬૨	આજ અનોપમ આનંદ વાઘ્યો.	૭૨૪
૨૬૩	માત જશોદા મહીડાં મારાં.	૭૨૫
૨૬૪	માત જશોદા કહે વવાડ.	૭૨૬
૨૬૫	જીવ થયો અજાણે રે ગુજ કેને કહીએ.	૭૨૮
૨૬૬	સ્વપનું છે સંસાર રે.	૭૨૯
૨૬૭	માયા મોહું ઘેન રે.	૭૩૦

૨૬૮	જે જે કીજે કામ રે	૭૩૧
૨૬૯	મેહ વરણી ન જાય રે.	૭૩૨
૨૭૦	કાંઈ નવ કૅવાય રે.	૭૩૩
૨૭૧	આત્મા અખંડ જોત રે....	૭૩૪
૨૭૨	કાંઈ ન જાણે ભેદ રે.	૭૩૫
૨૭૩	સતગુર કીધી મહેર રે.	૭૩૬
૨૭૪	આ ઋતુ રૂડી વસંતની....	૭૩૭
૨૭૫	સાંભળ સજની વાત અનુપમ.	૭૩૮
૨૭૬	સાંભળ સજની આ ઋતુ રૂડી.	૭૪૦
૨૭૭	આ ઋતુ રૂડી સાંભળ સજની.	૭૪૧
૨૭૮	સફળ જન્મ થયો સતગુર મળીયા.	૭૪૨
૨૭૯	આમ વસંત ઋતુ દાગન ખેલો.	૭૪૪
૨૮૦	વીતી રેન અંધારી સજની.	૭૪૫
૨૮૧	વસ્તુ વીના કાંઈ ન દેખું.	૭૪૭
૨૮૨	શું કંઈ ને શું જાઉં લેવા.	૭૪૮
૨૮૩	થહણુ નથી મારે કાંઈ પક્ષતું.	૭૫૦
૨૮૪	હું ભુલ્યો હું ભુલ્યો જે કાંઈ.	૭૫૧
૨૮૫	જોને જગદીશ તારા ઘટમાં રે.	૭૫૩
૨૮૬	હરિ બજવાતું ચોધડીયું રે.	૭૫૫
૨૮૭	લાંબી સોડે સુતો રે.	૭૫૭
૨૮૮	પ્રભુ તને પ્રસન્ન તે કેમ થાએ.	૭૫૮

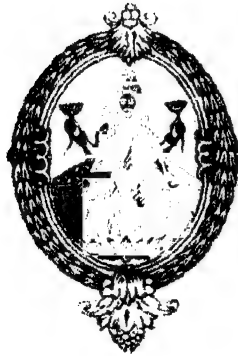
પદ નંબર.

પદની પહેલી પંક્તિ.

પૃષ્ઠ.

૨૮૯	આળસ તજને અભાગીઆ. ...	૩૫૯
૨૯૦	હરિ ભજન વીના દુઃખ દરીયા સંસાર. ...	૩૬૧
૨૯૧	હરિ ભજન થકી છોટા હોય તે. ...	૩૬૨
૨૯૨	દેહ મનુષ્ય ધરી હરિ ન જાણ્યા. ...	૩૬૩
૨૯૩	મન માને નહીં સો ફેરા સમજાવું. ...	૩૬૪
૨૯૪	માથે કોપી રહ્યો છે કાળ રે. ...	૩૬૪
૨૯૫	કૃષ્ણ કનૈયાને જમ મળો રે. ...	૩૬૫
૨૯૬	હું નો તું ને વાઝ રે આવીને તેં શું કયું રે. ...	૩૬૮
૨૯૭	આવો અમારે દેશડે મીઠા મોહન માવા. ...	૩૬૯
૨૯૮	હરિ ભજન કરો ભાગે જમદત. ...	૩૬૯
૨૯૯	સખી પડવે પૂરણુ પ્રદાન કો કામ જાણે રે. ...	૩૭૦
૩૦૦	ગરૂંડે ચડી આવજો ગિરધારી. ...	૩૭૨
૩૦૧	મારી હુંડી સ્વીકારો મહારાજ રે. ...	૩૭૫
૩૦૨	શ્રી વલ્લભજીને કરું વિનંતિ રે. ...	૩૭૮
૩૦૩	ધીમદ વલ્લભ ચરણે લાગુંજી. ...	૩૮૦
૩૦૪	વન લીલા દ્વિતીય સ્કંધ છે રે. ...	૩૮૩
૩૦૫	સર્ગ લીલા તે તૃતીય સ્કંધ છે રે. ...	૩૮૫
૩૦૬	ચતુર્થ સ્કંધમાં વિસર્ગ લીલા કહી રે. ...	૩૮૮
૩૦૭	પંચમ સ્કંધ અધ્યાય છવીશ કહેવાય. ...	૩૯૧
૩૦૮	ષષ્ઠ સ્કંધ અધ્યાય ઓગણીશમાં. ...	૩૯૩
૩૦૯	સપ્તમ સ્કંધ અધ્યાય પંદરમાં થાયે રે. ...	૩૯૬

૩૧૦	અષ્ટમ સ્કંધ મન્વંતર લીલા	૩૯૯
૩૧૧	નવમ સ્કંધ વર્ણન કર્ક.	૪૦૨
૩૧૨	ત્રી લક્ષમણ સતગુણ ગાથાએ.	૪૦૫
૩૧૩	ત્રીજું પ્રકરણ તે તો રાજસ જાણો....	૪૦૯
૩૧૪	સાધન પ્રકરણ અધ્યાય સાતનું.	૪૧૨
૩૧૫	ચોથું પ્રકરણ સાત્વિક.	૪૧૪
૩૧૬	સ્કંધ એકાદશ માંહી રે.	૪૧૮
૩૧૭	દ્વાદશ સ્કંધના અધ્યાય તેર છે.	૪૨૧
૩૧૮	કૃષ્ણ કહેતાં શું એસે નાણું.	૪૨૩

॥ ॐ ॥

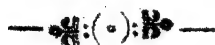
श्री गणेशाय नमः

सजनामृत.

आत्मज्ञान.

पद १ राग—सवैया

समज समज मन आह अंत भीथ्या तन,
मानीं वीथो पाप पुन्य वासे जव लयो हे.
आनंदे वधायो, वासे जहु दुःख पायो,
जम मुण्हिं भूलायो, तम आप वाने दयो हे.
जहां जहां हेजे और, कीतहुं न पायो ठार,
ममताके जेर कछु, आप भूल गयो हे.
राज सो लयो हे रंक, स्वप्नेमे पायो हे शंक;
कहे दास स्तन अंक, लेख जिन वीथो हे. १
केने लख्यो अंक तेरो, अंधकुं लयो अंधेरो,
जेसे गुड़ जेसो जेसो, केसे हेजे आरशी !

ગર્ભવાસ રહ્યો જેસો, આયો તેસો ચલે બચો;
 કહ્યું આત્મા ન લલ્યો, એસે ઉદર ગર્ભ ગાળસી.
 માની રહ્યો આપ, વાસે બચો હે સંતાપ,
 દાગો ત્રિવિધનાં તાપ, જેસી લોહારકી સાણસી;
 કષ્ટ પાણી કષ્ટ આગ, ઠાર નાહિં કાંદુ બગ,
 કહે દાસ રતન ભાગ, લેખ ઉર પારસી. ૨

લેખ હર પાર્યો, કહ્યું મૂલ ન સંભાર્યો,
 હાથ આવી ભાજી હાર્યો, એસે ડેહ માની રહ્યો હે;
 સખ કહે રેખાદેખ, છટ્ટીકો બચો હે લેખ,
 છટ્ટીમેં લે ગયો, વાકો લેખ ડેસે બચો હે.

મૂખં તું બનત નાહિં, વડ રહ્યો બિજ માંહિ,
 પાન—ફલ—ફુલ સખ, બિજનમેં રહ્યો હે;
 લેખ લેખ કહે કાંહિ ? વિધાત્રીકો વાંક નાંહિં,
 કહે દાસ રતન, સતગુરુ એસે કહ્યો હે. ૩

જગતમેં એસે કહી, વિધાતા કિખન ભઈ,
 રાવણકે ધર ગઈ, હરણા દરાયો હે;
 કોને લખ્યો વાકો અક, રાવણકે ધરુ લંક,
 કોને કીયા રાવ રંક, મેલકે ઠેરાયો હે.

સીતાકો હરણ કીયો, રામચંદ્ર લંક લીયો,
 રાવણકો રાજ ગયો, રણમેં મરાયો હે;

એહી સખ માયા મત, જાણ્યો નહિ અવગત,
કહે દાસ રતન સુત, બીજાકો મરાયો હે. ૪

મેરી મેરી મન ઝંખે, ફરે ફેરા ભવ વિષે,
છુટે ન સમજ પખે, બુદ્ધ ભઈ ભવકી;
કર્મ કર્મ કીયો વાકો, બાંધ્યો બંધી રહ્યો તાકો,
મોહકે મંદિર ગયો, બુદ્ધ નહિ શિવકી.

જગહી જનુનિ જાયો, અવનશ પંથે પાયો,
ધર નહિ આયો ગયો, ફર પંથ દેવકી;
પ્રપંચસે માન્યો મન, સેવ્યા નહિ સંત જન,
કહે દાસ રતન સુત, એસો ભવ ભયો હે. ૫

બહરી કેહાર ગયો, મથુરા કાશીમેં રહ્યો,
જગન્નાથ ગયો કછુ, રામ નહિ ભાખ્યો હે;
જમુના ત્રિવેણી ગંગા, સરસ્વતીમેં નાહ્યો અંગા,
પીછે ગયો બાણગંગા, ગોમતીમેં વાસ્યો હે.

દશે દિશા પ્રાણી પાયો, ઠોર ઠોર ભટકાયો,
કછુ રામ નહિ પાયો, તબ મત પ્રમશ્યો હે;
હુંદયો સખ વન વન, શોધી નહિ જોયો તન,
કહે દાસ રતન એસે, ફર ફર ભાસ્યો હે. ૬

ફર મત આઈ, માત તાત ને લુગાઈ,
કાકા કુટુંબ ને ભાઈ, સખ સત્ય માની રહ્યા હે;

મેરી માયા, મેરી માયા, મેરી સુત, મેરી બાયા,
જેસે બાદલકી છાયા, કે દુઃખ માની રહ્યા હે.
જાતે નહિં લાગે વાર, સ્વપન જૈસો સંસાર,
જીવ જીવે ભાખ્યો સાર, ચોર્યાશીમેં ગયો હે;
કુણુદકે સંગ રહે, સો તો હરિ કેસે લહે ?
હાસ રતન કહે, એસે જીવ લયો હે. ૭

વાકી મમતા સો માઈ, જાંત બગિની ઠેરાઈ,
સંગે ભરમ સો ભાઈ, વાકો પિતા ભયમાન હે;
મોહ મામે આયો, શોક જાળ ભરી લાયો,
આશા તૃષ્ણાસેં વધાયો, ઇર્ષ્યા મોશાળાકી માંડ હે.
નિંદા કરણીની કમાઈ, કામ કોષ લોભ લાઈ,
સંગે અપજાતા બાઈ, સખ વર વોણી જાન હે;
બીજા સુત જીવ લયો, જીવકો કુટુંબ કહો,
કહે હાસ રતન લીયો, જીવકો પ્રમાણુ હે. ૮

પ્રપંચ પાયો, વાકું સ્વરૂપ બુલાયો,
નિત્ય નવા રંગ લાયો, કોઈ આન ઉર ધાયો હે;
પ્રપંચસે દેવસેવ, પ્રપંચસે માને દેવ,
પ્રપંચ સમેત કોહુ, ઓર નકુ પ્યારો હે.
પ્રપંચસે ધરે ભોગ, વાખ્યો હે પ્રપંચ રોગ,
પ્રપંચકે ભેર, સતસંગ વિચરાયો હે;

પ્રપંચ નાટક રચ્યો, પ્રપંચકો જેલ મચ્યો,
કહે દાસ રતન પચ્યો, એસે ભવ હાર્યો છે. ૬
ચાર વેદ, ચાર વાણુ, ચાર અવસ્થા, ચાર ખાણુ,
માયાકો પ્રમાણુ લયો, સ્વપનો સંતાપકુ,
કામ ક્રોધ ને જાંભલ, મદ મત્સર અપાર;
લયો અછત અહંકાર, લોભ લાગ્યો મન આપકુ.

માયા મમતા કે સંગ, આશા લઇ ના અભંગ,
નિંદા ઇશ્વરા કો રંગ, દેહ ધર્યો પૂન્ય પાપકુ;
જીવ કો કુટુંબ એહ, મીથ્યા સત્ય માન્યો દેહ,
કહે દાસ રતન એહ, જીવ સ્થિર નહીં થાપકુ. ૧૦

જીવ નાંહી આદ અંત, પટ દેખી બુદ્ધ્યો તંત,
સમજાવે સોહી સંત, ચરણોકો સેવતે;
માન માન મુંઢ મતિ, કછુ તેરી હોય ગતી,
જો તું સેવે મુરપતી, કહાં લયો દેવતે.

દેવ દાનવ માનવ કહી, પશુ પક્ષી સખ સહી;
ક્રીટ પ્રમદા આદે દેહી, સર્વ માયા દેવતે,
નેતિ નેતિ વેદ કહ્યો, સો તો ઘટ ઘટ રહ્યો,
કહે દાસ રતન લીયો, ગુરુજીકે ભેદસે. ૧૧

ગુરુ ભેદ પાચો, ભવબંધન મીટાયો,
અખ નીજ ઘર આયો. તખ કહાં પરી પ્રથકી,

પાતવૃતા નાર, રહી પીયુને આધાર
સો તો ડરે ન લગાર, વાકું કૃપા ભઈ કંથકી.

જમે રમે પીયુ સંગ, નિત્ય નિત્ય નવે રંગ,
આનંદ વાધ્યો હે અંગ, પદવી શ્રીમંતકી;
ગુરુ કે ચરણ ચિત્ત, સંસાર સ્વપનવત,
કહે દાસ રતન ઉર, હૃદ ના હીંમતકી ૧૨.

મને રાવ રંક લયો, મને જીવ શીવ કહ્યો,
માયા મન માની રહ્યો, દુર દુર રહ્યો હે;
મનહીં જગનજગ, મનહીં તે પુન્ય પાપ,
મનહીં તે માન્યો આપ, મને મત કહ્યો હે.

મને પંથ દ્વાદશ મત, મને અપજશ જશ,
મને ભયો પરવશ, આપ બુદ્ધી ગયો હે;
મનહીં સે માને દેવ, મનહીં સે કરે સેવ,
કહે દાસ રતન એવ, મન માની રહ્યો હે. ૧૩

મનહીં તે કરે કામ, મનહીં તે લીધો નામ,
મનહીં તે ફીરે ધામ, રામ નહીં પાચો હે;
મનહીં તે ગયો બન, મનહીં તે છેડે તન,
મનહીં જલે અગન, લેહ બુદ્ધી ગયો હે.

મનહીં તે લેખ લીયો, મનહીં તે તપ કીયો,
મનહીં તે પંથ કીયો, ઘર નહીં આયો હે;
મનહીં તે કર્મ ધર્મ, મનહીં છપાયો મર્મ,
કહે હાસ રતન, એસે મનહીં ઠેરાયો હે. ૧૪

કોહુ કરે અસનન, કોહુ ધરી એસે ધ્યાન,
કોહુ કરે ખીરપાન, અન ન દીખાયો હે;
કોહુ કરે અપવાસ, અન્ન જળ તણ આશ,
કોહુ ગયો વનવાસ, વસ્તીમેં ન આયો હે.
કોહુક જગાવે ધુની, કોહુ રહ્યો ઉન મુની,
ઠોર ઠોર શબ્દ સુની, બંધનમેં આયો હે;
જાને નહી ન્યારો ન્યારો, આપહીકો રૂપ પ્યારો,
કહે હાસ રતન, ગુરૂએ સત સમજાયો હે. ૧૫

કોહુ કહે સીયારામ, કોહુ કહે સત નામ,
કોહુ કહે પર નામ, એહીં મત આજ્યો હે,
કોહુ કહે જેશીકૃપ્ત, કોહુ કહે છ નામે પ્રપ્ત,
કોહુ કહે નારાયણ, મતહી પહીચાણ્યો હે.
કોહુક બંદગી કીયો, કોહુ નમસ્કાર કીયો;
કોહુક પેર પેર રહ્યો, એહીં મત માન્યો હે,
કોહુ કહે રામ રામ, કોહુ કહે હરિ નામ.
કહે હાસ રતનરામ, મત પાર જાન્યો હે. ૧૬

દેહ ભાવે માની માયા, દેહ ભાવે રંઝ રાયા,
 દેહ ભાવે મુવા બયા, ચોરાશી કો ફેરા હે;
 દેહ ભાવે ધન ધાન્ય, દેહ ભાવે રૂપ નામ,
 દેહ ભાવે ઘર ગામ, કહે સળ મેરા હે.

દેહ ભાવે માત તાત, દેહ ભાવે મુત ભાત,
 દેહ ભાવે હીન રાત, કાળહીંકો હેરા હે;
 દેહ ભાવે સુખ દુઃખ, દેહસે અમૃત વીધ,
 કહે હાસ રતન પક્ષ, દેહકો અધેરા હે. ૧૭

દેહ ભાવે કામ કોષ, દેહ ભાવે કરે જીદ,
 દેહ ભાવે રાજ રીદ, દેહ અભિમાન હે;
 દેહ ભાવે ઉષ્ણ શીત, દેહ ભાવે વૈર પ્રીત,
 દેહ ભાવે હાર જીત, દેહ કો ગુમાન હે.

દેહ ભાવે મેરા તેરા, દેહ ભાવે દુર નેરા,
 દેહ ભાવે ગુર ચેલો, એસો દેહ ભાન હે.
 ભાન બયો રહો જેહ, શીખ તેરા રૂપ જોહ,
 કહે હાસ રતન જેહ, માન્યો બડો જાન હે. ૧૮

દેહ ભાવે જોગ ધરે, દેહ ભાવે તીર્થ ફરે,
 દેહ ભાવે જન્મે મરે, દેહ તો અશારો હે;
 દેહ ભાવે ખાન પાન, દેહ ભાવે વર જાન,
 દેહ ભાવે બહુ માન, મુરખકો પ્યારો હે.

દેહ ભાવે જ્ઞાન ધ્યાન, દેહ ભાવે શબ્દ જ્ઞાન,
 દેહ ભાવે ગોપી—કાન, દેહ કોપ સારો હે;
 દેહ ભાવે દશ રૂપ, દેહ ભાવે મુર ભૂપ,
 કહે દાસ રતન રૂપ, સખહીસે ન્યારો હે. ૧૯

દેહ ભાવે જોગી જતી, દેહ ભાવે વેશ્યા સતી,
 દેહ ભાવે મુરખતી, દેહકો વિવાદ હે;
 દેહ ભાવે ઋષિમુનિ, દેહ ભાવે જન્મ જોની,
 દેહસે અધીક તુંની, દેહકી ઝોત્તાદ હે.

દેહ ભાવ ગયો તબ, ચૈતન રહ્યો હે જબ;
 સો તો આયો નહી ગયો, જો આદ અનાદ હે.
 જોહી અવીનાશ, સો તો સઘળે પ્રકાશ,
 જોસે કહે રતનદાસ, સત ગુરુજીવં યાદ હે, ૨૦

ગુરુકે દેહ નાંહી, તેરો હરિ તુંજ માંહી,
 દુર દુર દેખે કાંહી, તાંહી શુદ્ધ બિચાર હે.
 અષ્ટાદશ ચૌદ ચાર, તેરો રૂપ ખરુટખાર,
 નિશાં કરી નીરધાર, સત ગુરુ પ્યારે હે;
 છનુને કહ્યો હે લેહ, પોંચે નહી વાણી વેહ.
 જગત ભયો ઉછેહ, સ્વરૂપ સંભારે હે,
 નામ રૂપ બહુ ભયે, ચૌદ લોક માયા રહે;
 દાસ રતન એમ કહે, આતમા સો ન્યારો હે. ૨૧

આત્મલક્ષ આયો, સો તો મુવો નહીં જાયો,
સતગુર સમ કહાયો, લક્ષ પ્રપચસે પાર હે;
માયાકા અનંત રૂપ ક્રમીમુની સુર ભૂપ,
હે આત્મા અરૂપ, સખ રૂપકો આધાર હે.

નીરાધાર આપ વાકો, નહીં પૂન્ય પાપ જાકો;
તેને નહીં થાપ ઉથાપ, વસ્તુ શરાહીકો સાર હે,
અલખ કો નાંહી લેખ, ઘટ ઘટ જોહીં પેખ.
દાસ રતન હેખ, સરૂપ બાવનસે બાર હે. ૨૨

બાવનસે બાર વાકો, કોહુ ન લે પાર જાકો,
જોહીં અગમ અપાર, કોહુ વીરલા જાને વાપકું;
આપે આપ હુજો નાંહી, ચૌદ ભુવનની માંહી;
ઘટ ઘટ દરશાહી, ગુરૂકા પ્રતાપસુ.
વસ્તુ રૂપ જાયો, સો તો આયો નહીં જાયો,
જોસે જથારથ રહ્યો હેહ મૃગજળ માપકું;
જોહીં અવિનાશ, સો તો સવળે પ્રકાશ,
જોસે કહે નનદાસ, જો તો આપ જાને આપકું. ૨૩

આપકો સ્વરૂપ આપ, હુજો નાંહી વાકે માપ,
ના હવે ઉથાપ થાપ, જોહીં નીરાકાર હે;
આકાર માયાકો રૂપ, આત્મા દાનવ માનવ ભૂપ,
હેહ બાવે હે સ્વરૂપ, જોહીં સાકાર હે.

દેહ ભાવે સખ કહે, ચૈતન ભાવ એક રહે,
 અનુભવી એસે લહે, જનકું સુદ્ધ બીચાર હે;
 સતગુરુ કહ્યા લક્ષ, વાપે નહા કોહુ પક્ષ,
 કહે હાસ રતન, નરપક્ષ નીરાધાર હે. ૨૪

અખંડ અજોની સદા, જન્મ જોની ના એકદા,
 કાર્ય કારણ વીણુ સુદા, આતમા ઉજારો હે;
 મન વાણી પોંચે નાહી, ન્યારો મીલ્યો કશે કાંઈ,
 રૂપમાં અરૂપ શાઈ, સખહીંકુ પ્યારો હે.

રૂપકો વિસ્તાર માયા, પંચબૂત લઈ કાયા,
 દેહ ભાવે સુવા જયા, માયાકો પસારો હે;
 આત્મકું આત્મ લહે, સતગુરુ સંત કહે.
 હાસ રતન ગ્રહે, એહી રૂપ તારો હે, ૨૫

શ્રી ગુરુમહીમા.

૫૬-૨

નમો ગુરુદેવ જનું ગોવીંદ બતાવ્યો હે,
 પાખંડ પ્રપંચ મેટી ઠીકઠી ઠેરાવ્યો હે;
 શબ્દબાણુ શમ પાખંડ જઘડો મચાવ્યો હે,
 કામ કૌંધ લોભ મોહ મારકે હટાવ્યો હે.
 સંશય ગાંઠ છોડી, પ્રભુ સ્વર્ગ સમજાવ્યો હે,
 પંથ હીકો પાર માન્યો, નીજ ઘર લાવ્યો હે;
 એસે ગુરુ આત્મારામ આનંદ વધાવ્યો હે,
 દાસ રતનહીકો, ચરણનમે લાવ્યો હે. ૧

ચરનકી રહે જોટ, કોહુકી ન લાગે જોટ,
 હરિહરિ અબ લયા અસ્થુજ અનંત કોટીમાયા;
 બાહલકી છાયા, એસી જાનો કામા,
 લાજ કહુ લાગે નહી જોટ છેક દીયો માયામોટ.
 પારસ વેપાર દીજો, કહુજો ન આવે જોટ,
 લોહાકો તો લેશ નાંહી, કંચનકો લયો કોટ;
 એસે ગુરુ આત્મારામ, સમજાવ્યો નીજ નામ,
 દાસ રતનહીકો, લયો હે પુરન કામ. ૨

સમજાઈ સાન ગુરુ વેશ બટારે હે,
જમ જરા રોગ ભય, કાલંકુ નીવારે હે;
આત્મસ્વરૂપ દીયો, રૂપ મીથ્યા ધારે હે,
રામે રામ ભયો જળ, સળંગ સંભારે હે.

તન તાપ બુજી ગયો, અઘટ અંગ કારે હે,
તુંડી તુંડી ભયો જળ, હુંધ પદ હારે હે;
એસે ગુરુ આત્મારામ, ભવજળ તારે હે,
દાસ રતનહીંદો અધમ ઓધારે હે. ૩

ગુરુ કે ચરન રહ્યો, અધમ સાથે જમ ભયો,
દુષિતા દિપત ભાગ ગયો, એકહી ઓધારે હે;
જ્યાં જ્યાં દેખું ત્યાં ત્યાં સોઈ, દુઝે દ્રષ્ટ નાવે કોઈ,
જળ સ્થળ સખ જોઈ, એકહી દીદારે હે.

શ્યામ સદૈવ રક્ત નાંહી, લીલપીત કેશે કાંઈ,
અજળ વર્ણુન કહ્યું, કહ્યો નહીં જયો હે;
સુન ધૂન ઉન પુન, સમજે સો સંત જન,
દાસ રતન, ગુરુચરણોમે આયે હે. ૪

અદૃષ્ટ પ્રતાપ, સખ મટયો હે સંતાપ,
અળ કહ્યું ન રહ્યો આપ, સુદ બિચારે હે;
નરનારી શોભા સારી, એહી સખ માયા ભરી,
દેખ્યો હે વિચારી, ગુરુ સખહિંસે ન્યારે હે.

તરનતારન જોસે, સમુદ્રમે જહાજ જેસે,
ઉત્તમ મધ્યમ સખ, પાર ઉતારે હે;
સંત સંગ નાવ, જાકે જૈઠનેઠા લાવ,
સોઈ અભયપદ પાવ, દાસ રતન પોકારે હે ૫

દેવનકે દેવ, ગુરુ ચરણોંકી સેવ,
પાછો પદઅભય જોવ, જાસે હરિહરિહોતહે;
આડ પરાળ આદે કરી, પશ પંખિ સખ હરિ,
છોટે મોટે હીપ જેસે, સર્વ એક જયોત હે.
જયોતમાંહિ જયોત મળી, જેસે લૂણ પાની ગળી,
જમ જમ રહો મલી, પીછે માયા રોત હે;
દેહી મિથ્યા જાને, સોઈ માયા કેસે માને ?
કહે દાસ રતન. યાકો ગુરુકૃપા હોત હે. ૬

ગુરુજ્ઞાન ઉદય બયો, અજ્ઞાન તિમીર ગયો,
જેસે રવિ પ્રકટે, રજનિ ટળી જાત હે;
બયો હે પકાશ જખ, દેખ્યા અવિનાશી તખ,
રચ્યો ચોદલોક રાસ, લીલા કાન્હ જોપી ગાત હે.

આનંદ બયો હે મન, કૃપા કીધી સંતજન,
સતગુરુ ધન્ય ધન્ય, મીલે બડી બાત હે;
પરમ દયાળ ગુરુ, તોડી માયાકી જાળ,
અખ નિકાર્યો હે બહાર, દાસ રતન રજીયાત હે. ૭

કહે ગુરુ સુન શિષ્ય, આનંદ અદૈત દેશ,
માયાકો ન લાગે લેશ, ન્યારો ન્યારો રે'ત હે;
સમજ તો સરે કાજ, તીન લોક તેરો રાજ,
તેરો રૂપ બુલ્યો આજ, જીવ જીવ કે'ત હે.

જીવ નાહિં તેરો નામ, રામે રામે રહ્યો રામ,
બૂલી ગયો તેરો ધામ, દેહ સંગ રે'ત હે;
દેહકી ન રાખે આશ, નિજ ધામ તેરો વાસ,
સમજ સમજ રતનઠાસ, એસે ગુરુ કહેત હે. ૮

સમજ ગુરુકી શાન, તેરો રૂપ તુંહિ જાન,
મન કમ સત્ય માને, તેરો તું જમાઈ હે;
સમજે તો હોવે સુખ, સતગુરુ કહે સુખ,
ખાવન ખારે અલખ, લખ્યો નહિ જાય હે.

ભાત ભાત કછુ નાહિં, રૂપ રંગ કેસે કાંહી;
જેસે હર્યાજીમાંહિ, હરશ દિખાયો હે,
સમજ તુંહી રતનઠાસ, ગુરુ પુરે તેરી આસ,
શશર ભયો આકાશ, વહાં જુમિ નાહિં હે. ૯

ચેતન્ય એસે જાનો દેહ ભાવ મત આનો,
આત્મ અરૂપી માનો, દેહી લોમિ રૂપ હે;
દેહ સંગે માયા રહી, બૂલી ગયા બૂપ કંઈ,
મંથ ! કછુ જાણ્યો નહિ, માયા બડો રૂપ હે.

સતગુરુ કરે સ્હાયા, સોઈ નર ખહાર આયા,
બ્રહ્મદશા શીતળ છાયા, માયા બડો ધૂપ હે;
ગુરુકે ચરણ વાસ, માયા ધૂપ હોય નાશ,
સમજ તુંદિ રતનદાસ, ઝોહી બી અનુપ હે. ૧૦

અનુપ હય સતસંગ, જાસે ગીરે વાસના લિંગ,
શબ્દકો ચઢે રંગ, ભજન ભરપુર હે;
કામ કોષ કોલ મોહ, સ્તુતિ નિંદા ને દ્રોહ,
આવરણ અચત સો, દુર મત દૂર હે.
મેરી તેરી મિટે સખ. સતગુરુ ભેટે જખ,
આનંદ લયો હે અખ, દિન દિન નૂર હે;
જ્ઞાનકો લયો પ્રકાશ, અજ્ઞાનકો હોવે નાશ.
યે સમજ રતનદાસ, દેહી આકા તૂર હે. ૧૧

આકા તૂર ઉડી જાય, એસો દેહ તેરો નાંચ,
સમજ લે મનમાંહિ, જેસે આશ નીર હે;
ઉન્હસે મિટે ન પ્યાસ, બાંધ્યો કેસે રહે બરાસ,
આદિ અંત હોવે નાશ, એસે તો શરીર હે.

આત્મા અખંડ રહ્યો, સો તો નહીં આયો ગયો,
સમજ તું સુખ લયો, જાકે હૃદય ધીર હે;
જીન પાયો રામ ધન વાકો લયો નિર્મલ મન,
કહે જોમ દાસ રતન, સતગુરુ સુખ શિર હે. ૧૨

ગુરુસે ઝોવીંદ પાએ, અખ કહુ દુર નાંહે,
મેરા જખ દેખ્યા માંહી, ગુરુ કે પ્રતાપસે;

સૈંદ્ર લનશ્યામ રહ્યો, રામે રામે રામ લયે,
મીઠ્યારુપ નામ જળ, આપ ગયો આપસે.

સતગુરૂ કીધી મેર, અળ નાંહી પ્રીતી વેર,
દુનીઆકો દીયો ઝેર, અદ્વૈતકો થાપસે;
ઉથાપન હોવે ઝોહી, ઘટ ઘટ રહ્યો સોહી,
દાસ રતન જોઈ, આત્મ અદાપસે. ૧૩

આત્મસ્વરૂપ જોસે, ગમનમાંહી શબ્દ જોસે,
સોહી કહ્યો જાય કેસે, કહેવા ગ્રીવા નાહી હે;
લીજે સતગુરૂ સાન, પીજે હરિરસ પાન.
આત્મકો તો ઝોહી ધ્યાન, સો તો નેતું માહી હે.

દુર દુર દેખે કાંહી, દુર કધુ હે નાંહી,
જેસે રવી દુર દીસે, ચશમોકો માંહી હે;
સમજ રતનદાસ, એસે હરી તોરી પાસ,
શબ્દ પ્રકાશ ગુરુ, ઠીક ઠેરાહી હય. ૧૪

ગુરૂસે ગોવીંદ લયે, ગોવીંદસે ગુરૂ રહે,
સો તો નહી આયે ગયે, ઝોહી નીજ ધામ હે;
અકલ અવીનાશ, જડ ચઇતન્ય વાસ,
કોઇ દેખે નીજદાસ, જાકો આનંદ આઠો જામ હે

છુને પાયો સતસંગ, કુલી રહ્યો આઠો અંગ,
ગળી ગયો વાસ્નાલીંગ, જાકે હૃદય રહ્યો નામ હે.

હરી દાસન કે દાસ, ગુરુ ચરણોંકી આસ,
એસે કહે રતનદાસ, મેરા ગુરુ આતમારામ હે. ૧૫

ગુરુકા મહીમા અપાર, સતસંગ અનીસાર,
પંથહીકો આન્યો પાર, નિજ ઘર વાસ હે;
જેસે રહી રાજકી રાની, સોહી કેસે લરે પાની,
પીયાલુકે મન માની, આનંદ વિલાસ હે,
એસે હરિજન બાકો ભયો નિજ મન,
સતગુરુ ધન ધન, હન શબ્દ પ્રકાશ હે;
વાસે માન્યો મેરો મન, અળ નાંહી પાપ પુન્ય,
કહે એમ દાસ રતન, ગુરુ ચરણોંકી આશ હે. ૧૬

બ્રહ્મવિલાસ

૫૬-૭.

ગણપત ગાઈ ગુરુ ગોવિંદ, ઉપજે જેહ થકી આનંદ;
શારદા સરસ્વતી કર સાદ્ય, ઉઘાડો વાણી તણા ભંડાર.
પુરો માતા ! અણુછતાની આશ, પૂરણ ધાય બ્રહ્મ-વિલાસ;
કૃપા કરો ફસતગુરુ સુભણ, છુટે જેમ લક્ષ્યોચારી ખાણ.

રાખો મોઢે ચરણની રજ માંહે, અડસઠ તીથ ચણું પસાય;
 કહે ગુરુ 'સાંભળ શિષ્ય વિચાર, કીજે સત્સંગ અનુપમ સાર.
 ઉપજે જ્ઞાન વૈરાગ્ય સંજોગ, મિટે યમભય ચોચાંશી રોગ;
 નિરોળી મન રહે નિર્વાણ; એમ છુટે લાખ ચોચાંશી ખાણ.
 હરિગુરુ સંતના રહીએ હાસ, મીટે જન્મ મરણ ગર્ભવાસ;
 પ્રકટે જ્ઞાન રવિ પ્રકાશ, અજ્ઞાન તિમીર પામે ત્રાસ.
 બાહેર બીતર દીસે રામ, નિર્ભય થઇ રહીએ નિજધામ;
 મહિમા સત્સંગનો સોદા, સાંભળ શિષ્ય કહું છું તોય.
 કહે શિષ્ય ચરણે નામિ શિશ, બાણું કેમ જગતમાં જગદીશ;
 નામ ને રૂપ દિસે અનેક, કહો ગુરુ! કેમ બાણું અક!
 માયા બ્રહ્મ દોય બરાબર ખેલ, બાણું ઉપબાણું કેમ તેલ;
 ખેડિનું બળ દિસે અપાર, કહીએ કોની જીત કોની હાર?
 ભુવન ત્રણમાં છે ભરપુર, નિકટ કોણ કેવાણા દૂર!
 આરો યુગ પ્રસંગ ચાલ્યો જાય, અધિક ન્યૂન તે કેમ કહેવાય!
 દિસે માયા પંચ વરણ, નિલ પીત રયામ સફેદ અરણ;
 છઠ્ઠા નિશાન કહો ગુરુ મોય, સાત પાતાલ બ્રહ્માંડે શોદા.
 અકળ કળ્યો તે નવ જાએ, ભર્યો ભરપુર નવ ખંડ માંદો;
 ન બાણું તેહ તણો કાંઈ મર્મ, દિસે રૂપ માયા કહું કે ભ્રમ.
 સુંઝણો તેમાં હું મહારાજ, કહો ગુરુ કૃપા કરીને આજ;
 બોલ્યા ગુરુ વચન શુદ્ધ વિચાર, સાંભળ શિષ્ય કહું નિરધાર.

વિલસ્યો જનંત રૂપે એક, સમજી એમ રહેવું છે એક;
 અરૂપી અપ માયાના રૂપ, થયાં એક રંક એક જૂપ.
 જુગલ રૂપ માયા થઈ જોડ, હસીને મન હરે મુખ મોડ.
 કિયો વિલાસ માયા પ્રદા દોય, આદિ અંત મધ્યે પ્રદા સોય;
 કિયા ત્રીન શુન, દિયા ઉપદેશ, પ્રદા વિષ્ણુ ને મહેશ.
 કરો તમે ત્રિમુલ માયા વિલાસ, અવનિ રૂપ અરૂપી આકાશ.
 માંધી મર્યાદ કીયા ચાર વેદ, નિર્ગુણ ન્યારો રહે પ્રદા લેદ;
 મર્યાદા વેદ તણી અપાર, બંધન કીયા સહુ સંસાર.
 પંચમહાબૂત હત્યન્ન કીયો એજ, વળી આકાશ મહિ ઉપર તેજ;
 માંધ્યો દેહ પંચ મળીને સાર, છઠો માંહિ આપે બોલણુહાર.
 રહ્યો નખશિખ લગી લરપુર, અકળ કળ્યો નવ જાય જરૂર;
 અકળ સ્વરૂપ અકળ છે વાત, કીયા સાત દ્વિપ સમુદ્ર સાત.
 સાત પાતાલ કીયા સાતે લોક, રચ્યો મધ્ય મેરૂ મોટો યોધ.
 કીયા ગિરિ પર્વત કુળ આઠ, સુંદીર શોભે માયાનો ઠાઠ
 રચના કરી માયા ળહુ રંગ, નિરખત કુલત આઠો અંગ,
 કીયા નવ ખંડ અનુપમ સાર, વાણી વેદ તણો વીસતાર.
 તેથીજ મારો હીસે નિરંજનનાથ, જાણવા લઈએ સંતોનો સાથ,
 હશે દિક્ષામાં કીયા દીગપાલ, ધરા રહી અવિનાશી આધાર.
 એકદશ આનંદ અતિ વિશેષ, હશે રૂપ અનુભવને એક,
 ન જાણ્યો આશ્ચર્ય ન જાણ્યો વિવેક, સમજી એમ રહ્યો છે એક.

દાદશ પવન અરુ ઘડિશાશ, સમરણ કરતે હોય પ્રેક્ષક,
દીસે અદ્વૈત આત્મારામ, ભર્યો બરપુર ઘણો નહીં કામ.

તે રસ પીચે વિરલા સંત, જાણ્યો જોણે સળંગ આત્મતંત,
ત્યાં નહીં ચૌદ વિદ્યાનું કામ, ચીન્યો જળ અખંડ આત્મારામ.

ભણે ચૌદ વિદ્યા ને ચારે વેદ, છુટે નહીં બંધન વીધિ નીવેધ,
અહુ નર પનર કીયા હદ કાંઈ, અસ્થુળ અનંતે અવની માંહી.

પશુ પંખી જળ સ્થળમાં જોહ, હે નર પનર નાસુ દેહ,
છુપો નાંહીસોળ કલા ધનશ્યામ, અકળ અછેદ અરૂપી નામ.

સંતો ધમ ચાહે છેક, સાહેળ સળંગ સુતર એક;
ન જાણે મર્મ મોટા ભૂપાલ, વલર્યો વનમાં ભાર અઢાર.

નથી કાંઈ દેવાને ઉગનીશ, રહો જુ જતન વીશવા વીશ,
વિશ્વનુ' જીવન તે જગદીશ, અવીજત બ્યારે રહો એકવીશ.

ખાવીસે બહુ કીયો વિસ્તાર, જળ સ્થળ જીવ અનંત અપાર,
હંચ નીચ ફેરાવી જાત અઢાર, મુઝાણો તેમાં સહુ સંસાર.

જાત ને જાત નર નારી હોય, વિચારે વાત વીરલા કોય,
સ્થાવર જંજમ વેદ વિચાર, ચોરાશી લાખ લીયા અવતાર.

હાનવ દેવ માનવ મધ્ય, કીયો વિલાસ કપનીવધ્ય,
ઉત્તમ મધ્યમ બહુ પ્રકાર, જ્યાં જ્યાં જોઉં રૂપ દીસે નરનાર.

૬૨ તત્ત્વ ચોવીશ, બંધ. ૧૧૬ પંચવીશ,
 માલે જીવીશ માત્મારામ, સહુથી ન્હારો રહો નીજ કામ.
 કુટે જોર દેહ અવધ થાયે, અવીગત આચેનકા જાય,
 જેમનો તેમ રહો ભરપૂર, જાય થાય બાદલે દેહ જરૂર.
 અખંડ ખંડન માંહો જોડ, અવની ઉપર લાખ કરોડ,
 કેતાક રમે જળમાં જાંત, કેટલા ઉડે આકાશે અનંત.
 કેતાક લોભી ક્રીટ પતંગ, કેતાક વૃક્ષ રમે છે વન,
 કેતાક રમે પશુ તમ જોય, કેતાક માનવ રમે શોય.
 કેતાક રાક્ષસ રમે ભૂપાલ, કેતાક ભૂત પ્રેત વૈતાલ,
 કેતાક દેવ રમે દયાલ, કરવા પૃથ્વીની પ્રતીપાલ.
 કેતાક રમે પૂર્વજનો દેશ, સરવે માયા ફેરા વેશ,
 રમે જાંત માયા બ્રહ્મ વિલાસ, જળમાં જેમ કમળ નીવાસ.
 રહ્યા છે અચલ ફેરી જોટ, ન લાગે જેમ કાળની ચોટ,
 અચલ સમા જો અવીનશ, સાંભળ શીશ્ય માયાનો નાશ.
 નિરંજન ચાલે નિરાકાર, અખંડજીવ ખંડનહાર,
 માયા બ્રહ્મ જોમ કીસે હબ્બુર, અવીગત નીકટ અજા દુર.
 કહું કુંત સમજાવીને તોય, માયાના રૂપ નરનારી કોય,
 ચૈતન્યમુર સદ્ વિદ્વ ધનદામ, સદયે આપક માત્મારામ

રચ્યો સચરાચર શબ્દ મન્ય, અધીક એહ આશા
 સાંભળ શિષ્ય રહું ઉપાય, એ પદ પામે સંત પશ્ચાત્ત.
 સકળ તીર્થ મહીમા અપાર, જપ તપ સાધન ભ્રમ વિચાર,
 જનન જાગ કરે વિવેક, હવન હોમ વીધી વિવેક.
 જ્ઞાન પુન્ય આચરે તત અપાર, પામે નીમ દેવ દશન જોર માળ,
 મીટે નહી મન માયાનો ડોળ, નાવે તે સત સંગતને તોલ.
 ભણે ચૌદ વિદ્યા ને ચારે વેદ, છુટે નહીં અંધન વીધી નિશેષ,
 અનુભવ અદવીત ગીતા જ્ઞાન, વીરલા સત સમજે કોઈ સાન.
 આણી આવરણ કેરો અંત, સમજી શાસ્ત્ર મત વેદાંત,
 એવક સમજી મહીએ સાર, વાયક વેદ તણે વીચાર.
 કહે કરજોડી ગુરને શિષ્ય, ગુર વિલાસ રહું કોણ દેશ ?
 ખાડું તે કોણ ધણી નીરધાર ? આભુમણ શું પેરું શયગાર ?
 બચું કો આગળ કરી આશ ? રહું ધર કોણ કરીને નિવાસ ?
 સ્ત્રીપક પ્રગટ કોન પ્રકાશ ? અહે નીશ કેમ રહે અજવાસ ?
 રહે મન કોણ દીશા ઉમંગ ? મીટે કેમ ચોક નાવે સંગ ?
 મામું કોણ આદરું કઈ ગત ? આડ પહાડ અટક અનંત.
 ગિર ત્રણ વિષમ હીસે વાટ, કહો ગુરુ કેમ પહોંચું નીજ ઘાટ ?
 કહે ગુરુ દ્રઢ રાખ વિશ્વાસ, નીરભય પદ કીજે વિલાસ.
 સીતાવી મન માયાના ફંદ, અદૈત દેશ રહો આનંદ,
 કીજે ધણી સોમ અખંડ અણત, સદા રહે મોહ માયા વરણત.

...હાઝળ શીરોમળ નાર, અખંડ સોહાઝળ સોહી સળગાર,
 ભચીએ સ્વામીને સનમુખ, માગીએ સતસંગનાં મુખ.
 નિવાસે રહીએ ઘર સંતોષ, અમુટ દ્રવ્ય તારૂં ત્રિલોક,
 જ્ઞાન રવી દીપક મંદીર માંદા, પ્રગટયો ઉદય અસ્ત ન થાય.
 સતગુરૂ શબ્દ ને પ્રકાશ, અહોનીશ એમ રહે અજવાસ,
 આણી અનુભવ કીજે સતસંગ, મહા નદી સમાન રહે ઉમંગ.
 શુદ્ધ વિચારે શોક સમાય, પ્રગટ પાછો ક્યારે નવ થાય,
 માર્ગ વિહંગનો અનીસાર, ઝાઝ પહાડ અટકે નહીં લગાર.
 અનુભવી અનલ કેરી ગત, અટકે તે કેમ આકાશવત્ !
 માયા મેરૂં સ્થંભ ગિરિ ગુણુતન, પ્રપંચ સઘળા દીસે વન.
 અનુભવી ઉપર ચાલ્યા જાય, અનલ ગતિ તે એમ જોળખાય,
 કહે ગુરૂ વચન સાંભળ શિષ્ય, અકળ અનુભવીનો એ દેશ.
 જે જન સમજે પ્રમ્હવિલાસ, જાય તેનાં પડળ, થાય પ્રકાશ,
 આત્માશમ ગુરૂ ઉપદેશ, કૃપા કરી સમજાવ્યો ચેશ.
 રસના સમજી વાત વિવેક, સ્થૂળ અનંત અવીગત એક,
 સર્વંત જોગણીસો એક માંય, પ્રમ્હવિલાસ કીયો ગુરૂ કૃપાય.
 આવળુ માસ કૃષ્ણ પક્ષ સાર, શીયળ સપ્તમી ને લોમનાર,
 પૂરણ કીયો પ્રમ્હવિલાસ, કહે કર જોડીને રતનદાસ.
 અહીં નિજ નામ કરે વિલાસ, ટલે દુરમન, મલે અવીનાસ,
 આત્માશમ ગુરૂ કૃપાની આશ, પુરણ કીયો પ્રમ્હવિલાસ.

મોરલીનાદ અગાધ છે, ઉનસે ખુન લાગી,
સાંભળતાં શુદ્ધ બીસરી, મન થીમાં રે વેરાગી.-મોરલી.

મોરલી નાદ સોહામણો, મોહન મુખ છાજે,
ચોદ લોક સઘળે સુણી, શબ્દ ગગનમાં ગાજે.-મોરલી.

નાગ પન્નગ સુણી સ્થીર થયા, તે ડબે નહી ડોલે,
પશુ પંખી મૃગ હંસજા, કોઈ ચાંચ ન ખોલે.-મોરલી.

ધ્યાન તળ્યા તપશી ઋષિ, શબ્દ સાંભળી કાને,
દાનવ માનવ દેવતા, સ્થીર થયા રે વેમાને.-મોરલી.

વછ બાલક ધાવે નહી, શુદ્ધ દેહકી ભુલ્યાં,
તારા મંડળ સ્થીર થયું, વન અનુષમ કુલ્યાં.-મોરલી.

જળ જમુનાનાં સ્થીર રહ્યાં, તે રતી નવ ચાલે,
વ્રજનારી સરવે જોઈ રહી, વેણું વાઈ નંદલાલે.-મોરલી.

જોક સુરત ચોદ લોટની, મોરલીને નાદે,
વ્યાપક રૂપે શ્રી કૃષ્ણજી, હરિ આપ અનાદે.-મોરલી.

ચોલા સુંદીર રચામની, મુખ વરણી નવ બંધે,
દાસરતન રસ કામની, વ્રહમાં વ્યાકુળ થાયે.-મોરલી.

આજ સખી માહા વનમાં, વાલે મોરલી વાઈ,
 સાંભળતાં મન સ્થીર થયું, ચિત્ત રહ્યાં રેલોભાઈ.-આજ.
 મોરલી ફેરા નાદમાં, ગળકીને રે જાગી,
 પ્રેમ મગન થઈ પ્રેમમાં, નિદ્રા સરવે ત્યાગી.-આજ.
 કામ ન સૂએ કામની, જુલી જામની ખાજ,
 લગની લાગી હરી નામની, જુલી ગઈ બરથાર.-આજ.
 મોહન મળવા મન થયું, તેથી રહ્યું નવ જાય,
 આતુરતા અગળા કરે, જાવા મહા વન માંદા.-આજ.
 અવળાં આભરણ પહેરીયાં, અણુશેષીતા શણગાર,
 દેહ દયા જુલી ગયાં, મનમાં વસ્યા રે મોરાર.-આજ.
 જે જેમ તે તેમ ચાલીયાં, નહી કોઈ કોને સંજ,
 પ્રેમાતુર થઈ પ્રેમદા, રમવાને રાસ રંજ.-આજ.
 તણ જુવન વન સંચર્યાં, મન મોહન માટે,
 માનુનીઓ મળી આવીયાં, બંદી વટ ત્રટ ઘાટે.-આજ.
 શ્રીકૃષ્ણ લીલા કરે નીત નવી, શરદ પુનેમની રાતે,
 દાસ રતન શું કહે કવિ, વરણી જાય નહી વાતે.-આજ.

યથારથ કહું જામની, ખટ માસની પાસી,
 શ્રીકૃષ્ણ પ્રાંતે કામની, લેતાં હથી હથી તાળી.-યથારથ.
 મંડલ ભરીયા માનુની, મધુરે સુર ગાવે,
 સોળે આબૂષણે અંગ ધર્યાં, શોભા વરણી ન જાએ.-યથારથ.
 વૃંદ વૃંદ થઈ ગોપકા, મધ્યે શ્રીકૃષ્ણ ખીરાળે,
 શોભા સુખથી શું કહું, દેખી દામની લાગે.-યથારથ.
 કોલ કલા રવી કૃષ્ણજી, સખીઓ કીરણ શોભે,
 તેત્રીશ કોડે દેવતા, પ્રમદા શિવ મન લોભે.-યથારથ.
 અદ્ધર ગોવંધન કર ધર્યો, સંજે મોખી ગોવાળ,
 નંદકુંવરે લીલા કરી, શ્રી હરિ ચરિત્ર અપાર.-યથારથ.
 જમુનાં તટ જીવતી મલી, મોરલીને નાદે,
 કળ્યા ન જાએ કૃષ્ણજી, મોહરિ અકળ છે આદે.-યથારથ.
 શોભા અહંદે લોકની, વણુંવે અદારે પુરાણ,
 અકળ શોભા શ્રીકૃષ્ણજી, કવિ કેમ કરે રે વખાણ.-યથારથ.
 સદા એ નીરગુણ નાથજી, સંતો સગુણ કહાવે,
 દાસ રતન રસપ્રેમમાં, ગોપી લાલ લહાવે.-યથારથ.

રાગ એજ. પદ—૭.

શરદની રાત સોહામણી, પૂરણ પુનમ અંદે,
 વંદ્રાવન રણીઆમણું, રચ્યો રાસ જોવિંદે.—શરદ.
 પ્રેમાતુર થઈ પ્રેમદા, રમવા સ્થામ સંગાથે,
 ભુવન તળખ્યાં બૂધરે, આવ્યાં મધ રાતે.—શરદ.
 મંડપ રચ્યો માનુની, જોપી ઉર આનંદે,
 મનના મનોરથ જોહના, પૂર્યા પૂર્ણાનંદે.—શરદ.
 મોરલી નાદ સોહામણો, મધુરે સુર આવે,
 સ્વર્ગ લોકના દેવતા, સરવે જોવા આવે.—શરદ.
 કોકીલા સુર કામની, શ્રીહરિ હંસ સમાન,
 શબ્દ મનોહર ઉચ્ચરે, સ્થંભ્યાં ગગન વીમાન.—શરદ.
 જોપી જોવિંદ રસ રૂપ છે, એક એકની આશે,
 હું ને માફ—વરજે થયું, રમત રાસ વીલાસે.—શરદ.
 નીરખી લીલા નંદલાલની, જોપી પ્રેમ અતોલે,
 પુખ્ત વીમાને દેવતા, જય જય શબ્દ જોલે.—શરદ.
 આનંદ વાધ્યો અંગમાં, કૃષ્ણ રંગલીના,
 દાસ રતન રસ કામની, હરિ રૂપ લે લીના.—શરદ.

રાગ એજ. ૫૬—૮.

આજ આનંદ અભિનવો, મુણો સરવે સાહેલી,
 કરૂણાનિધ કહે કામની, રમો મરજદ મેલી.—આજ.
 અમે તમે મુખ જોયરો, ધરો લજ્જા અમારી,
 અંતર પડદો એજ છે, રસ રીત છે ન્યારી.—આજ.
 કર જોડી કહે કામની, અમે અબળા નારી,
 તમે ત્રિભુવન શ્યામ છે, અમે દાસી તમારી.—આજ.
 અમે તમે તે કેમ ટલે, કેમ કરી રસ જામે,
 સુંદીર વર સમજાવીએ, સખીઉ શીર નામે.—આજ.
 કુંભજી કહે કામની, પ્રીતની રીત ન્યારી,
 પ્રીત પરાણે નહી નલે, જીવો મન વીચારી.—આજ.
 વેદ મરજદા વેદમાં, લેદ વેદથી ન્યારો,
 અમે તમે ત્યારે ટલે, જ્યારે હું પદ હારો.—આજ.
 ખટરસ દીસે જીજવા, તે તો રૂપને નામે,
 મહા રસ માણો માનુની, હૃદયે રસ જામે.—આજ.
 વચન મુણી નંદલાલનાં, હૃદયે રામા હરખી,
 દાસ રતન શોભા શ્યામની, નયણાં ભરી નીરખી.—આજ.

રાગ જ્યેષ્ઠ. ૫૬-૯.

વચન તમારાં વીઠલા, અમે દૃઢયે ધરીએ,
પ્રગટ તમેને પ્રીછીએ, બીજને શું કરીએ ?-વચન.

પ્રાણજીવન છે પ્રાણના, સરવેના જાણે,
અરજ અમારી એટલી, અમને પ્રેમ પ્રમાણે.-વચન.

કેમજ વચને કામની, જોડ્યાં પ્રાણ પ્યારી,
વીઠલ વર તમને વર્યાં, અમને આશ તમારી.-વચન.

હસીને હરિ આશર્યા, અળખાએ ધન ધન,
જીવન તજીને આવીઆં, મધ રાતે મહા વન.-વચન.

પ્રીત તમારી પ્રેમદા, છુપી નવ રહે છાની,
અમે તમે નથી જીજવા, વચન લેજો માની.-વચન.

વચન કહ્યાં તે સાંભળ્યાં, મન આનંદ આણી,
હેત દેખાં હૈડે લીડ્યાં, નયણે પ્રેમનાં પાણી.-વચન.

રસ રૂપે થઈને રમ્યાં, સખો શ્યામ સંગાથે,
રાસ રસીક રસ ઉલટીએ, શરદ પુનમની રાતે.-વચન.

માન તજીને માનની, નામ રૂપથી ટલીયાં,
ઠાસ રતન ફુનીયાં ટલી, સીંધુ સરીતા ભરીઆં.-વચન.

રામ એજ.—૫૬ ૧૦.

રમત માંડી રસ રૂપની, જેલે કાન જોવાલા,
 જટ ઘટ સામા શ્રીકૃષ્ણજી, રમે પ્રજા બાલા.—રમત.
 અંજો અંજ રંજ રેલ છે, રમ્યો જેલ વોધારો.
 સદા નિરવીશ નાથજી, ગોપી પ્રેમ પસારો.—રમત.
 પ્રેમમાં નેમ આવે નહી, નહી કરણી ને રેણી,
 રસ રૂપે નંદલાલ છે, માણે મૃગાનેણી.—રમત.
 કોઈ કોને દેખે નહી, ગોપી જનનાકારે,
 રીત બહી રસ રૂપની, જોલે બાવન બારે.—રમત.
 જનન મનન થઈ ગોપીકા, ઘેરા શબ્દ બોલે,
 નીરભય ક્રીધા નાથજી, મનહાં નવ ડોલે.—રમત.
 જે મનમાં હતું તે થયું, આજ આનંદ રેલ્યાં,
 વેણું મુણીને નીસર્યાં, ભલે ભવન મેલ્યાં.—રમત.
 કરુણાનિધે કરુણા કરી, અભય પદ દીધાં,
 રાસ વિલાસે ગોપીકા, પૂરણ રસ પીધા.—રમત.
 સગુણ સુંદર શ્યામ છે, નિર્ગુણ હૃદયા માંહી,
 દાસ રતન રસ રૂપમાં, કહેવા ન રહ્યું કાંઈ.—રમત.

રામ એજ.—૫૬ ૧૧.

રજની વીલી રમતાં સખી, સુંદર શ્યામ સંગાથે,
માયા પ્રકાશી મોહને, પ્રગટયા પરભાતે.—રજની.

ભાવ ભવનનો પ્રગટીઓ, રજની રહી થોડી,
કૃષ્ણજી સનમુખ કામની, ઉણી કર બેડી.—રજની.

શીખ માગું અમે શામળા, ઘરે કામ ઘણેશં,
સાસુ નણ્ણદી પુછશે, કેમ આવ્યાં અસૂરાં.—રજની.

અમે કુળવંતી કામની, ઘરે બાળકો રોશે,
ભવન અમારે બૂધરા, ધેનુ કાણુ દોશે?—રજની.

વેણું વાયું છે વીઠલા, શી ગત અમારી?
લોક દુરીજન દોહાતાં, માનો કુંજળીદારી.—રજની.

દીન વચન મુખ જોયયાં, હરિહૃદયમાં ધરીઆ,
શીખ માગીને માનુની, મંદીર પરવરીયાં.—રજની.

રજની રમ્યાં ખટમાસની, અતી મહાસુખ માણ્યાં,
મંદીર વધાર્યાં માનુની, કોણે નવ જાણ્યાં.—રજની.

ભવન પોતાને ભામની, આવ્યાં આશ સમેણાં,
સાસુ કહે વહુ સાંભળો, ઉઠો વાયાં વેણાં.—રજની.

વચન સાસુનાં સાંભળી, ઉઠ્યાં આનંદ ભરીયાં,
ભય મનમાં હતો તે ટળ્યો, જઈને ચરણે વળીયાં.—રજની.

અકલ ગત જોવિંદની, તે કોણે નવ જાણી,
દાસ રતન રસ શસમાં, ગોપી સરવે પાણી.—રજની.

સમ જોન.—પદ ૧૨.

ધન ધન રવની જાળની, આનંદ વધાર્ય,
 મેઢ જાયો નંદલાલ શું, રસરૂપ ઠેરાઈ.—ધન ધન.
 જીવન તણને જામની, આઘ્યાં કુખ્યુલ પાસે,
 જોખસો સખી રસરૂપ થઈ, રમતાં રાસ વીઢ સે.—ધન ધન.
 મનના મનોરથ જોડના પૂર્યા પૂરણાનંદે,
 રંગ જમાવ્યો રાસમાં, મળી ગોપી ગોવિંદે.—ધન ધન.
 જે રસ જામ્યો રાસમાં, જોગી મુની ન જાણે,
 જાણાદિક જુઝી મયા, ગોપી પ્રેમ શું માણે.—ધન, ધન.
 રસ થટ લઈ રસમાં ઢળ્યા, રસમાં રસ મલીધા.
 રસ સાગર નંદલાલ છે, ગોપી થટ રસ જરીયાં.—ધન ધન.
 ધનધન શરદની જામની, શોભે ચંદા આકાશે,
 મમન સ્વરૂપે કુખ્યુલ, ગોપી ચંદ પ્રકાશે.—ધન, ધન.
 કુખ્યુ મન થયા કામની, વેદ મરજાડ લોપી,
 ઠાસ રતાન રસ રાસમાં, કીધો વ્રજની ગોપી.—ધન, ધન.

સમ નારમાણી પદ—૧૩.

જમાયો આત્મારામ, કામ નહી તેને રૂ,
 જોડુ નિરવિષ જોડું નામ, જાણ્યા જેને રૂ.

જોવા જાણ્યા તેને જોય, કોઈ ન જોયે ર,
જોવા હાસ રતન કહે હોય, વીલાસે જોયે ર. ૧

આ પડશે માયા પીઠ, અખંડ અવિનાશી ર,
કોઈ કેને દેશે કંઈ, યશું શું થાયે ર;
જોવો નથી બીજે કોઈ, જોઈ ન શટે ર,
જોવા હાસ રતન કહે હોય, કેવા માટે ર. ૨

યથો બીજ થકી વીસતાર, વૃક્ષ ને છાયા ર,
પરિશ્રમ પરાને પાર, પસાડી માયા ર;
જોવી માયા છાયા તન, સ્થીર કેમ થાયે ર,
જોમ કહે છે હાસ રતન, જાણ્યાં તે જાયે ર. ૩

ત્રીજે ત્રણ ભુવન વિસતાર, પૂરણ પોતે ર,
જોવાં સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાળ, મૂખ જોતે ર;
જોવો અખંડ આત્માદેવ, સેવા કીજે ર,
કહે હાસ રતન શુદ્ધસેવ, સાવો લીજે ર. ૪

જોવા જોયે ચારે વેદ, લોક ન જાણે ર,
નેતિ નેતિ નેત, વીરંચી વખાણે ર;
ચાર વાણી અવસ્થા ચાર, પાર પરાને ર,
હાસ રતનના પ્રાણ આધાર, અંત અરાને ર. ૫

કે પાંચ તત્ત્વનો દેહ, આપતેજ વાણે ર,
આઠમ અવની જેહ, દેહ અખાણે ર;

હે મંથજૂતમાં વાસ, વસી રહ્યો ન્યાસે રે,
હૃદય રાજે રતનદાસ, પરિભ્રમ ન્યાસે રે. ૬

જોવા ઇશનું રમરણ, સાર પચીશે રે,
જો તો યોલે બાવન બાર, ઘટ ઘટ ઇચ્છે રે;
તેને બાણે વીરલા જન, હું પદ હારી રે,
શીખ સમજ દાસ રતન, વસ્તુ વીચારી રે. ૭

જોવી સપ્ત ખાતુની ઢેહ, માને સાચી રે,
કેમ જળ ભરી લાવે તેહ, ગાગર કાચી રે;
જો તો સતગુરૂ સંત નીશાન, સમજી રહીએ રે,
દાસ રતન મીઠ્યા ઢેહ બાણ, આત્મા લઈએ રે. ૮

જોવાં શીતળ આઠે અંગ, સતસંગ કરીએ રે,
સતગુરૂજીને સંગ; નિરભય ફરીએ રે;
જોમાં શું કરશે જમદુત, ભય નહી કેનો રે,
જોવા સળંગ આત્મસુત, રતન નામ દીનો રે. ૯

જોવી નવ તત્વની ગાંઠ, સતગુરૂ છોડે રે,
કોને હરી ભજન જોકાંત, ભવદુખ મોડે રે;
જોવાં મુખદુખ માન્યાં મન, પુન્ય ને પાપે રે,
શીખ સમજ દાસ રતન, વણુરયો આપે રે. ૧૦

રહ્યો હશે હીશા ભરપુર, દૂર શું જીએ રે,
હરિ સન્મુખ છે રે હજીર, તો આપું જોએ રે;

એ તો બાપુ જોતાં આપ, પ્રગટ દીએ ર,
હાસ રતન કે શાનો સંતાપ, ઘટમાં એ છે ર. ૧૧

એવી એકાદશી એક ધામ, હમે નહી ડાલે ર,
પરીપૂરણ આત્મારામ, ઘટ ઘટ જોલે ર;
જ્યાં જોઈએ યાં તેજ, બીજે ક્યાંથી ર,
હાસ રતન કે ધારણ દેહ. થયું માયાથી ર. ૧૨

એવા તીલક દ્વાદશ દેહ, ધારણ કીધા ર,
એ તો સ્વામીના શણગાર, પેરી લીધા ર;
નહી સ્વામીની ઝોળખાણ, અવર શું રાળ ર,
હાસ રતન કે મેટી હાણ, હાર્યો બાળ ર. ૧૩

તે રસ પીએ કેઈ વીર, લઈ શીર સાટે ર,
જેન ગુરુ ગમ સાચી હોય, અડે નહી ઘાટે ર;
તેની મમતા ભાંગી મન, આશ નીરાશી ર,
હાસ રતન કહે તે જન, અભયપદ વાશી ર. ૧૪

હોય ચઢે વધા ગુણ જાણ, અદાર પુરાણે ર,
ખટ શાસ્ર વેદ પુરાણ, પક્ષ તાણે ર;
એવો નર પક્ષ દીનોનાથ, પક્ષમાં નાવે ર,
હાસ રતન કે આત્મ તત્વ, સંત સમજાવે ર. ૧૫

એવો પુરુષમાથી ચંદ્ર, નિરમલ શેલે ર,
એવો અનુભવનો આનંદ, બીજે નવ લેલે ર;

તેને આનંદ આઠો જામ, શોક ન આવે ર,
હાસ રતન મીઠ્યા રૂપનામ, ફેરો ફાવે ર. ૧૧

એવી સોળ તીથીમાં ચાર, બ્યાપક વસ્તુ ર,
જે માથે નર ને નાર, પારસ વસ્તુ ર;
એવા સતગુરૂ આત્માશમ, ધામ બતાયો ર,
શીઘ્ર દુર્બળ હાસ રતન, શરણે આયો ર. ૧૭

એવા સતગુરૂ દીન દયાળ, કૃપા કીધી ર,
જાતીતી જવજળ માંહી, ખાંહ બહી લીધી ર;
સત ગુરૂએ કીધી મેર, સત્ય સમજાયો ર,
હાસ રતનને લાવ્યા ઘેર, પંથ બતાયો ર. ૧૮

એવી એ તીથીનો અભ્યાસ, નીકે થાયે ર,
તેનો અવિચળ ધામે વાસ, ઠીક ઠેરાયે ર;
તેનો વાસ્નાહી જ ગળી જાયે, રે નર દાવે ર,
હાસ રતન કે ચોનીમાંહી, પુનરપિ નાવે ર. ૧૯

એ સોળ તીથી પરમાણુ, કરે એકાન્તે ર,
તેને નાવે વિદ્ય ને હાણુ, મણુ વેદાન્તે ર;
તેને સમદ્રષ્ટિ થાય છેક, શુદ્ધ વીચારે ર,
હાસ રતન કહે જાસે એક, વેદાંતને પારે ર. ૨૦

એવી વેદાંત પારે જાત, જાત ન જાણી ર,
એ તે સોહં સોહં સદ્ગાત, ન પોયે વાણી ર;

ત્યાં મન જુદું થાશે જાય, વીચારી જોતાં રે,
જમ રતન કહે નીરજાય થાય, ફૂં પડે જોતાં રે.

૨૧

રામ એજ. ૫૬-૧૪.

જોવો અદ્વૈત આત્મારામ, બાવન બારે રે,
મીઠ્યા બહો રૂપ ને નામ, મૂળ વીચારે રે;
નથી જોવો બીજો કોઈ, જોઈ વીચારી રે,
જો તો જમથી બાસે ઢોય, મીઠાં નર નારી રે.

૧

રક્ષ રૂપે ચૈતનધન સાર, બીજાં મીઠ્યા રે,
જોવો પ્રભુજી અપરમપાર, બાણુજો સત્યા રે;
તેને જે કો બાણુવા જાય, અળગો જોતે રે,
જોવો આકાશ ને પરમાણુ, પૂરણ પોતે રે.

૨

બહો બાણુ ટારીને બાણુ, નીશ્ચય યાશે રે,
છુટે લક્ષ્યોરાશો ખાણુ, પ્રજ્ઞ વિલાસે રે;
જોવો જમસાગર બરપુર, સંત છે દેરી રે,
તેને અવનશ વરતે ગુર, વહાલાં નહીં વેરી રે.

૩

જોવો આત્મહરશી સંત, વીરલા કોઈ રે,
તેણે આણ્યો માયા અંત, જગત ન જોઈ રે;
કર્મ કરતાં ન છુટે કોઈ, લક્ષ ન લાગી રે,
માણે દેવ તણી ગત હોય, જમ ન લાગી રે.

૪

જુલો જમથી સર્વ સંસાર, આપું માની ર,
 સંત સમજી પરને પાર, વસ્તુ પહેવાની ર,
 જો તે સોઠું બ્રહ્મ મન આકાર પોતામાં પોતે ર.
 હરિ હીસે પરપંચ પાર, આપું જોતે ર. ૫

જો તે આપું ટાળીને આપ, જે કાંઈ જાણે ર,
 તેનો નહીં થાય થાપ ઉથાપ, ઠેકાં ઠેકાણે ર;
 જોવો અકલો કેમ કહેવાય, દુનીયા વાણી ર,
 જેમ સમુદ્ર લેર સમાય, પાણીમાં પાણી ર. ૬

માયા સ્વપ્નું છે સંસાર, જુવો કાંઈ જાણી ર,
 કરનાં જામનો વિચાર, જરમ ના ભાંગી ર;
 પછી પોતાનેજ પ્રકાશ, તિમિર ત્રાસે ર,
 જેમ સભરા ભર્યો આકાશ, બીજું વન જાસે ર. ૭

જેને પ્રમટે જ્ઞાન વિવેક, સુરતી સ્વરૂપે ર,
 તેને સમુદ્ર નિરગુણ, જોકે થયા રસ રૂપે ર;
 સાચો ભક્ત ગુરૂનો જોજ, નીશ્ચય થાયે ર,
 કાસ રતનો કે જ્યાં તેજ, જોજ સમાજે ર. ૮

રાગ પરજ. પદ—૧૫.

જોવો આ દેહનો હૃદ આધાર, સાચો સતસંગ છે ર,
 જે કોઈ કરશે નરને નાર, શીતળ આઠો અંગ છે ર,
 પ્રગટે જ્ઞાન વૈરાગ્ય સંતોષ, બહે તે અરૂપમાં ર.

જોવો કરતાં સાધુ સંગ, માયાદેન વાગીએ ર,
 હોય ચતુરા દેહનો ભંગ, અભય પદ પામીએ ર.

ભણ્યો બ્યારે આત્મા તંત, સંતની કૃપા થકી ર,
 રહે પરાપર ભગવંત, વેશ રહે શું કહે બકી ર.

જો તો આચારે અનેક, વીચારે બીજો નથી ર,
 જ્યાં જોવું ત્યાં આત્મા જોક, જીવોને વિવેકથી ર.

જો તો અનુભવ ને આનંદ, પરાને પાર છે ર,
 હોક ચઢેના આધાર, આપે નીરાધાર છે ર.

કોઈ બહે બહુનહાર, વાતું ભમ લેકની ર,
 મીઠ્યા ભાસે સ્વપન સંસાર, મરબહા લેકની ર.

સત સુરનાં સત્ય વચન, અનુભવે જે કહ્યાં ર,
 શીખ સમજ હાથ રતન, જ્યારેય તે પહોં ર.

રાગ એજ. ૫૬--૧૬.

જોયે અનુભવને। આનંદ, રસો સંતને હૃદયે ર,
 મીઠાયા જન્મ મરણના કંદ, જગત સ્વપતું વડે ર.
 જો તો માને નહી મહંત, માયાના રૂપને ર,
 હોય હેમનાં ભવન અનંત, રૂપ કહે ભૂપને ર.
 જો તો ઈંદ્ર આદીક દેવ, દાનવ માનવ ખંડ છે ર,
 માંહી વ્યાપક આત્મ પ્રગ્દ, અયોની અખંડ છે ર.
 રસો ચૌદ ચાર ને પાર, અઠારને આદ છે ર,
 પાંચ પચીસ ખાવન વાર, વસ્તુ તે અગાધ છે ર.
 સમજે વ્યાપક આત્મારામ, બીજો નહી જાણીએ ર.
 સંદુ બીંદુ સરોવર રૂપ, વેદો નથી પાણીએ ર,
 જે કોઈ જાણે તે જોજે જરૂર, સ્વરૂપ પોતા તણું ર,
 જે કોઈ જોવા જાય છે દુર, તેને છેટે છે વણું ર.
 જોને હીસે દરપણ માંહી, અન્યો અન્ય સાથમાં ર,
 ગ્રહવા કરે કોટી ઉપાય, જાવે નહી હાથમાં ર.
 જો તો પોતાને ગ્રહતાં ગ્રહવાય, દુરનથી દેખવો ર,
 જોને રતન સાચું સમજાય, ઉપાય નથી નવો ર.

રાગ ઝેલ. પદ—૧૭.

જોવા સંત કહે તે સત્ય, મન નથી માંધવો ર,
 ભણવો ન્યાયે આત્મતાંત, ભેગ નથી સાંધવો ર.
 જો તો પોતે સર્વેમાંથી, પોતામાં કાંઈ નથી ર,
 જોવો વેદ વાયક ને ન્યાય, વેદાંતે કહ્યું કથી ર.
 જો જો વાયકમાં નથી વેદ, જો લેહ ન્યાયે રહ્યો ર,
 જોવો અકબ અરૂપી અછેદ, સંતે સમજી કહ્યો ર.
 જેણે ભણ્યું પોતાનું આપ, થાપ માયા કેહનો ર,
 જોયે ઉપજે નહી ઉપાય, બરેસો નહી તેહનો ર.
 જેણે ભણ્યું નથી કાંઈ આપ, અધાપે શું હતો ર,
 મન માની લીધાં પુન્ય પાપ, ઉઘ્યો, નથી ભગતો ર.
 જો તો જે કોઈ ભગ્યા જન, તન તેનું દબ્યું ર,
 મુર સંતનાં સત્ય વચન, સંતે સમજી મહ્યું ર.
 મન બંધાણું પ્રદાને ભેગ, રાગ ગર્ભનો દહ્યો ર,
 મીઠ્યા બયા સંસારના ભોગ, પોતામાં પોતે મહ્યો ર,
 હવે કાને કહીએ તું કેણુ, બીજો કહેવા નથી ર,
 જો તો કેણીમાં દાસ રતન, જેમ સ્વપ્નના ગતિ ર,

સમ જીવ. ૫૬—૧૮.

જીવી સતો તણી જે માન, સમજે વીરલા સહી ર.
 તેમે મનથી ઉતરે માન, શુમાન કરે નહી ર.
 જીવો જડ્યો નથી કોઈ જન, અખે તો એવું કહ્યું ર,
 એ તો અનુભવીનાં રે વચન, સતે સમજી ગ્રહ્ય ર.
 જે માતાના ઉદર માંહી, રહ્યો ગર્ભવાસમાં ર,
 એ તો કેમ કરીને અરાય, બાંધ્યો માયાપાશમાં ર.
 સર્વે માયાનાં લોકમાંહી, ચૌદ લોક વાણીએ ર,
 એ તો ઉપજે નહી ઉપાય, જન્મ્યા નહી બાણીએ ર.
 જે કોઈ મરે તે જન્મે જરૂર, છવ તો જન્મે નહી ર,
 યથા માયા ગર્ભથી દૂર, તે જન જન્મ્યા સહી ર.
 કાંઈ ઉઘ્યો મુવો ન કેવાય, નિદ્રામાં સુખો પતી ર,
 જે સ્વપ્નથી બગૃત થાય, તે તો જન્મ્યો નથી ર.
 એ તો જન્મ મરણનો જંબલ, તેતો ગર્ભમાં રહ્યો ર,
 આઘ્યા માયા ઉદરથી બહાર, જન્મ તેનો થયો ર.
 એ તો જે કોઈ જન્મ્યા જન, તન તેનું નથી ર,
 નહી બાત બાત ને વર્ણ, કાંહી શું કહીએ કથી ર.
 જ્યારે બાણ્યું પોતાનું સ્વરૂપ, રૂપ વરલે થયું ર,
 મીઠ્યા બાણ્ય રતન રંક જૂપ, આ દેહ તું તે રહ્યું ર.

૫૬—૧૯.

રામ-ચોરી તારાં રૂપર રે, સુંદર વાનજી રે.

સામુલ તો કહે છે રે સુણો વહુ વાતકી રે,
 અજ તમારે અંઝ આનંદ,
 કલો નવ જાયે રે, કારણ તમ તણું રે,
 મુખડ ચોસે પૂરણ અંઝ.—સામુલ.

આજનાં વલોણું રે, ચાલ આનંદમાં રે,
 જમકે વાંસ શબ્દ ધનધોર,
 નેતરાં તો ગાલે રે જુજ બહુ ભાવમાં રે,
 નેણાં દીસે તમારાં તો રંજચોળ.—સામુલ.

હશો હશી બેઠ્યાં રે, કુળવંતી કામની રે,
 શું કહીએ બાઈલ સ્વપનાની વાત;
 બણે ને અબણે રે સરવે સાચું થયું રે,
 ભગૃત જેવું થયું છે રે પ્રભાત.—સામુલ.

સ્વપનામાં નેણાં રે ન હોય નિદ્રા ભયાં રે,
 સાચું કહોને અમથી તો સમજાય;
 સ્વપન વિચારે રે ન હોય ઉભાજરા રે,
 તેણે કાંઈ નેણુ રાતાં નવ થાય.—સામુલ.

સ્વપનું થયું રે બાઈ સમી સાંજમાં રે,
 બણું અમે તણુ ગયાં રે જુવન,
 રજની રે વીતી રે બાઈલ વિચારતાં રે,
 તેણે કહી નાવી રે નીદ્રા હોયન.—સામુલ.

હરખ ને શોક દે ન હોય સ્વપના તલો દે;
તે તો કંઈ અમને ન બિસે દે બાદ;
રહું ને જુહું દે સ્વપન સાથે મજબુ દે,
આનંદ અંજ તમારે શા માટી-સાસુલ.

અનુપમ સ્વપનું દે બાઈલ આજનું દે,
નથી થયું, ઠેલી હવે નહીં થાય;
ઝેલું દે જોયરતારે સજલ નેણાં થયાં દે,
બાઈલને મહેર થઈ મન માંઢા.-સાસુલ.

રઠીયામાં બીડ્યાં દે મસ્તકે કર ધરી દે,
મીઠ્યા બાઈ સ્વપનાનો દે વિચાર;
આળ ને પંપાળે દે રૂઢન નવ કીલજે દે,
ઘસ રતન ખનખન વજની નાર.-સાસુલ.

રામ પ્રમાતી કાબો. ૫૬-૨૦

બધને થાય તે વાહલાં મનમાં,
ધવન ને મવન ફા પવન સાથે;
એમ રેહ બાણવો અનંત અવની પરે,
ફાટે આવે બહુ બાત બાત.-અય.

રૂપ પારણ કરી જોળખ્યા નહીં હરિ,
ભાર જનની મરી નવ માસે;
વસ્તુ ધરમાં રહી બહાર શોધે જઈ,
હાથ આવે નહીં ફર માસે.-ભય.

દ્વેત સાધન કીયો શુભ થઈને રહ્યો,
અમ્હુ બુદ્ધી ગયો મૂળ તારું;
જેમ કોઈ બાળ તો બવન બુદ્ધી ગયો,
ફળન કરે ને ફર બાલ બારું.-ભય.

જોશનાં નીર તે સરોવર શું ભરે ?
કીચનાં નીર કેમ મેલ ટાળે;
એમ સમજ્યા વિન્યા સાધન નવ કરે,
પતંગ વન્દિ કયમ વન બાળે ?-ભય.

સતસંગ બાન્હવી જળ તે નીરમલાં,
કીલતે ફીલના ડાઘ બાળે;
શય રતનો કહે મેલ માયા ટળે,
આતમા અવીગત લીન માળે.-ભય.

રાગ એજ પદ-૨૧

સતશુરે જ્ઞાનમાં સંત સમજ્યા ખરા,
અજળની જોટમાં જોડ પાતી;
છેક સમજણ પડી જાત જીવની જડી,
મૂળ વીચારમાં માયા નહોતી.-સતશુર.

આપ આકાશ વાયુ અગ્નિ મહી,
ધંધ મહા ભૂતનો કેહ કહાવે;
જેણ માયા તણો અટપટો છે ઘણો,
તેહ જોતાં હરિ દ્રષ્ટ નાવે.-સતશુર.

વૃક્ષ શાખા ફલી પુષ્પ વાસે વલી,
સખળ શોભા મલી ઋતુ ટાણે;
નીર પરવેશ તો દેશ નહો વૃક્ષને,
વારિની પ્રગતિથી મૂલ જાણે.-સતશુર.

અમમ ને નીમમ તે છે જ સતસંજમાં,
જે કોઈ સમજે તે જ્ઞાન જોજો;
અમ્હ જળ નીરમલાં સબર બરીયાં સહા,
દુરમતિ ડાઘને એમ ધોજો.-સતશુર.

શબ્દ પ્રકાશ તે રૂપ છે તાલાર,
શબ્દ સમાન તે ધામ તાર;

હાથ રતનો કહે એ અત વીરલા લહે,
જેને જેમ ગોરાશીતું ઘાય વાડે-સવચુકે.

શ્રી કૃષ્ણ લીલા.

—:❀:—

રાગ. ગરબી, ૫૬—૨૨.

સકળ કવિ જન રે, સમજી ને કહે,
મથુરામાં જન્મ્યાં રે, શ્રીકૃષ્ણ ગોકુળ રે છે,
જયે હા પૂન્યવંતી રે, પામ્યાં પુત્રજ ભાવે,
હિરંગે તેડી રે, હરીને તે હુસરવે. ૧

બાલક રીતે રે, લાલ કરે છે લીલા,
હમયું ને રોવું રે, રમવું તો સુખશાલા;
હરિ બેઠે કાલું રે, માતાને મન ભાવે,
બારે બાઘડ આવે રે, મુજને તો બીવરાવે. ૨

તમે ચાલો સાથે રે, પાલવ શ્રદ્ધી તાણે,
લાલના લીલા રે, જયે હાજી નવ બાણે;
શુદ્ધ જ્ઞાન ન તું ને રે, કષ્ટ એમ કોષ કરો,
મુજાબ્યો પાલવ રે, મારી ઠાંટ વલી. ૩

ત્યારે હરી વળગ્યા રે, કંઠે કેશ ગ્રહી,
પ્રીતે પથપાન કરવા રે, ઊર લપટી રહી;
પછી રીઝ ઉતારી રે, મુખડાં જોઈ હશીયાં,
રતનાના સ્વામી રે, રત્નીયામાં વશીયા. ૪

રાગ એજા. પદ--૨૩.

પછી વાલપ આવી રે, જોલાવ્યા વહાલે,
હૈયે હરખ ધરીને રે, ચુમ્મન લીધું ગાલે;
જાઉં મુખ પર વારી રે, મીઠડા સુત મારા,
હરિ રહોને છાના રે, રોઈએ નહીં ખાલા. ૧

મેં મારું હસતાં રે, ઘેલા નવ યઈએ,
હયે ખાઘડ મારું રે, ચાલો ખારે જાઈએ;
તેડીને ચાલ્યાં રે, સુતને સમજાવા,
જુવે રમત રૂડી રે, આ શું છે વાવા. ૨

પછી એમ કરીને રે, રાખ્યા છે દોતા,
જાતી અવેર થઈ છે રે, ધેનુને દોતાં;
મારે કામ ધણું છે રે, દોવી ગાવલડી,
પછી ધાવાં વલોણાં રે, એમ કેઈ માવડલી. ૩

હવે રમો આંગણીએ રે, બંધવ બે થઈને,
રતનાના સ્વામી રે, એમ બોલ્યા રહીને. ૪

રાગ એજ. ૫૬—૨૪.

મુને માખણ દેજો રે, જમવાને માતા,
રમણું આંગણીએ રે, રમત બે બાતા;
પછી ધ્રાયાં વઘોણાં રે, દુધ મેઢ્યાં ચુલે,
એની અકળ કળામાં રે, મોટા મુનિવર બૂલે. ૧

માવો ખાય છે માટી રે, બલદેવજી વારે,
તે તો કે'ણુ ન માને રે, જશોદાને કહ્યું ત્યારે;
માતાજી માવો રે, માટી ખાય ઘણી;
ત્યારે જશોદાને રે, વળતાં રીસ ચડી; ૨

દુધ માખણ આહું રે, માટી ન ખાવ મીઠા.
જેયાં વદન ઉઘાડી રે, ચૌદ લોક જ દીઠા;
જોઈ વિરમય પામ્યાં રે, બાલક કોઈ કારણુ છે,
એવું અચરજ બાસે રે, મનમાં ધારણુ છે. ૩

તેડયા ઉછર'ગે રે, વળતાં મહી મેઢ્યાં,
હૃદયમાં ભીડયા રે, આજ આનંદ રેડયા;
ખોળે બેસારી રે, વારણાં લે માતા,
રતનાના સ્વામી રે, ત્રિલોકના ત્રાતા. ૪

રાગ એજ. પદ—૨૫.

ખોળામાં બેસારી રે, હરિ બોલ્યા કાલું,
માતાજી તમને રે, મુજથી શું વાલું ?
વળતાં જશોદાજી રે, એમ બોલ્યાં વાણી,
પુત્ર પ્રાણજીવન છે રે, બીજું મીથ્યા જાણી. ૧

ત્યારે હરિ હશીયા રે, મુજને ધૂતિવો,
મારે છે વળતાં રે, મુખે રૂડું કાવો.
જશોદાજી કે છે રે, મારું નહીં વાલો.
પુત્ર પ્રાણજીવન છે રે, નંદજીના લાલો. ૨

પછી અગ્નિ હંકારી રે, અવ્યાં દુધ ઉકાળે,
બહુ પ્રાકૃત માંડ્યાં રે, તેને કોઈ ન જાણે.
જશોદાજી દોડ્યાં રે, હરિ નાંખી હેઠાં.
પછી રાડ કરીને રે, રોવાને બેઠાં. ૩

લીધો ગેંદીઓ રે, ને ગોળી ફાડી.
બહુ વ્યાકુળ કીધાં રે, ગયા બારે દોડી,
દુધ મહીડાં રેલ્યાં રે, ઊંઘર આખડીયા,
રતનના સ્વામી રે, માંગે માંખણીયા. ૪

રાગ એજ. ૫૬—૨૬.

બહુ રીસ માતાને રે, મન વસમું લાગે,
 આંગણીએ હલા રે. માવો માખણ માગે;
 વળતાં જશોદાજી રે, વાણી એમ લાણી,
 માખણને સાટે રે, પીરમું માર ઘણી ૫

જેળી કેમ ફેડી રે, સુત બહુ શોભણ,
 સામા આવીને રે કાન કરે આગા;
 જશોદાજી કે છે રે, જોવાલન આવો મળી,
 જાલો કાન કુંવરને રે, ઘરમાં રાઠ કરી. ૨

સહુ હીશથી ઘેર્યા રે, હરિ નાવે હાથે,
 એક એકથી આવો રે, મોહન તેથી માથે,
 એમ કરતાં કરતાં રે, આવ્યા છે ચાલી;
 ત્યારે જસોદાથે રે, બાવડલી ઝાલી, ૩

લઈ દામણાં કરમાં રે, બાંધ્યા છે તાણી;
 બહુ મહી વળુસાડયાં રે, એમ વહે વાણી,
 કોઈ મેર ન આવો રે, સહુ પાછળ ફરતાં,
 રતનાનો સ્વામી રે, એમ બોલ્યા વળતાં ૪

રાગ એજ. ૫૬—૨૭.

માતા ગાળીમાં રે, મેં એક હાઉ દીહું;
 માર્યો ગે'ડીઓ રે, ઝાળ થઈ ઝાડે બેહું;
 બહુ અવગુણ ઉપજે રે, એ ગોરસ ખાતાં,
 તે કે'ણુ શ્રીકૃષ્ણનાં રે, માને નહીં માતા. ૧

હતાં વૃક્ષ આંગણીયે રે, જીમલાનું ન આપે કરી.
 ત્યાં બાંધન બાંધ્યા રે, રડતા આવે હરિ:
 તે ચરણ સ્પર્શતાં રે, વૃક્ષો બેઠે પડીયાં.
 તેને પડવાયે રે, મંદીર ખડલડીયાં. ૨

હાહાકાર થયો છે રે, નંદ ઘર ગે'કુળમાં.
 ઉડીને ચાલ્યા રે, પુરૂષ બે મોઢલમાં.
 મજ વીનતાએ દીઠા રે, કારણ કેપ તાણું.
 જશોદાજી તમને રે, મુખથી શું જ લાણું. ૩

બાળકને બાંધ્યા રે, વળી વીણુ અપરધે.
 તેમ કે'ણુ ન માન્યું રે, સુતનું સંકટ રે.
 જશોદાજી વીચારે રે, એ બાળક સાચું;
 રતનાનાં સ્વામી રે, ન રાજે કાચું. ૪

રાગ એજ. ૫૬—૨૮.

પછે તતક્ષણ છોડ્યારે, બંધન હાથેથી,
ગઈ ઘાતું ઘણેરી રે, મોહન માથેથી;
આગે અમળા આવી રે, સુંદીર શોભાળી,
હૈએ હરખ ધરીને રે, તેડયા વનમાળી, ૧

વળગ્યા થાને રે, મનમાં કપટ કરી,
મૃત્યુ પામી પોતે રે, ઇંદ્રે રાખ્યા હરિ;
વલી સંકટ છુટયું રે, નંદજીને દારે,
ખાંધું પારણીયું રે, પોકાડયા ત્યારે. ૨

તે સંકટ ભાંગ્યું રે, બાલક બહુ બીનાં,
અબકીને ઉઠે રે, હરિ તે દીનાં;
વલી આ વૃક્ષ પડીયાં રે, કારણ છે કેવું,
કાંઈ ભૂમિ ઝાંખી છે રે, મને ભાસે જોવું. ૩

નંદજીને કહીએ રે, ગોકુળ ત્યાગ કરો,
બાલક બીવરાવે રે, વિપરિત કાંઈક ખરો;
પછી ભર્યા ઉચાળા રે, સરવે સાથ સખી,
રતનાના સ્વામી રે, ન ડરે કોઈ થકી. ૪

રાગ એજ. ૫૬—૨૯.

જમુનામાં વાસ્યું રે, ગોકુળ ગામ નવું;
શોભા શુ કહીએ રે, ઈંદ્રાપુરથી અધિક હવું;
પ્રહ્લ લોકથી ભારે રે, કેલાસ કેમ કહીએ?
વૈકુંઠથી વધતું રે, કયું નંદને છેએ; ૧

તેની સુંદર શેરી રે, ટ્રાટાં ચોક ગલી,
મંદીર ને મેડી રે, ગોંખે જાળી ભલી,
થઈ જીવતી લેળી રે, માનુની મંગલ ગાવે;
યાય આનંદ ઓચ્છવ રે, હરિ હસ્તા આવે. ૨

ત્યાં નવનીધ નંદને રે, આંગણીએ દાસી;
નીરખીને હરખે રે, સરવે ત્રજવાસી,
આજ નંદ સમોવડ રે, કંસતું રાજ નહી,
શોભે છે વૃજમાં રે, ગોકુલ ગામ સહી. ૩

વાજે મનોહર મોરલી રે, મોહન મુખ છાજે,
વલી યાય વલોણાં રે, જાણીએ ધન ગાજે;
પ્રભુ નિર્ગુણ પ્રહ્લ છે રે, સગુણ રૂપ ધર્યા,
રતનાના સ્વામી રે, અકળ ન જાય કળ્યા. ૪

તું તુને જાણુ જે રે લાઈ, તું જાણે હું નહી,
રજી ભોરીંગ જે ટલે, જેહ સમે તું માંદી.—તું તુને.

જેમ બાળક લખોડીયા લઈ, તુરી ખેલાવન જાય,
દોડે બોલે આપ બાલક, તેજી નામ ધરાય;
જેમ તેજી બાળકને, તેમ જાણે દેહતું ભાન,
બોલે બોલે આપ ચૈતન, સળંગ સુતર સાન.—તું તુને.

નવ પનર ચેવીશ તત્ત્વ, રહ્યો સુદૃઢ સ્થૂલ,
પચીસમી માયા લલી, જેમ આકાશી કુલ;
એ વંધ્યા સુતતું ખેંખાણું, તે જોઈને થયા જીવ,
મીઞ્યાને સત માનીયે, પછે તે કેમ થાશે શીવ.—તું તુને.

સસલા કેરાં શીંગ જેમ, તેમ જાણવેા સંસાર,
નીર મૃગજળ દ્રષ્ટ આવે, પીવા ન મળે લગાર;
સમજ વીના સર્વ દોડે, નીકટ ન આવે નીર,
નિવૃત્તિ ન મળે જળ વીનાં, કેમ થાયે મનને ધીર.—તું તુને.

સરોવર સતસંગ મોહું, બ્રહ્મજળ લયાં નીર,
પાન કરે તો ટળે તૃપા સુખ થાય શરીર;
ઈંદ્રીઓ આરામ વરતે, શોતળ આઠે અંગ,
તાપ ત્રણે સમે રતના, જે કરે સતસંગ.—તું તુને.

આત્મા જોગખ્યો રે, ભાઈ, રૂપમાંહી અરૂપ,
છેક સમજે જોક થાશે, શ્રીમંત રંક ને બૂપ.—આત્મા.

જે જે આવે દ્રષ્ટમાં, બહુ રૂપ અનંત અપાર,
બ્રહ્મા આદિ સર્વ શ્રેષ્ઠ, અરૂપને આધાર;
બગન પવન બે અરૂપી, તે નાવે દ્રષ્ટમાંજે,
પવન આવે બાંધમાં, આકાશ નવ બાંધાજે.—આત્મા.

અબાંધ નાવે બાંધમાં, અછેદ નવ છેદાઈ,
બળ કરી જાજે બાંધવા, પછી અજ્ઞાને અકળાય;
બીજા બાહુ શીઘ્ર પોતે, થાય જેંચાતાણ,
શીલતા સુજે નહી, પછી હુંપદ મોટી હાણ.—આત્મા.

પ્રીછયા વીન્યા પોત બૂદ્યો, દ્રષ્ટે આવી ભાત,
રવી જેમનો તેમ છે, થઈ મેરૂ થકી જો રાત;
આત્મા રવી જોમ મન વિષે, હુંપદ મેરૂ પ્રમાણ,
અંધારું અજ્ઞાન મોડું, ન સુજે પદ નિર્વાણ.—આત્મા.

આત્મા, અદ્વૈત સઘજે, નહી કોઈ જોની નાત,
સરંગને સમજ્યા વિન્યા, પછી જુજવી દીસે જાત;
જેમ કોલાં સંગે કણુક ઘડની, વાક સરવે જાય,
જોમ અજા સંગે આત્મા, તે અણુછતો જીવ થાય.—આત્મા.

અણુછતાને આગલ લઈ, ચાલ્યો સહુ સંસાર,
ભવસાગરમાં એમ બુડ્યાં, અણુછતાની લાર;
લાર તોડે લક્ષ આવે, અલખની ઝાળખાણ,
હરિ હસ્તામલ થાય રતના, મીઠે ખેંચાતાણુ.—આત્મ

રાગ ગરબી. ૫૬—૩૨.

ગુરુગમ જાણીએ, સુખ સાતા રે,
અંદ્રશાખા જોતાં, નહોય તાતા રે.—ગુરુ.

અમાશે તે ગુરુ સમજાવે રે,
સમજે આવરણુ કોઈ ન આવે રે;
રહેવું વિશ્વ મધ્યે નર દાવે.—ગુરુ.

પડશે પીંડ ત્યારે શું થાશે રે,
ઘાટ ખાંધ્યો તે નીશા ફોટાશે રે;
કોણ વ્યાપકને લઈ જાશે.—ગુરુ.

બીજે ભાસે તે અજ્ઞાન રે,
સાચા શબ્દ ગુરુજીનાં માન રે,
હેતે કરને હરી રસ પાન.—ગુરુ.

ત્રિવિધ તાપ સમાવે સારી રે,
જેણે સતગુર સાન પહેચાની રે;
વાકું નાંહી વૃદ્ધ નહી હાની.--ગુર.

ચાથી તુરિઆ અવસ્થાને ત્યાગી રે,
જેણે ગુર ગમ જોયું જાગી રે,
ત્યારે અખંડ આનંદ લેહ લાગી--ગુર.

પંચ બૂતમાં જોલે અરૂપ રે,
તે તો જાણુને તારું સ્વરૂપ રે;
ગુર વીણુ પડયો ઠેસરી કૂપ.--ગુર.

છઠ માને નહી મતિમંદ રે,
તું તુને જાણુ આનંદ રે;
અવિચલ બુદ્ધિ વિષે જોવિંદ.--ગુર.

સાત દ્વીપમાં દ્વીનકર એક રે,
તેનાં કીરણો દ્વીસે છે અનેક રે;
એમ સમજીને રહેવું છેક.--ગુર.

આ ઠામ છે સર્વે જોટાં રે,
દ્રષ્ટે આવે જે નાનાં મોટાં રે;
જાણુ જળ મધ્યેના પરપોટા.--ગુર.

નમીએ નિજ સ્વરૂપ નીહાળી રે;
આઠ અંત મધ્ય વનમાલી રે;
શું કરીએ ણીજ નેમ પાળી?—ગુરુ.

દશ દાર રૂંધારે માટે રે,
સચરાચર હીસે વૈરાટે રે;
તેમાં અનેક બન્યા છે ઘાટ—ગુરુ.

એકાદશ્યા રહી ભરપુર રે,
જેમ રણુ હરે નહી શર રે;
પ્રગટયા પાસે જે જાણુતા ફર.—ગુરુ.

દ્વાદશ પવન ચાલે દેહ ભાવે રે,
તેના સ્વપ્નમાં હરી નાવે રે;
સાચા સતગુરુ પ્રગટ બતાવે.—ગુરુ.

તે રસ લીલા વરલે જાણી રે,
વસ્તુ ગત ઠીક ઠેરાણી રે;
જેમ પાણીમાં ભરીયું પાણી.—ગુરુ.

ચૌદ લોકનું જીવન જાણીયું રે,
ત્યારે આપુંથી અજાણીયું રે;
પોતે પોતાનું રૂપ વખાણીયું.—ગુરુ.

પુન્ય પાપ તે દ્રષ્ટે ન આવે રે,
આપે દેવ ને આપે આવે રે;
એવી ગત નથી જે લાવે,—ગુરુ.

સોગાતીથીમાં સે હં શબ્દ એક રે;
એમ સમન્તયુ' ગુરુએ છેક રે,
તેનો વીરલા જાણે વીવેક.—ગુરુ.

ધરીયું નામ તે ન્હોય કાયામાં રે,
એમ સંત રહ્યા છે માયામાં રે,
મરકટ માર્યો ગયો છાયામાં.—ગુરુ.

આત્મારામે તે આનંદ કીધું રે,
વિપ ઢાળીને અમૃત પીધું રે;
ગુરુએ પાતું ને રતને પીધું.—ગુરુ.

રાગ એજ, ૫૬-૩૩.

સજો શણગાર સરવે સાહેલી રે,
રમીએ હરિશું મરજાદા મેલી.—સજો.

મંગલ કરીએ માતુનીયું મલીને રે,
આપે અવસર નાવે ફરીને રે,
શું લઈ જાવું દેહ ધરીને?—સજો.

બુધ લીજે સતગુરુ કેરી રે,
રમીએ અખંડ ચુડલો પેરી રે;
જગમાં કોઈ નથી તુજ વેરી.--સજો

ગુરુચરણે રહીએ ચિત્ત ધારી રે,
રમેા રમત યાજીએ રસાલી રે;
શેભે સઘળી મધ્યે વનમાલી.--સજો.

સકળ એ સૃષ્ટિમાં સરખો ભાસે રે,
સમજ્યા હોય તે શીઠ વીમાસે રે?
જેમ થાવું હશે તેમ થાશે.--સજો.

સ્નેહ બાંધ્યો શામળીયા શું પ્રીતે રે,
જેમ મીન તે વારીની રીતે રે,
ગુરુએ શબ્દ દીધો છે અજીતે.--સજો.

રવી પ્રગટ્યો હૃદય મોહાર રે,
ધન્ય ધન્ય અખળા અવતાર રે,
પ્રીતે પામી તે નંદકુમાર.--સજો!

સોળે શબ્દગાર કીધા અંગે રે,
રજની રમવા પીયુની સંગે રે;
ઝોપે આભરણ તે નવ રંગે.--સજો.

સાત વાર વીસારો માં સ્વામી રે,
જેને મળતાં મેહ પીડા વામી રે;
હાસ રતનો કહે શિશ નામી.—પ્રભુ.

રાગ ધનાશ્રીની દેશી. ૫૬—૭૪.

અકરૂંડ તેડવાને આવ્યા રે, કારજ છે કેવું;

કુશલ નથી કાંઈ મથુરામાં મામો રે,
અમને ભાસે છે એવું.—કારજ.

કુશલ મામો મળવાને તેડ રે,
ઉલટ સમજોને એવું રે.—કારજ.

માનુની મળી આવ્યાં નંદજીને દારે રે,
કૃષ્ણને કાંઈ કેવું રે.—કારજ.

પ્રાણજીવન પ્રભુ મેલી મ જાશે રે,
ચરણ તમારાં અમે સેવું રે.—કારજ.

રતનાનો સ્વામી કે' મામાને મળીયે રે,
આનંદ છે મન એવું રે.—કારજ.

રાગ એજ. ૫૬—૩૫.

તમે આનંદ લેવા અમારો રે, અકરૂડ સીદ આવ્યા ?

તત્પર થઈ તમે તેડવા આવ્યા રે,

શોક સરખી અમને લાવ્યા રે.—અકરૂડ.

વાંક મ દેખોઃ અબળા અમારો રે,

લખ્યા પ્રમાણે અમે લાવ્યા રે.—અકરૂડ.

કારજ કરવા ને મોહન મલવા રે,

કંમે સમાચાર કાવ્યા રે.—અકરૂડ.

એ કારજ તમે શાને કરો છો રે ?

બધરને મન લાવ્યા રે.—અકરૂડ.

રતનાના સ્વામીને રે હેત હૈયામાં રે,

જરેર મથુરામાં જાવા રે.—અકરૂડ.

રાગ એજ. ૫૬—૩૬.

તમે કેમ મથુરામાં જશો રે, હરિ ગોકુળવાસી.

પ્રાણજીવન પ્રભુ તમે અમારા રે,

અમે અબળા દુરબલ દાસી રે—હરિ

અરજ અમારી મોહન માનો રે,

કેમ કરો મનડાં ઉઠાસી રે.—હરિ.

અમે કુળવંતી કુળ મરજાદા રે,
કે'ને જઇએ ક્યાં નાસી રે?—હરિ.

હૈત મામાનું હૈયામાં જાણ્યું રે,
મળવા આવી તે મોરે માસી રે--હરિ.

રતનાનો સ્વામી કે' મામાને મળીયે રે,
પણ થાવું હશે તેમ થાશે રે.--હરિ.

રાગ એજ. ૫૬—૩૭.

તમે મોહન મથુરામાં આહ્યા રે, પ્રથમ પ્રીત તોડી,
અળખાનું રે બળ કંઈ ન ચાલે રે,
હરિ ઉભા રથ જોડી રે.—પ્રથમ.

પ્રાણ અમારા કેમ કરી રે'શે રે,
રૂદન સુક્યાં છે જોડી રે.—પ્રથમ.

રોતા કેળીને રે, રથ નવ ચાલે રે,
હરિ રહ્યા હાથ જોડી રે.—પ્રથમ.

શું કરીએજી રે મામાને મળવું રે,
વાત નથી કાંઈ રૂડી રે.—પ્રથમ.

રતનાનો સ્વામી કે' રૂદનને રાખો રે,
થઈ નથી કાંઈ જોડી રે.—પ્રથમ.

રામ એજ. ૫૬—૭૮.

તમે ધીરજ રાખોને ધારી રે, નશાં પ્રીત નહીં તુટે,

અમારે કારજ કરવાં મથુરાં રે,
માતાજી બંધન છૂટે રે.—નશાં.

સ્નેહ તમારો હુંપો ન રહે છાનો રે,
વિયોગ નથી વિખુટે રે.—નશાં.

ચૌદ લોકમાં અજીત હું કહાવું રે,
સંત શાશ્વત મને હુટે રે.—નશાં.

અરજ કરીને કહું તમ આગળ રે,
રૂઢન ન કરજો પુઠે રે.—નશાં.

સ્તનાના સ્વામી હશી રથ હાંકયો રે,
રેવત પોઆ પેલી ચોટે રે.—નશાં.

રામ એજ. ૫૬—૭૮.

હવે ભવન બાંધયે કેમ લોખી રે, વ્યાકુળ કીધા વાલે,

હરીને વળાવી રે વળવું વસમું રે,
મનહું તે મંદીર ન ચાલે રે.—વ્યાકુળ.

લીના દરશન તે કેહ દશ નવ મુજે રે,
મહા વન મેલ્યાં નંદલાલે રે.—વ્યાકુળ.

ચિત્ત રહ્યાં અમારાં હરિ ચરણે રે,
ચંદ્ર ચકોરની તાલે રે.—બ્યાકુળ.

મામાને મળવાને આનંદ અઢઢો રે,
એમને ક્યાં છે બેહાલે રે.—બ્યાકુળ.

રતનાના સ્વામી સધળે સરખા રે,
ઠામ નહી કોઇ ઠાલે રે.—બ્યાકુળ.

રાગ એજ. પદ—૪૦

તમે રૂઢન કરો માં રાધા રે, સમજો ને સુખ થાશે,

હૃદય કમળમાં વસી રહ્યા વાલો રે,
સહા સોહાગણુ પીયુ પાસે રે.—સમજો.

પ્રગટ રૂપ તે મથુરાં પાયાં રે,
ભીતર રહ્યા વિશ્વાસે રે.—સમજો.

આકંઠ મેલો ને આનંદ રાખો રે,
બળવંત બાહુ કીધાશે રે.—સમજો.

દોહલો બાણીને દર્યાન દેવા રે,
પ્રગટ થયા હરિ પાસે રે.—સમજો.

રતનાના સ્વામી હિંગા અંતરમાં રે,
મંદીર જઈને રહ્યા પાસે રે.—સમજો.

હવે ઝોળખ્યા અવિનાશી રે, અબળા ઠીક ઠેરી,
 બુજવાં રૂપ દેખી રતીયે ન રાચે રે,
 દ્રષ્ટ થઈ ધન ઠેરી રે.—અબળા.
 જ્યાં જોઉં ત્યાં સન્મુખ ઉભા રે,
 સુની ન દીસે કોઈ ચેરી રે.—અબળા.
 કંસ ને કેશવ જોયા જગતમાં રે,
 રમત માંડી વેશ પહેરી રે.—અબળા.
 કંસનો અંશ તે કળા કૃષ્ણની રે,
 કોણુ માર્યો કોણુ વેરી રે.—અબળા.
 રતનાના સ્વામીને માનુની મળીયાં રે,
 જેમ દુધમાં સાકર ભેળી રે.—અબળા.

અરમ ભાંચ્યો નહી મન તણો મૂરખા,
 તન તણો તાપ તે કેમ બૂજે ?
 વિષય માચ્યો કરી વસ્તુ તે વીસરી,
 કામનાં બાણુ તે કેમ રૂબે !—અરમ.

મૂળ વીચાર તો વાસ નહીં વેગળો,
 દીશ સૂજી નહીં ફર જતાં;
 જેમ ચાલે તેમ સરસ છેદું પડે,
 પાર આવે નહીં પંથ ધાતાં.—ભરમ,

જૂર બુલો પડ્યો અંધારે અડવડ્યો,
 વણ પુછ્યો વાટમાં ખામ જોયાં;
 કોઈ આવી મળે દેખી તેથી ટલે,
 સત્ય બતાવે તે લાસે થોયાં.—ભરમ.

માનનો મદ ચડ્યો રગનીમાં રડવડ્યો,
 આપદા અંગમાં લાદા લાગી;
 આયુષ્ય નિરગચ્ચું એમ અજ્ઞાનમાં,
 ગુરૂ ગમે નવ જોયું મૂર્ખ જાગી.—ભરમ.

સંત સતગુરૂ મળે તાપ ત્રણે ટળે,
 અંગ શીતલ કરે સુખ શાતા;
 સમજ તું રતના સેવને સતગુરૂ,
 પ્રગટ પ્રીછવે બને મોક્ષ દાતા.—ભરમ.

રાગ એજ. ૫૬—૪૩.

સારમાં સાર છે પ્રપંચ ત્યાં પાર છે,
 સત્ય સંગત વિના કેમ લાધે;
 દેહ સાથે ગડયો ગુણથી નવ ટળ્યો,
 દુનીયામાં ભર્યા દુવીત સાધે.—સારમાં.

જાગ જમન કરે સકળ તીરથ કરે,
 આપદા નવ ટલે દેહ દમતાં;
 સંત સેવ્યા વિના સુખ નહીં સ્વપ્ને,
 જેમ જંખુક વન માંહી ભમતાં.—સારમાં.

પ્રગટ પ્રીછે નહીં મીથ્યાને રહ્યો ગ્રહી,
 મન વડે રાંઠ થઈ દેવ જાણે;
 ખખર પોતા વિના ખોડ ભાંગે નહીં,
 નીર આવે નહીં કુંભ કાળે.—સારમાં.

અત રહ્યું દુધ મહીં એમ વ્યાપક સહી,
 જગત જાણે નહીં દૂર દેખે;
 પાપ પુઠે પડ્યું ધર્મને ઢોડતાં,
 વણ સમજ્યો વૃત્ત લાભ લેજો.—સારમાં.

છપણું જો ટલે સતગુરુ સંત મલે,
 હરિ હસ્તા મલે થાય દ્રષ્ટે;

કાષ્ટની પુતળી કાયા કહે રતનો,
ચૈતન દોરીએ આલે ચેરે.—આરમાં

રાગ એજ. ૫૬—૪૪.

નિપજ્યુ વિશ્વ તે એક અવીનાશથી,
આદ્ય અંતે અવિનાશ જાણે;
વિશ્વનો નાથ તે લીન અવિનાશમાં,
જણુ જણુ જુજવા શાને તાણે?—નીપજ્યુ.

નીરના નેહમાં વૃક્ષ વીધી તણા,
વડ આદે કરી તરણુ તુળસી;
સર્વે કુલ્યાં સહી તોએ ખીલું નહી,
રહો છે એમ અવિનાશ વીલસી.—નીપજ્યુ.

અંગણિત ખુદખુદા ઉપજે જળ વિષે,
તેહ ભાંગે પુની થાય પાણી,
કીશણુ પસરી ત્રણે લોકમાં રવિ વડે,
અસ્થ થાતે રવિમાં સમાણી.—નીપજ્યુ.

પુષ્પમાં વાસ રહી એમ અવિનાશ છે,
વાસ અવિનાશ તે નજર નાવે;
અવિનાશી જીઓળખે ગુરૂમંતે અનુભવી,
પુષ્પની વાસ લે ભ્રમર ભાવે.—નીપજ્યુ.

કે'વા બેઠવા નથી અરૂંથી એહ આતમા,
 આહ અનાહ તે અખંડ કહાવે;
 હાસ રતનો કહે : વેદ બણીયા ઘણા
 ભેદ, વીના હરિ હાથ ન આવે.—નીપજીયું.

રાગ એન. ૫૬—૪૫.

અચળ આનંદમાં પ્રજ્ઞા વલિસી રહો,
 જોળજો આતમા નીજ રૂપે;
 વ્યાપક સર્વમાં સહુથી ન્યારો રમે,
 હાથ આવે નહી ધ્યાન ધૂપે;—અચળ.

હરિ ગુરૂ સંતને જૂજવા જણતા,
 વૃત્તિ પોચે નહી અખંડ ધામે;
 કરમ સાથે કંઈ દેવ જાયે જઈ,
 અણુછતો જીવ થઈ મુક્તિ માગે.—અચલ.

ભક્ત્યો શાઓ ઘણાં નવ રાખી કંઈ મણા,
 વેદ વાચક તણા ભેદ જુલ્યો;
 દ્રવ્ય સંસ્કૃત સહી કરજ ચુકયું નહી,
 લેખું સંભાળતાં વ્યાજે ડુલ્યો.—અચલ.

જળ થઈ વૃક્ષને શાખ પસરી ઘણી,
 પાન ફળ ફલ થઈ મૂળ મોરી;

એમ અવિનાશથી વિશ્વ તે નીપજ્યું,
ઉત્તમ મધ્યમ તે એક દેરી.—અચલ.

કૃપાઃ ગુરુએ કરી સધળે ત્રીઠ હરિ,
ઠીક બેઠા કરી નીજ લાલે;
દાસ રતનો કહે અવની આકાશમાં,
રહી અવની તે આધાર આલે.—અચલ.

રાગ એજ. પદ—૪૬.

સળંગ સમન્થા વિના સંશય છૂટે નહી,
લોગવે ભાક્ષી ખીજો જાણે;
નરપક્ષ નિરમલો સભર ભરીયો સદા,
જડ બુદ્ધિ જીવને પક્ષ તાણે.—સળંગ.

કર્મે કરી જીવ થયો, લવન બૂલી ગયો,
મન બાંધી રહ્યો બેસી ઓરો;
ઠેક પોંચે નહી આપદા એમ રહી,
ગાંઠ અટકે જેમ સોય દોરો,—સળંગ.

જગત ને નાતીલા લેખ ને સંપ્રદા,
લાયની દાહની એક જવાલા;
એમ દાઢે સહુ વર્ણવી શું કહું ?
સંત શીતળ રહ્યા દાહ ન્યારા.—સળંગ.

ધર્મ મારો ખરો બીજા મીઠ્યા કરો,
 એવું કાં જોયરા અસ્ત વાણી;
 દ્વાદશ પંથમાં સધળે દેખો હરિ,
 વૃક્ષો અનેક જેમ એક પાણી.—સરંગ.

પ્રગટ પીંડમાં રામ રમતો સદા,
 મૂર્ખ બાળે નહી દેખે અલગો;
 દાસ રતનો કહે દેહ સાથે મળ્યો,
 તજ તાંદુલ ને તુલ્ય વળગો.—સારંગ.

રાગ એજ. ૫૬—૪૭.

રવિ પ્રગટયા વીના રજની તો નહી ટલે,
 કોડ ઉપાય કરો અંધ દીવ;
 તોય દીસે નિશા, અજ્ઞાન જાણો એસા,
 નવ મુજે કંઈ દીશા અંધ એવા.—રવિ.

રાહુએ રવિ ગ્રહી દીવસ રજની થઇ,
 એમ નીજ આતમા જીવ કહાવે.
 મોહ અજ્ઞાન રાહુ જ્ઞાન રવિને ગ્રહો,
 પ્રદા તે જીવની ચાલ લાવે.—રવિ.

ભુલ્યો અજ્ઞાનમાં અટકી રહ્યો માનમાં,
 સમજ્યો નહી જ્ઞાનમાં પડ્યો સાંસે;

સઘળાં તીર્થ કરી સઘળે થાક્યો ફરી,
નવ ભાસ્યા હરિ જે રહ્યા પાસે.-રવિ.

સુતે સ્વપનું થયું સન્યાનું સુખ ગયું,
અંતર દુઃખ સ્થું દાજ લાગી;
અણુછતો જીવ થઈ આપદા લોગવે,
સ્વપનું સમે જ્યારે જીવે જાગી.-રવિ.

સન્યા સંતોષની શીયજ સુખોપતી,
અજ્ઞાન સ્વરૂપને જીવ જોની;
દાસ રતનો કહે હું ને માફ મીથ્યા,
વણુ સમજ્યો કરે વાત મોંની.-રવિ.

રાગ એજ. પદ-૪૮.

વાર શું વર્ણવું વાર તો વહી ગઈ,
ગુરુજીએ રસ બસ રૂપ કીધું,
તન મન ધન ચિત્ત ચરણે રાખતાં,
કૃપા કરી અભયનું દાન દીધું.-વાર.

આદિત પ્રગટીયો પૂર્વમાં જે હતો,
વણુ સમજે બહુ વાર જાણી;
જળ જામ્યું હતું શીતના સંગથી,
રવિ તપે ગળી થીયું તેહ પાણી.-વાર.

સુમ ને હાતાર તો દેવનો દેવ છે,
 મહીપતિ રંક તે એક તોલે;
 હારકની પુતળી દોરીએ બહુ રમે,
 ઉચ્ચ ને નીચ ઠેરાઈ બોલે.-વાર.

આનંદ મંગળ છે જ સતસંગમાં,
 સત ગુરુ સાનમાં લક્ષ લાગી;
 યમ લય કાળની ચોટ લાગે નહી,
 જન્મ મરણની ખોટ ભાંગી.-વાર.

બુદ્ધ વીચારતાં બીજો ભાસે નહી,
 આપ ખેલો રચે આપ જોવે,
 દાન આપે દીએ હાથ આપે લીધે,
 હસે આપે વગી આપ રાવે.-વાર.

જે જે કરે જગ ગુરુ બીજું શું અનુસરે,
 પોતા વડે ન રહ્યું કાંઈ કરવું,
 અંત આપ્યો હવે તંતને બાણતાં,
 અખંડ આત્મા રહ્યો, દેહે મરવું.-વાર.

દુધ સાકર ભળી અંતર ગયો ટલી,
 જેમ પીયુને મળી પ્રાણ પ્યારી;
 નીર ને ખીર તે હંસ ન્યાસ કરે,
 દુધ સાકર ભળી ન હોય ન્યાસી.-વાર.

રનેહ માયો સહી વૃત્તિ ડાલે નહી
 અચળ ધામે રહી પીયુ પાસે,
 હાસ રતનો કહે દેહ હીસે ઘણા,
 આત્મ દર્શનથી એક લાસે.—વાર

રાગ એજ. ૫૬—૪૯.

એક નીજ આત્મા કોઈ બીજે નહી,
 જેમ અગ્નિ થકી અનંત હીવા;
 એમ નિજ પ્રહરને જુગલ માયા રચી,
 ધરી કેહને રસ પ્રેમ પીવા.—એક.

રાજ્ય રાજ્યનું થયું ત્રણ લોકમાં,
 દેવ જીતી ગ્રહો કેદ પુર્યા.
 એવો લંકાપતિ સત્તા ડોની હતી,
 વિચારી જુવો કોઈ સંત શૂરા.—એક.

ન્યારે સીતા હરી, રામ રોવા વળી,
 કોને કહીએ બળી કોણ હાર્યો ?
 એ રમત અટપટી કોઈ ન શકે વટી,
 રોતા રામે વળી રાવણ માર્યો.—એક.

રામ રવિ જાણીએ રાવણ રજની વળી,
 કીરણ સીતા તેનું હણ બોલે;
 કીરણ રવિમાં રહી, રજનીમાં નવ ગઇ,
 એમ સમને નીજ તાંત તોલે.—એક.

અદ્વૈત બ્રહ્મને દ્વૈત દેહ ધારણ કર્યા,
 રામ રાવણ તણાં રૂપ લીધાં;
 હાસ રતનો કહે વાત વિસ્તારવા,
 દૈત્ય વાનર તણાં સૈન્ય કીધાં.—એક.

રાગ કુંડલીઆ. ૫૬—૫૦.

શ્રી ગણપત પહેલા ગુરૂ, વંદૌ બહુ કર જોડ,
 ત્રણે ગુણ રહ્યા તે વડે, સુર તેત્રીશે કરોડ.
 સુર તેત્રીશે કરોડ, ઇંદ્ર બ્રહ્મા વિન્દુ મહેશ,
 વહાંસે પાર અપાર, હીસે જોહી ગુરુકો દેશ.
 કહે રતનો કર જોડ, સતગુરુ સખકા બંધ જોડ
 શ્રીગણપત પેલા ગુરુ વંદૌ બહુ કર જોડ. ૧

અળ લેહ લાગી લાલમે, લાલ રથો હે પાસ,
 કોઇ કહે કીરતાર કાશી, કોઇ કહે પરભાસ;
 કોઇ કહે પરભાસ, પાસ નહી તેને પેજે,
 નહી અત ગુરુની સાન, પાસે પુરહી દેજે.

કહે રતનો કર જોડ, ગુરૂજી હીનો દ્રઢ વિશ્વાસ,
અખ લેહ લાગી લાલસેં, લાલ રહ્યો હે પાસ. ૨

પાસ હતા પ્રીછે નહી, દુરમતિ દેખે દૂર,
જેસે મૃગ વનમાં ફીરે, નાભીમેં કસ્તુર;
નાભીમેં કસ્તુર, લેહ વિન્યા નહી પાયો,
ભટકત આઠો જામ, જન્મ તેં એસે શુમાયો,
કહે રતનો કર જોડ, રામ રહ્યો ભરપુર,
પાસ હતા તે પ્રીછે નહી, દુરમત દેખે દૂર. ૩

દુર સમજી દેખન ચલ્યો, રામ રહ્યો ઘટમાંય,
દુનીયામાં હીસે નહી. મૂરખ ભટકે કાંય;
મૂરખ ભટકે કાંઈ, ગુરૂ જીન ખાવે ગોથાં,
પડી નહીં પહીચાન, સમજ જીન સાધે થોથાં,
કહે રતનો કરજોડ, ગુરૂગમ અવીનાશી ઓળખાય,
દુર સમજી દેખન ચલ્યો, રામ રહ્યો ઘટમાંય. ૪

ઘટ પર ઘટમાં રમી રહ્યો, અવિનાશી ભરપુર,
વ્યાપકને પ્રીછે નહી, ને ભમતાં હીંડે બૂર,
ભમતાં હીંડે બૂર, ભટકે લેહ વીન્યા ચૌરાશી
ભવપણાં કે જોર, ભયો હય સ્વર્ગ નકંડો વાસી.
કહે રતનો કર જોડ, જમદલ ભતેગા કે મુર,
ઘટપર ઘટમાં રમી રહ્યો, અવિનાશી ભરપુર. ૫

સભર ભર્યો સચરાચર સ્વામી, દેખો શુદ્ધ વિચાર,
 શેષ રટત સહજ મુખે, વેદ ન પામે પાર,
 વેદ ન પામે પાર, અકળ કળ્યામાં નાવે:
 સો હરિ સંતો પાસ, અવનશ લાડ લડાવે,
 કહે રતનો કર જોડ, પરિણામ દીસે પ્રપંચ પાર,
 સભર ભર્યો સચરાચર સ્વામી, દેખો શુદ્ધ વિચાર. ૬

રામ રામ સહુ કો કહે, રામ ન જાને કોઈ,
 જન્મે જાન્યો રામકું, સો જીવન મુકતા હોઈ;
 જીવન મુકતા હોઈ, અચલ ધામકે વાસી,
 પોંચે પદ નિર્વાણ, ઘટમેં દીયો અવિનાશી,
 કહે રતનો કર જોડ, જુગ્ગમ સમજી નિરજાય હોઈ.
 રામ રામ સહુ કો કહે, રામ ન જાને કોઈ. ૭

જન્મે જાન્યો રામકું, તાકુ નહીં તન આશ,
 ક્રુપા અંબરિશ પ્રેલાદ વિભિક્ષણ, જાણ્યો તુલસીદાસ,
 જાણ્યો તુલસીદાસ, ભરથજી રાજલોગ નહીં ભાણ્યો,
 અંજની સુત આનંદ અવનશ, રામ ચરણ ચિત્ત લાણ્યો,
 કહે રતનો કર જોડ, જાનકી જીવન જુગ પ્રકાશ,
 જન્મે જાન્યો રામકું, તાકો નહીં તન આશ. ૮

ચૌરાશીમાં ચિત રહ્યું, મુખસેં જયે રામ,
 આવા જમનકી આદ ન મેટી, વણ સમજ્યો વે કાન

વધુ રામજયો વે કાન, તનકો તાપ ન બૂજો;
જેસે અવીયા ગાય, વછ બીન કેસે દુજો ?
કહે રતનો કર જોડ, ગુરૂ ગમ સમજો પુષ્પ કામ,
ચૌરાશીમાં ચિત રહું, મુખસે જપે રામ. ૯

બાલક શીખે બોલવા, સંત મ ધરજો રોશ,
શુભ અશુભ જે બોલવું, તે જાણો દેહના દોશ;
તે જાણો દેહના દોશ, નિરદોશી હીસે ન્યારો;
જો સતગુરૂની સાન, સંતો શુદ્ધ વિચારો.
કહે રતનો કર જોડ, વસ્તુ છે ધરખારેમાં જોશ,
બાલક શીખે બોલવા, સંત મ ધરજો રોશ. ૧૦

બાલક બુદ્ધ છે માદ્યરી, સતગુરૂ સંત મુખજી;
દયા જાણીને દુર કરી, લક્ષ ચૌરાશી ખાણી,
લક્ષ ચૌરાશી ખાણી, મીટાવ્યો ભવસાગર ફેરો,
સતગુરૂ પકડો બાંધ, કીયો હમ પ્રદા સાગર લેજો;
કહે રતનો કર જોડ, મીટાવી ગુરૂજો જે ચાતાણી,
બાલક બુદ્ધ છે માયરી, સતગુરૂ સંત મુખજી ૧૧

સાચા સતગુરૂ લેટીયા, કીયો કરમકો નાશ,
અજ્ઞાન તિમિર ટાળીયાં, કીયો જ્ઞાન રવિ પ્રકાશ;
કીયો જ્ઞાન રવિ પ્રકાશ, સદંતર દેખ્યો સ્વામી,
ઠાલો નહી કો ઠામ, વશી રહ્યો ઘટ ઘટ અંતર જામી;

કહે રતનો કર જોડ, મીટાયો ગુરૂએ માયા પાશ.
સાચા સતગુરૂ લેટીયા, કીયો કરમકો નાશ, ૧૨

કરમ ધર્મસેં જીવ બયો હય, આદ અંત અવિનાશ;
રાજા સ્વપને રંક બયો, સો રહ્યો પીયારી પાસ,
રહ્યો પીયારી પાસ, દુરબલ રંક ઠેરાને,
રાજ તખ્ત મુખસેજ જો, જાગૃત હોય તો જાને;
કહે રતનો કર જોડ, છોડી માંખણ ગ્રહે છાશ,
કર્મ ધર્મસેં જીવ બયો હય, આદ અંત અવિનાશ. ૧૩

એક અલખ અદ્વૈત સદા, દ્વૈતે ભાસ્યો અનંત,
એ સળહીમાં સળસેં ન્યારો, સો બુઝે કોઈ સંત;
સો બુઝે કોઈ સંત, વાકી દ્રષ્ટે નાવે ઓર,
પશુ પંખી પ્રશ્નદાનદીસે, જો મુદીત શીલા પર મોર;
કહે રતનો કરજોડ, સમજો જ્ઞાન વીથે એ તંત,
એક અલખ અદ્વૈત સદા, દ્વૈતે ભાસે અનંત. ૧૪

બીજો ભાસે બીજાં જોતાં, ઓછો અઢકો તોલ,
અજ્ઞાને અંતર ઘણો, જ્ઞાને પ્રહ્લ કલોલ;
જ્ઞાને પ્રહ્લ કલોલ, નીરખી લીલાને ન સરાને,
આનંદ આઠો જામ, સમજ્યા સતગુરૂકી સાને,
કહે રતનો કર જોડ, સમજો સોહં સોહં મુખ જોલ;
બીજો ભાસે બીજાં જોતાં, ઓછો અઢકો તોલ. ૧૫

ત્રિશુભી માયા બ્રહ્મની, બ્રહ્મ રહ્યો શુભ પાર,
 માયા નાટક ભેદને, બુદ્ધ્યો શુદ્ધ સંસાર;
 બુદ્ધ્યો શુદ્ધ સંસાર, જેસે વધ્યા હાલર ગાવે,
 નહીં પુત્ર પરીવાર, વાકું પથ કહાસે આવે?
 કહે રતનો કર ભેડ, એવું સમજી અહીંએ સાર,
 ત્રિશુભી માયા બ્રહ્મની, બ્રહ્મ રહ્યો શુભ પાર. ૧૬

ચાર વેદ ખટ શાસ્ત્ર, અષ્ટાદશ પુરાણ,
 વાસે ભેદ ન્યારો રહ્યો, સમજે સંત સુખાણ,
 સમજે સંત સુખાણ, માયા એક ભેદ વિચારી.
 વેદાંત મત શુદ્ધ જ્ઞાન, તત્ત્વ લીધું વિચારી,
 કહે રતનો કર ભેડ, દેખો અરધ ઉરધવની સાન,
 ચાર વેદ ખટ શાસ્ત્ર, અષ્ટાદશ પુરાણ ૧૭

પાંચ તત્ત્વ વીચારતાં, ઉગારતાં રહ્યો એહ,
 નવ પંદર ચોવીશ તત્ત્વ, પચીશ માયા છેહ,
 પચીશ માયા છેહ, અકલ અછેહ રહ્યો અવીનાશ;
 સાચા સતશુદ્ધ સેવીએ, તો પ્રગટ હીસે પાસ,
 કહે રતનો કર ભેડ, અખંડ આત્મા મીઠ્યા દેહ,
 પાંચ તત્ત્વ વિચારતાં, ઉગારતાં રહ્યો એહ. ૧૮

ભણે એ કોઈ અનુભવી, સતશુદ્ધ પ્રવાય,
 જીવન મુક્તા જીવમાં, જન્મે જોયું આપ;

જન્મે ખોયું આપ, ફરે નરદાવે આનંદ રૂપ,
આત્મ દ્રષ્ટિથી જોતાં, આપે રંક આપે ભુપ;
કહે રતનો કર જોડ, વીચારો વસ્તુ નાવે માપ,
જાણે એ કોઈ અનુભવી, સતગુરૂંકે પ્રતાપ. ૧૯

સમજીને સંશય નહી, અણુસમજીને આગ,
હું ને મારું કેમ ટળે, જેના રહ્યા એ ભાગ;
જેના રહ્યા એ ભાગ, મીઠે નહી મારું તારું,
કરે કોડ ઉપાય, ટળે નહી રવિવીણ અંધારું.
કહે રતનો કરજોડ, સમજ મન યુદ્ધ રહી એ કાગ,
સમજીને સંશય નહી, અણુસમજીને આગ. ૨૦

રાગ જ્યે. ૫૬—૫૧.

હૃદયમાં સમજણ સાચી હીસે, સાચી વસ્તુ જોય,
અટકી ઉભા ઢોલીએ, સુલટ કહીએ સોય;
સુગટ કહીએ સોય, વીચારી રણનું જોતાં જ્ઞાન,
સૈયદ પછેડી પાથરે, પણ નહી શરાની સમાન;
કહે રતનો કર જોડ, જો મળ ટાળે નીરમળ હોય,
હૃદયમાં સમજણ સાચી હીસે, સાચી વસ્તુ જોય. ૧

વાતુ ભાવે છેકની, ટૂંકે છેત અપાર,
સમજણમાં સંશય રહ્યો, તેનો માય વિચાર;

તેનો થાય વિચાર, કહો ગત કીજે કેવી,
બીન નાથે વેપાર, વસ્તુ કેણી પેર લેવી;
કહે રતનો કર જોડ, જેઠા સમજી અહીંએ સાર,
વાતુ લાવે છેકની, હૈંએ હેત અપાર; ૨

મહેલ ચણાયા મોટા સુંદીર, માંહી રે'વાની આશ,
પ્રાદ્યુ જમરા નોતર્યા, દીયો ઋષીશ્વર વાસ,
દીયો ઋષીશ્વર વાસ, દેખી ભીતર પ્રાદ્યુ આવે;
અવની ને આકાશ, લેગા કોઈ કાલ ન થાવે,
કહે રતનો કર જોડ, જેઠા સમજે શબ્દ પ્રકાશ,
મહેલ ચણાવ્યા મોટા સુંદીર, માંહી રે'વાની આશ. ૩

હુનીયા દીસે ધર વિષે, તો બીજાની સમતાત,
એમા કાંઈ જોપે નહી, અનુભવ કેરી વાત;
અનુભવ કેરી વાત, વિચારે નરદાવાનો દેહ,
દાવો રહ્યો છે દેવળે, નરદાવો વિદેહ;
કહે રતનો કર જોડ, જેઠા રવિ ઉગે જાશે રાત,
હુનીયા દીસે ધર વિષે, તો બીજાની સમતાત. ૪

આંટી સહુ કોઈ જોળએ, વીંટોળ ચાલ્યો જાય,
મધુરો ચાલે ગગનમાં, તે પવન નવ પ્રીછાય;
તે પવન નવ પ્રીછાય, ગગનમાં મગન રહે ભરપુર,
એ પદ ઈચ્છે પામવા, તો આવરણ કીજે દુર;

કહે રતનો કર જોડ, જોડા જો સાચું સમજાય,
આંટી સહુ કોઈ ઓળખે, વીંટોળ ચાલ્યો જાય. ૫

સમજણ સંશય ન હોય ભેળાં, ન હોય અનુભવ આંટી એક,
ભકિત ભોળાપણ ન હોય ભેળાં, અનુભવ વાત વિવેક;
અનુભવ વાત વીચારી, કીજે દુનીઆ નાશ,
અજ્ઞાન તિમિર જો ટળે, હોય જ્ઞાન રવિ પ્રકાશ.
કહે રતનો કર જોડ, જોડા સમજે વાત વિવેક.
સમજણ સંશય ન હોય ભેળાં, ન હોય અનુભવ આંટી એક. ૬

સમજ્યા સમજ્યા સહુ કહે, સમજે નહીં કોઈ એક,
સમજીને ગરબડ કરે, અનુભવ આંટી એક;
અનુભવ આંટી એક ટળે નહીં, દુનીઆ ન મલે રામ,
મહા સંત માને નહીં, ન હોય રવિ રજની એક ઠામ
કહે રતનો કર જોડ, જોડા જગની વાત અનેક,
સમજ્યા સમજ્યા સહુ કહે, સમજે નહીં કોઈ એક. ૭

રોળાં રસબસ થઈ રહે, બારીશ થઈ તબ જાન,
ધા લાગો કબ જાનીએ, જબ પડે નીશાન;
જબ પડે નિશાન, ગુરૂમન જાણો સમજે શેશ,
અરૂણ ઉદય તબ જાણીએ, જબ ન હોય રજની લેશ;
કહે રતનો કર જોડ, જોડા અનુભવનાં એવાણ,
રોળાં રસબસ થઈ રહે, બારીશ થઈ તબ જાન. ૮

બાંકે કર્મ જબ આપને, બાંકે સખહી સેન,
 માત તાત ઉર બંધવા, કુટુંબ સહીત ઉર બેન;
 કુટુંબ સહીત ઉર બેન, સગાં સખ સાહી,
 કહે તે સારી વાત, વાકુ હોત બુરાઈ;
 દાસ રતન કહે રામ બજલે, મત કર દુબ ચેન,
 બાંકે કર્મ જબ આપને, બાંકે સખહી સેન. ૬

કયોં કળપાવે આતમા, કરનીમેં હય ઓછ;
 સુખ ઔરનકો દેખકર, આપે ધરતે રોશ.
 આપે ધરતે રોશ, સો કબુ નવ કીજે,
 જો કીયા કીરતાર, સુખ દુખ સીર પર લીજે;
 દાસ રતન કહે રામ બજલે, છોડી સખકો સોસ,
 કયોં કળપાવે આતમા, કરણીમેં હય ઓછ. ૧૦

આત્મ શીજે આપનો, વાટ ન લીજે કોઈ,
 મેં કરું સો પડ્યા રહે, કીરતાર કરે સો હોય.
 કીરતાર કરે સો હય, જોઈ વિચારી વાત,
 તન ધન જોખન નહીં રેવાનાં, તેની કેવી વાત;
 દાસ રતન કહે રામ બજલે, હોનહાર સો હોય,
 આત્મ સીજે આપનો, વાટ ન લીજે કોઈ. ૧૧

કયા બડાઈ અપની, બાજુ બહુનામીકે હાય,
 જોર કહાકો કીજો, રંકા જેશી જાત;

રંકા જેથી જાત, માંગ કર ખાઈએ,
સતસંગ આછે નીર, વામે બેઠ કર નાઈએ;
હાસ રતન કહે રામ બજી લે, મત કર દુજી ખાત,
કયા બડાઈ અપની, બાજી બહુનામીકે હાથ. ૧૨

અથ બ્રહ્મ કેડીલ.

૫૬—૨૨.

સમરૂં ગણ્યપતિ ગણનાઈશ, સતગુરૂ ચરણે નામું શીશ,
સરસ્વતી શારદા તું સન્ધ, માતા આપ અવિચલ મત;
વાણી તાહેરો વેપાર, વ્યાકરણ વેદ ગીતા સાર,
શાસ્ત્ર ખટ અઢાર પુરાણ, વૈજલ રાજવલલ જાણ. ૧

કીધા કલમા ને કુરાન, જૂગોળ પૃથ્વી પ્રમાણ,
સાખી સવૈયા ને છંદ, બોલો રેખતા આનંદ;
કેતા કવીત કેતા ગીત, રૂપક રાજ કેરી રીત,
માતા અગ્ર બેઠી બોલ, પૂરણ થાય બ્રહ્મકલોલ. ૨

અચળ અજેનહી અવિનાશ, જઠચૈતન સધળામાં વાસ,
અકળ અરૂપી અછેદ, પહોંચે નહી વાણી વેદ;
બોલું અણુછતો હું એમ, અવિગત ગત જાણું કેમ,
માયા રચી તે મોજાર, સુરિનર કોઈ ન પામે પાર. ૩

જીભાંકર્યાં તે બહુ ભાત, નવકુળનાગ સાયર સાત,
અષ્ટકુળ પર્વત એવા, અવની ઉપર છે દેવા.
શેલે વન અઢારે ભાર, માનવ દેવ નર ને નાર,
દાનવ દૈત્ય યમ ને શુવ, બ્રહ્મા વિષ્ણુ ને વળી શિવ. ૪

રચીયો ત્રિશુભ માયા તંત, ચોરશી લાખ શુવજંત.
જુગતે કરી ચારે ખાણ, અન્ડ જળ કાષ્ટ ને પાષાણ,
ગણતાં પાત્રીએ નહોં પાર, કુન્ડલ કીરીટ બીચ નિર્ધાર.
પંખી અનલ આદિ માંખ, મછર ઉડવા છે પાંખ. ૫

પોરાં મગર વાસો નીર, ધાતુ સૂવણ્થી કથીર,
કાષ્ટ તૃણ વડ આદે, મેવા વિશ્વને સ્વાર્થે;
અગ્નિ જળ હરે તુરા, રમતા સતી ને શરા,
ચોસઠ જોગણી જુગતે, બાવન વીર તે વિગતે. ૬

અડસઠ તીર્થ ગંગા પ્રાગ, સુંદીર કીયા છત્રોશ રાગ,
અષ્ટ મહાસિદ્ધિ સિદ્ધ સાધે, નવનિધ વિશ્વ આરાધે
જો ખટ ઋતુ બારે માસ, જોપે અવની ને આકાશ,
રચના કરી નવે ખંડ, આનંદ રૂપ કીધું અખંડ. ૭

પાણી પવન ચંદ્રા સુર, તારા નવે લાખ ભરપુર,
બાહલ ગગનમાં ચાલે, સરવે એમ થઈ મહાલે,
ભુલા ભવન ભટકે સોય, અવિગત ગત ન બાણે કોય,
માયા રચી મોટો થોક, બંધન કીયા ચૌદે લોક. ૮

એકે પુન્ય એકે પાપ, કીયા થાપ ને ઉથાપ.
સુખ દુખ સાર ને અસાર, એકે જીવ એકે હાર;
વૈકુંઠ સ્વર્ગ સુખભારી, ઇચ્છા કરે નર ને નારી,
રત્નનાં નર્ક તેં અઠવાવીશ, રમત ફડી રચી જગદીશ. ૬

વલસ્યો આપ રમણહાર, નવ લે જીવ બુદ્ધિ એ પાર,
હું હું અણુછતો બોલે, ઘેરો ઘેનમાં ડાલે;
જોને જીગમાં જાગી, અજ્ઞાન નિદ્રાને ત્યાગી,
તાઈ કોણુ તું કેનો, કર ને વિચાર તું તેનો; ૧૦

વીચારો મૂળ જીવા જોણુ, ક્યાંથી આવીયો તું કોણુ ?
મૂરખ શું કરે માઈ, જગમાં કોઈ નહી તાઈ,
બુદ્ધ્યો લેદ વીન્યા તું ભૂર, પાછળ પ્રભુ દેખે દૂર,
આત્મ જીવ થયો આપે, વળગ્યો પુન્ય ને પાપે. ૧૧

પીડા પામ્યો તું અનંત, નાવે ચૌરાશીનો અંત,
મૃગજળ નીર ભરીયાં જેમ, સરવે અણુછતું છે એમ;
નહી કાંઈ પામવું ખોવું, નહી કાંઈ હસવું ને રોવું,
નહી કાંઈ કહેવાને ગ્રીવા, નહી કાંઈ જાવા ને રે'વા. ૧૨

નહી કાંઈ બોલવાને વેષે, નહી કાંઈ વીધાને લેખે,
નહી કોઈવાચ્ય નહી કોઈ મૂન્ય, ન્યારા નહી શબ્દ ને ચન્ન્ય;
તે કેમ દ્રષ્ટમાં આવે, સતગુરૂ સાનમાં સમજાવે,
જડ ચૈતનમાં મીજગદીશ, વસીયા વાસ વીસવાવીસ. ૧૩

અરૂપી રૂપમાં છે રામ, ઠાલો નહીં કોઈએ ઠામ,
સતગુરૂ સાંન પોંચે છેક, સાગ સળંગ સુતર એક;
જોતાં શુદ્ધ વીચારે સોય, નાવે દ્રષ્ટે બીજો કોય,
શુભના પતિ તે ગોપાલ, સતગુરૂ આપ સરગણુદાર. ૧૪

સોહરિ આપ શારદા માત, વાણી કરી તેં વિગ્યાત,
મોહન ધર્મ માયાનું રૂપ, છળવા દેવ દાનવ ભૂપ;
નાટક રમ્યું સગુણ સોય, નિર્ગુણ સધળામાં હોય,
અગણિત દ્રષ્ટમાં આવે, સતગુરૂ એક સમજાવે. ૧૫

નવ કુળ નાગમાં નિર્વાણ, સસાહે સતી સારંગ પ્રાણ.
વિલસ્યો ગિરિમાં ગોવિંદ, કૂદ્યો વન પૂરણાનંદ,
મોહન માનવી રૂપે, આપ રંક ને આપ ભૂપે;
દેવી દેવતા દયાળ, નિશ્ચલ જાય રમણુદાર. ૧૬

આપે જીવ આપે જમ, આપે દેવ આપે નમ,
આપે પ્રહ્લા ને શ્રેષ્ઠ, ડગ મગ આપ, આપે નેષ્ઠ;
આપે વિષ્ણુ મહેશ ત્રિગુણી માયા, આપે બૃહસ્પતિ સુરરાયા,
આપે ઈશ ચોરાશી અવતાર, ઈંદ્રજીત ખાણુ આપે ચાર. ૧૭

આપે અગ્નિ ઝળકે, આપે નીર થઈ ખડકે,
આપે સતી પ્રગટે નુર, કાયર આપ, આપે શૂર;
આપે જોગણી ને વીર, મુંઝવર આપ આપે પીર,
તીર્થ આપ આપે નાય, આપે રાગ આપે ગાય. ૧૮

કેતા સુણુતા હરી આપ, આપે થાય નહી ઉથાપ,
દ્વાદશ મેઘ આપે શ્યામ, રાવણુ આપે આપે રામ;
વિલસી રહો આપ નવ ખંડ, આપે એક છે પ્રહ્લંડ
આપે વેદ ને વાણી, આપે પવન ને પાણી. ૧૯

આપે ચંદ્ર આપે સુર, તારા આપ આપે નૂર,
વાદળ દેશ છે અનેક, ચૈતન અવિગત છે એક;
રચના કરી ચઉદે લોક, વલરયો આપ થોકે થોક,
જેવા દેહ તેવી ચાલ; ન્યારો આપ રહો કરણાર. ૨૦

વાસ પુણ્યમાં છે જેમ, અરૂપી રૂપ માંહે તેમ,
કેની દ્રષ્ટમાં નવ આવે, વિરક્તા સંત સમજાવે;
ત્યાં નહી માયા કેરો લેશ, એવો સતગુરો આદેશ,
ત્યાં નહી પાપ ને વળી પુન્ય, પાંચે રૂપ વરતે મન. ૨૧

મનનું રૂપ તે માયા, બાદલ જાણવી છાયા,
ત્યાં ન હોયે વિશ્રામ, ન જડે ઘર જુલ્યો ગામ;
હું ને માઈ નવ મુકે, મીઠ્યા શોશમાં ચુકે,
માઈ મારું ને વળી ધન, એ તો રૂપ વરતે મન. ૨૨

કલીમાં કુડ કપટ માંડે, શુદ્ધ વારતા છાંડે,
કુર કર્મ મન બહુ ભાવે, ક્યા દીલમાં નાવે,
ચડયો મોહને તુરંગ, અવિદ્યા કુલ્યો આઠે અંગ,
મનસે મહીપતિ કોઈ જૂપ, એ તો કુમન કેઈ રૂપ. ૨૩

સુમને સવેળો જાગે, આજસ નિદરા ત્યાગે,
 સમરણ કરે રુડી રીત, ભાવે ભજન માંહી પ્રીત;
 તીર્થ વૃત આચરતો, પૂન્ય પામવા કરતો,
 કરવું ધ્યાન ને વળી ધ્રુપ, એ તો સુમન કેરું રુપ. ૨૪

અમને વધે બહુ આનંદ, મીઠે ચૌરાશીના કંદ,
 કતવ્ય કાંઈ નવ કરવું, મીઠે જન્મવું મરવું;
 આવરણ રહે સભ અજગાં, પૂન્ય પાપ નહી વળગ્યાં,
 તન મન ગુરૂ ચરણે શીશ, અમન રૂપ વીશવાવીશ. ૨૫

નિજ મન ડગે નહી ડોલે, વ્યાપક સઘળે ખોલે,
 સમરણ સાશને ઉસાસ, સુરતી રહી પીયાળ પાસ;
 ઠેરી ઠીક અચલ ઘાટ, આંચું દ્રુપ્દમાં વૈરાટ,
 ચેત્યો જાણી આત્મારામ, નિજમન રહ્યો હય નિજધામ. ૨૬

એસી બ્રહ્મની માયા, અરુપી રૂપ દરસાયા,
 માયા અનંતે રૂપ ધાય, દારા સુતા ભગની માય;
 શક્તિ એક ચારે રૂપ, નવ જાણે બ્રહ્મ મોટા ભુપ,
 વાતું અટપટી એમ જોય, પહોંચે છેક વીરલા કાય. ૨૭

કીયો ત્રિગુણ માયા ધાપ, શક્તિ વિશ્વ નીપજાંચું આપ,
 શિવની સેન્યા ગણ અગીયાર, ભૂત પ્રેત ને વૈતાલ;
 ઉપજે ભય જોતાં એહ, માટે તામશી ગુણ તેહ,
 રાજા રંક ને શ્રીમંત, સરવે સૃષ્ટિ જીવજંત. ૨૮

ખાંધી સર્વને માયા, બ્રહ્મા રજોગુણ છાયા,
આપે અન જળ વીશરામ, થાએ પ્રસન્ન પૂરણકામ;
કુનીયા થયું દેહ ધરતે, વિપ્તુ, સત્ત્વ ગુણ વરતે,
ત્રિગુણી માયા ત્રણ પ્રકાર, બંધન કીયો સહુ સંસાર. ૨૬

દેવી અસુરી માયા, ત્રોણ લગવતી છાયા,
અસુરી સૂમ ઠેરાવે, દેવી ખાય ખવરાવે;
નિર્મલ લગવતીની રીત, રાખે સહુ સાથે પ્રીત,
કાયા માયા છાયા ધ્રુપ, મીથ્યા નામ ને વળી રૂપ. ૩૦

તેને સંત ન માને સત, પોતે અવિગતમાં ગત,
ત્રિગુણી માયા તરણા તોલ, નિરખે દ્રષ્ટે બ્રહ્મ કલોલ;
મછ કચ્છ વરાહ નરસિંહ જેહ, વામન પરશુરામ વળી તેહ,
રામ કૃષ્ણ બુદ્ધ અવતાર, દશમો નકલકે નિરધાર. ૩૧

હસે રૂપ દરશાયા, એ પણ જાણવી માયા,
ચારે વેદ ચારે વાણુ, અવસ્થા ચાર ચારે ખાણુ;
સ્વર્ગ મૃત્યુ ને પાતાળ, વૈકુંઠ લગી છે માયાજાળ,
નિર્ગુણ ન્યારો બ્રહ્મ અતોલ, સિરગુણમેં બ્રહ્મ કલોલ. ૩૨

નીરખી નેન શીતલ થાય, વાસી રૂળ કુલો સુકાય,
સતશુર શબ્દ લાગ્યો રંગ, આનંદ વેલ કુલ્લી અંગ;
સતસંગત જળને આધાર, પ્રેમ પુષ્પ કુદ્યાં સાર,
નિર્લય પદ પાવે સોઈ, જાકો સંત સમાગમ હોઈ. ૩૩

રતના રામ સધળે જોય, સતગુરૂ આત્મારામ અતોય,
 સંવત અઢારાનવાણું મધ્ય, માગસર માસ ઉત્તમ સધ્ય.
 પક્ષ કૃષ્ણ તે અતિ સાર, તીથિ અષ્ટમી ને રવીવાર.
 પૂર્ણક્રિયો પ્રહ્લકલોલ ! સમજો સોહં સોહં મુખ જોલ. ૩૪

રાગ કડખો. પ્રભાતી. પદ—૫૩.

લોગ બહુ લોગવે મન વડે મહા દુખી,
 દીવસ રજની એમ જાય રોતાં;
 કર્મગત તે કરે સકળ તીથો કરે,
 ઉજળા ન હોય અંગાર ધોતાં.—લોગ.

જેમ કોઈ જીવતી પ્રસવ થઈ પીયુ વીના,
 સલજ થઈ ચાલતી શોચ મનમાં;
 ગુરૂવીન્યા જ્ઞાનને એણી પેરે જાણુવું,
 ત્રિવિધના તાપ તે રહે તનમાં.—લોગ.

અંધારી રેનમાં તરકર સંચરે,
 સદન સુવું હોય તો તાપ લાગે;
 અજાણ્યો જાણે નહીં અજાણ્યો આપણ,
 એમ જાણે રખે કોઈ જાણે.—લોગ.

દ્રષ્ટિ સહુ દીશ કરે, લય મનમાં ધરે,
 મનુષ્ય માયા ન હોય સદન મુને;
 એમ સહુકો ડરે લવને બૂલા કરે,
 કેટી ઉપાય કરે અધીક હુને.—લોગ.

ગુરુના ચણાંમાં શીશ અર્પણ કરે,
 હું ને મારું સર્વ મિથ્યા જાણે,
 દાસ રતનો કહે આપ ગાળ્યા પછી;
 અચલ અદ્વૈત સુખ સેજ માણે.—લોગ.

રાગ એજ. પદ—૫૪.

જે ગમે તુજને નાથ વિશ્વંભરા,
 તે વહાલું મુને એમ ધારું;
 બાણ બહુ અટપટી રમત તેં તો રચી,
 હુનીઆના ખેલમાં હુંજ હારું.—જે ગમે.

ભક્તિ ભીખારી તું રાંક થઈ રડવડયો,
 વેદ કેરી વચ્ચે સાખ સાચી;
 ભક્ત આજ્ઞાણ થઈ ગયો બળી જાયવા,
 રાંક થયો ઋષિનાં અન્ન ભચી.—જે ગમે.

ચાર સાહુકાર તું અનાથ ત્રિભુવન ધણી,
 સર્વ ખટ શાસ્ત્રમાં શાખ તારી;
 ચાર અનાથ ત્હને ગોપીયે બાંધીઓ,
 શામળશા થઇ તેં હુંડી સ્વીકારી.—જે ગમે.

રામ રણુછત તેં રાવણુ મારીઓ,
 સાગર ઉપરે શીલા તારી;
 સૂરજ વંશમાં સળલ સાડું કર્યું,
 રાજ વિભિક્ષણ દીયો, સીતા વારી.—જે ગમે.

તું રણુછત, તું રણુ તણને ગયો,
 કાળયવન પડ્યો કેડે ન્યારે;
 ધન્ય તારી ધડી ઉપમા એમ ગડી,
 નામ રણુછેડછ ધાર્યું ત્યારે.—જે ગમે.

હત્રપતિ પત્રપતિ તું સધળે સહી,
 બીલે ધારૂં નહી નીજ નામે;
 હાસ રતનો કહે સત્ય સમજાવીયું,
 આનંદ કીધું આત્મારામે.—જે ગમે.

રાગ એજ. પદ—પપ.

ઘણુ તણા ધાવ તે અગ્નિ તો નહી સહે,
 લોહને રીજવે આપ ન્હારી;
 એમ નિજ આત્મા વ્યાપક સરવે રથજે,
 સતગુરુ સાન લઈ જો વિચારી.—ઘણુ.
 જગતનો ઇશ તું પાલક સર્વનો,
 તુજ વડે ઉજળી દીસે માયા,
 તુજ વીના રૂપ તે જોતાં જાણુ પડે,
 ચૈતન ચાલતે સુની કાયા.—ઘણુ.
 અદૈત પ્રમદ ને દૈત લીલા કરી,
 ચતુર વરણે કરે ચરિત્ર માલા,
 અખંડ આત્મા જેમનો તેમ છે,
 જન્મ મરણ જેડે ખુદા બાલા.—ઘણુ.
 રમત તે આહરી વેશ ધારણુ કરી,
 પાંચ મહાજાતનો વાઘો પેરી,
 પ્રહ્લ આ દેહ તો, જીવ યથો અણુછતો;
 અજ્ઞાન આહુતું વાલાં વેરી.—ઘણુ.
 સતસંગત કરી, જોને પાછો ફરી,
 પાસ રહ્યા હરિ, જો દ્રષ્ટ આવે;
 સમજ તો રતના સંશય સરવે ટળે,
 આત્મારામ ગુરુ એમ કાવે.—ઘણુ.

રાગ એજ. ૫૬—૫૬.

થાપ ઉથાપ તે ખેલ માયા તણે,
બ્રહ્મનો થાપ ઉથાપ નહોયે,
ઉત્તમ મધ્યમ ખેલ માયા તણે,
અખંડ આત્મા સજાંગ સોયે.--થાપ.

રૂપ ધારણ કર્યું વિધ વિધે વિસ્તર્યું;
પ્રોઢા પ્રપંચ કરી અસ્તિ માલા;
વિવિધ પ્રકારની વાણી તે ઓચરે,
મુનીનાં મન હરે રૂપે જણાવે.--થાપ

કોઈ નહી કુળવધૂ, સુતા તે કોઈ નહી,
કો નહી બગીનીને જનની જોતાં;
જ મે રમે કોઈ સમે એમ આનંદમાં,
કોઈ સમે શોકમાં સર્વે રેતાં.--થાપ.

કંસ રાવણ હરણાકંસ મહા હઠી,
થાપ ઉથાપ તે માયા કરતી,
રાજ ઉત્તરેન વિલિક્ષણ થાપીઓ,
શોણીતપુર આણ પ્રેલ્હાદ વરતી.--થાપ.

મોટાને ઘર ગયો પરાધીન થઈ રહ્યો,
બવન ભુલ્યો ગયો કર્મ ભોગે.
પ્રેત પીડા કરે અસતમાં મન ધરે,
દેવ રક્ષા કરે માયા ભોગે.--થાપ.

એ સર્વે' મીઠ્યા બાણવું સંતને,
 અનંત પ્રકારનો ખેલ માયા;
 દાસ રતનો કહે અવિગત જોળખો,
 કેરશે નહીં કેા જનુની બાયા.--થાપ.

રાગ એજ. પદ—૫૭.

અદ્વૈત દેશને સત સમજ્યા પછી,
 વણ સમજ્યા કેમ વાત ખૂજે;
 રવિ પ્રકાશ નવ ખંડમાં નિર્મલો,
 અંધને આગળ નાંહી સુજે.--અદ્વૈત.

પાંગળો પંથે તે કેમ કરી પરવરે,
 બેશને શબ્દ શું લોગ આવે?
 દ્વૈતની દાજમાં અદ્વૈત નવ મળે,
 શુંજો ગીતારસ કેમ ગાવે?--અદ્વૈત.

સરોવર નીર તે કેમ સમુદર ભરે,
 કૂપ છાયા કેમ બાર આવે,
 છેક સમજ્યા વિન્યા એ ભાસે નહીં,
 નામ ને રૂપ અનેક કાવે.--અદ્વૈત.

તારનાં તેજથી રજની તો નહીં ટળે,
 સરીતા પુર કેમ લેશ તારે,
 આપ સમજે નહીં જોધ બહુ ના કરે,
 જાનવી ત્રટમાં કૂપ ગાળે.--અદ્વૈત.

રંગ કમળા તણે રંગીના નેત્રમાં,
 મીથ્યા રંગ ચારણક પીત ભાસે,
 પ્રગટ રંગનું પારખું નવ પડે,
 અજબ રંગ પારખું કેમ થાશે?--અદ્વૈત.

અનુભવી સંતને આનંદ અવનશ,
 સજાંગ સમજ્યા જેણે સ્વાત ઉડી,
 હાસ રતનો કહે શુદ્ધ વિચારતાં,
 સંશયની ગાંઠ તે એમ છુટી.--અદ્વૈત.

રાગ એજ. ૫૬—૫૮.

સંતની સાન તો કાન સમજે નહીં,
 શાસનાં માન તે કાન બલે,
 અકુલ છે આંખમાં જો ઉલટી ફરે,
 પંડમાં પારખી બાર થાલે.--સંત

લજ્જનની રીતનો રસના નવ લહે,
 ખોલવાનું બહુ જોર હાજે;
 શિવજીનું શસ્ત્ર મરણી અવનશ રહ્યું?
 સમજીને સંત કે સુરત રાખે.—સંત.

ધ્યાનનું માન તો દેહનું બાન છે,
 બાન બુદ્ધ્યા પછી દ્વૈત નાસે;
 આપ મીઠ્યા થયું કોણ બીજું રહ્યું.
 માયાને ઠામ તો ભરમ બાસે.—સંત.

દેવ દાનવ ને નાગ માનવ સહી,
 વેદ મરણદમાં વિશ્વ દીસે;
 ત્રિગુણ માયા વિષે વેદ વાણી લાખે,
 ત્રિગુણાતીત કોઈ સંત પ્રીછે.—સંત.

કરમ ને ધરમ તે જીવની ચાલ છે,
 શિવજીનું પદ તો શ્રીમંત તોલે;
 જીવ ને શિવથી પાર પરિપ્રક્ષ છે,
 ઘટ ઘટ વ્યાપક એજ ખોલે.—સંત.

અનંત પ્રકારના ગ્રંથ અવની પરે,
 જેમ સુદીત શીલા પર મોર દીસે;
 સમજી રતના સાન સતગુરૂ તણી,
 અદ્વૈત આત્મા એમ પ્રીછે.—સંત.

રાગ એજ. ૫૬—૫૮.

ધ્યાન તો જે ધરે જ્ઞાન નહી જેહને,
અખંધને ખાંધવા જોર દાખે;
અખળા ઝોળખે અંગ પીયુષ તણાં,
સર્વ સગાં થકી ગુપ્ત રાખે.—ધ્યાન.

માત પીતા સુત જ્ઞાત ભગની સહી,
કાકા કુટુંબ મોસાળે મામા;
સાસુ સ્વસુરને નારી સર્વ સગાં,
સ્વામીનાં સુખ તે જાણે શાનાં.—ધ્યાન.

સરવે સગાં તણું હેત દીસે ધણું,
મળી મન રીઝવે ભાવ ભારી;
વિષ્ણુ મળે મન હસે હેત અખળા તણું,
રક્ષણસ રૂપની રીત ન્યારી.—ધ્યાન.

નેણુ નેણાં ધસે, મુખડાં જોઈ હસે,
એક તે એકનાં અંગ જાણે
દુનીઆ દીસે નહી, એકતા અંતર થઈ,
સુખ અદ્વૈતનાં એ પ્રમાણે.—ધ્યાન.

વશ કરે બળ કરી કેમ રીજે હરિ,
દુનીઆ નવ ટળી જોતાં જોતાં;
કુંવારી કંથને દિવસે દેખે સહી,
સ્વામીનાં સુખ મળે નહી સેજ સુતાં.—ધ્યાન.

સુખ અખળા તણાં જોગીને નવ મળે,
 દીનતા નહીં તેણે દુર દીસે;
 હાસ રતનો કહે નખશીખ પીયુ રહે,
 કળે વેઠી ચડો શીઠ શીશે?—અખાન.

રાગ એજ. ૫૬—૬૦.

અખાંધ જાયે જાંધવા ખાંધ ચોતે પડે,
 સુનમાં સુન થઈ એમ બેસે;
 વાત વિલાસની વેગળી તે થકી,
 આપ ગળ્યા વિન્યા એમ રે'શે.—અખાંધ.

અરૂપી રૂપમાં એમ લીલા કરે,
 ચદ્રમા જળમાંહી જેમ દીસે;
 રામ રામે રહ્યો તેહ મીઠ્યા થયો,
 ધ્યાનીની ધારણા રહી શીશે.—અખાંધ.

શીશ જગદીશ છે, તો ચરણમાં કોણ રહે!
 વાત વિચારતાં રસ જામે,
 શીશ અધીક, તો ચરણ તો ન્યૂન નહીં,
 શીશ અપાંજ કરી ચરણ નામે;—અખાંધ.

અબધ પદ પામવા ચરણ સેવે સહુ,
 શીશ સેવે નહીં કોઈ કેનું;
 શીશ નીશાન તો ચરણ સેવે જડે,
 પંડીત કરો પારણું કોઈ જોનું.—અબંધ.

રૈયત રાજ તણી રાજ રૈયત તણો,
 ઉલટ સમજો તમે લેહ જોના;
 ગામ જંગલ નહીં રૈયત કે દેશ નહીં,
 રૈયત ન હોય તો રાજ કેનો?—અબંધ.

અબળા અંગ તે સોંપે લઈ શ્યામને,
 શ્યામ અંગ અબળાં કોણ દાખે?
 દાસ રતનો કહે એ સમજણ સંતને,
 દાસ થઈને પીયુષ પાસ રાખે.—અબંધ.

૫૬—૬૧.

ગણપતિ ગણનો રે બાઈ, શાસ્ત્રનો સરદાર,
 નિર્ગુણ ન્યારો તે થકી, સગુણનો વિસ્તાર.—ગણપતિ
 મીઠાગણપતને વર્ણવું, શુદ્ધ જુદ્ધનો શીર મોઢ,
 મુંઢીર પરિવાર સ્વામી તારો, વંદો બહુ કર જોડ.
 રિદ્ધ સિદ્ધ જેની કુંવરી, લક્ષ લાભ બેટા મુપાત્ર,
 મનઃકામના જેની પુત્રવહુ, નેશ્વર કુશળ જમાત્ર—ગણપતિ

રમરતાં તે સુખ ઉપજે, ગણપતિ મંગલ રૂપ,
 ઈંદ્ર આદિ સર્વે રાજા નમે, નમે મોટા જૂપ.
 ઉમીઆના સુત અક્ષર આપો, ત્રિગુણ આગેવાન,
 પ્રદ્યા વિશ્વ મહેશ પહેલાં, પૂજે સર્વ દહને માન.-ગણપતિ.

વેદ શાસ્ત્રોમાં પહેલે માને, ગણપતિ કેરો વાસ,
 રમરણ માત્રે મિદ્ધ આપે, ને પુરે મનની આશ.
 સરસ્વતી સત્ય વચન દીજે, કૃપા કરો સુખ માય,
 વીધી સુતાને વિનવું જેમ, અક્ષર પુરા થાય.-ગણપતિ.

રમત સઘળી રહી પડદે, ન હોય ઉધાગોને,
 વાદળાં જેમ અંતર પડદે, ગગન વરસે મેહ.
 વિશ્વ સઘળું દ્રષ્ટે આવે, જેમ ધરુ' રૂપ ને નામ,
 દાસ રતનો વાદળું, ગુરૂ બોલે આત્મારામ.-ગણપતિ.

૬૬૬

રામ એજ. પદ-૬૨.

અખરાતીત ગાળખો રે બાઈ, અજા કેરા ઈશ,
 અજા ઓપે તે વડે જેનું, જીવન છે જગદીશ.-અખરાતીત.

કકા કૃષ્ણ કૃપા થકી જાસે, કૃષ્ણ નરની દેહ,
 નાવી સરવે ગોપીકા, બન્યો અખંડ રાસ રનેહ.

રાસ રચ્યો નવ ખંડમાં, ઘર ઘર ગોપી કાન.
ઝોવી દ્રુષ્ટ પોંચે ત્યારે, કકા કૃષ્ણ કૃપા જાણુ.—અખરા.

ખખખા રમત ખોટી સર્વે, નામ રૂપનો નાશ,
તે ત્યજીને તત્ત્વ ગ્રહે જો, જેને કહીએ અવિનાશ;
હો ન હોલે અચલ ઝોવો; પુરન પદની ખાણ,
તેને હો ચિત્તમાં ધરી, ખખા રમત ખોટી જાણુ.—અખરા.

ગગા ગુરૂ ગોવિંદ છે, તેમાં નથી ભિન્નભાવ,
ભવસાગરનો ભેટ લેજો, ચરણમાં ચિત્ત લાવ;
આપું ગાળીને દૂરમત ટાળે, સમન્તવે લઈ છેક,
અલક્ષનો લક્ષ આપ્યા માટે, ગગા ગુરૂ ને ગોવિંદ એક.—અ.

ઘઘા ઘર બૂલી ગયો, અને ભટક્યો નવખંડ,
દીશ મોડીને દૂર ગયો, શોધી ન જોયું પંડ;
મળુ તારી પાસ રહે, જોને વિચારી મૂળ,
હરિગુરૂ સંતને સેવીએ, તો ઘઘા ઘર નહીં દૂર.—અખરા.

દેરા રવિ પ્રગટયા વીન્યા, તે ન હોય પ્રભાત,
સોળ દુખાનો શશિ ઉગે, તોય દીસે છે રાત;
સાચા સતગુરુ જો મળે, તો હૃદયે પ્રગટે જ્ઞાન,
હાસ રતનો કહે અરવે સુજે, દેરા રવિ પ્રગટે જાણુ.—અખરા.

રાગ એજ. ૫૬--૬૭.

રમત રસ રૂપનીરે ભાઈ, સમજે સતગુરુ બાણ,
 શ્રવણનું મય તેહનું, જેને લાગ્યાં સતગુરુ બાણ.—રમત.

ચચા લે ચિત્તમાં ધરી, જે દીસે પરપંચ પાર,
 રમત રૂઢી આહરી, ધર્યાં વેશ નર ને નાર;
 દેવ દાનવ માનવ રૂપે, આ જગમાં વિસ્તાર,
 રમત માંડીને રહ્યો ન્યારો, ચચા ચિત્તમાં ધાર.—રમત.

છછા સમજે સાનમાં, જેમ અરૂપી ઝોળખાય,
 શ્રુતિઓ શુ' વર્ણવું, હરિ નાવે વાણી માંદા;
 દરપણમાં મુખ દેખીએ; તે નહીં બીજે નિદાન,
 હૈયે નાવે હાથમાં, તે છછા સમજે સાન.—રમત.

જજા શ્રવણ ચોદ લોકનું, તે રહ્યું છે તુજ માંય,
 ડુનીઆમાં દીસે નહીં, રહ્યો ગાફલ ગાથાં ખાય;
 ષટ દર્શ અષ્ટ દાદશ ને, પ્રાણ પુરુષનું દેહ,
 તેથી પાર અપાર છે, જજા જગનું શ્રવણ એહ.—રમત.

ઝઝા ઝડ લાગી હવે, હરિ હીરો આવ્યો હાથ,
 સત્ય ગુરુ નીચાનમાં દીસે, નેનો આગલ નાથ;
 તેથી અધીક કાંઈ નથી, બીજે મન લોભાય,
 ઝઝા ઝડ લાગી ખરી, જેથી પ્રપંચ દુર પળાય.—રમત!

અમારે આનંદમાં, કરી નિવૃત્તિ ધરે વાસ,
મરે ન જન્મે આતમા, તે તો ઠહીએ અવિનાશ;
આદિ અંત અખંડ આતમા, મીઠ્યા ભણો દેહ,
હાસ રતનો કહે સતસંગ, કીજે અમારે આનંદ તેહ. —રમત.

રાગ એજ. પદ—૬૪.

નિર્ગુણ નિરમલો રે બાઈ, તે નાવે ગુણ માંય,
હું પદ જોતાં હરિ મલે, અવિનાશી હરસાય. —નિર્ગુણ.

ટંકા ટળીએ ગુણ થકી તો, નિરગુણ નેણા માંય,
જડ ચૈતનમાં હરિ એક છે, તે કેમ ખીજે થાય;
વસ્તુ રૂપે રહ્યો સર્વમાં, સુરનર શું સાર,
તે પદ પામી પલકમાં, જો ટંકા ગુણને ટાળ. —નિર્ગુણ.

ઠઠા ઠાકર મનનો તો, આતમા જોળાય,
અણું માંહે વાસ એનો, તે ધ્રુવ્હાંડમાં નવ સમાય;
એવો અદૈત દેશ ગુરૂતણે, ન્યાં નથી પાપ ને પુન્ય.
એ પદ ધ્રુવે પામવા, તો ઠઠા ઠાકર મન. —નિર્ગુણ.

ડડા હરીએ કોણથી, ન્યાં જોવું ત્યાં રામ,
એવી કૃપા સંતની, સતગુરુ પૂરણકામ;
દુરમન સરવે દુર કરી, સમજાવાને હૃદય માંહી,
બાહેર બીતર સમ દીસે તો, ડડા ડરવું નાહી. —નિર્ગુણ.

ઢવા ઢાળો કાચનો, એમ બંધાણું છે દેહ,
તેને સાચું જાણવું, અજ્ઞાન મોટું એહ;
કાયા માયા છાયા ત્રણે, વસ્તુ જોયાનાં એંધાણ,
એચળને લે જાળખી, ઢવા ઢાળો મીથ્યા જાણ.—નિર્ગુણ.

રેણા રણ અપાર દીસે, સેન્યાનો નહી પાર,
આશા તૃષ્ણા મોહ માયા, લોભ ને જંબલ;
શરા સંત તેને તરણ લેજે, પાછા ન ભરે પાંચ,
દાસ રતનો કહે ગુરૂગમે, રેણા રણ છતાંય.—નિર્ગુણ.

રાગ એજ, ૫૬—૬૫.

તત્ત્વ તે તત્ત્વમાં રે ભાઈ, શોધતાં સમજાય.
નવ પંદરથી ન્યારો જોતાં, પંચવીશ પાર પ્રીછાય.—તત્ત્વ.

તત્તા તત્ત્વ પાંચનું જેહ, રચ્યું તે નીરધાર,
નારતેજ વાયુ આકાશ મહી, માંઈ છઠો સરજનહાર;
નવ પનરથી ન્યારો દીસે, જોલે જાવન વાર,
તે સ્વરૂપ છે તાજરું, જોતાં તત્ત્વ વીચાર.—તત્ત્વ.

થયા સ્થીર મન રાખીએ, સતગુરૂ ચરણે વાસ,
ભવસાગરનો ભય ટલે, મીઠાવે જમ ત્રાસ;
જન્મ મર્ત્ય જોખમ નહી, નહી ખાણુ ચૌરાશી લાખ,
એમ અણુછતું અલગું કરીને, થયા સ્થીર મન રાખ.—તત્ત્વ.

હદા વીચારી જોને દીલમાં, શું છે તારી જાત,
રસ રહ્યો પાત્રમાં પછી, ખીખાં તેવી જાત;
જાત દેખી બુલો ફરે, રસ ન જાણે ગમાર,
રસ જાણે રસ રૂપ થાય, જો હદા દીલ વીચાર.—તત્વ.

ધધા ધરણી આકાશમાં, આકાશ અવની માંછ,
આકાશ આવે દ્રષ્ટમાં, તો અવની દીસત નાંછ;
શત્રુની એ સાન છે, તે જાણે વીરલા કેલ,
અવની ખુડી આકાશમાં, તો ધધા ધરણી ન હોય.—તત્વ.

નના નિરમલ દેશ એવો, જેવાં નીરમલ નીર,
મેલ ટાળે સર્વનાં, જેનાં મતાં છે ગંભીર;
શુભ અશુભ જે પડે જળમાં, તેનો ન લાગે લેશ,
દાસ રતનો કહે જળ રૂપે જાણે, નના નિર્મળ દેશ.—તત્વ.

રાગ જોગ. પદ-૧૬.

પ્રીત તો પામીએરે જાઈ, જે હોય પ્રીતની રીત,
રનેહ સાથે તે સહી, જે જોગખી યાય અશ્રુત.—પ્રીત.

પપા પ્રીત પરિગ્રહ સાથે, જેમ જળમાં મીન,
તેમાં તો દ્રષ્ટ લેહ છે, હોય જળ જળમાં મીન;
એ ગત જાણે જોગ ગુપ્તે, જીવનમુકિતની રીત,
અવિનાશી ઉરમાં ધરી, પપા પાળી પ્રીત.—પ્રીત.

ફક્કા ફેરો નથી પાછો, હૃદયો હિમત રાખ,
 અઠ અંગ આનંદમાં, હેતે હરિ રસ ચાખ;
 જમકીકર જખ માર, માયા ચરણે સાધ,
 લીન રસબસ રૂપમાં, તો ફક્કા ફેરો નાંધ.—પ્રીત.

બળા બલ શુભ રૂપ વિદ્યા, વ્યાકરણ વેદ વીચાર,
 લેહ વિન્યા નિજ પ્રદાને, તે ન પામે નીરધાર,
 વિષુ મધ્યુ મહી તાવીએ, તેતું કેમ થાશે તુષ ?
 એમ સમજવીન્યા સર્વે મીઠ્યા, બળા બલ શુભ રૂપ.—પ્રીત.

બલા બકિતલાવે રહીએ, બજનમાં બરપુર,
 જેમ કળા વાધે ચંદ્રની, તેમ દિન દિન પ્રગટેનુર;
 એવાં સુખ સતસંગમાં, તે જીવનમુક્તનો લાવ,
 આનંદ ઉરમાં રાખીએ, ને બલા બકિતલાવ.—પ્રીત.

મમા માયા કેખી બૂલ્યો, પોતાનું નિજ ધામ,
 અબાણ્યો અજ્ઞાનમાં, તેને દ્રષ્ટે નાવે રામ;
 અજ્ઞાન તિમિર ટાળે સતશુર, એડે માયા પાસ,
 દાસ રતનો કહે અખંડ પ્રદા છે, મમા માયાને નાશ.—પ્રીત.

રાગ એજ. પદ--૬૭.

જીત્યા તે જાણીએ રે ભાઇ, જે હોય આવરણ દુર,
આપું ટાલી એમ જીતે, જે મરણ માંહે શર.—જીત્યા.

યયા જગમાં જીતીએ, જે હું પદ હારી એશ,
વેદ વાયક સત્ય બોલે, સમજે તેને રેશ;
હું હું બોલે સુત બીજનો, નથી ને ઉલો થાય,
યયા જગમાં જીતીએ, જે હું પદ મનથી જાય.—જીત્યા.

રેરા શબ્દ રણકાર સાચો, રામે રામે રામ,
શુદ્ધ વિચારે જે તું સમજે, કાલો નહી કોઇ કામ;
કીડી કુંજર પશુ પંખી, દેવ દાનવ માનવ ને નર નાર,
જ્યાં જેવો ત્યાં તેવો, રેરા શબ્દ રણકાર.—જીત્યા.

લય લક્ષની વાતમાં, બલદેવા બુદ્ધ્યા જ્ઞાન,
તાલી ગણતે તાગ નાખ્યો, નારી થયા નિદાન;
પરીઆ ને ઘેર રહ્યા પોતે, બહુ બાળક જન્મ્યા વિશેષ,
લવા તાલી લેખ ના રહી, સત્યમાં જોણી એક.—જીત્યા.

વવા વચન માન ગુરૂનાં, જેથી નિરભય થાય,
બ્રહ્મ લોક વૈકુંઠ સ્વર્ગ, આશા તેથી નહી સમજાય;
સ્વર્ગ વૈકુંઠ વાટમાં, પરાપાર છે નિજ ધામ,
તે પદ પામે સેજમાં, જે વવા વચન માન.—જીત્યા.

શશા સંશય ગાંઠ છુટે, આવરણ પામે અંત,
જગત મણિમાં જાણીએ; માંહી સજાંગ આત્મ તંત;
અનેક મણિમાં એક દોરી, રચ્યો માયા ઠાઠ,
સજાંગ સમજે છુટશે, તે શશા સંશય ગાંઠ.--છત્યા.

પથા ખાતું લખ્યું કોણે; કોણે કીધાં કમ,
સ્વર્ગ નરક કોણુ લોગવે, કીયા જન્મ કોણુ ધર્મ,
મરે મારે કોણુ કેને, અવિગત છે એક,
હાસ રતનો કહે વણુ માંડયું શું આવે, પથા ખોટા લેખ.--છત્યા.

રાગ એજ. ૫૬-૬૮.

આપદા એમ ટળે રે બાઈ, જો હું મારું ન હોય,
સમી તેવી સાન પોંચે, સંતોષનું ઘર સોય;—આપદા.

સસા ઘર સંતોષનું, ત્યાં બાવે કીજે વાસ,
એ તપ્ત છે ત્રણ લોકનું, જ્યાં ન થાયે મન ઉદાસ;
જેમ જગતના જીવ જાણે, માયા એટો ઘોઠ,
જુષ્ટા રૂપી આગ લાગી, તે સસાને સંતોષ.--આપદા.

હયા હરિનું ભજન કરતાં, હરિ રૂપે હોય,
જેમ જળમાં લુણુ બચું તે, ફરી લુણુ ન હોય;
જપ તપ તીર્થ જોગ સાધન, તેથી અધિક પુન,
સર્વ માંહી, એટ છે, હયા હરિનું ભજન.--આપદા.

લવા લાલ અલાલ નહી, જેને શત્રુ મિત્ર સમાન,
પાપ પુન્ય લોપે નહી, હૃદયે રહ્યું આત્મ જ્ઞાન;
નિંદા ઈર્ષ્યા નવ કરે, સહુ માથે સરખો ભાવ,
એવા અનુભવી સંત જો મલે, તો લવા લીજે લાલ—આપદા.

આમ અક્ષર રહ્યો ભીતર, સોહં દિસે ખાર,
આમ સોહં હોનું એક છે, તેની સાંકળી નિરખાર;
અદ્વૈત અક્ષર ખારાખડી, તે સમજતાં સુખ આય,
એક અક્ષર અહણુ કરે તો, દુરગતિએ નવ જાય.—આપદા.

ખાર પંથ ને ખાવન દ્વારા, સરવેને સનમાન,
ખટ દર્શન ને ચાર સંપ્રદાય, જેમ વરની જાન;
જમે રમે સરવે એક માંડવે, મન માને તેમ ગાય,
કન્યા વરને પામશે, જેની દ્રષ્ટ છે વર માંદા.—આપદા.

શબ્દ વર ને સુરત કેન્યા, જોડી છે જ અનુપ,
શબ્દ અરૂપી જાણીએ, તો સુરતનું શું રૂપ;
અખંડ વરની જાનમાં, સોંડયો સહુ સંસાર,
પરણીને પાસે રહ્યા, સુત સોહાગણુ નાર.—આપદા.

અનંત નારી સરવે સોહાગણુ, શોભતા શણગાર,
પરણી પીયુને નવ આળખે, માણે મીઠવા સુખ સંસાર;
વિષયનાં સુખ લોગવે, યતિ ધર્મનો નહી લેશ,
દેહથી પરણી મન કુંવારી, તે કેમ પામે દેશ ?—આપદા.

દેશ પામે જાય દુખડાં, અંગ આનંદ હોય,
 મહા સનમુખ રહે સ્વામી, પ્રેમ દ્રષ્ટે જોય;
 એવાં વચન ઓચર્યા, સત ગુરૂ આત્મારામ,
 દાસ રતનો રજ રૂપે પામ્યો, ચરણનો વીશરામ. —આપદા.

રાગ એજ. પદ—૬૮.

સત ગ્રહી સમજવું રે ભાઈ, અસત અલગું થાય,
 સત્ય વાતું તે હરિ, અસત માયા પળાય.—સત ગ્રહી.

સમજતાં સુખ ઉપજે, કહ્યા કકા આનંદ રૂપ,
 મહી મથી માખણ કચું, તેનું તાવી કીધું તુપ;
 થયું ઘૂત વણસે નહી, એમ જાણુજે નિરધાર,
 અરૂપ દીસે રૂપમાં, જેમ હરપણમાં દીદાર.—સત ગ્રહી.

આઠ પદ એવાં કહ્યાં, નિજ કેવલ પ્રમદ જ્ઞાન,
 કે'વા ત્રે'વા કાંઈ નથી, લઈ સતગુરૂની સાન;
 જ્ઞાનમાં સનમુખ હરિ, ક્ષણું ન અલગો થાય,
 શ્રી ગુરૂના પ્રતાપમાં, તે દાસ રતનો ગાય.—સત ગ્રહી.

સંવત અઢાર સતાણ્ણ્યો, માસ ભાદરવો અતી સાર,
 પક્ષ ઉલ્લાસો સમ્પત્તી, કર્યા કકા તે ગુરૂવાર;
 ગાય શીખે ને સાંભળે, તેની પુરે મનની આશ,
 હારદ સમજે હરિ મળે, હોય અચળ ધામેવાસ.—સત ગ્રહી

રાગ રાસતો ગરબી, પદ—૭૦.

શું દીકું સાડું સંસારમાં રે,
પામ્યો મનખા જનમ હવે હારમાં રે,—શું દીકું.
જેમ વાદળ છાયા ઝોશ નીર છે રે,
એમ બાણો જગતમાં શરીર છે રે—શું દીકું.
જેમ બાણગર તો બાણ રચે રે,
લઈ રેતી રૂપીયા મોતી કરે રે.—શું દીકું.
એ ખોટી બાણ જોઈએ રહ્યા રે,
કહે ખોટી પણ હજે છે રૂપીઆ રે.—શું દીકું.
આવે દ્રષ્ટે સાચું પણ કૂડ છે રે.
કામ નાવે કોને અંતે ધૂળ છે રે.—શું દીકું.
જેમ સ્વપ્નામાં રાજ પામ્યો અણુછતું રે
નેણે નીદ્રા હતી ત્યાં લગી હતું રે.—શું દીકું.
ભૂત પ્રેતે રચ્યું શહેર શોભા કરી રે,
ચોક ચઢતાં જરૂખાં રંગે ભરી રે—શું દીકું.
મન મોહી રહ્યું શહેરમાં જઈ રે,
વીતી રજની તો કાંઈ દીસે નહી રે.—શું દીકું.
એમ જગત મોહ્યું છે માયા ધામને રે,
જેજે રતના ન બાણે રામને રે.—શું દીકું.

રાગ એજ. પદ—૭૧.

કોઈ કોનું નથી, ન સાચું જાણ્યો રે,
સત સંગે હરિ રસ માણ્યો રે.—કોઈ.

હેત કરતાં તો હાણ થાય છે ઘણી રે,
નથી જાણ્યો ગત માયા તણી રે.—કોઈ.

દુખ ભોગવે વેવાર નર પામતાં રે,
લાજ થાયે સંતોને શીશ નામતાં રે.—કોઈ.

નારી બાળક ને સગાં હેતે મળે રે,
અંતકાળ દેખીને અલગાં રહે રે.—કોઈ.

રૂવે સ્વારથને ઐમ આવી મળે રે,
સુવા પછવાડે આનંદ અદકો કરે રે.—કોઈ.

કયાં પાપ તે સંતાપ થયો આપને રે,
છોડ આડાં નાવે કોઈ બાપને રે.—કોઈ.

માન્યું સ્વપ્નનાનું સુખ સાચું કરી રે,
દાસ રતનો કે' નવ જોયું પાછું ફરી રે.—કોઈ.

કહ્યું માન તો કાંઈ તારું નથી રે,
જીવ અધને રઘો પુન્ય પાપથી રે.—કહ્યું.

પુન્ય પાપ તે થાય માયા દેહથી રે,
ભુલ્યો મોહ સરૂપ તારું તેહથી રે.—કહ્યું.

ખાન પાન માન પામ્યો બહુ મૂરખા રે,
થાએ જાન ધ્યાન હરિ નવ ઝોળખ્યા રે.—કહ્યું.

ગયું થયું રહ્યું મન માને સહી રે,
હું ને મારું કરતાં જાશે તો વહી રે.—કહ્યું.

ઘેર ઘોડા હાથી ને બહુ જાટ છે રે,
બલે શોભે મોટું વન હુંક છે રે.—કહ્યું.

માન પાન રૂળ કુલ નથી હુંકમાં રે,
થયો કાયર લીલા ધા પુંકમાં રે.—કહ્યું.

આજ રાજ કાજ આજ સર્વે થયું રે,
હરિ ભજ્યા વીન્યા રતના વૃથા ગયું રે.—કહ્યું.

રાગ એજ. ૫૬—૭૩.

ચેત ચેત અચેત ચેત ચિત્તમાં રે,
જેમ દ્રષ્ટિ પોંચે તે આદિ અંતમાં રે.—ચેત.

આદિ અંત તાંત સંત સમજાવશે રે,
તારા ભવજળનો પાર ત્યારે આવશે રે.—ચેત.

જ્ઞાન સમજ તો જ્ઞાન પ્રગટે હૃદયે,
તે દેખીને વિશ્વ તો સાચું વહે રે—ચેત.

જે જાણવું છે તે નથી જાણતો રે,
મૂઠ મતી મીઠ્યા સુખને માણતો રે.—ચેત.

જાળ લાગી તે ત્રિવિધ તાપની રે,
માની માયા મહુકો આપ આપની રે.—ચેત.

આપ વીચારતાં બાપ શું લઈ ગયો રે,
તેના જેવો વાંસે ધણી તું તો થયો રે.—ચેત.

તન ધન ને જોખન રહેવાં નથી રે,
હાસ રતનો કે' કાંઈ શું કહીએ કથી રે.—ચેત.

રાગ એજ. પદ—૭૪.

તન તારં નથી નાશ જાણુજો રે,
એધું જાણીને આનંદ માણુજો રે.--તન.

તન રહેતાં છતાં ચૈદ લોક છે રે,
તન મીથ્યા જાણુ તો સર્વે ફેાક છે રે.--તન.

કાંઈ સ્થિર નથી તે અવની પરે રે,
એ તો અણુછતાં જન્મે અને મરે રે.--તન

દેશ બૂદ્યો માયા ફેરો વેશ જોઈને રે,
પછી કેમ રહે ઘેર બેઠો રાધને રે.--તન

ધોડ મેલી મન ખેલ સતસંગમાં રે,
જેમ આનંદ વાધે તારા અંગમાં રે.--તન.

નિજ નામ ધામ રામ પરાપાર છે રે,
દાસ રતનો કે' દેહનો આધાર છે રે.--તન.

રાગ એજ. પદ—૭૫.

ટાળ અસત અહંકાર અભિમાનને રે,
સતસંગ તો હરે બહુ જાનને રે.--ટાળ.

ટેક રાખ એક નિશાની જ નામની રે,
ખીલુ ટેક અનેક કોણુ ઠામની રે.--ટાળ.

ઠાઠ દેખીને ગાંઠ દૃઢયે પડી રે,
મોહી રહ્યો મૂરખને માયા જડી રે.--ટાળ.

ડાપ કરતાં તે પાપ વળગ્યાં કંઈ રે,
સતસંગ કરવાને નવરો નહી રે.--ટાળ.

ઢાળ ઢળીયો ચૌરાશી લાખમાં રે,
નમ્યો સતગુરુ સંત કેરી પાંખમાં રે.--ટાળ.

રૂણુ ચુકે ચૌરાશી જન્મ મરણનું રે,
મહાતમ જાણે જો સતગુરુ ચરણનું રે.--ટાળ.

રામ નામ દૃઢય રતના અનુભવ્યું રે,
ખત ચૌરાશી લાખનું તે ચુકવ્યું રે.--ટાળ.

રાગ એજ. ૫૬—૭૬.

ખોયો મનખો તે ચાલ ગ્રહી ચોરની રે,
ગત રૂડી દીસે તુર્થી ઢોરની રે.--ખોયો.

ફરીજો ફેરા તું ચૌરાશી લાખમાં રે,
જીવ ઉડી નહી તારી આંખમાં રે.--ખોયો.

કુડ કપટ અંતર મેલમાંએ છે રે,
તામસ કેમ ટળે બહારે નાએછે રે.--ખોયો.

ન્હાચે ધોચે જીવે કાયા શુદ્ધ છે રે,
 હાઠ માંસ મળમૂત્રથી અશુદ્ધ છે રે.--ખોયો.
 મૂળ ખીજ વીચાર તારી પુદ્ધિથી રે,
 નહોય ઉજળા અંગાર ધોધએ દુધથી રે.--ખોયો.
 અણસઠ તીર્થ કરીને આવ્યો ફરી રે,
 ખર ન્હાય ગંગાજળ ન થાયે તુરી રે.--ખોયો.
 મન માન્યું મૂરખ તારું દેહથી રે,
 શુભ વસ્તુ અશુભ થાયે એહથી રે--ખોયો.
 કાઠ કપટ અસત તેમ અહંકારને રે,
 હાસ રતનો કે' હું પઠ હારને રે.--ખોયો.

રાગ એજ. ૫૬—૭૭.

હું હાર્યા પછી હરજી મળે રે,
 હું હાર્યા વીન્યા ઉપાય મીથ્યા કરે રે.--હું.
 શિવ જાણે તો હરિહર એક છે રે,
 ખીજાં અશિવ નામ અનેક છે રે.--હું.
 ચક્ર લોકના ભૂપ વિજય જાણીયે રે,
 સત્ય સત્ય કહ્યા છે વેદવાણીએ રે.--હું.
 પ્રહ્મ જાણે તો પ્રહ્મમાં ખીજ નથી રે,
 ચૌદ ચાર ખટ અઠાર ધયાં એહથી રે.--હું.

પ્રહ્લા વિષ્ણુ મહેશ ત્રણે દેવ છે રે,
એને વિશ્વ રચ્યાની ટેવ છે રે.—હું.

આઘ શક્તિ માતા ઉમીયા ખરી રે,
જેણે ચઉદ લોકની રચના કરી રે.—હું.

ચઉદ લોક પૃથ્વી કેરા નવ ખંડ છે રે,
હાસ રતનો કે આત્મા અખંડ છે રે.—હું.

રાગ એજ, પદ—૭૮.

દિન રૂઝા તે હી તારા જાણવારે,
ભાવ ઉપજે હરિ પદ માણવા રે.—હિન.

દીશા પ્રગટે શીતળ શરદ ચંદ્રની રે,
હોય કૃપા ગુરૂ તેમ ગોવિંદની રે.—હિન.

ધાય આનંદ મંગલ ચિત્ત ધારણે રે,
તનમન કીજે સંતો કેરે વારણે રે.—હિન.

બુદ્ધિ આગી કુબુદ્ધિ અજગી કરે રે,
લીજે હાસપદ તે સહુથી સરે રે.—હિન.

ગુરૂ લક્ષ આવે તો જાણ આલમા રે,
સંસાર સ્વપ્નું હતું તે ગચ્છું રાતમાં રે.—હિન.

હુધ સાકર શા હીઠા ભોગ જગતના રે,
ભાવ મીઠા તેથી હરિ ભગતના રે.--દિન.

હરિ ગુરૂ સંત સાથે સ્નેહ કીજીયે રે,
દાસ રતનો કહે હરિરસ પીજીએ રે.--દિન.

રાગ એજ. પદ—૭૯.

જેણે હરિ રસ પીધો હેતમાં રે,
તેણે માયા વખાણી રેતમાં રે.--જેણે.

સંત શબ્દ અનુભવી ઓચરે રે,
મન કેમ વચને હૃદયે ધરે રે.--જેણે.

બુખાં ભાંગી જેને સંસારની રે,
તેની દ્રષ્ટિ પોતી પરાપારની રે.--જેણે.

જ્ઞાન રવિ પ્રગટયો હૃદય આત્મા રે,
અજ્ઞાન અંધારૂ વહી ગયું રાતમાં રે.--જેણે.

પછી બાહેર બીતર બીજે નથી રે,
જીવે શુદ્ધ વીચારે વિવેકથી રે.--જેણે.

વગર બાણે કરે તું લેખું ધણું રે,
બાણે વીરલા કાઠ સ્વરૂપ પોતા તણું રે.--જેણે.

પછી ઘટઘટમાં આત્મારામ છે રે.
હાસ રતનો કે' અણુછતું નામ છે રે.—જેજે.

રાગ સવૈયા. ૫૬—૮૦.

પ્રહ્લકી માત સો પ્રહ્લહી જનત, દુસરા ઔર ન જનત કોઈ
જો કોઈ કહે મેં પ્રહ્લ ભયો, સો કહનહારો દુસરો હોઈ,
જોહી અઘાટકો ઘાટમે નાવત, ઘાટ બનાવત કા'વત હોઈ.
હાસ રતન કર જોડ કહે, જીવકી ચાલ મીટે પ્રહ્લ હોઈ, ૧

પ્રહ્લ ભયો પુની કહાં રહ્યો, નહીં માત ન તાત ન સુત ન બાતા,
કુળ કુટુંબ નહી નર નારી, ન લેન દેને નહી સુખ ન દાતા;
આવત જાવત પંથ મીટાવત, પાવત ઘર સો પંથ ન ધાતા,
હાસ રતન કહે કર જોડ કે, ભયો પ્રકાશ નહી જીન શતા. ૨

પ્રહ્લ સદાએ રહ્યો પરિપૂરન, દાનવ માનવ દેવ પતંગા,
કેસરી કુંજર જંજુક સસા, મૃગ ખગ ખગ કીટ ઔર પતંગા,
મછ કચ્છ ત્રે મંગલ માંહી, મીનકે પુરા છીપકે સંગા,
હાસ રતન કર જોડી કહે, રામ સખહીમે' રે'ત અસંગા. ૩

પ્રહ્લ કહે સો પ્રહ્લ ભયો કોઈ, નાં કહે પ્રહ્લ કહાં ગયો હે,
બીન જાને પ્રહ્લકે તન હોઈ, જાને સો તો અજાન દશ્યો હે;
પીયુષી માત પતિવ્રતા જાને કે, પીયુ હૃદે તનહી હે રહ્યો હે,
હાસ રતન કહે કર જોડી કે, પ્રહ્લ જાને સો તો ચૂપ થયો હે. ૪

રાગ હોરી.—૮૧.

દેખો દેખો રે સતગુરની મેહરે
જીનુંને બ્રહ્મ બતાયો બેઠાં ઘેર.—દેખો.

મૂળ સીંચે લીલે હોત પાન,
પાન સીંચે સુક જાત;
એસો ગુરને કહ્યો રે વિવેક,
તબ જડ ચૈતન દેખ્યો એક.—દેખો.

ધંદુ રહ્યો હય જળમેં લીન,
કોઈ અપને જોસે જીવજાન્યા મીન,
જેલત મેલત પડી હય જાલ,
મીન આઈ જાલે ધંદુ રહ્યો બાર.—દેખો.

એસી હય સતગુરકી સાના,
કોઈ સમજે વીરલા સુજાના;
જો સમજે સો નીરભય હોઈ,
વાકુ દમન કરે કોઈ જીગમે નાંઈ.—દેખો.

વાકુ સેજ સમાધિ પૂરનકામ,
જીનમેં બાહર લીતર દેખ્યો રામ;
એસો ગુરજો કહ્યો હય લેહ,
જહાં નગમ ન પોચે વાણી વેહ.—દેખો.

પવન સંગે ગરદ ચડી અસમાન,
ગગન છાયો નવ દીસે ભાન;
નભકું ન હોવે ગરદ લેશ જાન્યો,
એહી હય રતના શુરૂકો દેશ.—દેખો.

રાગ એજ. ૫૬—૮૨.

દેખો દેખો રે સંસાર સ્વપનું રેન,
કોઈ જાગી જીવો તજી નીદ્રા ઘેન.—દેખો.

સ્વપના કે સુખમેં નહી પાયો રામ,
રહ્યો વિષય કે સંગ વાઢ્યો કામ;
વાંસે પીડા ભઈ હય ઝોર,
હરિ ભજન ધીન્યા નહી પાયો ઠોર.—દેખો.

હરિ મંદીર સેં ભયો ઉજાસ,
જીને આન દેવકી રખી હે આશ;
સતસંગ છોડ કે જાગત જોય,
ગામ બુદ્યો ઘર કહાંસે હોય.—દેખો.

દીપક જોત દેખી પતંગ,
વામે જાલ્યો હય અપનો અંગ;
કયા દીપકને રખી હય પ્રીત,
જાનો એસી હય સખ માયા રીત.—દેખો.

સંત શબ્દ સુણી જાગી જોય,
તો સ્વપન થેન સખ મીઠ્યા હોય;
રામ રટન કર નિરભય હોઈ,
તો આ સપનું કેસે હમેગો તોહી.—હેજો.

એસો સમજી રહે આનંદ,
મીઠે જન્મ મરણ ચૌરાશી ફંદ;
જળ સતગુરો પકડી બાંહે.
હાસ રતન રહ્યો અરણ્યો માંહે.—ટાં.

રાગ એજ. ૫૬—૮૩.

સંતો વસંત બતાયો ગુરુએ સોય,
જ્યાં દ્રષ્ટ કરેં ત્યાં હુજે ન હોય,—સંતો.

સરોવર તરુવર વસંત સાર,
જાસે કુત રહી હે અઢારે વાર,
કોઈ વસંત રૂન જનને પાઈ;
વાહુ જન્મ મરણુ કેા સંકટ નાંઈ.—સંતો.

આનંદ વેલી કુત્રી અપાર,
તબ મન ભમરો ત્યાં કરે ગુજાર;
ઉઠત એકત વાકી કાળ,
કોઈ આન પુષ્પ નહી ભાર્યો સાર,—સંતો.

અચલ વૃક્ષ વાકો દ્રઢ હે પુર,
 સઘળે વ્યાપક શાખા પ્રેમ કુલ,
 પાન અનંત કીચે વિલાસ,
 વાકો નિર્ભય ફલ પાવે વીરલા દાસ.—સંતો.

એહી વૃક્ષ ફાલ્યો ઉલટ નાંહી,
 ફાઈ સંતજન બેઠે વાકી છાંઈ;
 શીતળ હોયે આઠે અંગ
 એસો શબ્દ વૃક્ષ વાકો જબ સતસંગ.—સંતો.

સતસંગ રતુમાં કુલ્યા સંત,
 વાકુ દ્વાદશ માસ રહ્યો વસંત;
 હરિગુરૂ સંતની કૃપા હોયે,
 તો રૂત નવ બહલે રતના સોયે.—સંતો.

રાગ એજ. ૫૬—૮૪.

સંતો વસંત રૂત જન જાને સોય,
 જાકુ સંત સમાગમ સાચી હોય.—સંતો.

લક્ષ ચૌરાશીમાં મનજો તંત,
 જાકુ ગુરુગમ હોઈ વસંત;
 કુલ્યો રેવે આઠે જામ,
 વાકી સુરતી પોતી નીજ ખામ.—સંતો.

અનુભવ સંતરૂપ આઈ ઉર,
જેસે સાગર લળીયાં સરિતાપુર;
સરિતા સીંધુ રૂપે હોઈ,
જાન્યો આવત જાવત પક્ષ હોઈ.--સંતો.

શબ્દ પહિયાન પડી હે છેક,
વાકુ સ્તુતિ નિંદા હોયે ઝોક;
અસ્તુતિ જોલે શબ્દ સોઈ,
વી-યા શબ્દ કેસે નિંદા હોઈ.--સંતો.

ચાર વર્ણુ મીલી અઢારે જાત,
ઉત્તમ મધ્યમ કરતા ખાત;
શબ્દ મેળાવો હમઝે દુર,
સચરાચર શબ્દ રહ્યા ભરપુર.--સંતો.

અંજનવિદ્યા અવની દેખત નાંઈ,
વાકી દ્રષ્ટિ પોંચી રે દ્રવ્ય માંડી.
સમજ તો રતના સ્વપનું બૂલ,
આત્મ દર્શન દેખો સ્થૂલ.--સંતો.

રાગ કાશી હોરી. પદ--૮૫.

હોરી રંગ મચાવે રે,
ગોવાલન કે'ત કનઈઆ.--ટેક.

વસંત રૂત આઈ ઉર હુમારે,
કયોં કર ખેલ ન જાવે.--ગોવાલન.
કહત કનઈઆ સુનો વ્રજનારી,
ખેલન હોરી ના ચઇએ રે.--ગોવાલન.

રાગન હુલ્યો હય અંગે,
ના ખેલો તો કરમાય રે.--ગોવાલન.
કહે નંદલાલ હોરી રસ મીઠી,
પ્રીત વીન્યા ના પાયે રે.--ગોવાલન.

કહત સખી સુનો શ્યામ હુમારે,
પ્રીતકી રીત બતાવે રે.--ગોવાલન.
હાસ રતન એસે કહત કનઈઆ,
પ્રેમ સુધારસ લાયે રે.--ગોવાલન.

રાગ એજ. પદ--૮૬.

સખ સુનીઓ વ્રજનારી રે,
કનઈઆ કે'ત પુકારી.--ટેક
કોહુ કહે મેરી સાસ લડત હે,
કોહુ કહે કુળ લજવારી રે.--કનઈઆ.

કોહુક કરહીં કાજ બુવનમેં,
કોહુ કહે મેં પનીઆરી રે.—કનઇઆ.

કોહુક ગોરસ બેચન ચૈએ,
કોહુ કહે મેં મહીઆરી રે.—કનઇઆ.

કોહુક બાલ ધવરાવત અપનો,
કોહુ પીયાણી પ્યારી રે.—કનઇઆ.

ને ચાહે રસ બેલન હોરી,
હો બવો સખસેં ન્યારી રે.—કનઇઆ.

દાસ રતન એસે કે'ત કનઇઆ,
પ્રીતકી રોત હે ન્યારી રે.—કનઇઆ.

રાગ એજ. ૫૬—૮૭.

જેસે કહું એસે કીજે રે.
સખી કે શ્યામ હમારે.—ટેક.

સાસુ લહે નાંહી નબુહલ ખીજે,
કુળ લાજ છોડી દીજે રે.—સખી કે શ્યામ.

કાજ બુવન છોડે સખ હમહી,
આનંદકો લાવ લીજે રે.—સખી કે શ્યામ.

ગોરસ બેચન કહુ ના ચઇએ,
 વહુવા ધવાવી હીજે રે.—સખી કે રથામ.
 બાલ અમલ રસ લટપટ રે'વે,
 પીઠાકે મન પતીજે રે.—સખી કે રથામ.

અરજ હમારો સુનો ગિરધારી,
 તનમન હમકું હીજે રે.—સખી કે રથામ.
 પ્રેમ મગન રસ ખેલો હોરી.
 હાસ રતન મન રીજે રે.—સખી કે રથામ.

રાગ એજ. પદ—૮૮.

ખેલત રાધે કનઇ આ રે,
 મચી હોરો જમુના તીરે—ટેક.

આઇ રાધીકા સંગ સાહેલી,
 ટેખી બલભદ્ર વીરે રે.—મચી હોરી જમુના.

સંગ સખા લઇ ધાયો કનઇ આ,
 અંગ ભીંજવત નીરે રે.—મચી હોરી જમુના.

રાચે રાધા સખી પ્રીયા લલીતા,
 બેલતી ધીરે ધીરે રે.—મચી હોરી જમુના.

હાંસી વિનોદકી હોત લરાઇ,
બાંધ લીયો હે દોરી રે.—મચી હોરી જમુના.

મોરલી છીન લઇ હે સધે,
કનઇઆ ખેંચત ચીર રે,—મચી હોરી જમુના.

હાસ રતન કહુ ગોપી ગોવાલા,
કુલીત લયો હે શરીર રે.—મચી હોરી જમુના.

રાગ એજ, ૫૬—૮૯.

દુર ભાગ મત જાઇઓ રે,
ગોવાલન કે'ત કનઇઆ.—ટેક.

મેં અલખેલી સંગ સાહેલી,
ગીરધરલાલ હટાયો રે.—ગોવાલન કે'ત

હાર્યો મેં ના જાઉ ગોવાલન,
એસે સનમુખ રઇઓ રે.—ગોવાલન કે'ત.

કહે અલખેલી અપને રથામકું,
બહુત સખા સંગ લઇઓ રે.—ગોવાલન કે'ત.

જાશ પીચકારી ધાયો કનઇઆ,
સખ સખી મીલકે ઘેર્યો રે.—ગોવાલન કે'ત.

કેસર ચંદન ઘોળત અરત,
કીચનસેં લપટાયો રે.—ગોવાલન કે'ત.

દાસ રતન કહે નંદલાલા,
ફીર જમુનાશ્રમે નાયો રે.—ગોવાલન કે'ત.

રાગ એજ. પદ—૯૦.

હોરી ખેલે પ્રજનારી રે,
પીયા સંગ રાધે પ્યારી.—ટેક.

મેં નંદલાલ ખેલું રસ હોરી,
તે વૃષભાન દુલારી રે.—પીયા સંગ.

સંગ સખા લઈ આયો કનઈઆ,
અરત હે પીયકારી રે.—પીયા સંગ,

કહે પ્રજબાલા દેખ ગોવાલા,
ઠાડે રહ્યો ગીરધારી રે.—પીયા સંગ.

કહત કનઈઆ સનમુખ રઈઓ,
પુરૂં મેં હામ તીહારી રે.—પીયા સંગ.

ઝગડત ઝગડત મીલ ગયે સબહી,
હોત કોલાહલ બારો રે.—પીયા સંગ.

ખેલત હોરી નવલ કીશોરી,
દાસ રતન ખસિહારી રે.—પીયા સંગ.

રાગ એજ. ૫૬—૫૧.

ખેલત હોરી કનઈઆ,
હેખો જમુનાજી કે ઘાટે.—ટેક.

ઈતહીં ગોવાલા ઉતહીં ગોવાલન,
કેસર બરીયા માટે રે.—હેખો.

ગોવાલ બાલ સખ મીલકે આએ,
હોરી ખેલન માટે રે.—હેખો.

ગોવાલન ઘેર મલી સખ આઈ,
બરશા ને કી વાટે રે.—હેખો.

ખેલત ખેલત રંગ મચ્યો હય,
કોહુ ન હારે ન ખાટે રે.—હેખો.

કે'ત ગોવાલન છોડ કનઈઆ,
ચીર હમારો ફાટે રે.—હેખો.

સાસુ નણુદી મોહિ લરેજી,
આખ મેં પડી ઉચાટે રે.—હેખો.

દાસ રતન કહે ગોપી ગોવિંદે,
ખેલ રચ્યો છે નિરાંતે રે.—હેખો.

રાગ એજ, ૫૬--૪૨.

કનકઆ ખેલત ઢોરી રે,
મીલી સખ નવલ કીશોરી.--ટેક.

પ્રીયા લલીતા સંગ સાહેલી,
આગે રાધે ગોરી રે.--મીલી સખ,

સનમુખ આવત દોનો લૈયા,
રામ શ્યામકી જોડી રે.--મીલી સખ,

ગોવાલ ખાલ સખ પીછે આવત.
બરત ગુલાલકી જોલી રે.--મીલી સખ.

યુવા ચંદન આર અગરજ.
કેસર ઠારત ઘોરી રે.--મીલી સખ.

તેલ ગુલાલ ઠારત પીચકારી,
ઠાકે ન જાવત ઢોરી રે.--મીલી સખ.

નંદ-નંદન વૃષભાન દુલારી,
ખોલત હે મુખ મોડી રે.--મીલી સખ.

હાસ રતન કહે કૃષ્ણજી રાધે,
અવિચલ રહી હો જોડી રે.--મીલી સખ

રાગ એજ. ૫૬--૬૩.

જલ બરને કેસે જમ્યો રે,
રોકયો જલ જમુનાનો આરો.---રોક.

ગોવાલ બાલ મીલી ખેલ રમ્યો હે,
બીચમે કાન અટારો રે.---રોકયો જલ.

હોડત હોડત ફીરત દીવાના,
ખેંચત ચીર હમારો રે.---રોકયો જલ.

દોરત ગાગર નીર ઉડાવત,
મોહન મુરલીવારો રે.---રોકયો જલ.

જો કછુ કહીએ કેણુ ન માને,
માતાજી કાન તીહારો રે.---રોકયો જલ.

ગોકુલબાસ વસું કેસે મૈયા;
ઝગડત હય દીન સારો રે.---રોકયો જલ.

હાસ રતન એસે કહત ગોવાલન,
જીવનપ્રાણુ હમારો રે.---રોકયો જલ.

રાગ લાવણી. ૫૬--૯૪.

અદ્વૈત પ્રદા ગુરુ દેવ હમારો, હમ સેવક અદ્વૈતુકા,
દ્વિતીય હમારા હીલ ન માને, જ્યોમ શબ્દ અજીતુકા;
મુકત મણિ ગુરુ મુખ કે સાગર, ભવસાગરકો ભય હરતા,
આવા જમનકી યાદ મીટાવે, શબ્દે ગુરુ શાંતિ કરતા.

કલ્પ તરુવર રતન ચિંતામણી, મન વાંછિત ફલ સોઈ દેના,
અરજ હુમારા સુનીયો સ્વામી, જન્મ મરણ દુઃખ હર લેના;
શીતલ ગુણ ગુરૂ ખાવન ચંદન, રતીબર તેલ કડા કરના,
ત્રિવિધ તાપ સમાવે સતગુરૂ, અંગ આઠે શીતલ કરના. ૨

સત ગુરૂ સાહેબ મેં નીજ દાસ, ચરણ કમલમેં ચિત ધરના,
શબ્દ નાવ બેઠા કર ચલ હું, ભવ સાગર સેજે તરના;
ગુરૂકો મહીમા અગમ અપારા, પાર ન લે કોઈ પુરાની,
કેસે ઉપમા કર હું રતના, છુદ્ધિ ન પોંચે મન ખાની. ૩

રાગ એજ, પદ—૯૫.

બ્રહ્મવેત્તા ગુરૂ મીલે હયાલુ, મોઢે દુખલ પર હયા ખાની,
દુખત લીયો કર ગ્રહી ગુરૂજી, રાખ લીયો અપનો જાની;
ગગન મગન ગુરૂ અવનશ રે'વે, કયા પરખું મેરી છુદ્ધ નાની,
જો કહું સો તો કહ્યો ન જાવે, અદ્વૈત ગુરૂ હુનીઆ ખાની. ૧

રૂપ અરૂપી રે'વે સતગુરૂ, લાગત નહી કોઈ કીકાની,
અપ્ટ સિદ્ધિસો ગુરૂ કે દ્વારે, નવ નિદ્ધ મીલકર ભરે પાની,
સતગુરૂ લેટયા સંશય મેટયા, શબ્દ સાન જબ પહેચાની;
તત્ત્વ સમાસ લયો હય તબહી, ગગન ધુ'વા જીવે વાની, ૨

ગુરૂ ગોવીંદમેં લેઈ નહી કધુ, અકળ ગત મેં એસે જાની,
ધન ધન બાબ મીલે જબ સતગુરૂ, વંદો જોડી જીમલ પાની;

ગુરુ અવિનાશી સખ ઘટ વાસી, બુદ્ધ પ્રકાશી મુખ બાની,
શમે શમ ભયો હે રતના, સમજ સમજ એસે જાની. ૩

રાગ એજ, પદ--૯૬.

મેં મૂરખ ગુરુ ચતુર સુજાના, મૂરખતાઈ દૃષા કરના,
ધન ધન જન્મસદ્ગુણ કરી લીને, મીલે ગુરુ જળ દુખ હરતા.
જળસેં દૃષા ભઈ સતગુરૂં, તળ મન મેં રોપ્યો ચરનાં,
મ્હેર કરી ગુરુદેવ દયા કરો, રાખ લીયો અશરણાં શરણાં. ૧

ભવસાગરકો ભય મીટાયો, નિરભય પદ દ્રીયો નરનાં,
ખાંહે ગ્રહી ગુરુ બાર નીકાર્યો, અળ ચૌરાશી નહીં કરના.
વિદ્યન હરન ગુરુ શોક સમાવે, અતિ આનંદ મંગલ કરના,
સાન કરી સમજાવે સતગુરુ, મેંટ દીયા જન્મ મરણાં. ૨

સંશય ગાંઠ છોડી સતગુરુ, સરંગ ભયો આપ નહીં હરના,
પરપંથ પાર ખતાયો સતગુરુ, દુલ્લે હૃદયે નહીં ધરનાં.
જમ ચૌરાશી ગુરુકે આગે, જયું કેશરી આગે હરણાં,
મન કમ વચને માનકું રતના, સદાએ રહો ગુરુકે ગરણાં. ૩

રાગ એન. ૫૬—૪૭.

માત પીતા ગુરુદેવ હમારે, મેં બાલક ગુરુ કે છોટા,
બહુત ગુના જબ હોખ હમારે, બાકર ચરણ મેં લોટા;
જબ હી મે'ર કરી ગુરુ દેવા, અજ મેં રહ્યો ગુરુ કે છોટા,
સમજાયો સંતો સત્ય ગુરુજી, અજ કછુ મેં નાહી ત્રોટા. ૧

દેહ બાવે એસે સમજાયો, જયુ' હોવે જળ પરપોટા,
જળસે ઉપજ્યો સમાણો જળમે', જળસે ન્યારા નહીં હોતા,
દીન દયાળ દશા સત ગુરુકી, બદલે નાંહી મતા મોટા,
દુનીયા બાત ન માને સતગુરુ, પરપંચ મનસે બયા ખોટા. ૨

અસ્તુતિ નીંદા વરજીત વરતી, બાવન બાર ગુરુ બોલે,
શબ્દ સંભારી હુ'પદ હારી, કોઉ કરો વરતુ એ તોલે;
મેરુ તોલ મતા સમુદરકા, અતોલ ગત ગુરુકી ન્યારી,
ગુરુ ગાવીંદ એક રૂપે રતના, નામ જુગલ પર બલીહારી. ૩

રાગ એન. ૫૬--૪૮.

પરાંપાર એક પલમે પોંચે, જે સમજે સતગુરુ સાની,
જેસે દીપક મંદીર પ્રગટે, બયો પ્રકાશ સબકુ જાની;
બયા ઉજ્યારા જબહીં દીલમે', તબકુ વરતુ પહીચાની,
માયાકી ગત માયા જાને, અપને દો દીન મહેમાની. ૧

પરશંખ પાર પરિબ્રહ્મ હીસે, ધીંટ કરે કોઈ ગુરૂસાની
 હાંટે આવે વિધન મીટાવે, નિરમલ બુદ્ધ નિરમલ બાની;
 હોમલ બચન પ્રિયસંત વાલા, ઓરનસે મન નહીં માની,
 સેજ સ્વભાવ રહે હરિ સનમુખ, ઉપજત નહીં વાકુ હાની. ૨

અવિગત આત્મગત દેહભાવે, સમજે દેહ મીથ્યા બાની,
 આત્મલીન અવિગત એસે, જેસે પાનીમેં પાની;
 સચરાચર નિજ આત્મા સ્વધર્મે, એક દ્રષ્ટ એસે આની,
 દેહભાવના દેખે રતના, નાંહી સ્વર્ગ નાંહી નરકબાની. ૩

રાગ એજ. પદ--૯૯.

ધર લે ધ્યાન ગુરૂ કો હૃદયે, ગુરૂસે ગોવીંદ મીલ જશી,
 છીનમે પાપ કટે સજ તોરે, મીઠ જાવે લક્ષ ચારાશી;
 તીરથ મેં ગુરૂ ગંગા જેસે, શાસ્ત્રમેં ગુરૂ વેદાંતી,
 નક્ષત્રમેં ગુરૂ સ્વાતી બરસે, તેજનમેં ગુરૂ સ્વી કાંતી. ૧

સજ દેવનમેં રામ ગુરૂજી, ધામ ગુરૂજી હય કાશી,
 નર દેહીમેં ગુરૂ શ્રી કૃષ્ણ, નાશન મેં ગુરૂ અવીનાશી;
 અવિનાશી ગુરૂ નાશહોવે નહીં, અચલ ધામ કે એ વાસી,
 સહા નિરંજન, કોઈ નહીં અંજન, ઓઈ ગુરૂકા મેં દાસી. ૨

ગંભીર મત ગુરુ સમુદર જેસે, ત્યાં ન લે કોઈ ગૃહી ત્યાગી,
અગમ ભેદ વેદન મેં નાવે, સોહી સમજે કોઈ બડભાગી;
ગુરુ કે ચરનાં ભવભય હરનાં, કયા શ્રીરના તીરથ પચાશી,
સકલ તિર્થ ગુરુ ચરણે રતના, અગ શ્રીરનેકું કહાં બાસી? ૩

રંગ સમનો ગરબી, ૫૬—૧૦૦.

સતે ગરા રમે નવ કાંકરી રે,
ચાલ ચાલે છાણી બહુ આકરી રે.—સતે

જાન વિવેક વીચર ભરને કરી રે,
જીવી લીધી ચાકેથી મોહ કાંકરી રે.—સતે

ગીલ ગતિય ઉકાશ કયોં હામથી રે,
લોભ કાંકરી કાઢી બીચ માંહીથી રે —સતે

પ્રેમ ધરમ આનંદ નેત્રે ભરી રે,
કાંધકાંકરી-તો ઠીક નાંખી પરી રે —સતે.

શુદ્ધ વીચારે હાથ સવળો પડ્યો રે,
કીધું આડ દોટીયું ભરે ને જરો રે.—સતે.

હવે રમત ચીવી રંગ પુરમાં રે,
શોક સંશય આવે નહી ઉરમાં રે —સતે.

શુદ્ધ ચાલ ચાલે જીગતે કરી રે.

ગુરુગમે જીત્યા નવ કાંકરી રે.—સંત.

હાસ રતનો કે' વાસના તેની ગળી રે,

જે જન જીત્યા નવ કાંકરી રે.—સંત.

રાગ ગરબીનો. પદ—૧૦૧.

ગુરુગમે સમજે રે જ્ઞાની, સુરતી મુળ ઘરે ઠેરની,
તે કેમ જોલે રે, વરતી, અખંડ અનુભવ પદ આચરતી.

નાટક નજરે રે નાચે, સઘળે દ્રષ્ટ રહી પ્રજાભાવે,
ઘટ પર ઘટમાં રે નીરખ્યો, સોહ' રામ હીસે સઘળે સરખો.

ગુરુની કૃપાએ રે પામ્યો, સંશય છુટ્યા ભવભય વામ્યો,
નિરભય કીધાં રે નીપટે, આત્મા ઓળખાયા વણુ કળે.

જાગ્રદ જાણ્યું રે જ્યારે, સુખદુખ સ્વપનું સમાણું ત્યારે,
ગુરુજીએ મેલ્યા રે પ્રજાઘાટે, હાસ રતનો કે'વા માટે.

રાગ એજ, ૫૬--૧૦૨.

અનુભવ મહીમા રે મોટો, જે કોઈ તોલ કરે તે મોટો,
એ તોલ એવો રે ભારી, સુરિ નર ફેવ ગયા છે હારી;

કોઈ ન જાણે રે ગતમાં, ભુલ્યા ઇંદ્ર પ્રહ્લા મહાતમમાં,
બુદ્ધ ન પોંચે રે વાણી, માળણ નહોતો મથતાં પાણી.

અકળ કળ્યામાં રે નાવે, મત પ્રમાણે મત ડેરાવે,
વીંટોળ વાયુ રે ગોતે, આંટી છુટે પવન થાએ પોતે;

એ પદ વીરલા ભુજે, હરિગુરુ સત કૃપાથી સુજે,
સતગુરુ શરણે રે રહીયે, રતના એ સુખ એ પેરે લઈએ.

રાગ એજ, ૫૬--૧૦૩.

સાચો સંતસંગ રે કરીએ, પાખંડ પરપંચને પરહરીએ,
દુનીયા હીલથી રે ટાળી, સમજે ગુરના શબ્દ સંભાળી;

વીચાર રૂપી રે પથ આપ્યું, સમજણ છાશ થકી જમાવ્યું,
જ્ઞાન ગોરસ રે જામ્યું, ક્ષમા ગોળીમાં લઈને નામ્યું.

દ્રઢતાઈ થાંભીરે જાણી, મન માંકડલી જાંખી તાણી,
સાસ ઉશાશે રે વહોળ્યું, ગુર તે સુરતે દ્રષ્ટે ભોળ્યું;

વીગતે વલોણું રે વાસ્યું, તત્વ અનુભવ માંખણ તાબ્યું,
અંતર આવરણ રે ટલીયા, રતના સાચા સતગુર મલીઆ.

રાગ એજ. ૫૬--૧૦૪.

મહા સુખ પામી રે ગુર મલતાં, શીતલ અંગ થયું ચરણે વલતાં,
તનમમ તેને રે લીજે, ગુરને વચને પ્રેમ રસ પીજે,

અણસઠ કરવા રે શીદ જાઈએ, સરવે ગુરને ચરણે નાહીએ,
જાગ જાગન ફલ રે સુખ કહીએ, તે સુખ ગુરને ચરણે લઈએ.

ચરણ કમલનો રે વાશી, તેને સ્વપને નહી ઘૈરાશી,
ચરણ મલીમા રે જાણે, એ તો કાઈએ પક્ષ ન તાણે;

નર પક્ષ થઈને રે ચાલે, હેતે હરિ સંગાથે માલે,
જોતાં જોતાં રે લાધ્યું, રતના ગુર ચરણે ચિત ખાધ્યું.

રાગ એજ. ૫૬--૧૦૫.

ગુરને ગોવિંદ નઈ રે ન્યારા, તે તો સમજે સમજણહારા,
ગુર થકી ગોવિંદ રે મલીઆ, ઘનથી સરીતા સાગર ભરીયા;

સરીતા સાગર રે બે નામે, નીર વીચારે નીજ ધર પામે,
જુગલ રચીયું રે જુગતે, શીલ ગુણ વિલાસ કરવા વીગતે.

હાતા લોકતા રે હરિ આપે, અટકયો જીવ થયો પુન્ય પાપે,
ઘાટ ઘણા છે, રે અગણિતે, વ્યાપક આતમા રહ્યો અદૈતે;

હું તું ન ટલે રે હૃદયમાં, જોયું સરવે ઉપનીષદમાં,
હૃદયથી ન્યારો રે હરિ છે, રતના વેદવાયક એમ કે' છે.

રાગ એજ. ૫૬--૧૦૬.

હદ છોડીને રે હાલો, પાંચ પચીશ પ્રકરતિ પાલો,
માન અપમાનથી રે મન વાલી, દુગ્ધા મેલ અંતરનો ટાળી.

નિરમલ બુદ્ધિ રે જોતાં, હરિ હરિ ભાસે હું પદ જોતાં,
આત્મદ્રષ્ટે રે નીરખું, જગૃત જાસે સ્વપ્નના સરખું.

સ્વપ્નના સુખની રે વાતું, ન ગમે નીજ મન થઈ નીરાંતું,
સુન ધુન લાગી રે પુરે, હવે નહી જામજો વહેતા પુરે.

મહા રોગ ટળીઓ રે મનથી, સાચા સંત મલ્યા તે દિનથી,
નીજમન નીશ્ચે રે કીધું, રતના એ પદ ગુરૂએ કીધું.

રાગ એજ. ૫૬--૧૦૭.

એજે મલીયા રે સ્વામી, તેણે અખળા આનંદ પામી,
નિરખી હરખી રે મનમાં, ત્રિવિધ તાપ સમાવ્યા તનમાં;

શોભા નીરખી રે બહુ ભાતે; વરણી જાયે નહીં મુખ વાતે,
ઉપમા કેવી રે કરીએ, નાવે વાણીમાં વેખરીએ.

શ્યામ અરુણ શ્વેત રે નાંહી, લીલ પીત કેવા ન મળે કાંઈ,
શબ્દ અરૂપી રે બોલે, સમજે તાંત વીચારે તેલે;

એ પદ મહા સત રે જાણે, સમજી ઠીક ઠ્યાં ઠેકાણે,
સતગુરૂ બોલ્યા રે વીવેકે, રતના નામ રૂપ મળે ન છેકે.

રાગ એજ, પદ---૧૦૮.

છેક સમજતાં રે સુખડાં, મેલ્યાં જન્મ મરણનાં દુખડાં,
ચિતમાં નાવે રે ચૌરાશી, નીરલે અવલ ધામ નિજ વાસી;

રવિ રજની રે લેગાં ન દીસે, અખંડ આનંદનું ઘર ઈન્દ્રે,
જાગૃદ સ્વપનું રે કાવે, સુખોપતી જાતે તુર દેહ ભાવે.

નિરગુણ તેથી રે ન્યારે, શિરગુણ રૂપ કીયે વિરતારે,
વિશ્વ વીચારે રે બહુ ભાસે, આત્મ જોતાં એકજ થાશે;

હરિ હરિ કરતાં રે હરિ આપે, એ પદ પામે ગુરૂ પરતાપે,
સતગુરૂ બોલ્યા રે વિચારે, રતના અવિગત નહીં નરનારી.

રાગ એજ, ૫૬—૧૦૮.

અવિગત આત્મા રે અખંડા, તિલચે અનંત કોટપ્રદાંડા,
અકળ અલોપી રે અવિનાશી, તે કેમ વાણીમાં કેવાશે.

નિગમ નેતિ રે કેછે, સોહં સમજી ચૈતન્યે રે છે,
કામ ન દીસે રે કાલો, જળ થળ સધળે વ્યાપક વાલો.

શુદ્ધગમ લહ્યે રે ગોતી, ત્રાસે તિમિર પ્રગટયા જ્યોતિ,
નીજ ધર જે જનરે વાસી, તેને હરિ પ્રકટયા દીસે પાસે;

થોડી મત છે રે મારો, કાલો થલો કહું પોકારો,
સમજી હૃદયે રે રાખે, રતના સદ્ગુરૂ એવું દાખે.

રાગ દેશાંગ. ૫૬—૧૧૦.

મન સાંભળને કહું વાત વાણી, વેશરીએ વલસી રહ્યો રે,
તું જોને તારી જાત, કોણ હતા ને કયાંથી આવીઓ રે;

તેં મૂળ તજી ગ્રહી કાળ પાને, પ્રીત કીધી છે પામવા રે,
અહીં આહર્યો ખોટો વેપાર, હીમવો મુજગો માલ તે વામવારે.

માયા અંજન પડીયું આંખ, તુને પકળ ચડયાં પાપનાં રે,
તારે ધન મેલ્યાની ધાક, આત્મારામ ન જાણ્યો આપમાં રે;

હૃદયે શુદ્ધ વીચારી જો, જો ધન ધન્યુ' રેશે અવનીપરે રે,
તારે સંગ નાવે કોઈ, વાલાં સગાં તે અલગાં ટળે રે.

તે માટે મૂળ વીચાર, પાર આવે આ પરપંચનો રે,
અહે સંતના શબ્દો સાર, મટે સંતાપ માયા સંચનો રે

ગુરુ સંત ચરણ રજ સેવ, ભાવે બાજન કર પરિબ્રહ્મનું રે,
જેણે બાધ્યા આત્મા દેવ, તેને કારણ નથી કરમનું રે.

હરિ રૂપે છે હરિ જન, નિરગુણ સગુણમાં સેવા કરે રે,
શીખ સમજ દાસ રતન, આત્મા ગુરુ એમ જોયરે રે;

રાગ એજ. ૫૬—૧૧૧.

મન મુંઝાણો શે માટ, મૂરખ અણુછતાંની આશમાં રે,
મીઠ્યા મેલી દેને ઉચાટ, આનંદ કરને બ્રહ્મ વિલાસમાં રે;

દેહ ધરી કરવા વિલાસ, અવધ કરીને તું આવીયો રે,
આંહી બંધાણો માયા પાશ, મનખો જન્મ તે ગુમાવીયો રે.

કર છુટયાનો ઉપાય, અંત ચૌરાશીનો કેમ આવશે રે,
પડયો ભરમ ભાક્ષીમાંએ, સંત વીન્યા કોણ છેડાવશે રે;

વેશ લાગ્યો રમતમાંએ, શુદ્ધ ખોલી વીના કેમ ફાવશે રે,
આવી મુંઝાણો પડ માંય, બીજે કોણ કહી સમજાવશે રે.

ધર્યો વેશ તો લજ્જા મેલ, નહી તો જોનારો કેમ રીજશે રે,
 શાને કરવા આવ્યો જોલ, એવું જાનીને કાહુ ખીજશે રે,
 પામ્યો મનુષ્ય ઉત્તમ દેહ, ભાવે લજ્જા તો નથી શ્રીરામને રે,
 તારે પર નારીથી રનેહ, મૂરખ મોહ્યો માયા ધામને રે,
 અણુછતું માયા ધામ, અંતે મમતા તુને મારશે રે,
 શુરુ જોડ્યા આત્મારામ, રતના સમજ તો અંત તારશે રે.

રાગ એજ. ૫૬—૧૧૨.

મન વાણીના રે વીચાર, વાતું જાહુ પ્રકારે જાણીએ રે,
 પરિબ્રહ્મ પરને પાર, અકળ કેમ કે'વાશે વાણીએ રે.
 પરા વાણી સુન સુંઝર, આવી વિપત એથી પરવરે રે,
 એ તો મધ્યમાં ઘાટ ઘડાએ, ઉત્તમ મધ્યમ બે ખરીઓ ચરે રે.
 સુની શબ્દ સુણી સમાય, સો વણુ ગ્રહણ કરે તે વાણીએ રે,
 તેમાં અધિક નૂન્ય કે'વાય, અદ્વૈતસુ કેને વખાણીએ રે.
 એ તો રૂપ અરૂપી આપ, પીંડ પ્રહારે પુરી રહ્યા રે,
 દેહભાવે થાપ ઉથાપ, અખંડ આત્મા નહી આવ્યો ગયો રે.
 એ તો જેમનો તેમ સદાએ, આદિ અંત મધ્યે એજ છે રે,
 જેમ આકાશ અવની માંહા, પરિપૂરણ રવિ તેજ છે રે.

થઈ મેરુ વડે દિન રાત, રવિ ઉદય અસ્ત થાતો નથી રે,
હેહુભાવે આવત જાત, અશય સમજ્યા વીના જાતો નથી રે.

ગુરૂ લક્ષ લીધો જે જન, સફળ જન્મ થયો તેહનો રે,
શીખ સમજ દાસ રતન, મીથ્યા જાણુ ભરોસો હેહનો રે.

રાગ એજ. ૫૬—૧૧૩

મન નીશ્ચે કર મન માંહા, ઓળખી લેને આત્મારામને રે,
તારે ઘટ અજવાળાં થાય, જેમ તિમિર નહી રવિધામને રે.

ભાવે કીજે સાધુ સંગ, જેથી સાર પદારથ પામીએ રે,
હોય શીતળ આઠે અંગ, નિરલે થઈ માયાજાળવામીએ રે;

આવે ભવસાગરનો પાર, અંત ચૈરાશીનો આવશે રે,
સતગુરૂ છે દીન દયાલ, સુરતી રૂપમાં ઠેરાવશે રે.

લીજે હરિગુરૂ સંતની ઓટ, ચોટ લાગે નહી યમકાળની રે
ભાંગે જન્મ મરણની ઓટ, દ્રષ્ટિ પહોંચે પરાપારને રે,

મીથ્યા ભાસે સ્વપ્નું સંસાર, માલુ થલ ભર્યાં જળજાણી રે;
એ તો પીવા ન મળે લગાર, અણુછતા ઉર ન આણીએ રે,

રૂપ અરૂપી આત્મારામ, એ તો અલગો નથી દાસથી રે.
રચ્યું ઇચ્છાએ માયા ધામ, શોભે આત્માના પ્રકાશથી રે,

સતગુરુ ચરણમાં કર વાસ, અડગ આસન દ્રઢ વખાણીએ રે;
શીખ સમજ હાસ રતન, હરિરૂપે હરિજન જાણીએ રે.

રાગ એજ. પદ—૧૧૪.

સખી સાંભળને કહું વાત, એવું અચરજ મારા અંગમાં રે,
કાંઈ ન દીસે જાતને ભાત, અસંગ રહ્યો સરવનાં સંગમાં રે.

એ તો આવરણ આત્મારામ, કેાઈ વરણમાં નથી આવતા રે,
રક્ત લીલ પીત સફેત શ્યામ, અષાઢશ નથી ઠેરાવતા રે.

નેતિ નેતિ નીગમ ગાએ, સત વણુવે તે વાણીએ રે,
સાચા શબ્દો મીઠ્યા ન થાએ, હૃદયે ગાંઠ ગળે તો જાણીએ રે.

એ તો ભરી રહ્યો ભરપુર, દુર જોવા જાએ મૂરખો રે,
દેહી આમશ ધાતુર આત્મા, ગુરૂગમે કરી ઓળખો રે.

સીંધુ બિંદુને દ્રણાંત, બીજું ના મનથી જળ જાણીએ રે,
એવા અસ્તુલ હોય અનંત, વ્યાપક વસ્તુ એમ પ્રમાણીએ રે.

પ્રભુ પૂરણ પ્રહ્મ અખંડ, જાએ થાએ તે માયા જાણીએ રે,
ચૌદ લોક અને પ્રહ્લાંડ, સરવે રૂપ માયાનાં વખાણીએ રે.

હરિ શ્રેમી જનને પાસ, જ્ઞાન હિમાળામાં જે ગળ્યા રે,
શીખ સમજ રતન હાસ, પુરાણ વાંચે તેથી વેગળા રે.

રાગ એજ. ૫૬--૧૧૫.

સોઈએ સ્વરૂપ આત્મારામ, સાંભળ શીખ ગુરુજી ઓચરે રે,
મીઠ્યા જાણીએ રૂપ ને નામ, એ તો અણુછતાં જન્મે મરે રે.

એ તો નથી ને ઉભો થાએ, જીવ નામ ધર્મ પુન્ય પાપથી રે,
ઘણું સંસારમાં હીઝરાએ, માની માયા ઓતગ્યો આપથી રે.

જુલ્યો પોતે પોતાનું રૂપ, સત્ય માયાને માની રહ્યો રે,
આવે અંતે સહુ સરૂપ, મધ્યે અણુછતો ઉભો થયો રે.

હદ ગાંધી એકો સંસાર, ધારણુ વધ્યું માયા ઘેનનું રે,
માત તાત બ્રાત પરિવાર, નારી બાલક સ્વપ્નું રેનનું રે.

એ તો સરવે મીઠ્યા જાણુ, શ્રુતિ સાંખ્ય પુરાણ એમ ઓચરે રે,
છુટે લાખ ચૌરાશી ખાણુ, જે તું તારું રૂપ અનુસરે રે.

જાગી જોતો નથી લગાર, સ્વપ્નું સાચું ભાસ્યું રેનમાં રે,
તારું રૂપ પરાંને પાર, નથી જાણતો માયા ઘેનમાં રે.

એ તો જે કોઈ જાણ્યા જન, આત્મ સ્વરૂપ જાણ્યું આપણું રે;
શીખ સમજ દાસ રતન, માયા જાણુ પીયારી થાપણું રે.

રાગ એજ. ૫૬--૧૧૬

દ્રવ્ય થાપણુનું ઘરમાંએ, મૂરખ મોટપ મોટી રાજની રે,
જે ને સવારે શું થાએ, ખરી ખબર નથી આજની રે.

ખાચ પીએ ને કરે વેપાર, નથી સરવાળો સંભારતો રે,
 ખોટા દીસે તારા પાર, જેમ જીગડીઓ દ્રવ્ય હારતો રે.
 ધણી લેવા આવે જે વાર, ત્યારે કેમ કરીને છુટશે રે,
 ખાંડે ગ્રહીને કાઢે ખાર, પછી શેરીમાં શીશ કુટશે રે.
 જેમ વાદલ કેરી છાંય, એમ જાણો માયાનો ખેલ છે રે,
 આગે કમાણો નહી કાંચ, થાપણ માગે તે કેમ મેલશે રે.
 હવે શું કરવે ઉપાય, પણ ખોયું પોતાની સાખનું રે.
 પછી બંધન બાંધ્યો જાય, માંડયું ખત ચૌરાશી લાખનું રે.
 હૃદયે હોએ શુદ્ધ વિચાર, ધરાણું લેને હરિ ગુર સંતનું રે,
 આવે ભવસાગરનો પાર, કારણ કારણ ટલે જે તંતનું રે.
 ગુરુ ગોવિંદ ગુરે આશ, કૃપા કરી અભયપદ આપશે રે,
 શીખ સમજ રતનહાસ, ખત ચૌરાશીનું કાપશે રે.

રાગ એજ. પદ—૧૧૭.

હરિ અળગો નથી અપાર, મૂર્ખ લેલ વીન્યા નથી ભાળતો રે.
 મન માની રહ્યો સંસાર, દિન પશ્ચી પેઠે ગાળતો રે.
 કર્યો અણુછતા ઉપાય, માન્યા મન વડે સાચા કરી રે,
 પછી તીરથ કરવા જાય, અંધ દેખે નહી ઘરમાં કરી રે.

ફરી ફરીને આવ્યા ઘેર, મુખે મોટાં માહાત્મ ઓચરે રે,
જેયાં મોટા મોટાં શહેર, મોટી વાતું કરે સહુ સાંભળે રે.

તેને સહુકો કહે ધન ધન, માન ચડ્યું છે મઠ પુરમાં રે,
પછી કુલી રહ્યો નિશ્ચિન, દાસપદ આવે નહી ઉરમાં રે.

દાસપદ વીન્યા કલ્યાણ, કેના ધયાં નથી, થાશે નહી રે,
જેમ કોટે ખાંધી પહાણ, સાગર વાલ્યો તરવા સહી રે.

એ તો કેમ ઉતરશે પાર, ભાર મોટપનો માથે ધણો રે,
હૃદયે હોયે શુદ્ધ વિચાર, જાણજો સવ્ય શરયે જુઝાતણો રે.

દાસ પદ લીધું જે જન, તેણે સેવ્યા હરિ ગુરુ સંતને રે,
શીખ સમજ દાસ રતન, તેને આણ્યો માયાના અંતને રે.

રાગ રાસ મંડલ, ગરબી પદ—૧૧૮.

સુરતે સુષુળે રે, સહુને કહું છું સજની,
ઓછવ સાવળે રે, જેવી લીલા મજની.

રમજો રીતે રે, માન મરમદા મેલી,
ભજજો પ્રીતે રે, જેમ રહ્યાં આનંદ રેલી.

હુપદ હારી રે, હરિ વર નયણે નીરખો,
ઠામ નહીં ઠાલો રે, સોહં રામ સઘળે સરખો.

નાના મોટા રે, ભાત થયા બહુ રીતે,
લધુ દીર્ઘ નહીં રે, આત્મા છે અદ્વૈતે.

ન્યૂનતા ન મલે રે, અધિક કેને કહીએ,
એવું સમજી રે, અવનીશ આનંદ રહીએ.

પ્રેમ મગન થઈ રે, રસબસ રૂપ ઠેરાવે,
સમજી તો રતના રે, જોડાવ નિશ્ચળ ધામે.

રાગ એવ. ૫૬--૧૧૯.

રાસ મંડલમાં રે, રમત માંડી કાને,
મોરલી વગાડી રે, ગોપી સમજી સાને.

શુદ્ધ બુદ્ધ બુદ્ધ્યાં રે, દેહની સરવે સજની,
પ્રેમાતુર થઈને રે, પીયા સંગ રમવા રજની.

મોરલી નાદે રે, વ્યાકુળ સરવે ગોપી,
અળળા ઉભાં રે, તન-મન-ધન આરોપી.

આંતર ટાલી રે, કામનીને કુંજ મલીઆ,
રસબસ રૂપે રે, સરિતાસાગર ભરીઆ.

ઉરમાં આવે રે, શોભા સુંદીર વરની,
રતના ત્યારે રે, રમત રાસ મંડલની.

રાગ એજ. પદ ૧૨૦.

જુગતે જોજો રે, રાસ મંડલની રીતું,
આનંદ અંગમાં રે, પુરણ બાધી પ્રીતું.

તે નવ દુટે રે, અટકે નહીં કોઇ ઘાટે,
મોહન મોઘા રે, લીધા છે શીર સાટે.

રૂપ મનોહર રે, અકળ કળ્યામાં નાવે,
પ્રેમના સ્વામી રે, જોખીયું લાડ લડાવે.

મતી નહીં મારી રે, શોભા કેવી વરણું,
સખીયું શોભે રે, જેમ રવિમાં કીરણું.

રવિને કીરણું રે, જુજવાં કેમ કેવાશે,
સમજો રતના રે, રસજસ રૂપ ઠેરાશે.

રાગ એજ. પદ—૧૨૧.

અદ્વૈત આતમા રે, અખંડાનંદ હરિ છે,
વિલાસ કરવા રે, સગુણ હેઠ ધરી છે.

કૃષ્ણ ચરીત્રો રે, પાર ન આવે બહુતાં,
કઈ કઈ બૂદ્યાં રે, લક્ષ વીના લેખાં ગણતાં.

નિરવિષ થઈને રે, રમીએ રાસ મંડલમાં,
દુર ન બાઈએ રે, વસ્તુ હીસે ધરમાં.

અળખા આધીન રે, સદા સન્મુખ વાલો,
દીનતા દાખો રે, હું પદ ઠાઠ છે ઠાલો.

આનંદ આણી રે, રમીએ પ્રેમ મગનમાં,
દેહભાવ બાંધે રે, જેમ પડે કાષ્ટ અગનમાં.

તદરૂપ યજકે રે, અગ્નિ સાંગે બળતાં,
રતના હરિજન રે, હરિ રૂપ થાએ હરિ મલતાં.

રાગ એજ, પદ—૧૨૨.

સાંભળ સજની રે, વનમાં વેણુ વાગી,
ભર નીદ્રામાં રે, સુતી જબડી બાગી;

વ્યાકુળ થઈ છુ રે, ભવભુખ મારી ભુલી,
વેણું સુણીને રે, પ્રેમ મગન રસ કુલી.

દીશા નવ સુજે રે, પ્રીતે પરવશ કીધાં,
મનડાં અમારાં રે, મોરલીએ હરી લીધાં;

વાછરું ન વાળ્યાં રે, ભૂલી ઘેનું દોતાં,
બાળક મેઢ્યાં રે, ન બાલ્યાં રમતાં રોતાં;

જે જેમ તે તેમ રે, પડતાં મેઢ્યાં નિત્યે;
મન પરવશ થયાં રે, પીયુને મળવા પ્રીતે,

વ્યાકુળ થઈ છે રે, સરવે વ્રજની નારી,
રતના રસની રે, વાતું સહુથી ન્યારી;

રાગ એજ. ૫૬—૧૨૩

અંગ આતુરતા રે, મળવાને વનમાળી,
ચોંપે ચાકી રે, ન સંગી આપ સંભારી;

શરહની રજની રે, શોભે ચંદ્ર આકાશે,
અખળા આતુર રે, જાવા પ્રીતમ પાસે.

શુદ્ધ પુદ્ધ ભુલ્યાં રે, અવળાં આભરણુ ધેયાં,
સેથે કાજળ રે, નેણે કંકુ ઘેયાં;

અંબર ઓઢ્યાં રે, અખળા અવળી ભાતું,
કાંઈ ન સુજે રે, શુદ્ધ ત્રિના ધોળું રાતું.

ભુવન ભીડ્યાં રે, બાર ઉઘાડાં મેલ્યાં,
વન સંચરીઆં રે, અંગ આનંદ રેલ્યાં;

વનિતા વ્યાકુળ રે, મેલી રહેણી કરણી,
રતના રસની રે, વાત ન જાએ વરણી.

રાગ એન. પદ—૧૨૪.

રજની શોભે રે, પૂરણમાસી અંદ,
 વંદાવન માંહી રે, રાસ રચ્યો ગોવીંદ;
 મંડપ મહીમા રે, મુખ વરણ્યો નવ જાએ,
 શંકર સરખા રે, ઇંદ્રાદિક લોભાએ.
 વનિતા પ્રજની રે, પ્રેમ મગન રસ લરીઆં,
 ગદ ગદ કંઠે રે, આનંદ આંસુ ઢલીયાં;
 ચરણે નમીઆં રે, તન મન અરપણ કીધાં,
 ભુજ પસારી રે, બુધરે ભૂવનમાં લીધાં.
 હરખે લરીઆં રે, આનંદ વાંઘ્યો અંગે,
 અખળા આતુર રે, રમવા શ્યામની અંગે;
 દેવને દુર્લભ રે, તે રસ ગોપી માણે,
 રતના રસની રે, વાતુ વીરલા જાણે.

રાગ એન. પદ—૧૨૫.

રમત માંડી રે, વેણુ મધુરી વાગે,
 હરિસંગ રાધે રે, રાગમાં રાગ મીલાએ;
 કાપલ કંઠે રે, સખીયું સુરથી ગાએ,
 પ્રહ્લા ઇંદ્ર રે, શંકર જોવા આવે.

સુર તેત્રીશે રે, નીરખી મન ઉદ્ધાસે,
લોગ સ્વર્ગના રે, સરવે મીથ્યા ભાસે.

અધર આકાશે રે, દેવ સધળા વૈમાને,
રસ રૂપ થઈ છે રે, ગોપી સરવે જ્ઞાને.

નંદકુંવરની રે, લીલા અપરમ પારા,
ચઉદ ભુવનમાં રે, વ્યાપક સહુથી ન્યારા.

રસની રીતે રે, પ્રીતે દીસે પાસે,
જે કોઈ સમજે રે, રતના રસ ઠેરાશે.

રાગ એજ. પદ—૧૨૬.

રાસ મંડલમાં રે, ઉમંગ્યે રસ આનંદે,
રજની શોભે રે, પૂરણ પૂનમ ચંદે.

આનંદ ભરીયાં રે, હરખે હરિગુણ ગાતી,
અંગ આભૂષણ રે, શોભે નાના ભાંતી.

ચંદ્ર વદની રે, કરતી ખેલ અપારા,
સહુને હરિ સામા રે. દીસે સહુથી ન્યારા.

કોઈ ન જાણે રે, અકળ કળા છે એની,
કોને કહીએ રે, અંતર વાતુ એની.

આનંદ ભરીઆં રે, મોહન સંગે મહાલે,
હરખે હીંડે રે, અબળા ગજગતિ ચાલે.

વારી વારી નીરખે રે, શોભા સુંદીર વરની,
રતના રસની રે, વાતું છે મૂળ ઘરની.

રાગ એજ. ૫૬—૧૨૭.

સાંભળ સજની રે, રસની લીલા ગાએ,
એ રસ મીઠા રે, પીતાં પાવન થાએ.

રસની લીલા રે, જોગી મુની ન બાણે,
કઈ કઈ બુલ્યા રે, અબળા મહા રસ માણે.

ઉર આનંદે રે, મગન થઈ રસ પીતા.
હરજી હસીઆ રે અબળા પ્રેમ સહીતા,

અંતર એકતા રે, માન તણને મળીયાં.
રસબસ થઈને રે, રસ ઘટ રસમાં ભળીઆં,

કંઠ બાવડલો રે, પ્રીતે પાલવ છાયો.
ધન ધન રાધે રે, ગીરધરલાલ રીઝાયો,

નિરભય કીધાં રે, રમતાં રાસ વિલાસે.
રતના રસની રે, વાતુ રસ પ્રકાશે.

રાગ એજ. ૫૬—૧૨૮.

અબખા આધીન રે, વાલો વશ થયા બાણી,
સહુથી ન્યારો રે, પોતે પુરુષ પુરાણી.

અઢાર પુરાણે રે, અમર અણત કે'વાણી,
ઇંદ્ર બ્રહ્માદિ રે, ઋષી મુનીઓએ વખાણી,

ભાવ જણાવ્યા રે, ભામનીને વ્રજભૂપે.
રાસ મંડલમાં રે, રમીયા જુગલ સ્વરૂપે,

એક એક ગોપી રે, એક એક કાન ગોવાલા.
જુગલ સ્વરૂપે રે, રાસ રમે વ્રજ બાલા,

રમતાં રજની રે, વીતી છે ખટ માસે,
મનના મનોરથ રે, પૂર્વા છે અવિનાશે,

આનંદ હેલો રે, કૃષ્ણ રંગ લીના
રતના રસમાં રે, વ્રજનારી પ્રેમ કીના.

રાગ એજ. ૫૬—૧૨૯.

રાસ મંડલમાં રે, રંગે રમીયાં સજની,
પીયુજને સંગે રે, સફલ થઈ છે રજની.

ગોપી ગોવિંદે રે, રમતા રાસ વિલાસે,
સોજસો સખીયું રે, શોભે શ્રીકૃષ્ણ પાસે,

આપ વીચારી રે, રાસ મંડલમાં રમીયું,
 હુંપદ હારી રે, હરિને ચરણે નમીયું.
 હરિપદ સાગર રે, અળખા રસની રેહું,
 જેમ સરિતા જળ રે, થાય સાગરમાં ભેળું.
 નાથ નિરવિષ છે રે, પ્રીતે પાવન કીધાં,
 ચરણે નમતાં રે, નિશ્ચે નિજપદ દીધાં.
 સસ રમીને રે, સરવે મંદીર વળીયાં,
 રાસ રૂપ થઇને રે, રતના રસમાં ભળીયાં

રાગ કાનડા પદ—૧૩૦.

દેખો જેલ અવિગત માયા,
 મેરી મેરી કહતે મૂરખ,
 અંતે નાંહી અમર કાયા.—દેખો.

જનુની ભઠ જગત રચનેકું,
 આપે આપ તીને ગુન જાયા,
 બ્રહ્મા વિષ્ણુ બીજમ કીયે હય,
 દેર શંકરજીકે મન હરાયા.—દેખો.

વરે હેં આપ શીવ શકિતકું,
 દેહ પલટી નામ ઉમીયા ધરાયા,
 બ્રહ્મા વિષ્ણુ કીયે હે સજીવન,
 સોઈ શંકર મહા પુરૂષ કહાયા.—દેખો.

કીયો વિસ્તાર અનેક રૂપ ધારણ,
 હાનવ દેવ માનવ રાંક રાયા,
 બ્રહ્મા વિષ્ણુ મહેશ ઇંદ્ર,
 ન્યારે ન્યારે ધામ ઠેરાયા.—દેખો.

સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાલે પ્રગટી,
 ત્રીન ભુવનમેં કુરી હય માયા;
 પૂરન બ્રહ્મ અખંડ અજોની,
 સોહી બ્રહ્મ લીતરહી છીપાયા.—દેખો.

જન્મ લીયો પીતા ઘર પુત્રી,
 સુત પીતા કે લગ્નીની ઠેરાયા;
 પરણી પીયા કે ઘર લઈ નારી,
 જનુની લઈ જમે સુત જાયા.—દેખો.

માયા માત સુત સંસારા,
 જગત જનુની નામ ધરાયા;
 ચૌદ લોક વશ કીયા પયપાને,
 અદ્વૈત આત્મ જીવ ઠેરાયા.—દેખો.

આપ નહી તો માયા કોનકી,
 વસ્તુ રૂપ સત્તાંતર પાયા;
 હાસ રતન કહે શુદ્ધગમસે મેટયો,
 પંથ અમ મૂળ ઘર આયા.—દેખો.

રાગ એજ. ૫૬—૧૩૧.

જાનો જાન એહી મૂળ ઘરકી,
જાશે પીડ મીટે પંથનકી,
પડે પહીયાન સચરાચરકી.—જાનો.

દેવો દાન તો લેવો કેંનસે;
એસે જાન કે માયા મૂળકી;
મેં નાંહી તો ગ્રહી રહ્યો મોકું,
સોકયા જાને અખંડ વરકી.—જાનો.

જો છુટે કુરૂપ પીયાકો,
તો તું નાર ખખર કર નરકી;
દેહ રૂપ મીથ્યા હે તેસે,
જો છુટે છુધ લે સતગુરૂકી.—જાનો.

સુર અસુર કહે સો નાંહી,
નાંહી હદ જહાં હરિ—હરકી,
નિરગુણ સગુણ કેસે કે'વે,
કહી ન જાત એહી અકલકી.—જાનો.

અગમ અલોક અકલ સોઈ જાને,
દેહ કશા નાંહી વાકુ શીરકી;
હાસ રતન નાંહી નામ ધરાયો,
જેસે હેમ સો કહત કુંડલકી.—જાનો.

રામ એજ પદ.—૧૩૨.

હેજો રામ રમે ઘટ માંહે,
ભે હેજો સો ઘટમાં હેજો;
દુર રહી હેખન કેસે જાહી.—હેજો.

ફીરત ધામ તીર્થ દેહ ભાવે,
આપદે આગાદે દેખાહી;
એ દોનું મીથ્યા હય મૂરખ,
બ્યાપક બ્રહ્મ સો જાનત નાંહી.—હેજો.

ભે ધરછે તું રૂપ અપનકા,
ઝોર હી હેજે સો તું નાંહી;
તેરો રૂપ તુંહીમે, તું એહી,
ચૈતન્ય રૂપ બ્રહ્મ કહાહી.—હેજો.

પૂરન બ્રહ્મ રહ્યો હય પુરી પુરી,
જડ ચૈતનમેં દુલ્લે નાંહી;
જયું સરોવર કપ સરીતા સીંધુ,
સખ જળ રૂપ સો એક હોજાહી.—હેજો.

જાન્યો રામ કામ ભયો પૂરન,
ઘટ ધર ઘટ આત્મ હજાહી;
કાસ રતન કહે, નહી દુલ્લે ગુર.
આત્મારામ હીયો હે બતાઈ.—હેજો.

રાગ એજ. ૫૬—૧૩૩.

જનનત નાંહી આત્મ અવિનાશી,
એહી અદ્રષ્ટ દ્રષ્ટ નહી આવે,
ગાંધુ સંતતર રહો પ્રકાશી.—જનનત.

દહ દેહાર સો દેખત નાંહી,
શીરત કેદાર ખદ્રી ઓર કાશી;
જગન્નાથપુરી દ્વારીકાં દેખે,
આપ ન જનનત રે'ત ઉદાસી.—જનનત.

ગંગા પ્રાગ ત્રવેણી જસુનાં,
સરસ્વતી પુષ્કર જળ માતી;
નાવત નાવત વૃદ્ધ બયો હે,
જનનત નાંહી આત્મ ઘટવાસી.—જનનત.

ગગના પાર સો પાર પશંને,
આહ અંત મધ્ય કેમ કેવાશી;
ઉત્તમ મધ્યમ નાંધ લધુ દીરધ,
ચાર ખાણ નહી લાખ ચૌશશી.—જનનત.

વસ્તુ વિષે નહી નામ ન રૂપા,
આપ અછતે માયા પ્રકાશી;
દાસ રતન કહે એકહી આત્મા,
—દશ રૂપ ધારણ માયા વિલાસી.—જનનત.

રાગ ઝોળ, પદ—૧૮૪.

આત્મ લેદ ન જાનત તનમે,
જ્યાં દેખે ત્યાં તુંહી હૃદયમે,
હુને નાંહી ચઢેદ ભુવનમે.—આત્મા.

કડુ તીક્ષ્ણ મીઠે સુગંધી,
ભાત ભાતકે વૃક્ષ હે બનમે;
સર્વ કુલ રહ્યાં એક જળસે,
હુને નાંહી નીર વૃક્ષનમે.—આત્મા,

જળ દ્રષ્ટા તે એકહી આત્મા,
ભિન્ન ભિન્ન ભુવસે કે'ત જૂલનમે,
એહી સમજનસે કીરત ચૌરાશી,
દેખત નાંહી વસ્તુ સદનમે.—આત્મા.

કર્મ ધર્મકે મરમ ન જાનત,
માનત આપ રે'ત મગનમે;
ખાહેર હુંદત કીરત દીવાના,
કરત આદર જાગ જગનમે.—આત્મા.

તીર્થ યત કરત ઉપવાસન,
આદ આંત નહી જાનત મનમે;
દાસ રતન કહે એકહી રૂપે,
લેદાલેદ સો નાંહી અગનમે.—આત્મા.

રાગ ઝેજ. પદ—૧૩૫.

જાન્યો રૂપ ભૂપ ભયો આપે,
સુરિનર મુનિવર મથી મથી થાકે;
વરતુ અમાપ સો નાવત માપે.—જાન્યો.

બૂ ભવ સુરજન મોલ તપ સતહી,
અપ્ત લોકમે રહ્યો હે વ્યાપે;
અતલ વિતલ સુતલ તલાતલ,
મહાતલ વીશાલત પાતાલહીં થાપે.—જાન્યો.

ચૌદ લોકકી કરતા. માયા,
ઇશ અઝકો માઝે અઢાપે;
આઢ નહી આઝે અંત નહી જાયે,
જયું કો ત્યું હે નાંહી ઉથાપે.—જાન્યો.

જો જન જાને જોહી રૂપ મેરો,
દેહી રૂપ ભયો ઉથાપે;
કુદ્યો રૈ'ત આપ આપનમે',
દાજત નાંહી ત્રિવિધ તાપે.—જાન્યો.

સંત સમાજમ હોઝો તો સૂજે,
જાગ જગન નહી સુજત જાપે;
દાસ રતન કહે રૂપ અરૂપી,
જો પદ પામો શુરૂ પરતાપે.—જાન્યો.

રાગ એજ. ૫૬—૧૭૬.

સમજે સંત બચન એહી બીધસે,
ઝોર ઉપાસન સબહી છોરે;
આપ ઉપાસન આપકી બુધસે.—સમજે

શમ અરૂપી ઝો જનત નાંહી,
માન આપ માયાકી ધરસે;
બાંધે બંધ સુબંધહી એસે,
છુટત નાંહી અંટ સવસે.—સમજે.

માનત આપ ન જનત આતમ,
લટકત લવમેં એહી કુબુધસે;
જન્મ મરણ સો સંત મીઢાવે,
જેસે મીટે રાગ ઔપધસે.—સમજે.

જડ ચૈતનમેં રહો હે પુરી,
જેસે વાસ પુખ કે મધસે;
એહી અદ્રષ્ટ જાને ગુરૂ જાની,
જ્યુ વિષ પરજે નીલ વિવિધસે.—સમજે.

મેટયો રાગ જન્મ મરણ કો,
સતગુરુ વૈદ મીલે મહાનંદસે;
અબ ન મરૂં મેં જીયા સદાઈ,
હાસ રતન કહે ગુરૂકી સિદ્ધસે.—સમજે.

રાગ એન. ૫૬.—૧૭૭.

પ્રીછો લેદ વેદસેં ન્યારો,
 વેદમેં લેદ એસે રહો હય;
 જેસે મહીમેં માખન ન્યારો.—પ્રીછો.

વેદ મરજદે વિશ્વ ભયો હે,
 નામ રૂપ બહુ કીયો વીસતારો;
 દાનવ દેવ યથ પતંગા,
 માને અઉદ લોકકો આરો.—પ્રીછો.

પીંડ પ્રહાંડે રહો હે પુરી,
 યહ સખહીમાં સખસેં ન્યારો;
 મહી માખણ દ્રુટાંત લઈએ,
 મથન કીયો તખ માખણ આયો.—પ્રીછો.

આત્મલેદ ઘત જળ પાયો,
 કાયા વેદ છાશ જોઅરાયો;
 તક પાનસેં કપા કારજ હોવે,
 ઘતસેં દીપ સો હોત ઉભરો.—પ્રીછો.

ચૈતન પ્રદ કાયા સો માયા,
 એ દોનુસેં ભયો જુગ સારો,
 દેહીકો નાશ આમા અવિનાશી,
 હાસ રતન કહે એહી ઉર ધારો.—પ્રીછો.

૨.૫ સ.મેરી. ૫૬—૧૩૮.

ચેતનં સવળા રે મનજો તન જાએ છે રે,
તે તો તુને થાય છે મોટી હાલ;
સંત ન આવે રે, ચૌરાસી લાખમાં રે,
કરતાં કરતાં તારે ચારે ખાણુ.—ટેક.

સમજને સાચું રે, કાંચું કોરે કરી રે,
પરહરી દેને અણુછતાની આશ;
દેહને આદે રે રૂપ મીથ્યા જાણુને રે,
અરૂપી આત્મા સોએ પ્રકાશ.—ચેત.

જાણુને તું તેને રે, જે વડે જગત છે રે,
જાએ થાએ માયા કેરો ઠાઠ;
આવ્યો ને ગયો રે, કેવા નથી આત્મા રે,
કેમ કહીએ વામન ને વર્ષરાટ.—ચેત.

જાળ માયની રે, લાગી ચઢે લોકમાં રે,
તેમાં દાજે દાનવ માનવ દેવ,
સંત ન દાજે રે, માયાની લક્ષ્મી રે,
જેને દૃઢયે રામ લજ્જનની ટેવ.—ચેત.

આપણા ઉઠી રે, અણુછતીમાં એહથી રે,
 તેણે કરી દાજે તારૂં રે તન;
 કારક તો વળશે રે શુદ્ધ વિચારતાં રે,
 સમજી લેજે હૃદયે દાસ રતન.—ચેત.

રાગ એજ. ૫૬—૧૩૮.

તનનથી તારૂં રે એવું નિશ્ચે જાણજે રે,
 રાખી હૃદયે આત્માનો અવનાસ;
 મેલ હું ને મારૂં રૂઝાંધારૂં એજ છે રે,
 તેનો ટળે સંત શબ્દે પ્રતાપ.—તન.

સ્થીર નથી કોઈ રે કીટ પ્રહા લગી રે,
 જે જે ઉપજ્યા તે તો નક્કી અલપાએ,
 જુઓને વીચારી રે કોઈ કેનું નથી રે,
 એક એક આવે એક એક જાએ.—તન.

દર્શન કીજે રે હરિ ગુરૂ સંતનાં રે,
 મનકમે રાખી હૃદયમાં ભાવ;
 શોક ન આવે રે આનંદ ઉપજે રે,
 લીજે કાંઈ જીવન મુક્તિનો લાવ.—તન.

ધ્યાન હૃદયમાં રે ગુરૂ ગોવીંદનું રે,
 લાજી મુખથી ગોવીંદ રામ,

શુરની કૃપાએ રે અલયપદ પામીયે રે,
આનંદ આનંદ હોએ આઠો જામ.—તન.

નિરમલ દેશ રે સતશુર સંતનો રે,
જેવી કાંઈ નીરમલ જળની રંત;
હરિ ને શુર રે સંત નીરમલ સદા રે,
દાસ રતન કર એથી પ્રાપ્તી પ્રીત.—તન.

રાગ એજ. ૫૬—૧૪૦.

ટાળ ને અસતરે અણુછતી આપદા રે,
મેલી દેને મૂરખ મનનું માન;
મમતાને ભારે રે નર ખર જાણીએ રે,
સમજે તમે સંત કરે છે સાન.—ટાળ.

ઠરીને ન બેઠો રે દુરમતિ દાઝતો રે,
જ્યાં જ્યાં જાએ ત્યાં માયાની ઝાળ;
ઠારક ન આવે રે સતસંગત વીના રે,
નીત નીત નીકટ આવે છે દાળ.—ટાળ.

ડહાપણુ ડાળે રે જગતમાં જાણુ છે રે,
હરિ લજનમાં થયા રે અજાણુ;

ઉંઘ ન ઉડી રે અંધારામાં આથમ્યો રે,
જેમ કાંઈ ધ્રુવડ ન હોયે ભાણુ.—ટાળ.

પ્રગટ ન દીસે રે ઢાંકયો રવિ વાહળે રે,
જેમ કાંઈ અજાને ઢાંકયો રામ;
દીશ ન મોડી રે ચાલે ચોપે કરી રે,
તોજે ન પામ્યો તું તો પોતાનું ધામ.—ટાળ.

રણુમધ્યે શરા રે શીશ અરપી રમે રે,
જેને કાંઈ પ્રાણુ તબ્યાથી પ્રીત;
સામાં હજ હેખી રે આનંદ ઉપજે રે,
રતન કહે જો સંતોની રીત.—ટાળ.

રાગ એજ. ૫૬—૧૪૧.

પરિબ્રહ્મ પોતે રે સઘળે પુરી રહ્યો રે,
જડ ચૈતન્ય માં જો નો વાસ;
વેશ માયાના રે અનંત અપાર છે રે,
તેનો શોભે આત્માને પ્રકાશ.—પરિબ્રહ્મ.

ફરી ફેરા નાહી રે જેણે જાણ્યો આત્મા રે,
મીઠ્યા જાણ્યો માયાનો વીસ્તાર;
બીજો જાણે રે વાતું બ્રહ્મ લેહની રે,
આપે આપને જાણનહાર.—પરિબ્રહ્મ.

ખીજ જેણે બાળ્યાં રે મૂળ માયા તણાં રે,
 તેનું કાંઈ ઉગી વૃક્ષ ન થાયે;
 બળવાની ખીક રે જ્યાં લગી ઇંધણ હતું રે,
 બાળ્યા પછી ઇંધણ કેમ કે'વાયે.—પરિબ્રજા.

ભર્યો ભરપુર છે રે દુર નથી દેખવો રે,
 દુર દુર જોતાં તે નહી દેખાય;
 પાછો ફરી જોને રે પ્રભુ તારી પાસ છે રે,
 સમજી પોતે પોતામાંહી સમાય.—પરિબ્રજા.

મન વડે માની રે શક્તી સાચી કરી રે,
 તેને કાંઈ ન ટલે વૃદ્ધ હોય હાથ;
 અબળા આધીન રે હરિ સનમુખ સદા રે,
 હાસ રતન તન મીઠ્યા જાણુ.—પરિબ્રજા.

રાગ એજ. ૫૬—૧૪૨.

જીવોને વીચારી રે વાલો નથી વેગળા રે,
 દાવા સહીત હીસે તુને દુર;
 જોને નરહાવે રે પ્રભુ તારી પાસ છે રે,
 રોમે રોમે ભરી રહ્યો ભરપુર.—જીવોને.

રહીએ નરહાવે રે અન્ય આશા પરહરિ રે,
 જેમ કાંઈ પર ધરનો મેમાન;

ખાચ પીએને રે ઝોઢી પેરી સાંચરે રે,
ન જાણે કાંઈ માફ એવું મન ધ્યાન.—જીવોને.

લાવો લીજે રે કીજે સંગ સંતનો રે,
જેણે કરી ઉતરીએ ભવપાર;
ચોટ ન લાગે રે ભય જમ કાળનો રે,
અકરતા કરતાનો આધાર.—જીવોને.

વાત વીચારી રે નાશીકેતુ નરકની રે,
વળી વખાણ્યા સ્વર્ગના ભોગ;
સમજીને કહ્યું રે ઉધ્યા જગાડવા રે,
ઉંડુ જોતાં સ્વર્ગ નરક બે ફોક.—જીવોને.

સાન શુરૂની રે સમજે કોઈ અનુભવી રે,
જેને કાંઈ આપું નહીં ભવ લેશ;
બળ નવ દાખું રે અબળા થઈ રહીએ રે,
દાસ રતન કહે એ સંતોનો આદેશ.—જીવોને.

રાગ એજ. ૫૬—૧૪૩.

કાંઈ શું કમાણું રે, મૂળ જોયું મૂરખા રે,
આબ્યો હતો ભજવાને ભગવાન;
આદરી જાણ રે ભજન ભુલી ગયો રે,
અંધ ન જાણે જે યાચે છે જાન.—કાંઈ.

માંડયું ખત જોટું રે જોરાશી લાખનું રે,
 માંહે નાંખી કરમ ધરમની સાખ;
 અંત ન આવે રે દેતાં તેના વ્યાજનો રે,
 માયા એઠી મેળવે આંકે આંક.—કાંહે.

ધર નવ પામે રે ખત ચુકવ્યા વીના રે,
 જે કાંઈ કમાય તે વ્યાજમાં જાય;
 રાત દીન રહે રે દુઃખ બહુ લોગવે રે,
 ખતમાં તો જોણું કાંઈ નવ થાય.—કાંહે.

શરણું તું લેને રે હરિ ગુરૂ સંતનું રે,
 તન-મન-ધન-વિત ચરણે ઠેરાય.
 કોઈ ન આવે રે ત્યાં ઉધરાણીયે રે,
 જોટું ખત કેમ કરીને વંચાય.—કાંહે.

સંત ન માને રે ખત સાચું કરી રે,
 સાક્ષીમાંએ નવ કો પુરે સાખ;
 દાસ રતન રે માયા હારી રહીએ રે,
 કરમ ધરમ કહે અમારો શું વાંક.—કાંહે.

રાગ એજ. પદ—૧૪૪.

જાણ્યું ખત ખોટું રે આનંદ ઉપજ્યો ર,
 સત ગુરૂ સંતે કીધી મહેર;
 કાંઈ નથી પામ્યો રે ખોટું કાંઈ નથી રે,
 જેમ કાંઈ વૃષ્ટિએ ચુક્યું વેર.—જાણ્યું.

સંશય ગાંઠ છુટી રે અણછતી આપઠા રે,
 અણછતાં આવરણ મનનો કાઠ;
 આદિમાં જે હતું રે અંતમાં તો તે રહ્યું રે,
 છુટી કાંઈ કરમ ધરમની ગાંઠ.—જાણ્યું.

હરિ હરિ થયો રે હરિજન સંગતે રે,
 સતસંગે કીધાં હરિ રસ પાન;
 આતમાને જાણ્યો રે ગુરૂની કૃપા થકી રે,
 મીઠ્યા થયું ઢેહ માયાનું ભાન.—જાણ્યું.

લાલજો લીજો રે ખોટ ન આવે, ખરી રે,
 મનમાં સમજી કીજો એનો સમાવ;
 દ્રવ્ય ધણીનું રે અળખા થઈ રહીએ રે,
 તેને કોઈ ન કહે લઈ જાવ.—જાણ્યું.

સતસંગ મહીમા રે; શું કહું સુખથી રે,
 સ્વર્ગ લોગ નહી સતસંગને તોલ;

દેવતા ધન્ય છે રે મુખ સતસંગનાં રે,
હાસ રતન સતસંગત અતોલ.—બાણુ.

રાગ એજ. પદ—૧૪૫.

કાંઈ ન કીજે રે હું ને માઈં સ્વપનું રે,
માઈં માઈં કરતાં માઈં ન હોય,
તન-ધન દારા રે કાંઈ તાઈં નથી રે,
આલ્યા ટાણે શુદ્ધ વિચારી જોય.—કાંઈ.

વચન વિચારે રે સતગુરુ સંતનાં રે,
સત-અસતનો કરવો વીચાર;
ગીતામાં ગોવિંદે રે વાયક એમ કહ્યાં રે,
સત્ય આત્મા અને સત્ય સંસાર.—કાંઈ.

કાઠ માયાનો રે રચના બહુ કરી રે,
જોઈ જોઈ મોહી રહ્યા સર્વે જન;
પંડ ને પ્રજાંડે રે જાણે થાયે વાદલાં રે,
બ્યોમ દ્રષ્ટાંતે ચૈતન તંત.—કાંઈ.

અસ્થીર છે કાયા રે માયા તે સ્થીર નહી રે,
કેમ કરી છાયા તે સ્થીર થાયે;
તેમ ત્રણે ગુણો રે થાય ઉથાપ છે રે,
અવિગત જેમની તેમ સદાજો.—કાંઈ.

અકળ અવિનાશી રે સકળમાં રમી રહ્યો રે,
 ન્યારો કહીએ તો સર્વેમાંહી એહ;
 માંહી કહીએ તો રે કેમાં ભળે નહી રે,
 દાસ રતન સમજે સુખ થાય.—કાંઈ.

રાગ ચાતુરી. પદ—૧૪૬.

સાંભળ સજની અનુપમ વાતલ,
 કાંઈ શું કહીએ એ તો સૌ સાક્ષાતલ;
 કાંઈ ન દીસે કાંઈ રંગ ને ભાતલ,
 પ્રકાશ પરવડ્યો ત્યાં નહી દીન રાતલ.—ઉચલો.

રાત કેતાં રંગ ઉઠે ભાઈ, દીન કેતાં દોઝે,
 એક બ્રહ્મ અદ્રેત અપે નામ રૂપ ન હોય;
 અકળ અણન કેવા માટે ભાઈ, કેને જીતે કોણ,
 બીજે નથી કોણ કળે ને ધૃતમાં ધૃતનું મોણ.
 સવક સ્વામીના રૂપે ભાઈ, અરૂપી બીજે નથી,
 પીંડ બ્રહ્માંડે રહ્યો રે પુરી વેળસી શું કહે કથી;
 લેર સમુદ્ર જ નથી ભાઈ, શુદ્ધ નીર વીચારે જોય,
 સમુદ્રની લેર સૌ કહ્યો કાંઈ લેરનો અમુદ્ર ન હોય.
 બ્રહ્મ સાગર સભર ભર્યો ભાઈ, માંહી લેર તે હરિજન,
 ગુરુ કહે બીજે દો નથી શીખ સમજ દાસ રતન.

રાગ એજ. ૫૬—૧૪૭.

સતશુર ચરણે નામું શીશણ,
 આપ ટાલીને ઝાળખવા ઈશણ.
 નિરમલ દ્રષ્ટે એવા જગદીશણ,
 આનંદ વાધે વીસ વાવીસણ.-- કથલો.

આનંદ વાધે ઉરમાં ભાઈ, ગુરૂ લેક્ષ લાગ્યા અનુપમાં,
 મીથ્યા શું દેહ ભાન માયાનું સુરત ઠેરી સરૂપમાં.

કે'વા એવા કાંઈ નથી ભાઈ, વસ્તુ વ્યાપક નાવે માપ,
 અધિક ન્યૂન્ય કે'વા નથી તે, ન થાએ થાપ ઉથાપ.

લઘુ હીરધ કેને કંઈએ, એ'તો જેમનો તેમ ફલરા ભર્યો.
 જ્યાં જેવો ત્યાં તેવો એ'તો કહ્યો ન જાએ અરો પરો,

આપ જાણે આપને ભાઈ, એ'તો બીજો ન જાણે કાઈ.
 આપ ટાલીને ઝાળખે જે બીજો તે'તો ન હોય.

સંતોની એ આનંદે ભાઈ, જાણે તે વીરજા જન,
 ગુરૂ લેક્ષ તો એજ છે શીખ સમજ હાસ રતન.

રાજ ઝોજ. ૫૬—૧૪૮.

પૂર્ણ પ્રદા ખીજો નવ. થાજોલ,
વ્યાપક સહુમાં ન્યારો સહાજોલ.
જેમનો તેમ આવે નહીં જાજોલ,
આપું ટલતાં જોજ ઝોજખાવલ.—કથલો.

આપું ટલતાં જોજ છે ભાઈ, જેને નેતિ નેતિ કહે વેદ,
કંઈ કરતાં દ્રષ્ટ નાવે જો ન જાણ્યા લેદ.

લેદ વીન્યા બહુ બટકે ભાઈ, જો તો આપ ગળ્યા વીન્યા જોમ છે,
હુંપદ હારીને જો વીચારી તે તો તેમનો તેમ છે.

અકલ અરૂંખી અવિનાશ છે ભાઈ; જો તો વીપુ વરજીત જાણીજો,
સંત શરા શીશ અર્પણ કીધાં તેણે પ્રગટ રાણીજો.

વાણી વીન્યા કેમ થાજે નીક્રે, જો તો આપ ટલીને જોથયાં,
સંત અબલા મહાબલા જેણે અલેજીતને વશ કર્યાં.

અલખને લીધા લખી ભાઈ, એવા સંત શિરોમણિ સાર છે.
ગુરૂ ગોંવીદ છે રે મોરે પીયુજ દાસ રતન કરનાર છે

રાગ એજ, પદ—૧૪૯.

કુળ મરજાદા કુળવંતી જ.ભે.લ,
હરખ ને શોક તે ઉર ન આભેલ;
પતિવ્રતા નારી રહે પતિ પાસલ,
તન મન સોંપી બને દાસલ.—ઉથલો.

રંક રાજા દ્રુપ્ત નાવે ભાઈ, સુરતી સરૂપમાં લીન છે,
કર્તા કોટ બ્રહ્માંડનો તે અબજાને આધીન છે.

અબજામાં બજાકાંઈ નથી, એ તો રામે રામ પીયુલ રમે
પોતે ટલીને મલી પીયુને દોષ બીજા નવ હમે.

પીયુ વીના પરપંચ બીજા ભાઈ, અબજાને કાંઈ નવ ગમે,
લય રહીત થઈ ભામની તે ચૌહ લોકમાંહી રમે.

આશા તૃપ્તિ મોહ માયા તે, અબજાથી અલગાં ફરે,
કામ ક્રોધ ને લોભ મમતા નીકટ આવે તો શુદ્ધ બલે.

અબજાને અંતર નથી ભાઈ, અરખ્યાં પીયુલને તંન,
તે અબજા પીયુ રૂપ થઈ ગઈ શીખ સમજ દાસ રતન.

રાગ એજ, પદ—૧૫૦.

પીયુષ પધાર્યા હું મહા સુખ પામીશ,
આવતાં સનસુખ રહું શીશ નામીશ;
હું અબળા મારો નાથ નેહ કામશ,
શું કહું સજની શોભા અનુપમ સાજશ.—ઉથલો.

શોભા અનુપમ સ્વામીની બાઈ. ઉરથી અંતર ટળ્યાં,
કરતા ફોટી પ્રદાંડના તે અંગોઅંગ આવી મળ્યા;

હરખ હાંસી હેત હૃદયે બાઈ, કંઠ બાહુરલી શ્રીહરિ,
સદાએ નિરવિષ નાથશ તે, આપ સરખી મુજને કરી.

આવતાં લીધા ઉરમાં બાઈ, તે પામી પરમ સુખ ધામ,
તન મોથ્યા થયું મુજ તણું સખી સુંદીર મારો શ્યામ;

આપ ન રહ્યું કાંઈ માહરૂં બાઈ, હવે થાપ તે કેનો કરૂં,
સ્વરૂપ વર્ણની ન શકું પછી ધ્યાન હૃદયામાં ધરૂં.

રસ રૂપે થઈ અમે રમ્યાં બાઈ, અને પીયુને મળતાં હું ટળી,
અંતરમાં એકતા એમ થઈ એમ સાગરમાં સરિતા બળી;

રજની વીતી રમતાં બાઈ, અને ફોણે ન બાણ્યો લેઈ,
હાસ રતન શું કહે કથી, જેને નેતિ નેતિ કહે વેઈ.

રાગ પરમતી. ૫૬—૧૫૧.

સાંભળ મન શીખામણ કહું છું માની દેજે વાત,
 કાયા માયા નહી રે'વાની તેની કેવી વાત.—સાંભળ
 શરણું લેને સંત કેરું સરશે તારાં કાજ,
 ધનદોલત ને માલ ખણના છે સ્વપનાનું રાજ.—સાંભળ.
 નીદ્રામાં તેં નાટક કીધું તેથી માન્યું મન,
 મીથ્યામાં શું મોઘો મૂરખ તારું નથી આ તન—સાંભળ.
 હું પદ હારી જો વિચારી શું છે તારી જાત,
 વેશ ઘણા ને રાત જ થોડી થઇ જશે પરભાત.—સાંભળ.
 તે માટે તું ભજને ભાવે ગિરધર ગોપીનાથ.
 હું ને મારું મીથ્યા કરતો હરિવર જાણે હાથ.—સાંભળ.
 ત્યારે તું ને આનંદ થાશે ત્યારે માઠે અંગ,
 યૌવશી તું ચુકી જશે કરતાં સાધુ સંગ.—સાંભળ.
 અખંડ વરને વરીએ ત્યારે નહી બીજાની આશ,
 અખળા થઈને એ સુખ લઈએ રહીએ પીયુની પાસ.—સાંભળ.
 પતિવ્રતા તે પીયુને વાલી પીયુની અરપે તન,
 એ સાને સમજી રહ્યા જે તે સાચા હરિજન.—સાંભળ.
 હરિજનને હરિમરણ કરવું નિશ્ચય રાખી મન,
 એ શીખામણ સતશુદ્ધ કે' છે સમજ દાસ રતન.—સાંભળ.

રાગ એવ પદ—૧૫૨.

સાંભળ સજની કહું શીખામણુ ધારણુ રાખે મન,
માન તણને મળીયે પીયુને ટાઢાં થાયે તન.—સાંભળ.

સતગુરુએ પરણાવ્યાં પ્રીતે પીયુણ પાસે રહીયે,
અવર પુરૂષની આશ તણને સ્વામીનાં સુખ લઈયે—સાંભળ.

હસવું રમવું શ્યામ સંગાથે સુખનો નાવે પાર,
સદાએ નીરખીશ નાથ અમારો સૃષ્ટિનો આધાર.—સાંભળ.

હું અળખા ભરજોળન માડું પીયુને અળખા ન મેલું,
આપ સરખી કીધી સુજને પ્રેમ મગનમાં ખેલું.—સાંભળ.

પુન્ય પૂર્વનાં પ્રગટ્યાં ત્યારે પ્રીત પીયાશું ખાંધી,
હારિદ્રયનો નાશ થયો ને રતન ચિંતામણિ લાધી.—સાંભળ.

જેવું ચિંતન કીજે તેવું પ્રગટહીં દીસે પાસ.
સુંદીર વરને સંગે સજની રંગે રમીએ રાસ.—સાંભળ,

સદ્ગુણ થઈ છે રજની સજની રમતાં સ્વામી સંગ,
મેહની પીડા વામી સરવે શીતલ આઠે અંગ.—સાંભળ.

ત્રિવિધ તાપ તયે નહીં તનમાં મનમાં આતિ આનંદ,
રસમગ્ન થઈ શ્યામ સંગાથે મેઠ્યા સરવે કુંડ.—સાંભળ.

રાત દિવસ દૃઢયમાં રહ્યું સુંદીર વરનું ધ્યાન,
એ શીખામણુ સતગુરુ કે' છે રતના સમજે સાન.—સાંભળ.

રાગ એજ. ૫૬—૧૫૭.

શીખામણ સતગુરુની સાચી જે લેશે નર ને નાર,
 સમજે તો વીણ કળે આવે લવસાગરનો પાર.—શીખામણ.
 વચન વિચારો હું પદ હારો મમતા મારો મન,
 સંતોષવું ઘર સેજે આવે તાપ તપે નહીં તન.—શીખામણ.
 આપું મીઠ્યા બાણે કોઈ માણે મહાપદ સોઈ,
 ઘટપર ઘટમાં આત્મા દરસે અવર ન હુજે કોઈ.—શીખામણ.
 નિરશુણ્ય તે સશુણ્યમાં મુને બીજો નહીં કે'વાજો,
 બીજો કે'તાં બંધન બેડી અજાને અકળાજો.—શીખામણ.
 હું ને માફ' મીઠ્યા બાણે હરખ શોક નહીં આવે,
 શીતલ મનને સ્વાંત વરશે તે કઈજો નરદાવે.—શીખામણ.
 સમદ્રષ્ટિ સહુ ઉપર રાખે જાંત ભરમના ભાંગી,
 દાન કરે ને કૃપા નવ ઇચ્છે તેને કહીજો ત્યાગી.—શીખામણ.
 રસમાં તો કાંઈ રૂપ નથી ને બીવે નર ને નારી,
 મધુરતા તે શેષા સરખી જો જો જન વિચારી.—શીખામણ.
 પંચજૂતનો દાળો કીધો બીજો પાડી ભાત,
 મધુરતા રૂપે છે ચેતન તે સોહ' સાક્ષાત.—શીખામણ.
 કે'વા ત્રેહવા કાંઈ નથી ને સારે સમજ રે'વું,
 ઘસ રતન મુન સતગુર કે'જે નહીં તજવું નહીં ત્રેહવું.—શીખા.

એ શીખામણ સહુને કે'છે સાંભળજે નર નારી,
થાનારી તે મારે થઈ છે જો જો મન વિચારી.—એ શીખામણ.

દેહનાં પ્રારબ્ધ દેહ સુધી છે તેમાં સુખ દુઃખ આવે,
તેનો શોચ ન ધરીએ મનમાં રે'વું છે નરદાવે.—એ શીખામણ.

દેવું ને લેવું કો પાસે તારૂં ધન તે ક્યાંથી,
જેવું હવું તેને લાધ્યું જો ને જનમ્યો ત્યાંથી.—એ શીખામણ.

આવ્યો ત્યારે શો રિદ્ધ લાવ્યો જતાં કોણ કે તારૂં,
અણછતો ઉલો થઈ બોલે મહમાં કે છે મારૂં.—એ શીખામણ.

લેવું દેવું દેહને ભાવે દેહવું ખત છે ખેડવું,
ઉઘસાણી કરવાને ચાલ્યો એ અ'ધારૂં મોડું.—એ શીખામણ.

કેણે લીધું કેણે દીધું તુંને દેશે કોણ,
પૂરનહારો પુરી રહ્યો છે ચઉદ લોકને ચણ.—એ શીખામણ.

એ વાતુ રહી સરવે હૃદયમાં હૃદયથી બારે જોવું,
પૂરણ પ્રણને જાણ્યા ત્યારે નહો હસવું નહી રોવું.—એ શીખામણ.

લક્ષ ગુરૂનો લીધો ત્યારે નિરમલ દ્રષ્ટે જોવું,
સ્વરૂપમાં એ સમજણ નોતી ત્યારે નહી પામ્યો નહી જોયું.—એ.

સ્વર્ગ નરક વૈકુંઠની વાતું મૂરખ રહ્યો છે માની,
સંશય ગાંઠું કેમ કરી છુટે શોક વૃદ્ધ ને હાની.—એ શીખામણ.

જન્મ મરણ ને જન્મ ચૌરાશી માને તે બુદ્ધકારી,
સ્વપનું સાચું ન હોય સ્વના સત્યુરૂ કે'છે સારી.—એ શીખામણ.

રાગ એજ. ૫૬—૧૫૫.

માગી વસ્તુ લાગ્યો ઘરમાં મૂરખ કે'છે મારી રે,
ધણી લેવા આવે જ્યારે ત્યારે કોણ કહે તારી રે.—માગી.

એતી વાડી માત્ર ખજાના માયા લેગી કીધી રે,
તું ધણી ને ઘણ બીજની તે' કેમ જાવા કીધી રે.—માગી.

તારી ત્રીયા તારાં બાલક તારાં ભવન હવેલી રે,
આજ્યા ટાણે કાંઈ નવ લીધું તારી તે' કેમ મેલી રે.—માગી.

તે માટે કાંઈ નહી તારૂં જોને શુદ્ધ વિચારી રે,
માખાપે દેહ પ્રગટ કીધી તે પશુ ન હોય તારી રે.—માગી.

માગી વસ્તુ નહી પોતાની મન વડે દેહ ધારી રે,
તે' સુર એ'યું તે' નવ કીધું બીજ નાખી વારી રે.—માગી.

એવું સમજી આનંદ રસ એ સમરણ હરિનું કરીએ રે,
હાસ રતન કહે શુર પ્રત પે સેજે ભવજલ તરીએ રે.—માગી.
મ. ક્ર. ૧૩.

રાગ એજ. પદ—૧૫૬.

ખોટી બાજી માનવ તારી સંત ન માને સાચી રે,
રેતના રૂપીઆ બેઘને સઘળો જગત રહ્યો છે સાચી રે.—ખોટી.

છાપરાં ને છાજાં માત્રી મેડી ફરતી બળી રે,
સંતોને મન સરવે સરખું છાયાને વીચારી રે.—ખોટી.

માણુક મોતી લાલ રૂપીઆ તેણે લુખ ન ભાંગે રે,
રાજા રાંક સરવે સરખા ઉઠીને અન્ન માગે રે.—ખોટી.

સોના રૂપા શણગાર કરે ને ચીર પટોળાં ખેડે રે,
ઉઠક વિન્યા આધું નવ ચાલે અન વિન્યા ન ઠેરે રે.—ખોટી.

રૂપીઆ દેખીને રાચે તેને સાચા સંત ન કહીએ રે,
અન્ન જમીને આનંદ કરીએ, હરી રમરણુમાં રહીએ રે.—ખોટી.

હરિ ગુરૂ સંતને શરણે રહીએ માનવજીને મળીએ રે,
દાસ રતન કહે આપ ગણે તો પ્રદક્ષાગરમાં બળીએ રે.—ખોટી.

રાગ એજ. પદ—૧૫૭.

ખોટી બાજી માનવ તારી ધૂળ તણા તો રૂપીઆ રે,
સગાં સહોદર માતા પીતા ધૂળ છોરાં છર્ધમાં રે.—ખોટી.

બાણગરનાં બાગ બગીચા જોનારા નવ જાગે રે,
માણેક મોતી ને રૂપીઆ મુકી સહુ કેા દાણા માગે રે.—ખોટી.

સાચી હોય તો શાને માગે ન કરે વિચાર કોઈ રે,
રમત જોઈને રાણ થયાં છે એક કુટી કે દોષ રે.—ખોટી.

જેવી બાણ બાણગરની તેવી માયા કહાવે રે,
છે ખોટી પણ સહુથી મોટી મનને મોહ ઉપજાવે રે.—ખોટી.

અસ્થિર કાયા અસ્થિર માયા છાયા સ્થિર ન હોયે રે,
રેતી દઈને રાણ કીધાં ધન્ય કારીગર સોઈ રે.—ખોટી.

કાચી કાયા કુડી માયા જગત રહો છે રાચી રે,
દાસ રતન કહે કાયા માયા સંત ન માને સાચી રે.—ખોટી.

રાગ એજ. ૫૬—૧૫૮.

મામાજાગે પડીએ મૂરખ અટકી રહો અજાને રે,
હરિજનન તો હાથ ન આવ્યું સમજ્યો નહી કાંઈ જાને રે.—માયા.

સ્વપનામાં સંપત બહુ પામ્યો દ્રવ્ય ઘણેડું જોયું રે,
જાગ્યો તો કાંઈ નવ દીસે ને નવ પામ્યો નવ જોયું રે.—માયા.

સ્વપને વધ્યા પુત્ર જ પામી હુલાવે હુલાવે રે,
જાગી તો પુત્ર નવ દીસે પથકમાં છે પોતે રે.—માયા.

જેવું સ્વપનું તેવી માયા જન જુએ કોઈ જગે રે,
હું મારું કરતાં હાથ ન આવે નિદ્રામાં લાય લાગી રે.—માયા.

જાળે જાળે પાણુ જહાર ન આવે ન શકે માયા મેલી રે,
વગર વીચારે પીચા માંગે અવસ્થા છે છેલી રે.—માયા.

મમતા વડી મહા દુખ પામે અણછતાની આશે રે,
દાસ રતન કહે કેમ કરી છુટે બાંધ્યે માયાપાશે રે.—માયા.

રાગ ઝોધવછનો સંદેશો. ૫૬—૧૫૯.

સાંભળ સજની વાત કહું એક કરમની,
ત્રેહની પીડા વ્યાપી મારે અંગ જો;
લગની લાગી અવનશ મુજને જોહની,
કેમ કરી થાયે મુઠ્ઠીર વરનો સંગ જો.—સાંભળ.

કામ ન સુજે ઘરનું ઘરમાં મુજને,
કરૂં બાકિરલી કયાંઈ ન ઠેરે મન જો;
આતુરતા અંગે રે પીયુ મળવા તણી,
પીયુ વીના હું ઘરમાં જેવું બાન જો.—સાંભળ.

બોજનીયાં ના ભાવે સજની શું કરૂં;
પીયુ વીનાનો સુને છે સંસાર જો;

શરી વીણ રજની તેવી સજની હું છઉં,
શ્યામ વીન્યા શેલે નહી શણગાર જો.—સાંભળ.

ખાન પાન આબૂષણ દીઠાં નવ ગમે,
ત્રેહની જવાળા પ્રગટી તેનો તાપ જો;
રાત દિવસ રહીયામાં રમરણુ શ્યામનું,
પીયુ મળે તો મટે સર્વ સંતાપ જો.—સાંભળ.

કામાતુર થઈ અંગે તન દાજો ઘણું,
ત્રેહની જવાળા કેમ કરી જોલાય જો;
પ્રીત કરીને પુછ્યું પ્રીછું મુજને,
સજની કે' તું પીયુ મળવા ઉપાય જો.—સાંભળ.

સજની કહે ખાઈ સાંભળને સાચું કહું,
ચલો જઈએ સતગુરુ કેરી પાસ જો;
પ્રીતે શું પરણાવે પીયુને મેળવે,
આઠે અંગે આનંદ થાય ઉલ્લાસ જો.—સાંભળ.

સતગુરુ ચરણે શીશ નમાવી પૂછીયું,
સ્વામી મારે અંગે વ્યાખ્યો કામ જો;
પ્રીતે શું પરણાવો પીયુને જાણખું;
એવી કૃપા કરો મુજ ગુરુ આત્મારામ જો.—સાંભળ.

ગુરુ કહે તું પીયુ પાસે છો ખાવરી,
અજ્ઞાન ધુંધટ અળગો કરીને જોય જો;

પીંડ પ્રહાંડે પુરણ મલુલ નખશીએ,
તો દરશે જો હું પદ તું માં ન હોય જો.—સાંભળ.

એવાં સતગુરૂ વચન શ્રવણે સાંભળ્યાં,
આનંદ વાધ્યો સજની મારે ઉર જો;
સાંભળતાં સુખ થયું દાસ રતન કહે,
ગુરૂ ગોવિંદ છે સર્વ સ્થળે ભરપુર જો.—સાંભળ.

રાગ એજ. પદ—૧૬૦.

સતગુરૂ દીન દયાળ કૃપા ગુજને કરી,
દયા કરીને દીધો છે ઉપદેશ જો;
દુરમત ત્યાગી જોને સુંદીર રયામ છે,
સાંભળ શીખ કાંઈ પીયુ નથી પરદેશ જો.—સતગુરૂ.

ગુરૂ કહે શીખ સાંભળ વાત વિવેકની,
તું નહીં તો પીયુ રહે કોને આધાર જો;
સત અસત સમજીને મહા સુખ માણીએ.
શી વસ્તુ છે સાર અસારને પાર જો.—સતગુરૂ.

હું દર્જાને તું થઈ જા અખળા રયામની,
જેનાં સ્વામી ને સેવક નર નાર જો;
નરનારી નહીં ન્ય રાં ગુરૂ શીખ એક છે,
વિલાસ કરવા કીધો છે વિસ્તાર જો.—સતગુરૂ.

વચન વિચારી ગુરૂનાં આપ મીઠ્યા થયું,
 શુદ્ધ વિચારે લાંગી મનના બાંત જો,
 પ્રેરૂની પીઝ વામી કુખ સરવે ગયું;
 થયું સુખ જેથી પીયુ મળીગા એકાંત જો.—સતગુરુ.

નીરખીને દુરખી રે શોભા રયામની,
 આવંતા હરિ લીધા છે ઉરમાંહી જો;
 મળતાં મહા સુખ પામી તન ટાહું થયું;
 સુખની વાતું મુખથી નહી કે'વાય જો.—સતગુરુ.

રસ મગન થઈ રસમાં નીરખી નાથને,
 ભુલી ગઈ હું દેહ દશાનું ભાન જો;
 શુદ્ધ નથી કાંઈ સજની મુજને માદ્યરી,
 તનમન ઠરીયાં ધરતાં પીયુનું ધ્યાન જો.—સતગુરુ.

સદાએ નિર્વિષ નાથે ખડાંય મારી ગ્રહી,
 નિર્ભય થઈ રહી પ્રેમે પીયુની પાસ જો;
 સફળ થઈ છે રજની સજની આજની,
 હું તો નહી કાંઈ પીયુનો છે પરકાશ જો.—સતગુરુ.

સદગુણ રૂપ વીચારે સજની હું'ય છું,
 જોતાં જોતાં નિરગુણ મારો નાથ જો;
 વિલાસ કરનાં વીતી સરવે જામની,
 હું દલી તો હરિએ જાલ્યો હાથ જો.—સતગુરુ.

હું અબળા અણખપની મુજથી શું કરે,
જે જે કરતા સજની મારો શ્યામ જો;
કૃપાસિંધુ સતયુગ એ આત્મારામ છે,
દાસ રતન તો કે'વા માટે નામ જો.—સતયુગ.

રાગ એજ. પદ—૧૬૧.

અનુભવ જ્ઞાન ઉદય થયું જે કોઈ જનને
કાયા માયા સ્વપનું છે સંસાર જો;
હું ને માફ સરવે મીઠ્યા જાણીયું;
પીંડ પ્રહાર એક તણે આધાર જો.—અનુભવ.

પંચભૂતને પારે જાણ્યો આત્મા,
આકાશ વાયુ અવની ઉપને તેજ જો;
શુદ્ધ વિચારે જોતાં વસ્તુ સાર છે,
જ્યાં જોઈએ ત્યાં કરસે એનો એજ જો.—અનુભવ.

સ્થૂલ સૂક્ષ્મ ને કારણ રૂપે દેહ છે,
મહા કારણને પારે છે નર વેદ જો;
જાગૃત સ્વપ્નું સુષુપ્તિ તુરીયા પાર છે,
આત્મ દૃશ્યા તે જાણે એનો લેહ જો.—અનુભવ.

નવ પનરથી ન્યારો દીસે આતમા,
માયા સમરીત પચવીશાનો પાર જો;
બાવન બારે બોલે આતમા પ્રહ્મ છે,
ચૌદ ભુવનમાં જોનો છે આધાર જો.—અનુભવ.

જીવ થઈને જાએ પ્રભુને જાણવા,
માની કીધાં મન વડે પુન્ય ને પાપ જો;
રાઈ મેરૂં ને આદે નામને રૂપ છે,
અરૂપ વસ્તુ વિચાર નાવે માપ જો.—અનુભવ.

પૂરણ પ્રહ્મ જાણે રે આપે આપને,
નહીં બીજો તે કેતુ' ધરવે નામ જો;
શુદ્ધ વીચારે દાસ રતન દીસે નહીં,
જડ ચૈતન્યમાં વ્યાપક આત્મ રામ જો.—અનુભવ.

રાગ એજ. ૫૬— ૬૨.

સાર વીચાર બિવેકે કહે શુરૂ સમજ તો,
જેને કહીએ સચ્ચિદાનંદ સ્વરૂપ જો;
સત સાચું ચિત ચોખું આનંદ અનુભવું,
એક થયા રૂને શ્રીમંત રંક ને ભૂપ જો.—શ.ર.

સનિયદાનંદ સ્વરૂપે સોહં આત્મા,
જે જાણે તે જીવેને વિચારી મન જો;
પૂરણપદ પરમાત્માનો પરકાશ છે,
તે સ્થળજેતાં નહીં રજની નહીં દિન જો.—સાર.

સત્ય વસ્તુ સચરાચર પૂર્ણ જળ સ્થળે,
સ્થાવર જંગમ જડ ચેતનમાં વાસ જો;
ઠામ નહીં ઠાલો રે સત વસ્તુ વીના,
પૂરણ છે જેમ અવનીમાં આકાશ જો.—સાર.

ચિદધન શ્યામ સ્વરૂપે અચિયગએજ છે,
નિરમલ હૃદયે પરમાત્માનું ધ્યાન જો;
કીજે કેવો કહીએ રે કાંઈ કે'વા નથી,
રૂપ નહીં તો કેનું કહીએ નામ જો.—સાર,

આનંદ રૂપે રમી રલો ચઉદ લોકમાં,
જ્યાં જેવો ત્યાં તેવો છે નિરધાર જો;
રમે રમાડે આઘ કલા છે જોહની,
છે સહુમાં પણ રમે પરાને પાર જો.—સાર.

સત જોલે સત ચાલે અસત અજણું કરે,
ચિદાનંદ નિર્મલ મનમાં નહીં મેલ જો.
પ્રજ્ઞા આનંદે જુલ્યો શોક સ્વપને નહીં,
સત ચિદાનંદ રૂપે તે કે'વાયજો.—સાર.

આપ નહીં તો પ્રગટ દીસે છે આતમા,
 હું ટળતાં હરિ દીસે સરવે વેશ ભે;
 હાસ રતન સાંભળ તો સતશુદ્ધ એમ કે',
 છે ઘટમાં હરિ કેમ કહીએ પરદેશ ભે.—સાર.

રાગ રામગરી. પદ—૧૬૩.

મોટા મરમ નવ જાણીયે, નવ દુવીએ હાસ,
 જ્યારથ રસ ભાખીએ, કીજે પ્રહ્લ વિલાસ.—મોટા.

પ્રીત પીયાળુ શું કીજીએ, તજી અવરની આશ,
 મહાપદને તો માણીએ, કીજે ભકિતનો રાશ.—મોટા.

પય વારી ને પ્રીત છે, મૂળે તરતાં થાએ,
 વારી વીન્યા પય ઉક્ષે, અગ્નિમાં જાએ.—મોટા.

સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાલમાં, જુઓ આંખ ઉઘાડી,
 ચક્રદે લોક કુલી રહ્યા, પરિપ્રક્ષની વાડી—મોટા.

જળ રૂપે જગદીશ છે, વૃક્ષો છે બહુ ભાંતી,
 મોખાં મીઠાં કટુ તીક્ષ્ણ, સર્વ જળનાં સંગાતી—મોટા.

આંખા રાણું શ્રીફલ સરી કેળ દ્રાક્ષ બોલસરી,
 શેરડીએ રસ નીપજે, ગોળ ખાંડને મીશરી.—મોટાં.

ઘોર બાવળીયા ને સાંગડ, ફેરડા ફેર આપે,
એમાં સ્વારથ કાંઈ નથી, ફોવાડેથી કાપે.—મોટાં.

બાવળ કાપે ઘોરડી, ફેરડાને રે કંડી
વાર ફેર જે બાગની, સરવે ઉભાં છે મંડી —મોટાં.

સ્વારથનાં સહુ છે સગાં, માયાબળ જે મોટી,
અંતરથી નવ ઉખડે, મુખથી કહે જોટી.—મોટાં

માયા મુરકી જોઈને, ઉદરમાં છે મારા,
દાસ રતન કહે ચેતજો, નથી નીસર્યા બારા—મોટા.

રાગ એવ. ૫૬—૧૬૪.

ગરબમાં બેઠા ગાયેછે, બળમાંથી બોલે,
નહી નર નીપજ્યો પાવેયો, નાવે નારીને તોલે.—ગરબમાં

બંધન બાંધ્યા ઝોચરે, નથી બંધનમાં રે,
હાલી ચાલી નવ શકે, તે કોને જઈ મારે.—ગરબમાં.

કામના ચૌદીશ કામની, નીચારે નહી વળતાં,
પરવા નાવે પાધરી, કે છે અમે અકરતા.—ગરબમાં

અકરતા તે બાણીએ, ન કરે થાપ ઉથાપે,
સમ દ્રષ્ટિ સહુ ઉપરે, નહી રાપે નહી કાપે —ગરબમાં.

કહે સમજ રેવું સાનમાં શુદ્ધ વીચારી ગ્રહીએ,
દાસ રતન પીયુ માણીએ અબજા થઈને રહીએ—અબજ

૨ ગ એન. ૫૬—૧૬૫.

અબજા પીયુને એકતા બીજા શું જાણે,
જે રસ દુર્લભ દેવને તે રસ અબજા માણે.—અબજ

કે' ! અબજા સ્વપ્ને ન ઓચરે નરદેહ છે મારી,
તન મન સોંપ્યાં શ્યામને સંત સીરગુણ નારી—અબજ

શીલ સંતોષ નહીં સેજમાં રસ રૂપમાં ખેલે,
સંત અબજા મહા બજા પીયુને અબજા ન મેલે.—અબજ

અબજાનાં સુખ અતોલ છે, સુખ તર્ણવ્યાં ન જાણે,
કરતા કાઠી પ્રદાંડના, અબજાને વશ થાણે.—અબજ

પૂર્ણ પ્રદાને જાણીએ, તો બીજાને નવ કહીએ,
દાસ રતન સુખ માણીએ, નર દાવે રહીએ.—અબજ

રાગ એજ. ૫૬—૧૬૬.

નરને હાલો નહીં ટલો, અખળા છે નર હાલે,
નાથજી નરને પરહરી, અખળાને લેર આવે.—નર.

પુરુષ પુરુષને પ્રીતડી, દ્વિતીઆ નવ હાજે,
વાત કરે રસ રૂપની, અંખ અખળાં રાજે.—નર.

અખળાને અંતર કાંઈ નથી, જેથી પીયુ વિશરામી,
અરસપરસ પરિબ્રહ્માં, અખળા લીન થાએ.—નર.

વાત વીચાર વીવેકની, જે કોઈ બાણે તેરા,
અણબાણે જે આચરે, એનો ફાકટ ફેરા.—નર.

પૂર્ણ બ્રહ્મ પરમાત્મા, તેણે માયા વિસ્તારી,
ભરમાવ્યા સરવે લોકને, સંતો આગળ હારી.—નર.

હરખ ને શોક આવે નહીં, હું ને માફ ન હોય,
હાસ રતન કહે આજીવનમાં, એવા સંત વીરલા કોય.—નર.

રાગ ધીરાના ૫૬—૧૬૭.

કોઈ નથી તારું રે, તું તો વળગ્યો શાને,
મૃગજીળ જેવું રે, વધ્ય સુત તેવું માને.—કોઈ.

સાખી—સ્વપના સરખું નંદનું નાણું, નવખંડ ભેળું કીધું;
કાંઈ કામ ન આવ્યું નંદને, પછી સમુદ્રમાં નાંખી દીધું;
પોતે મૃત્યુ પામ્યા રે, પશુની પરમાણુ.—કાંઈ.

સાખી—એક લક્ષ પુત્ર સવા લક્ષ નાતી, રાવણનું કુળ મોડું;
ઉડી ગયાં જેમ નીર ઝોશનાં, આદે અંતે ખોડું;
આકાતુર જેવું રે, વીરલા કાંઈ જાણે.—કાંઈ.

સાખી—સાઠ હજાર સુત સગરના, જેની સામે થવું બહુ ભારી,
અવની ખોદી ઉંઘે પડનાખી, જેને કાંઈ ન શક્યો વારી;
ગયા એક પલમાં રે, જોગ સઘળો જાણે.—કાંઈ.

સાખી—દ્રવ્ય મદ જોતાં નંદનું વીચારે, કુળ મદ રાવણુ જોય.
પુત્ર મદ જો તો સુત સગરનાં, સર્વે મીથ્યા હોય;
દાસ રતન કે'છે રે, સતગુરૂ નીશાને.—કાંઈ.

રાગ એજ. પદ—૧૬૮.

તું તો અવિનાશી રે, નાશવંત સઘળે કુલ્યો,
માયા કેદ વાધ્યા રે, તેણે સ્વરૂપ ત.રૂં બુલ્યો.—તું તો.

સાખી—આકાશ વાયુ અવની નહીં તું, નહીં તું તપ ને તેજ,
પંચભૂતની આ પીંડ બધાણી, માંહી ચૈતન પ્રદાતું એજ;
આદિ અંત મધ્યે રે, તું તો સઘળે રે કુલ્યો.—તું તો.

સાખી—અણુછતું જીવ નામ ધરાવ્યું, કરમ ધરીને જોગ,
આનંદે ને અસાને ધાયો, વાઘ્યો પરપંચ રોગ;
ચારાશીમાં ચાલ્યો રે, મૂળ ધર એમ બુલ્યો.—તું તે

સાખી—સંશય ગાંડી તૃણા દોરી, ચોટી માયા જાળ,
અવિદ્યા સંગે કુલ્યો અંગે કેમ કરી નીસરે બહાર;
રંક થયો સ્વપને રે, રાજની રીત બુલ્યો.—તું તે

સાખી—સંશય ગાંડી છોડે સતગુરૂ, તોડે માયા જાળ,
એક પલકમાં પર પે.ચાડે, એવા સતગુરૂ દીનદયાળ;
રતના તું દેને રે ગુરૂ લક્ષ અણુમૂલો.—તું તે

રાગ એજ. ૫૬—૧૬૪.

ગુરૂ લક્ષ લીજે રે, મેઘો શીરની સાટે,
તનમન દીજે રે, ગુરૂ ચરણોને માટે.—ગુ:

સાખી—મેલ ટળી મન નિર્માળ કીજે, ગુરૂ લક્ષ લીજે સાર,
ધન દારા સુત ભાત ભગની, સરવે સ્વપનના વેવાર;
હરિ હરિ દીસે રે, અચલ અનુભવના ધાટે.—ગુ:

સાખી—જ્ઞતોષને ઘેર સુરતી બેઠી, મમતા જુળ ભાંગી,
સંસાર સ્વપનું એમ સમાણું, જ્યારે ગુરૂગમ જોયું જાળ;
શમે શમ દીસે રે, જોતાં અણૂપી વાઢે.—ગુ:

સાખી—ભવસાગરનો લોટ લે, કરે ચરણ કમલની સેવ,
અગમ અલોહ લોહ જગ પાયો, મળીયા સતગુરુ દેવ;
વ્યાપક વસ્તુ રે, બીજું સરવે કે'વા માટે.—ગુરુ.

સાખી—પૂર્ણ પદ નિર્વાણ નિરંતર, તે ન્યારો સરવે માંચ.
કોના જેવો સરખાવીએ, એ વાણીએ નહીં કે'વાય;
રતના તું જોને રે, વસ્તુ કરીને કાટે.—ગુરુ.

રાગ એજ. ૫૬—૧૭૦.

તોલમાં ન આવે રે, અતોલ છે અલખ ધણી,
કોઈ નવ જાણે રે, બુધ્યા બહુ લણી લણી—તોલ.

સાખી—અદાર પુરાણમાં અણુંની ખાલી, પૂર્ણ પ્રહા પ્રકાશ,
અક્ષર જોઈને અંકુર ઉઠે, ન મળે દ્રઢ વિધાસ;
આગળ શુ' થાશે રે, ચૌરાશી દીસે ધણી—તોલ.

સાખી—પોથી વાંચે પંડીત મોટા, જોધ કરે નરનાર,
ભવસાગરનો પાર ન આવે, લણાવે કર્મ અપાર;
સાન ન પોંચે રે, વ્યાપક વસ્તુ તણી.—તોલ.

સાખી—જોગ ધરીને ચાલે જગતમાં, મહા મોટાં સુખ માણે.
પોતપોતાના મતમાં સરવે, મતે મતને તાણે;
ન્યારો નવ જાણે રે, સર્વનો છે એક ધણી.—તોલ.

સાખી—જગ જગન જપ તપ તીરથ વૃત તેનાં ફલ માગે,
જો અવતારે મળશે સુજને, ગુરુ ગમે નવ જાગે;
આદ ન મીઠે રે, જન્મ મરણ તણી.—તોલ.

સાખી—સચિત ક્રીયામાણુનો અઘ છે ભારે તે કપાશે કેમ,
સતગુરુ સાહે જાએ સમૂળાં રતના જોજે એમ;
વજને છેદે છે રે જેમ વજણી.—તોલ.

રાગ એજ. ૫૬—૧૭૧.

સમજણુ સાચી રે, સતોની સાન ખરી
જાણે કોઈ વીરલા રે, સતગુરુ લશે કરી —સમજણુ.

સાખી—નામ રૂપ તો નજરે નાવે, આત્મ દીસે સર્વ,
અંજન વિદ્યા જેમ અવની ન દેખે જાતાં ન દેખે દ્રવ્ય,
અનુભવ એવો રે, સઘળે દીસે હરિ.—સમજણુ.

સાખી—પંથે ચાલે ઘર કેમ મહાલે, ઘરમાં પંથ ન હોય,
ઘરનું સુખ તે પંથે ક્યાંથી શુદ્ધ વીચારી જોય;
વગર વિચાર્યે રે, સઘળે થાક્યો ફરી.—સમજણુ.

સાખી—પાંચ પચીશ દેહને જાવે, તેથી પાપને પુન્ય,
નવ તત્વ લીંગ વાસના દેહથી, દેહ વીન્યા ક્યાં રે મન,
દેહભાવ જાએ રે, તે જન જેસે ફરી.—સમજણુ.

સાખી—બીજે નથી તે શું કહું શાને, કેને કંઈએ તું કોણ,
હું નથી તો તું કહું કેને, ધૃતમાં ધૃતનું મોણ;
સરીતા શું કહું રે સમુદર માંહે બળી.—સમજવું.

સાખી—વેદ વાચક વેદને અંતે સંતે જોયું સાર,
પરાપાર પરિબ્રહ્મ નિરંતર, એલે બાવન બાર;
રતન્ય રમત રે ઢાંક પછેડો કરી.—સમજવું.

રાગ એજ. પદ—૧૭૨.

સમજવું શાને રે, વાણી એ શું કેશે,
કાંઈ નથી કહેવા રે, સરવમાં એજ રેશે.

સાખી—મણથી ઉપર તોલ નહી, સો ઉપર લેણું ન હોય,
શુદ્ધ લક્ષ ઉપર સમજવું એ રે, શુદ્ધ વીચારે જોય;
એક બળેની રે, બીજે તો કયાં રેછે.—સમજવું.

સાખી—રવિથી અઢકું તેજ નહી, નહી સમુદરથી નીર,
મેરૂથી બીજી મોટપ નહી, એવા પરિબ્રહ્મ ઘેરગંબીર.
અનલથી આઘો રે, એ લક્ષ વીરલા લેશે.—સમજવું.

સાખી—પારસમણિથી દ્રવ્ય નહી અઢકું, રામ સમો નહી દેવ,
યજ્ઞથી મોટું કારજ નહી, શુરુ સેવાથી અધીક નહી સેવ;
હીરાના પારખ રે, છુટામાં શું જોશે.—સમજવું.

સાખી—અસ્થીર કાયા અસ્થીર માયા, છાયા તે સ્થીર ન હોય
અદ્વૈત આત્મ અવિનાશી રે, સર્વામાં વ્યાપક સોય,
સૌથી ન્યારો રે, વાયક વેદ કે' છે.—સમજવું.

સાખી—માયા મંદીર રચીયાં રૂડાં. ઉપજે નહીં અલપાએ,
અખંડ આત્મા અવિનાશી રે, જેમનો તેમ સદાયે;
નામ ધરાવ્યું રે, રતના દેહને વિષે.—સમજવું.

રાગ એજ. પદ—૧૭૩.

સ્વપતું છે સાચું રે; જ્યાં લગી જાગ્યો નથી,
દેહનું કાચું રે, દીસે છે અણછતી—સ્વપતું.

સાખી—અછા બ્રહ્મની અવિગત માયા, ત્રિગુણનો વીસ્તાર,
પંચભૂત તે પ્રગટ કીધા, નામ રૂપ નિર્ધાર,
મધ્યમાં દીસે રે, આદે અંતે નથી.—સ્વપતું.

સાખી—મનોહર માયા મંદીર રચીયું, માંહી શોભા અપાર,
દેવ દાનવ માનવ મોહ્યા, મોહ્યો સઘળો સંસાર;
વિપ્ર જોગી જંગમ રે, સન્ધ્યાશીઠરવેશ જટી.—સ્વપતું.

સાખી—સંસાર સ્વપતું છે અણખપતું, તેથી માન્યું મન,
શુદ્ધ વિચારી જોને સરવે, તાડું નથી આ તન;
દ્રષ્ટે આંખે રે, મૃગજલ પીવા નથી.—સ્વપતું.

સાખી—હરપણમાં તો દીસે સરવે, બ્રહ્મા ન મળે કાંય,
એ રીતે પરિવ્રજામાં, માયા અણુછતી હરસાય;
વ્યાપક વસ્તુ રે, માયા તો કે દિ હતી?—સ્વપનું.

સાખી—અકળ ને અવતાર નથી, ને ન હોય તેનું તન,
અકલો મુખથી કેમ કે'વાશે, સમજ દાસ રતન;
આપું ટળતાં રે, દીસે અજાપતી.—સ્વપનું.

રાગ એજ. ૫૬—૧૭૪.

અભય પદ પાઈએ રે, સાચો સતસંગ કરતાં,
નિરભય થઈએ રે, સાચા સતગુરૂ મળતાં,—અભય.

સાખી—હું ને માડું મીઠ્યા જાણો, મીઠ્યા માયાનો વિલાસ,
અજ્ઞાન તિમિર ત્રાસે જ્યાં રે, હોય જ્ઞાન રવિ પ્રકાશ;
ઈંધણ ફીટું રે, અગ્નિ સંગે જળતાં—અભય.

સાખી—માતાપીતા મૃત માત્ર લગની, જગતનો વહેવાર,
શાણા સતો તેથી અજગા, રહે પરા ને પાર;
હરિ હરિ દીસે રે, હૃદયમાં ગાંઠ ગળતાં.—અભય.

સાખી—સેવ સેવ સતસત પરમાત્મા, અસેવ નામ તે જતં,
અમૃત પાત તે નવ ચાલે આધી, શીવ બોલે તે સંત;
સિદ્ધાનાં ટોળાં રે, ન દીસે વન ફરતાં.—અભય.

સાખી—નિર્મલ મન નિર્મલ ચીત જેનાં, ગુરૂ ચરણમાં વાસ,
મહા દશા પ્રગટે તે જનને, હૃદયમાં જ્ઞાન પ્રકાશ;
લવણ મેટયું' રે, અંબુ મધ્યે ગળતાં.—અભય.

સાખી—જે સમજ્યા તે સાને પોત્યા, પંચજૂતને પાર,
દાસ રતન સુત સતગુરૂ કે'છે, એ સરવેમાં સાર,
એ પદ એવું' રે, ફેરે નહી વળતાં.—અભય.

રાગ એન. પદ—૧૭૫.

આત્મ દીવો રે, ઢાંક્યો કરી અજ્ઞાને,
જીવ થઈ જીવ્યો રે, સમજ્યો નહી રે સાને.—આત્મ.

સાખી—અસ્થિર બાજી સ્થિર કરી માન્યો, કુબુધ કેરે સંગ,
મૂળ જોઈને મૂરખ ઠેર્યો, વિષય વાધ્યો અંગ,
પીડા પામે રે, કરતાં જેમ વીધ પાને.—આત્મ.

સાખી—તામસ ગુણથી ઢેહ બંધાણો, રજ વીરજને જોગ,
અશુભ એથી શું છે બીજું, તેના ભલા માણે લોગ;
મૂરખ મોહો રે, દેખી આ ઢેહ ભાને.—આત્મ.

સાખી—હું' ને મારું હૃદય ન છોડે, રજોગુણની રીત,
શીરને માટે માની માયા, વધ્યા પુત્ર શું પ્રીત;
સનમાન ક્યાંથી રે, વર વોણી જાને.—આત્મ.

સાખી—શુભ કર્મ તે સાત્વિક સંગે, ધર્મ નીમ આચાર;
તીર્થ મત પુન્યદાન જુગતશે, ફળ ઇચ્છા નીરધાર;
લાલચ લાગી રે, સહસ્ર ગણું માને.—આત્મ.

સાખી—આપે દાન ઇચ્છા નહી ફળની, ત્રિગુણાતીત વીચાર,
દાતા લોકતા આપ હરિ છે, ગુરૂ કહે નીરધાર;
નીજ ઘર પામે રે, તું તારે ધ્યાને.—આત્મ.

સાખી—સતગુરૂનાં વચન શ્રેહવા, નીરમલ રાખી મન.
શુદ્ધ વીચારે સતસંગ કરવા, સમજ દાસ રતન;
અનુભવ વાધે રે, આપું અલપાને.—આત્મ.

રાગ એજ. ૫૬—૧૭૬.

સતસંગ કીજે રે, હરિરસ પીજે ભરી,
લહાવો લીજે રે, ગુરૂને ચરણે વરી.—સતસંગ.

સાખી—આશા તૃષ્ણા થાય પલાયન, મોહ માયાનો નાશ,
મહા દયા પ્રગટે સતસંગથી, હૃદયે જ્ઞાન પ્રકાશ;
જુગમાં જોને રે, વ્યાપક વસ્તુ ખરી.—સતસંગ.

સાખી—કામ ક્રોધ ઉંચા નહી મળશે, સતસંગથી રહે દુર,
જ્ઞાન વૈરાગ સંતોષ ચિરોમણ, સતસંગમાં ભરપૂર;
દૂર ન હીસે રે, સતસંગમાંહી હરિ.—સતસંગ.

સાખી—ગયો હોભ થોભ થયો મનમેં, આયો હય સંતોષ
ભાંગી ભુખ ગઇ આ ભવની, અણુટ દ્રવ્ય ત્રેલોક.
ખરચું ન ખૂટે રે, કૃપા ગુરૂજી કરી.—સતસંગ.

સાખી—પ્રહ્લાદ નારદ પારાશર ઋષિ, વ્યાસ જનક શુકદેવ,
વિષ્ણુ બ્રહ્મકૃષ્ણ ગોરખ કબીરજી, હતાત્રી ગુરૂદેવ;
અનેક સીધ્યા રે, સરવે સતસંગે કરી.—સતસંગ.

સાખી—સતસંગ મહીમા શું કહું મુખથી, મુખથી કહો ન જાયે,
અધમ ઓધારણ સંગત રતના, પાપી પાવન થાજે;
ભવસાગર માંહી રે સતસંગે નાહો કરી.—સતસંગ.

રામ એજ. પદ—૧૭૭.

પરઘટ પ્રીછો રે, ઘટમાં રામ રમે,
હરિ પદ ઇચ્છો રે, તનનો તાપ સમે.—પરઘટ.

સાખી—જ્ઞાન ગુરૂનું ધ્યાન હરિનું, અન્નનું દાન વિશેક,
સંત હરશન તે તોર્થ મોટું, વૃતમાં મોટું નેક;
તેવું કીજે રે, જેવું તો શોલે સમે.—પરઘટ.

સાખી—જગતમાં જશનામી શણે, સંત શબ્દ સમજાજે,
દ્રવ્ય ખણીનું કારજ ખણીનું, સારથીઆ સજાજે;
નહી વૃદ્ધિ હાની રે, સૌને જમાડે ને જમે.—પરઘટ.

સાખી—એ રીતે રે'વું નરહાલે, ઉપદ્રવ ન મળે કાંઈ,
પાપ પુન્ય ન લોકે તેને, સૌથી નિર્ભય થાએ;
ભય નહીં કેનો રે, ચઉદે લોકમાંહી રમે.—પરઘટ,

સાખી—સતગુરુ સંતની સેવા કીજે, હરિ ભજ્યામાં હેત,
ભવસાગરમાં ભકિત રૂપે, સંતે આંધ્યો છે સેત;
ઉપર જે ચાલે રે, ભવજળ તેને નહીં દમે —પરઘટ.

સાખી—કલ્પતરૂ ને રતન ચિંતામણિ, ત્રીજી સતસંગ સોચ,
મન વંછિત ફલ આપે સહુને, ગુરુગમે કરી જોય.
સંતસંગ કીજે રે, ર ના સહુને ગમે.—પરઘટ.

રાગ એજ. ૫૬—૧૭૮.

હરિ રસ મોંઘો રે, શીરની સાટે લીધો,
ગુરુમુખે રેલ્યો રે, શીખે શ્રવણે પીધો.—હરિ રસ.

સાખી—કરતાં પાન માન ગયો મૂળથી, મમતા ભઈ વૃદ્ધકલ.
થાકી આશ અપંગ થઈ બેઠી મટી ગયો જંજલ;
આનંદ વાંધ્યો રે, પદ ગુરુજીએ દીધો.—હરિ રસ.

સાખી—ભાંગી ભાંત ગયો ભય મનથી, નિરલે થયો નીજરૂપ,
ગુરુને વચને જુગતે જાણ્યો, ચૌદ ભુવનનો ભૂપ;
રૂપ અરૂપી રે, જોને તો નિશ્ચય કીધો.—હરિ રસ.

સાખી—સંશય બંધ છુટી સરવે, કરતાં સાધુ સંગ,
આવરણ અલગ થયા સર્વે, મનથી જાણી વસ્તુ અભંગ;
હીક ઠેરાણી રે, લક્ષ ગુરુજીએ લીધો.—હરિ રસ.

સાખી—સમલાવે સચરાચર હીસે. સંતોષ ધર ઠેરાજો,
દુહ વીચારે સુજે સરવે, સતસંગમાં સમજાવે;
આત્મ ચિન્તે રે, લક્ષ તેણે લીધો.—હરિ રસ.

સાખી—હરિગુરુ સંતની સેવા કીજે, લીજે પહારથ ચાર,
જ્ઞાન વિજ્ઞાન વૈરાગ ભક્તિ, એ સરવેમાં સાર;
પાર પરાને રે, જાણે કોઈ વેડનો વીધ્યો.—હરિ રસ.

સાખી—સાર અસારનો પાર પરિગ્રહ, હું તુંથી ન્યારો જોય,
આવાગમનથી સદાએ અળગો, સર્વમાં વ્યાપક સોય;
રતના જોને રે, સમજ્યો તે સીધે રે.—હરિ રસ.

રાગ પ્રભાતી કડખો. પદ—૧૭૯.

પતિવૃતા નારને પ્રાણુ વહન પીયુ,
પીયુજીને નાર તે પ્રાણુ ખ્યારી;
સંત સાહેબને એકતા એમ છે;
સતગુરુ સાન લઈ જો વિચારી.—પતિવૃતા.

ઇંદુ આકાશ રહે ચક્રોરના ચિત્તમાં,
 દ્રષ્ટિ ચુકે નહીં સુરત સાધી;
 સંતના ચિત્તમાં એમ વલસી રહ્યો,
 ભજન બુલે નહીં પ્રીત બાંધી.—પતિવૃતા.

મીન વારિ વિષે આનંદ અતી ઘણું,
 બાહેર આવતાં પ્રાણ ત્યાગે;
 હરિજન હરિ વિષે એમ રહ્યા સુખે,
 સુખ સંસારનાં તુચ્છ લાગે.—પતિવૃતા.

છીપ સમુદર વસે સુરત તે સ્વાતિની,
 ખાસાની આશ નહીં ઉર માને;
 એમ સંસારથી સંત તે વેગળા.
 નીરભય પદમાં નીવાસ જાણે.—પતિવૃતા.

અગટ પરિબ્રહ્મ પીયુ સનમુખ છે સદા,
 સંત શિરોમણ સુધડ નારી;
 હાસ રતનો કહે સંત નિભય સદા,
 કરે વીલાસ તે દ્વેત ટાળી.—પતિવૃતા.

રાગ એજ. ૫૬—૧૮૦.

વૃંદના વૃંદ તે સરવે ગોપકા,
 નંદનાં નંદ તે પુરૂષ પોતે;
 અખળા ઉજળી સરવે એ વડે,
 જેમ અજવારળાં એક જોતે.—વૃંદના.

સોળ સહસ્ર મળી રાજ લીલા કરી,
 ભુવન ભુવન મધ્યે કૃષ્ણ દીસે;
 વ્યાપક વિશ્વમાં એણી પેરે જાણવા,
 સતગુરુ સાન હોયેજ પ્રીછે.—વૃંદના.

કૃષ્ણ તે કામની, કામની કૃષ્ણ છે,
 દેહ ચૈતન્યની જોડ જોતાં,
 દ્રષ્ટ પદારથ સરવે પ્રેમદા.
 પુરૂષની પ્રીછ હું પદ જોતાં.—વૃંદના.

નરનારી વિશ્વમાં ભાત જીએ પડી,
 નર નામે નહીં દેહ જોલે;
 નારીનું ચૈતન નારી નામે નથી,
 એમ સમજે નીજ તંત્ર તોલે.—વૃંદના.

અખળા થઈ લજે તેને પીયુ નવ તજે
 પુરૂષ પુરુષને પ્રીત ન હોયે;

સમજ તો રતના રહે અખળા થઈ,
 સુખ અદ્વૈતાનાં એમ જોયે.—વૃંદના.

રાગ એજ. ૫૬—૧૮૩.

અખળા આધીન હરિ સનમુખ સદા
 બળ દાખે તેની દ્રષ્ટ નાવે,
 કરમ ગત તે કરે સકળ તીરથ કરે,
 ત્રિવિધ તાપે બળે તન તાવે.—અખળા.

હું પદ નવ ટળે તામસ જોગથી,
 જ્યાં ત્યાં આથડે અંધ પેરે;
 જેમ ફટકા લાગશે જમના જોરથી,
 બીજો જાણી એમ વહે રે.—અખળા.

હું માફ નવ ટળે રાજસ સંગથી,
 હાણુ હોએ ત્યારે શીશ કુટે;
 માફ માફ કરી મરે અર્થ કાંઈ નવ સરે,
 કામ આવે નહીં કર્મ ખુટે.—અખળા.

કામ રૂઠાં કરે સાત્વિક સંગથી,
 દાન પુન્ય ઓચરે હેત આણી;
 દીધું તે પામવું એ લોભ લાગ્યો સહી,
 આશા રૂપી નદી જાએ તાણી.—અખળા.

ત્રિશુલાતીત બુધ જોડને ઉપજે,
 આપ ગળ્યા પછી અન્ય ન દેખે;
 દાન આપે સહી, પામ્યાની આશ નહી,
 ઢાતા લોકતા હરિ એક લેખે.—અબળા.

હું પદ હારીયા જત્યા તે જાણીઆ,
 ચિન્હ અબળા તણાં એજ સાચાં;
 સમજ તો રતના વચન લેને ગ્રહી,
 સતગુરૂ સંતની એજ વાચા.—અબળા.

રાગ એજ. પદ—૧૮૨.

સમજ સાઈં થયું પામ્યો દુર્લભ દેહી,
 ભજન કરને પરિપ્રદા કેરું;
 દેવને દુર્લભ મનખો આપીઓ,
 મોહનજીએ હવે કીધી મહેરું.—સમજ.

બોલવું ચાલવું માલવું પીયુ સંગે,
 સ્વામીના મુખની વાત ન્યારી;
 સાન સમજે સહી, પરજીને પ્રેમદા,
 સેજનાં મુખ થું લ્યે કુંવારી.—સમજ.

પરણી પ્રમાણુ જો પીયુ સંગે મળી,
 પતિના ધર્મની વાત જાણે,
 પરણી ખરી પણ પીયુને ન ઝોળખ્યા;
 વિષયનાં સુખ જેમ પશુ માણે.—સમજ.

રહે અબળા યદ્ય બળ દાખે નહી,
 નિશ્ચલ મનથી સેવે સ્વામી;
 જમનાં બ્રુથ તે જોવા સમર્થ નહી,
 મોહ માયા જે ત્યાં હાર પામી.—સમજ.

ગુરૂજનાં ચરણમાં ચિત્ત ચુકે નહી,
 સંત સેવે સહી શુદ્ધ કામે;
 હાસ રતનો કહે દરસ તેહને,
 પરમ પદ તે સહેજે પામે.—સમજ.

રાગ ઝેજ. પદ—૧૮૩.

આગે હું એકલી માયા વનમાં રહી,
 સતગુરૂજીને મને સાન કીધી;
 સારમાં સાર તે પાર પોતા તણી,
 હેત કરી મુને હાશ દીધી.—આગે.

ભુવન ભૂલી હતી લોક ભણ્યા વીન્યા,
 અંધારે આયડી હું જ પડેની;
 શેરી સુને નહીં ખુબ બાળક તણી,
 ઝાળખ્યા વીન્યા કરૂં આશ દેની.—આગે.

પાંચ સાહેલીઉ પ્રીતે આવેલીઉ,
 હળી મળી હેતમાં લીધી ઘેરી;
 તેહની સંગ તે હું જ રચી રહી,
 સમજાવી ગુરુએ એજ વેરી.—આગે.

આનંદ ઉપનયો શોક સમી ગયો,
 ધન્ય દહાડો મારે આજ સજની;
 વેરી નાશ ક્યાં સમર્થ સતગુરુ,
 ઉદય થયા ભાણુ ન હોય રજની.—આગે.

ભૂલી માર્ગ ચડી ચાલી ભવનભણી,
 ગુરુજીને વચને પીયુષ પામી;
 દાસ રતનો કહે અંગ આઠે ઠયાં,
 ત્રેહ તણી વેદના સરવે વામી.—આગે.

રાગ એજ. પદ—૧૮૪.

ત્રણસો સાઠ એક વર્ષના દીન છે,
 રૂપ ચૌદશ તથા દીન રૂઢો;
 આદિત જોગથી સાધન જે કરે,
 તેહનો મંત્ર તે ન હોય કુટો.—ત્રણસો.

લક્ષ ચૌરાશીમાં મનજો તંત છે,
 રૂપ ચૌદશ દીન માની લીજે;
 આદિત સતગુરુ જોગ જુગતે મળ્યો,
 પ્રહ્મપદ સાધના શુદ્ધ કીજે.—ત્રણસો.

ધ્યાન ધુપેડીયું પ્રહ્મ અગ્નિ લડયું,
 લોભને ગર્વનાં ધૃત લીજે;
 આશા ને તૃષ્ણા નિંદા ને ધર્મ્યા,
 મોહ મદ સરવેનાં ધુપ કીજે.—ત્રણસો.

અડગ આશ ન સતગુરુ ચરણમાં,
 સંતના શબ્દ ને સાન સોત્રી;
 સોહ હરિ સોહ હરિ રામ સચરાચર,
 સાધના સર્વમાં એ જ મોત્રી.—ત્રણસો.

સાધના શુદ્ધ થઈ રૂપ ચૌદશ ગઈ,
 મહા દશા દીગણી ભઈ રૂડી રીતે;

અનનકોટ આનંદના ભેષ જુગતે ભયાં,
પૂર્ણ લોજન જમ્યાં પ્રેમ પ્રીતે.—ત્રણસો.

એવી અદ્વૈત સાધના સંત વીરલા કરે,
વાર તીથી એ સ્વી ન હોય બીજે;
હાસ રતનો કહે સ્વરૂપે જાણીએ,
વાર ને તીથીમાં જગત રીઝયો.—ત્રણસો.

રાગ એન. ૫૬—૧૮૫.

હું નથી હું નથી હું નથી તુંજ છો,
હું વીન્યા તે તુંને કોણ કેશે;
હું ને તું તે તો વાણીવિલાસ છે,
પરિબ્રહ્મ હું તુંથી બહાર રે'શે.—હું નથી.

તું થકી હું થયો તું તુંને મેં કહ્યો,
રૂપ ધારણ કર્યું તેજ મારું;
આદે તે તું હતો, અંત પણ તું થશે,
મધ્યમ સ્વરૂપ છે તેજ તારું.—હું નથી.

હું હઠમાં રહ્યો, તું હઠ પાર છો,
હું ને તું એ તો આડ હઠની;
હઠતું પદ ગયું, હટું તેમ થઈ રહ્યું,
સતગુરુ સાન નિર્વાણ પહની.—હું નથી.

તું કેતાં હું ઠર્યો, હું કેતાં તુંજ છો,
 મોટો કહું જો આગે હોય નાને;
 લધુ કદિ નહોય તો દીર્ઘ કેને કહીએ.
 વાળું ન હોય તો રાગ શેનો?—હું નથી.

રાગરૂપ તાલારૂં હુંજ વાળું સહી,
 રાગ અદ્રષ્ટ ને વાળું દ્રષ્ટે;
 ગુપ્ત આગે હતા પ્રગટ વાળું થકી,
 વાળ વીન્યા એ કેમ થાએ નીશ્ચે.—હું નથી.

સૂર હૃદયે રહ્યો વાળું બૂલી ગયો,
 પ્રેમ મગન થયો રસ કેરે રૂપે;
 ઘાસ રતનો કહે રૂપ જાણ્યા પછી,
 કેને કઇએ રંક ને કોણ બૂપે.—હું નથી.

રાગ એજ. પદ—૧૮૬.

રંક ને બૂપ તે રૂપ છે જુજવાં,
 ઉત્તમ ને મધ્યમ છે દેહભાવે,
 વ્યાપક સઘળે એ આતમા એક છે,
 લેખતે રૂપનો પાર નાવે.—રંક.

ઓળખો આતમા બૂદ્યા કાં ભાતમાં,
 ભાત ન ભાત ત્યમ રાત ફાટી

અંધારૂ જોળવતાં અંત આવે નહીં,
સમજ પેત્યા વીન્યા સમજ ખોટી.—૨૦૬.

કેવળ આતમા જાણવા જોગ છે,
કે'વા ગ્રેહવા નહીં ઘટ નિવાસી;
વાણી વીલાસ તે ખેલ માયા તણે,
ખોલણુહાર તે અવિનાશી.—૨૦૭.

સતગુરુ લક્ષમાં પક્ષ કોઈએ નથી,
પક્ષ તાણે તેને લક્ષ નાવે;
કૂપ સરોવર જળ સમુદર નવ ભરે,
સરીતા પૂર સીધુમાં જાવે.—૨૦૮.

મત તે કૂપ છે, પંથ સરોવર સહી,
તેહનાં નીર તે ત્યાંજ વરશે,
અનુભવ આનંદ સરીના પુર છે,
પ્રહ્લસાગર મહીં એજ બળશે.—૨૦૯.

જળ નથી જુજવાં, સર્વે એક રૂપ છે,
અવિગન આતમા એમ લખ્યે;
માન અપમાન તે દેહ ભાવે કરી,
પરપંથ પાર તે સાર કહીએ.—૨૧૦.

સાર કહું તો સાર આગળ ખરું,
 સત્ય અસત્ય તે હોય અસ્તુ;
 હાસ રતનો કહે દાંડ કે'વા નથી,
 સાર અસાર ને પાર વસ્તુ.—રંક.

રાગ એજ. ૫૬—૧૮૭.

માહરું મન તે નીશ્ચલ છે નહી,
 શું કરું નાથજી નિત્ય ડાલે;
 કામ સંગે થયું લોભ લપટાઈ રહ્યું,
 મમતા મદ ચડી અસ્ત યોલે.—માહરું.

શોકમાં સંચરે આનંદ પરહરે,
 વાયું તે નવ કરે વીચાર ફેરું;
 વશ આવે નહી સમજવું શું કહી,
 ચંચલ હાથમાં નાવે હેયું.—માહરું.

ઘેર આવે નહી જાગે વેગે વહી,
 નવ થાકે નવખંડ પૃથ્વી ફરતાં;
 માયાના દેનમાં ભવન ભૂલી ગયું
 કુમતિ નારને શીઘ્ર મળતાં,—માહરું.

ધીરજ નવ ધરે બુદ્ધિ ચૌદીશ કરે,
 મારું મારું કરે મહમાતું;
 જ્ઞાન રવિ આગળે શહુ રૂપે થયું,
 વિષય વીકારને રંગ રાતું.—માહારું.

મનને મારવા સમરથ સતગુરે,
 શબ્દ બાણે કરી ઘેર લાવે;
 દાસ રતનો કહે મનનું શું ગળું,
 જે સતગુરને શરણ આવે.—માહારું.

રાગ એજ. ૫૬—૧૮૮.

સમજ મન માહારા ફેકટ કુલમાં,
 બૂલમાં દેહનો પીંડ કાચો;
 સોહં સોહં હરિ રાખ હૃદયે ધરી,
 જોગખ આત્મારામ સાચો.—સમજ.

ધન દારા સુત ને જ્ઞાત ભગની સહી,
 અણુછતું સુખ તે કે'છ મારું;
 નીદ્રાના ઘેનમાં સ્વપન નાટક રચ્યું,
 જાગીને જે નથી કોઇ તારું.—સમજ.

આશા અને તૃષ્ણા નીંદા ને ઈર્ષા,
 અસ્તુ યા પ્રવૃત્તિ કુમત નારી;

તેહની સંગતે જીવ થઈને રહ્યો,
મમતા સંગથી બેઠો હારી.—સમજ.

કામ ને કોષ મદ મત્સર જંજળ છે,
શોક મોહ લોભ તે સુત દાખે;
અપ્ત નારી સુત અપ્ત તે એહના,
શોક સાગરમાં એજ નાખે.—સમજ.

સુત આશા તજો કામ વિલસી રહ્યો,
તૃષ્ણા સુત તે કોષ કહાવે;
નીદ્રાનો સુત તે મદ હૃદયે રહ્યો,
ધર્મા સુત છલ લેહ લાવે.—સમજ.

અસુયા સુત જંજળ બહુ પ્રગટીઓ,
પ્રવૃત્તિ સુત તે શોક આવે;
કુમતિ નારનો સુત તે મોહ છે,
મમતા સુત બહુ લોભ લાવે.—સમજ.

હાસીના પક્ષમાં દીન થઈને રહ્યો,
રાજની રીત તું કેમ માણે;
એલ પક્ષ મૂરખા નરપક્ષ થઈ રહે,
તાહેશ રૂપને તુંજ બાણે.—સમજ.

આઠ વિચાર તું જીવ કે દિ હોતો,
અણુછતો જોયરે હું ને મારું;
સમજ તો રતના સતગુરુ જોમ કહે,
જોળખ આતમા સ્વરૂપ તારું.—સમજ.

રાગ એજ. પદ—૧૮૯.

અદ્વૈત આતમા રામ સધળે હરિ,
દ્વૈત લીલા કરી રંક બૂપે;
આપ જાણે આપને થાપ ઉથાપ નહી,
એક તે એક અનેક રૂપે—અદ્વૈત.

ચોરાશી લાખ તે રૂપ માયા તણું,
અરૂપી આપ તે સરવ વેશે;
પોંડ બ્રહ્માંડમાં પૂરજી આતમા,
પંચ મહાબૂતને પાર રેશે.—અદ્વૈત.

અઠ મહા રામ ને અઠ પટરાણીયું,
તેહનાં સુખનો પાર નાવે;
જરણાની વૃત્તિ સુરતી સમરતી,
સ્નાત ભગની હયા સુમતિ કાવે.—અદ્વૈત.

જ્ઞાન વૈરાગ ને જાવ સંતોષ છે,
આનંદ પ્રેમ ધર્મ શુદ્ધ વિચારે;

અપ્ટ નારી સુતે અપ્ટ તે એહના,
આત્મારામનો પરીવારે.—અદ્વૈત.

જરણા સુત તે જ્ઞાન કહ્ય થયો,
નિવૃત્તિ સુત વૈરાગ કહાવે;
શ્રુતિનો સુત તે ભાવ સાચો સહી,
સ્મૃતિ સુત સંતોષ આવે.—અદ્વૈત.

સ્વાતીનો સુત આનંદ બહુ પ્રગટીઓ,
લકિતનો સુત તે પ્રેમ સાર;
દયાનો સુત તે ધર્મ સાચો સહી,
સુમતિ નારનો શુદ્ધ વેવાર.—અદ્વૈત.

અપ્ટ પટરાણીયું આત્મા સંગે રમે,
હર ભમે નહી જરા રાજરાણી;
જેમ સમુદર મહી સરીતા બધાં મળે,
સમજને રતના એમ જાણી.—અદ્વૈત.

રાગ એજ પદ—૧૮૦.

નામ સરીતા ટળી સમુદરમાં ભળી,
સાગર રૂપ થઈ ગઈ આદ અંતે;
શુદ્ધ વિચારતાં પાર આ પંથનો,
સાર વચન તે કહ્ય જ સંતે.—નામ.

આદ જળ સમુદ્રનાં અંતે સમુદ્રે ભળ્યા,
ચાલતાં સરિતા પુર લેળાં;
ધાર પારે થયાં તે અટકી રહ્યાં,
સરોવર કૂપ જે ખાડ ઠેર્યાં.—નામ.

પાખંડ પરપંચ ધર ખાડ દીસે ઘણી,
પંથ સરોવર બાંધ્યા બાંધ અખટે;
પરપંચ પરહરી જેને સઘળે હરિ,
કૃપા શુરૂએ કરી રાખ નીખે.—નામ.

આપ મહયો આપમાં નહી પુન્ય પાપમાં,
શુ' જપુ' જાપમાં નામ કેતું;
કોઈ બીજો નથી વાણી શુ' કહે કથી,
પંડ બ્રહ્માંડમાં તેજ જોનું.—નામ.

તું જાણે તુજને કોણ કહે મુજને,
અજ ને ઇશ તું વિષય આપે;
અકળ સ્વરૂપ તું બૂપ ચૌદ લોકનો,
વસ્તુ વીચારે તે નાવે માપે.—નામ.

આપ નહી તો પછી થાય નહી ફેહનો,
ફેહનો ભાવ તે જાણ માયા;
રૂપનો નાશ તો હાસ રતનો કહે,
નાશવંત જાણવા જનુની જાયા.—નામ.

રાગ જ્યે. ૫૬—૧૯૧.

અજન્મ્યા જોળખો જનમ્યા રે'શે નહી,
 માત પીતા પરીવાર સોતા;
 ઘાટ બાંધ્યા ઘણા ચીલાએ વાંદરા,
 જેમ જોતાં જોતાં જાય દોડ્યાં.—અજનમ્યા.

દેવ દાનવ ને નાગ પન્નગ શુ,
 આદ શકિત ગુણુ ત્રણુ જાયા;
 કીટ પતંગ ને અનલ આદી દેહી,
 જાડ ને પાન તે રૂપ માયા.—અજનમ્યા.

સ્વર્ગ પાતાળ મૃત્યુલોક માયા થકી,
 માયાનાં રૂપ તે નર નારી;
 ત્રણુ ભુવનમાં ખેલ માયા તણો,
 સુર અસુરને માયા પ્યારી.—અજનમ્યા.

રૂપથી નામ છે ગામથી ઘર થકી,
 વૃક્ષથી વન તે નામ જોનું;
 જળ થકી સમુદ્ર દેહ પંગ્મ ભૂતથી,
 રૂપ ન હોય તો નામ કેનું ?—અજનમ્યા.

વસ્તુ વિવેક તે આત્મા એક છે,
 રૂપ અનેક તે જાએ થાએ,
 રંગ માયા તણો ભંગ નીરડે થશે,
 અભંગ આત્મા વસ્તુ પ્રાએ.—અજનમ્યા.

હું પદ હાર તો વાર કાંઈએ નથી,
 પાર છે સર્વથી લક્ષ એનું;
 રૂપવર છેલ્લે થયું તો ઠાણુ ખીણું રહ્યું,
 હાસ રતના તે નામ દેહનું.—અજનમ્યા.

રાગ એજ. ૫૬—૧૯૨.

જગતની રીતમાં જોખમ છે ઘણું,
 ચોંપ કરી હવે ચેત ટાણે;
 અવસર આવા તને આગળ નહીં મળે,
 રહીશ બૂખ્યો પછી ભરે બાણે.—જગતની.

કારજ વીત્યા પછી કોઈ નહીં પીરસે,
 જમી લે જુગતે અન્ન મુકતા;
 વણુ નાણે ધૂત પીરસે અતી ઘણું,
 કોક દી નહીં મલે પાણી પુરતાં.—જગતની.

સુખ સંસારનાં અમલની રીત છે,
 ઘર નીરધન કરે દેહી ગાળે;
 કુબુધનાં કેદનું એણી પેરે જાણવું,
 દુરગતિ મોકલે આંતર ખારે.—જગતની.

જગતના હેતનો હરખ નહીં સંતને,
 દેશ દેખી નવ થાએ દુખીઆ;

શુદ્ધના ચરણમાં ચિત્ત ચુકે નહી,
લજન આનંદમાં સદા સુખીઆ.—જગતની.

ધન્ય સંસારમાં બૂલ બૂલી ગયો,
ખેડો હીરો એક કોડી માટે;
દાસ રતનો કહે ખબર ના ખરને,
લેંલરૂ કરી પછી લોંમાં દાટે.—જગતની.

રાગ એજ. ૫૬—૧૯૩.

શોચ શાને કરે મૂરખ મન વડે,
તારૂં કીધું કંઈ થયું ન થાશે;
હરી લજ્યા વીન્યા હાણુ થાશે ઘણી,
અમૂલખ મનખો એળે જાશે.—શોચ.

કર્મ કરવા ધસે શંકા મનમાં વસે,
પરભવ પામવા આશા ખાંધી;
જન્મ એ છે સદા આશ અવતારની,
હીરો ખોયો અને કોડી લાધી.—શોચ.

કહ્યું થાએ હરિ તણું તું આપ હલો થયો,
એં કયાં દાન તે હાણુ મોટી;
કૃષ્ણ કયા કરે મોટપ મન ધરે,
માયાના હાથમાં તારી ચોગ્રી.—શોચ.

કૃપા માયા તણી આનંદ ઉરમાં,
 મોહના પુરમાં જાએ વહેતું;
 બ્રહ્મ આનંદ તો સ્વપને સુજે નહી,
 થાએ કલ્યાણુ એમ કૌણ કે'તું—શોચ.

હું'પદ નથી હારતો માયાના મદમાં,
 કેવલ પદમાં કેમ લગશે?
 સમજ તો રતના હું'પદ હારીને,
 ગુરુ પ્રતાપમાં આપ લગશે.—શોચ.

રાગ એજ. ૫૬—૧૯૪.

આપ ગળ્યા વીન્યા અનેક આથડે,
 બદ્ધી કેદાર ને કાશી વીચરે;
 ત્રવેણી જમુનાં ગંગા ગોદાવરી,
 પાપ જાએ પણ આપ ન ટળે.—આપ.

તીર્થ મેં કર્યાં પુન્ય બહુ આચર્યાં,
 દ્રવ્ય ખરન્યાં ધણું રહ્યો કુલી;
 પારકું ધન લઈ કારજ આઢ્યાં,
 લાધે વીઆજમાં જાએ કુલી.—આપ.

આવતાં શું લાવીઓ જાતાં કાંઈએ નથી,
 મદમાં અણુ છતો કે'ંછ મારું

માયા ગોવીંદની કારજ તેં કર્યાં,
જ્ઞાન રવી વીન્યા તો છે અધારું.—આપ.

જેને જીકતે કરી હાતા લોકતા હરી,
કોણુ આપે વળી કોણુ આવે;
સૃષ્ટિ પ્રદ્યા તણી વિપ્લુ પોષણુ કરે,
તે તારી દ્રષ્ટમાં કેમ નાવે?—આપ.

માયા માહારાજની તારી કે દિ હતી?
તેં કર્યાં દાન તે પુન્ય કેનું;
સમજતો રતના એ પદ પાવડું,
આપ ટાળી કર ભજન એનું.—આપ.

રાગ એજ. પદ—૧૮૫.

આપ તે પાપ છે બીજે કેને કહું,
આપ વીન્યા કેમ પાપ નહયે;
આપ ન હોય તો પાપ તે કોણુ કરે,
ચડયો ન હોય તે કેમ પડશે.—આપ.

પુન્ય ને પાપ તે આપ માની રહ્યો,
થાપ ઉથાપ તે આપ કરતો;
હરખ ને શોક તે રાગ છે આપને,
ભોગવે ભોગ ચૌરાશી કરતો.—આપ.

આપ ગળ્યા વીન્યા પાપ આવી મળ્યાં,
 ધન દારા મુત અને બાત ભગની;
 તેની સંગે કરી હરિ ગયા વીસરી,
 ત્રિવિધનાં તાપની અંતર અગ્નિ.—આપ.

અસત અહંકારમાં આપ દાજે ઘણું,
 બળ માયા તણું ત્યાંજ ફાવે;
 આપ જેને નથી પાર છે સરવથી,
 કાંઈ શુ' કંઈએ કથી અકળ કહાવે.—આપ.

આપ રહીત તે અગ્નિને રૂપ છે,
 નરદાવે રહે સદા નભવાસી;
 સમજતો રતના સતગુરુ એમ કહે,
 માયા તેહની ચરણ દાસી.—આપ.

રાગ એજ. ૫૬—૧૮૬.

અનુભવ આનંદ ઉઠે થયો જેહને,
 તેહનાં ચિન્હ તે ચિત્ત દીસે,
 અસત ન ઓચરે સત્ય હૃદયે ધરે,
 અંતર આત્મા એમ પ્રીતિ.—અનુભવ.

સત્ય છે આત્મા અવનશ ઝોચરે,
 ધ્યાન હૃદયે ધરે ચિત્ત ઝોખે;
 પરપંચ પરહરે પાખંડ નવ કરે,
 નિરમલ બુદ્ધિએ જ્ઞાન પોશે.—અનુભવ.

ચિદ્ધન શ્યામ તે આત્મારામ છે,
 ધામ અનુપમ તે એમ પેખે;
 આપ મીથ્યા કરી વસ્તુ વ્યાપક ખરી,
 ઘટઘટમાં હરિ એમ દેખે.—અનુભવ.

આનંદ રૂપ તે ભૂપ ચોદ લોકનો,
 થાપ ઉથાપ નવ થાય તેનો,
 કાંઈ કઈએ કથી પાર છે સર્વથી,
 જડ ચૈતન્યમાં વાસ એનો.—અનુભવ.

આવ્યો ને ગયો નથી જેમનો તેમ છે,
 પીંડ બ્રહ્માંડમાં એકલો એ;
 સમજ તો રતના સતશુર એમ કહે,
 સત્ય ચિત્ત આનંદ રૂપ સોએ.—અનુભવ,

રાગ એજ. ૫૬—૧૮૭.

સતશુર સંત જાણે તંત મૂળગો
 પરપંચ પાર પરિબ્રહ્મ જે ખે;
 આદિ અંત મધ્ય ખીલે જાણે નહી,
 ઘટઘટમાં હરિ એમ દેખે.—સતશુર.

લોહ કંચન થયું પારસ પરસતાં;
 મૂળ મોંઘું થયું સંગ કરતાં;
 સતશુર પારસે શિષ્ય પારસ થયો,
 ચરણ કમલમાં ચિત્ત ધરતાં,—સતશુર.

શુર ગોવિંદ છે સંત ન્યારા નહી,
 એક રસ રૂપ જ્યમ તેલ ધારા,
 ખીલે કે'વા નથી મુદ્દ વીચારતાં,
 સૂત્ર મણી જેમ રહે દોરી પારા.—સતશુર.

સતશુર સમુદર સંતમાં જળ ભર્યાં,
 જાણી વૈભાસચ્ચી વીર ધાએ;
 જહાજ મુકે ધર્યાં વીર આવે તર્યાં,
 વીર વીન્યા મહા નહે કેમ જાણે.—સતશુર.

સતશુર સંતનો અંત કોઈ નવ લહે
 ગંધીર મતાંતરે પાર નાવે.

હાસ રતનો કહે શુર પદ સેવતાં,
લીન પ્રણ સાગરે જન્મ નાવે.—સતશુર.

રાગ ચાપખા. ૫૬—૧૬૮.

જગતની બાજ છે જુદી રે, લશણી શંખલાની મૂઠી,
કામ સાધ્યો ને પરિવાર વાધ્યો, ગોત્રજમાં તુટી રે.—જગત.

વધને લાખું કોઈને કરોડું, સામર્થ થઈ મોટી,
મળજ ખર્ચનાં લેખાં કરતાં, તે ચાલ્યા ઉઠી રે.—જગત.

મનથી જાણે હું માયા પામ્યો, ઘરે નાણાની કોઠી,
કાયા પડતાં કામ ન આવે, કેમ હિયાંની કુટી રે.—જગત.

નૃણા દોરીએ તાણી બાંધ્યો, તે ન શકે છુટી,
મમતા વડીએ મહા દુઃખ પામ્યો, મરે છે માથું કુટી રે.—જગત.

કામ જાણે બધું વિશ્વ વીંધાણું, લાલચ જાયે લુટી,
વિષયના વહેવાર સાચવતાં, અંતર લાલે ઉઠી રે.—જગત.

કાયા માયા મીઠ્યા જાણી જેણે, તેરે ગયા છુટી,
હાસ રતનો કહે આવાગમનની, આશા નહી તુટી રે.—જગત.

રાગ એજ. ૫૬—૧૯૯.

નજર કર નીરસે પદ તાઈ રે, મુરખા આવડું શું અંધાઈ !
કાણુ તો તને લૂંટી જશે ને, કાણુ થાશે વાઈ રે.—નજર.

કાયા માયા સ્વપનાની સંપત, મૂરખ કહે માઈ.
ખોટી આશા તારી રહેશે અધુરી, કાં કરે મોં કાળું રે.—નજર.

ઉંટ વાંસે ઉંટ ચાલ્યાં જાયે, હાઈ ને હાઈ,
કેડા મોરે સહુ કો ડુખ્યા, ન તુટી લાઈ રે.—નજર.

શુરો થઈને સામે ચાલે તો, કુળને અજવાળ્યું,
ભયના દળમાં લંગાણુ પાડે, તું સરવેનો વાઈ રે.—નજર.

મને કરી થયો દાસ માયાનો, તે રૂપ નહી તાઈ,
કેસરી થઈને કેમ જોતે છે, જ'ણુકનું જાણું રે.—નજર.

પારસમણિ પોતાની આજે, ને માંગે ઉધાઈ,
દાસ રતનો કહે ખજર વીન્યા પછી, જ્યાં ત્યાં ખેરે લાઈ.—નજર.

રાગ એજ. ૫૬—૨૦૦.

મનખો પામ્યો રૂડી રીતે રે, પ્રભુને ભલુ લેને પ્રીત,
આ અવસર જો એજે ગયો, તો પછી નહી જીતે રે.—મનખો.

કારજ સમજી ને કરલું, રહેલું પરતીતે,
વણ નાણે વીવા કેમ થાશે, શોભે નહી ગીતે રે.—મનખો.

લોભે કારજ સીધે નહી, ને દ્રવ્ય ન વાવયું રીતે,
હું માફ કરતાં ધયું રહ્યું પછી, ભટકાણે લીતે રે.—મનખો.

કામ કોધનાં તો દળ છે ભારે, ફાળું વિપરીતે,
શુરા હોય તો સામા ચાલે, પણ કાયર ના જીતે રે.—મનખો.

જીત્યાની પણ જાએ છે હમણાં, હિંમત કર પ્રીતે,
પછી તો પસ્તાવો થાશે, દીવસ જાએ છે વીતે રે.—મનખો.

શૂરપણું તો સરવને જીતે, ન ડરે અગણિતે,
કહે રતનો રામ હૃદયમાં, હીસે જો જો અદ્વૈતે—મનખો.

રાગ એજ. ૫૬—૨૦૧.

મન તું મુંઝણો શાને રે, અવનશ આનંદ તું માને,
તન મન ધન ગુરૂ ચરણે સોંપી, મુકી દે લયને રે.—મન તું.

સુત જાત ત્રોયા નહી કોઈ તારૂં, તાણજી તું શેને,
નામ રૂપનો નાટક કરતાં, રચ્યું છે એણે રે.—મન તું.

નાટક તારી નજરે આવ્યું, ભરમાણો તેણે,
નાટકથી જો ન્યારા હીસે છે, તે નીરખી લેને રે.—મન તું.

કરમ ધરમને માની લીધું, જીવ કહીએ જેને,
ભવન તારું બુદ્ધ્યો મૂરખ, જઈ વળગ્યો કેને રે.—મન તું.

જન્મ મરણ ને જમ ચૌરાશી, પીડ છે જેને,
અનંત રૂપે એક હીસે સહુ, સમજીને રહેને રે.—મન તું.

નીરમલ થઈ નીજ ધામે પોત્યા, ગુરૂ મળ્યા છે જેને.
સ્વર્ગ નરક તો નજરે નાવે, કે' રતનો કેને રે.—મન તું.

રાગ એજ, પદ—૨૦૨.

ગગનમાં ગરજે તે પાસે રે, પ્રગટ પ્રીછો નીજ હાસે.
મૂળ મહીમાને જાણ્યો જેણે, જોયું આકાશે રે.—ગગનમાં.

દેહ ધરીને બહુ દુખ પામ્યો, અણુછતાની આશે,
તારી રમતમાં તું ધુ'ચાણો, શીઠ પડ્યો સાંસે રે!—ગગનમાં.

સાંસો મેલી સતગુરૂ ચરણે, રહેને નીવાશે,
ત્રિવિધ તાપ સમાશે તનમાં, શીતળ અંગ થાશે રે.—ગગનમાં.

દરપણમાં સુખ હીઠું તેને, ખીજે નવ બાસે,
અક્ષય વર પામી આનંદે, બંધવા કેમ થાશે રે.—ગગનમાં.

થારે જોતાં થોથાં બાસે, સુક્ષ્મ થીયું નાશે,
કારણ જોતાં કરતા બાસે, કેવલ્ય રહ્યા વાસે રે—ગગનમાં.

રામચંદ્ર સ્વધાર્મે ચાલ્યા, શ્રીકૃષ્ણ પરભાસે,
સળંગ સૂતર સમજે રતના, સરવે અવિનાશે રે.—ગગનમાં.

રાગ એન. ૫૬—૨૦૩.

સમજે સતગુરની સાને રે, મ સોડા વરવેણી જાને,
આગળ આદર કાણુ દેશે, તમને ભવિષ્ય બુલાવે રે.—સમજે.

વ્યંડજને સીમંત ન આવે, ન હોય રતુદાને,
સોળ આભૂષણો સજે અંગે, કોઈ નારી નવ જાણે રે.—સમજે.

ગાવું ખાવું તો સૌ કહે સાઈ, ધીરજ નહી ધ્યાને,
ગોળી વીંચા બહુ ભારે ભડાકો, ન લાગે નીશાને રે.—સમજે.

નજરે તો નવ દીકું કાંઈ, સાંભળોયું કાને,
ખરા ખોટાની ખબર નહી પછી, ફોકટ કુલાંને રે.—સમજે.

વિશ્વ દેખીને વસ્તુ ભૂલ્યો, તે ન લાઘે પાને,
સંત સમાગમ હોય તો સૂજે, આત્મ દરશાને રે.—સમજે.

ત્રેહની પીઠા વામી સરવે, ગુરૂ તણે જાને,
હાથ રતનો કહે તિમિર ત્રાસે, ઉગમતાં લાને રે.—સમજે.

રાગ એજ. ૫૬—૨૦૪.

રમત તો સંતોની સાચી રે, રહ્યો છે હરિ ચરણે રાચી,
અસંતને મન અવળું જાણે, બાલક બુદ્ધિ કાચી રે.—રમત.

ખાંતે કરીને ખેલ મચાવ્યો, રંગે રહ્યો રાચી,
રસબસ રૂપ સ્વરૂપમાં ભળીયાં, માયા નવ જાચી રે.—રમત.

આત્મ દરશી અવની ઉપર, વરતી આકાશી,
સતગુરુ શબ્દ છુટી ગઈ તેમ, મૃત્યુની ફાંશી રે.—રમત.

સંસારમાં તો સહુની હારે, જળ કમળવાસી,
કમળ ને જળ લોપે નહીં એમ, રહ્યા ઉઠાસી રે.—રમત.

અનુલવીને અવનશ આનંદ, વસ્તુ પરકાસી,
અડસઠ તીરથ ગુરૂને ચરણે, કાટી ગંગા કાશી રે.—રમત.

સોહં શબ્દમાં સુરતા બાંધી, પલ ન કરે પાછી,
દાસ રતનો કહે કદી ન ડોલે, નીરલોપદ વાસી રે.—રમત.

રાગ એજ. ૫૬—૨૦૫.

લેને સતગુરુનું ચરણું રે, ખીલે જ્યેષ્ઠ રવિ તાલું કિરણું,
અભયપદનાં સુખ અનુપમ, સુખે ન ભાગ્યે વરણું રે.—લેને.

અબળા થઈને એ વર માંગે, અખંડ વર પરણું,
અવિચલ ચાંદલો, અલંગ ચુડો, સખળ શોભે ધરણું રે.—લેને.

ચૌરાસીતું તો ચૂકી જાશે, બહુ ફેરા ફરણું,
આત્મહીન અવિગત તું થાશે, જેમ સાગરમાં ઝરાણું રે.—લેને.

ભવસાગરનો ભય તો ટળશે, થાય નીરભેપદ નીરણું,
જેમ પાદશાહની પટરાણી, તે નવ હળે હળણું.—લેને.

જમ ધર જોવા સમર્થ થઈને, કરે પાછું ઓસરણું.
કેસરી દેખી વનમાંહી જેમ, ત્રાસે છે હરાણું રે.—લેને.

સતગુરુ સાહેબ એક છે તેને, ચરણે ચિત્ત ધરણું,
હાસ રતનો કહે ગુરુ મીઠાવે, જન્મ અને મરણું રે.—લેને.

રાગ એજ. પદ—૨૦૬.

ઝોળખો પૂરણુપ્રદા પાસે રે, લેહુ વીન્યા સરવે ભટકાશે,
સતગુરુ ચરણે ચિત્ત ધરી તમે, રજો રે વીશ્વાસે—ઝોળખો.

શશી આદે દેહી તારા હીપક, તેણે રજની ન જાશે,
અનલે સૂરજ હળે ત્યારે, અજવાળાં થાશે રે.—ઝોળખો.

ગુરુને ચરણે શરણે રે'તાં, અદ્વૈતપદ ભાસે,
કીડી કુંજર ને અબા કેસરી, સરવે એક વાસે રે.—ઝોળખો.

સાન ગુરૂની સમજી લે તો, હુ'પદ ખોવાશે,
સ્થૂલ સૂક્ષ્મ બે ખોટાં કારણુ, કૈવલમાં જાશે રે.—ખોળખો.

જડ ચૈતનમાં સલર ભર્યો જેમ, જમીન મહી જળ છે,
ઉચું નીચું અવની માંહી પય, પરગટ પીવાશે રે.—ખોળખો.

સતસંગ જળ તે પ્રગટ હીસે છે, પીતાં તૃષા જાશે,
હાસુ રતનો કહે મન કમ વચને, સાચું સમજાશે રે.—ખોળખો.

રાગ એજ. ૫૬—૨૦૭.

મસાણુમાં મોટો છે ભડકો રે, સમજણુ ખોટી મન થડકો,
પુછીને પારણુ કોણે ન કીધું, કોનો હતો ભડકો રે.—મસાણુમાં.

સઘણું કોને સાથ ન આવે, ખજાના શીદ ખડકો,
ખાદલ છાયા ન હોય નીરલે, તરત થાશે તડકો રે.—મસાણુમાં.

રજનીમાં તું રાજ થયો દેખી, જગમગતો જડકો,
હીરો જાણીને હાથનાંખ્યો પણુ, ત'ખોલનો ખડખો રે.—મસાણુમાં.

હરખે લીધો હાથમાં જાણે, માયાનો મણકો.
ખરાળ થયો તે ખખર વીન્યા પછી, અંતરમાં કણકો રે.—મસાણુમાં.

આવે અંતે કામ ન માયા, શીદ કરો છો છણકો,
રસ વીન્યા રૂપાળો હીસે, જયું ટેટો વડકો રે.—મસાણુમાં.

જન્મ મરણ કો લય લોગવતાં, જેમ હરણ ફડકો,
આપું ખો તો છે અવિનાશી, અજ્ઞાને અટક્યો રે.—મસાણમાં.

કોણ મરે ને કોણ રે જન્મે, મૂળ વીચારો ધરકો,
હાસ રતનો કહે અખંડ આત્મા, વણ સમજ્યા રણકો રે.—મસાણમાં.

રાગ એજ. ૫૬—૨૦૮.

અરથ નાવે એકે વાતાં, સુખ થાએ ગુરૂ ચરણ જાતાં,
કોરે કાગળ કેમ વંચાશે, વણ માંગ્યાં ખાતાં રે.—અરથ.

મોટપમાં તું મહા દુખ પામ્યો, માન ચડ્યું ગાતાં.
હું પદમાં ત્યમ સરવે હાર્યો, ન પામ્યો સુખસાતા રે.—અરથ.

મેલ અંતરમાં અતિ ઘણો ને, નવ ટલે નહાતાં,
વીના રસોધએ વડના ટેટા, હીસે છે રાતા રે.—અરથ.

ધન પીઆરૂં વાવયું ને, કહેવાણો હાતા,
બીજા સરવે તું ને રંક જ ભાસ્યા, લેહને બૂલાતાં રે.—અરથ.

પાપ તો તારી પુઠે પડ્યું તે, ધરમને ધાતાં,
અવનશ ઝઘડો લાગ્યો બેને, અવળું સમજાતાં રે.—અરથ.

શુદ્ધ વીચારે સરવે સુને, જીવપણું બતાં,
હાસ રતનો કહે પ્રગટ હીસે, હું પદ જોવાતાં રે.—અરથ.

રાગ એજ. પદ—૨૦૯.

જગતમાં બુદ્ધો કાં ભરમે, બુદ્ધી આવી છે કરમે,
પરમારથ તો પ્રીછ્યો નહી, પછી ન સમજ્યો મરમે રે.—જગત.

સગાં જમાડવા સમથં છે તું, લાગે ને શરમે,
અજ્યાગત તો નાવે અંતરમાં, ન સમજ્યો ધરમે રે.—જગત.

ભવસાગરનો ભય બહુ લાગ્યો, તે રહ્યા તડમે,
જીવ બુદ્ધિએ જાણ્યું નહી પછી, બુદ્ધ્યા મૃગજનમે રે.—જગત.

લેદ વીન્યા ધર બુદ્ધ્યો મૂખ, ન લાઘે નરમે,
તારા ધરમાં તું ખેડો છો, જો પાછો ફરમે રે.—જગત.

અજ્ઞાને આથડતો હીટ, વસ્તુ છે ધરમે,
અધાર આંખોને પીટ, ન સુને ચરમે રે.—જગત.

દેવ ચક્ર દીધાં સતગુરુએ, જોયું જળ સ્થળને,
જેમ હતું તેમ ભાસ્યું રતના, પીડા મટી પલમે રે.—જગત.

રાગ એજ. ૫૬—૨૧૦.

જમડા નજરે તો નાવે રે, સતગુરૂ સાને સમજાવે,
આ કળા દેખી ગાડાં ગુડા શીઠ, બીજાને બીજાવે.—જમડા.

આ અવની પર અનેક અવધ્યા, ગણતે પાર નાવે,
અડટ ફરતાં ભાંડ ભાંગુ લઈ, બીજું બાંધાવે રે.—જમડા.

અબાણુ બાળક આણે ચડયું, તેને માતા કુલાવે,
સમજાવ્યું સમજે નહી પછી, બાવો બીજાવે રે.—જમડા.

બાવો સુષીને બાલક બીજે, તેમ જગત ચમકાવે,
સમજીને સચરાચર ભાસ્યો, જમ ક્યાંથી આવે રે.—જમડા.

બ્રહ્મા આદિ દેવ સરવે, સૃષ્ટિ નામ રૂપ કહાવે,
અરુપને જો ઓળખો તો, જળમાં જળ ધાવે રે.—જમડા.

વૈકુંઠ કહે તે સરવે વાતું, રંજે નર દાવે,
લોભાશે તો લક્ષણ જાશે, હાસ રતનો ગાવે રે.—જમડા.

રાગ એજ. ૫૬—૨૧૧.

જમડા જગતમાં બળીઆ રે, જીવથી ન જાણે કળીઆ,
પરમાત્મ આત્મા એકજોતાં, જમડા બ્રહ્મામાં ભળીઆ રે.—જમડા.

વનસ્પતિ ફળ લઈ નાશકેતુ, આળ્યા ખટ માસે,
ઉદાલક મુનીએ સુત સરાખ્યો, તું જમપુરીએ જાશે રે.—જમડા.

નાશકેતુ ન ડરે જમથી, નીરભય થઈ ચાલ્યા,
વરાન પીતાનાં પાળવા પછી, જમપુરી મહાલ્યા રે.—જમડા.

જમપુર જોયું ફરી ફરીને, ચારે દરવાજા.
નાશકેતુને સરવે નમીઆ, જમ ને જમરાજ રે.—જમડા.

નરક અધ્યાવીશ સ્વર્ગ જોયાં, જમપુરની જુગતી.
શુભ અશુભ ત્યાં સુરધી માગે, વણસમજ્યાં મુક્તિ રે.—જમડા.

નાશકેતુ બુદ્ધ વિચારી, આ આશ્ચર્ય મોટું.
ભય વીન્યા કોઈ જાણશે નહી, પણ છે કે જોટું રે.—જમડા.

દેવ પડી જેમ માતાજીને, બાળક સમજાવે,
લય દેખાડી રોતાં રાખે પણ, પીતાને જોળખાવે રે.—જમડા.

શોક નઈ ને વૈકુંઠ હરણ, પરપંચ ચૌરાશી,
લય ફૂળી જમનો જોળે, જો મમતાની ફાંશી રે.—જમડા.

જન્મ મરણનો રોગ ભારે, અજ્ઞાને આળ્યો,
વૈકુંઠ ભાડુ દેખાડી પછી, સખ્ત ઓસડ પાયો રે.—જમડા.

રોગ મટવા ને થયો નીરાગી, જેણે ઔષધ પીધું,
તન મન ધન તે શુદ્ધને ચરણે, સર્વશ લઈ દીધું રે.—જમડા.

નીરમલ થઈ નીજ ધામે પોતાં, અચલને ઘાટે,
નર્ક અઠ્યાવીશ ધુમ સાગરનાં, તે મેઢ્યાં વાટે રે.—જમડા.

વસ્તુગત સમજાવી ગુરૂએ, આનંદ થયો અંગે,
પરપંચ પીડા વામી રતના, સંતોની સંગે રે.—જમડા.

રાગ, એજ. પદ—૨૧૨.

મંદીર તો રચીયું મહારાજે રે, અઉઠ લોક મંદીર ખીરાજે.
અનહદ નોળત અનંત વાળાં, મંદીરમાં વાજે રે.—મંદીર.

નવસે નવાણું નદી મંદીરમાં, સાત સાયર ભરીયા,
અડસઠ તીરથ ગંગા આઢે, મંદીરમાં મહીયાં રે.—મંદીર.

અષ્ટ કુળ પર્વત મેરૂ આઢે, મંદીરમાં શોભે,
ભાર અઢાર તે કુહી મંદીરમાં, નીરખી મન લોભે રે.—મંદીર.

રવિ શશી તો દીસે મંદીરમાં, દીસે નવલખ તારા,
દ્વદશ મેઘ મંદીરમાં ગરજે, વરસે અખંડ ધારા રે.—મંદીર.

દેવ દાનવ ને માનવ મંદીરમાં, મહાલે મન ગમતાં,
બાવન વીર ને ચોસઠ જોગણી, મંદીરમાં રમતાં રે.—મંદીર.

પીર પેગંબર સિદ્ધ ને આધક, મંદીર ભરપુરા,
શુર ને હાતા રથા મંદીરમાં, કાયર ને શુરા રે.—મંદીર.

સુર તેત્રીશ કોડ મંદીરમાં, અસુર નહી અળગા,
રામ ને રાવણુ રમ્યાં મંદીરમાં, કંઈક સ કેશવ સરખા રે.—મંદીર.

અષ્ટ સિદ્ધિ નવ નિદ્ધ મંદીરમાં, ચણું રજ વહે,
મંદીર મહીમા સમજી સંતો, રહેવું આનંદે રે.—મંદીર.

શબ્દ ગરજે સાન ઝણુકે, જ્ઞાન ધન વરસે,
આનંદ હેલી મંદીરમાં કોઈ, પ્રેમી જન પરસે રે.—મંદીર.

કર્મ ધર્મ તે બેઉ મંદીરમાં, શુભ અશુભ તે સાથ,
સુરત મહીમા જાણે નહી પછી, અનંત આરાધે રે.—મંદીર.

અનેક મંદીર ને એક મૂરત, ગુરૂ સમજાવે,
મંદીર શોભે મુરત વડીએ, જો દ્રષ્ટે આવે રે.—મંદીર.

મંદીર મીઠ્યા ને મુરત સાચું, સમજીને પ્રેમવું,
દાસ રતનો કહે દુરમત ટાળી, ગુરૂ ચરણે રેવું રે.—મંદીર.

રાગ એજ. ૫૬—૨૧૩.

કારણ કુટુંબનું ટાળો રે; હીરો કાં હાથથી હારો,
નકર મોતી નાક નીરંજન, સરવેથી ન્યારો રે—કારણ.

મમતા માની ભુખ નવ ભાંગે, ખડ ખાતાં નવ ધરાયે.
ભય પીતાની હાંક વાગે, આઠે અંગ મુકાએ.—કારણ.

જાત ભગનીને ઉઠી અગની, અંતરને બાળે,
ભરમ લેયા ને ભાગ માળે, સતસંગથી ટાળે રે.—કારણ.

શોક સસરો હરે સુખને, દુઃખને ઢેખાડે,
અસુખ સાસુ આનંદ વારે; દુરગતિ પોચાડે રે.—કારણ.

લાલચ અબળા સહુથી સબળા, તે મેલી નવ જાએ,
સુપચસુ સુતા તે સાથે આવે, કાળજ કોરી ખાએ રે.—કારણ.

કોષ કપૂતની રાવ આવે, અવનશ કલુઆ થાએ,
પરપંચ તે પાડોશી જાળ, તેને નવ પોંચાએ રે.—કારણ.

અવગણુ ગોલો આડો ઉલો, હાથ માંહી લઈ ફાંશી,
વિષ કર્યાની વાત બતાવે, ચપલતા દાશી રે.—કારણ.

બાલ સંગાતે બહુ બુદ્ધ બળીઆ, મુંજવીને મારે,
દાસ રતનો કહે સાચા સતગુર, તેથી ઉગારે રે.—કારણ.

રાગ એજ. ૫૬—૨૧૪.

નિકટમાં કેમ રહીએ નારી રે, હૃદયમાં બેને વીચારી,
કુટમ્બ વીન્યા તે કેમ ચાલે, કયાં ગર્ભમત તારી રે.—નીકટમાં.

શીયલતા માતા ગુણનાં, સુંદીર શોક નવ ખારે,
સર્વેય પીતાની સમરથ મોટી, મમતાને મારે રે.—નીકટમાં.

મ. મં. ૧૭.

સ્વાત બેની સુખ ઉપજાવે, રાખે નર દાવે,
પ્રેમ બયા તે પરપંચ ટાળે, ગોવીંદ શુભ ગાવે રે.—નીકટમાં.

જરણા સાસુ ભેખમ ટાળે, રાખે રુડી રીત,
આનંદ સસરો તજે સ્વાર્થ, પરમાર્થ શુ પ્રીત.—નીકટમાં.

નિવૃત્તિ નારી પીયુને ખ્યારી બજનમાં બરપુર,
કયા સુતા દર્શનની ખ્યાસી, હરિને કરે હબ્બુર.—નીકટમાં.

ધર્મ ધ્વજ સુત બારણ ખાંધી, મન ડોલી નવ બય,
દેવદર્શન હરિ શુર સંતનાં, બકિતનો ઉપાય.—નીકટમાં.

સુરતી નાર સમરતી સંગે, હરિ શુર સંતની દાસ,
પૂરણ પ્રદા તે નિશ્ચય કીધા, રાખી દ્રઢ વિશ્વાસ.—નીકટમાં.

જ્ઞાન ખવાસ તે સહુમાં ચૂરો, શત્રુને મારે,
સુમતિ દાસી નીજ પદવાસી, ભવજલમાં ગાળે રે.—નીકટમાં.

સર્વ સંગાતે તરણુતારણુ, ગ્રહી રાખો ઘરમાં,
દાસ રતનો કહે શુરપદ સેવો, પીઠા મટે પલમાં.—નીકટમાં.

રામ એજ. ૫૬—૨૧૫.

મૂરખો માફ માફ કરી રૂવે, દોડીને બહલે હીરા ખોવે,
માફ માફ કરતાં નહોય માફ, સુખે કરી નહી સૂવે રે.—મૂરખો.

ધરની નારી તે નહી તારી, વીચારી ટાણે ચેત,
તુને મેલીને જાય બીજને, એ નારીતું હેત.—મૂરખો.

મારા હુખનું સહુથી મોટું, છાનો માનો રહે,
બહારે જઈ પોકાર કરે તો, લાજ પોતાની ખુવે ર.—મૂરખો.

મારામાં તન હા છે તારું, મારું હે મેલી,
કાયા માયા મીથ્યા કરે થાય, આનંદની હેલી ર.—મૂરખો.

મારું મારું કરતાં મૂરખાઓ, મરેછે માથું કુટી,
મોહની જળે વીંટાણા પછી, નવ શકે છુટી ર.—મૂરખો.

વિષયની જળમાં સહુ વીંટાણાં, નર અને વળી નારી,
હાવો મેલીને રહેા નર હાવે, છુટ્યાની બારી ર.—મૂરખો.

છુટ્યા બારી સુજે નહી, છે જીણામાં જીણી.
કાંઈ વીરલાની દ્રષ્ટિ ત્યાં ખુંચે, લોહાં કાપે છીણી ર.—મૂરખો.

મારું તારું કહેવાની શુદ્ધિ, ને રહેવાની શુદ્ધિ નથી,
હાસ રતનો કહે જો વીચારી, મુખથી શુ કહું કથી ર.—મૂરખો.

રામ એન. ૫૬—૨૧૬.

મૂરખા મેલી હે મારું ર, આ તો સરવે ઉપારું,
શુદ્ધિ વીચારી જોને સરવે, કાંઈ નથી તારું ર.—મૂરખા.

મહગલ હાથી માલ ખજના, મોડાની હાડે,
જોઈ જોઈને જતો રહ્યો એ, દેખત હીવાળું રે.—મૂરખા.

માત પીતા સુત જાત ભગની, કોઈ નહીં તાડે,
જીજે ચાલી નારી તેડું, તે ન કહું વાયું રે.—મૂરખા.

માડે મારે કયાં પોકારે, કોણ કરે વાહાડે.
કુંચી વીના કેમ ઉઘડશે, કાટી ગયેલું તાળું રે.—મૂરખા.

માડે મારે કાંઈ નવ દીસે, રૂવે ચુવે લાળું,
સહુ મળી સમજાવે છે પથ્થુ, અંતરમાં ઝાળું રે.—મૂરખા.

સરવે ને મારે છેજ માડે, ઘરમાં એજ અંધાડે,
દીપક વીન્યા કોઈ ન દેજે, વિષયનું જાળું રે.—મૂરખા.

જ્ઞાન દીપક સમ વચન ગુરુનાં, તે ટાળે અંધાડે,
અજ્ઞાન પડદો ઉડી ગયો પછી, થઈ ગયું અજવાળું રે.—મૂરખા.

લક્ષ ગુરુનો જો વિચારી, શું રૂપ છે તાડે,
રામ નામ દહયામાં રતના. ગુરુ વચને ધાયું રે.—મૂરખા.

રાગ એજ. પદ—૨૧૭.

પંથે નીચા વીસામો નઈ, ચાલ્યા સરવે તત્પર થઈ.
ચાલી ચાલીને અરણ્ય જ દુખે, દુખડાં પામે દેહી રે.—પંથે

ગમ નથી કોઈ ગામની, ને ક્યાં તે મિસે જઈ,
અવની કેશ અંત ન આવે, દીવસ ઝાઝો છે વહી રે.—પંથે.

વૃક્ષે વીસામો ખાવા બેઠા, તો પશુ ધીરજ નહી,
અંતરમાં અભિલાશ જોવો, કે ચાલવું છે સહી રે.—પંથે.

ગામ ધામ તો પાસે છે પણ, દ્રષ્ટે આવે નહી,
સતગુરૂ વીન્યા સુજે નહી પછી, કોણ સમજાવે કહી રે.—પંથે.

જેમ સદાશિવ ત્રણલોક ફરીઆ, માતા મલીઆં નહી,
બજૂત ગોળે શક્તિ બેઠાં, માતા માંખી થઈ રે.—પંથે.

જે સમજ્યા સતગુરૂની સાને, તે ઘર બેઠા જઈ,
દાસ રતનો કહે સુખહાં પામ્યાં, મૂળ ઘેરે રહી.—પંથે.

રાગ એજ. ૫૬—૨૧૮.

દેખત દીવો છે પોતે રે, મૂશખ અજવાળું જોતે,
સમજ્યા વીન્યા સુખ ન પામ્યો, રજની ગઈ રોતે રે.—દેખત.

પોતે પોતાને પ્રીંછે નહી ને, ખીજો કરી જાણે,
તરણું તે ડુંગર થઈ લાગ્યું, મેરૂ પરમાણે રે.—દેખત.

આ વનમાં અટવાઈ રહ્યા ને, જીવ થયો જાણી,
જગતમાં તો જોવું જાણો, તરસ્યું છે પાણી રે.—દેખત.

સુતર મણીનાં પારા દોરી, સરવે સુતર છે,
માહું મણુતે પાર નાવે, સજંગ નવ ભાસે રે.—દેખત.

સતગુરુ માહું છોડે ત્યારે, સજંગ સૂતર રહે,
હાસ રતનો કહે માળા મટી ગઈ, પછી શું ફેરે રે.—દેખત.

રાગ એજ. પદ—૨૧૯.

શુરૂએ વાત કરી વિવેક રે, કુબુદ્ધિ માથે મારી મેખ,
સાન કરી સમજાવી વસ્તુ, જડ ચૈતનમાં એક રે.—શુરૂએ.

જમ ચૌરાશી જોવા બીતે, લખીઆ છે વિપરીત,
હઠી કોને મારે નહી પછી, બીબાંની શી બીક રે.—શુરૂએ.

દુનીઆ ભાવે દીસે નહી, ન કરે કરમની રેખ,
ભય દેખીને સરવે બૂલ્યાં, સંસારી ને ભેખ રે.—શુરૂએ.

ખટ દરશનમાં ખટપટ લાગી, સમજણું નહી છેક,
મએ ને થાએ તે વાહણાં, બ્યોમ એકનો એક રે.—શુરૂએ.

એવું સમજી આનંદ રાખો, સેવક સંત સમેત,
કારજ કારણ મૂકી દે તું, મહા કારણને પેખ રે.—શુરૂએ.

બ્યાપક રૂપે એકજ વહાલો, બીબાં છે અનેક,
ચિહ્નન રૂપે સતગુરુ સાહેબ, રતના એવું દેખ રે.—શુરૂએ.

રાગ એજ. ૫૬—૨૨૦.

જીમમાં સંત થયા અદ્વૈત, જેને સતગુર સાથે પ્રીત,
ભૂતલમાં તો ભણે નહી, ને અનલ કેરી રીત.—જીમમાં

શુરુગમ આપી ઠીક ઠેરાવી, મોહ માયા વરજીત,
વિહંગ ચાલે આકાશે તેને, નાવે આડી ભીંત.—જીમમાં

વમન કર્યું તે ન હોય વાળુ, દીક્ષાંતું વિપરીત,
ધ્યાનને મન તે શુદ્ધ જ ભાસ્યું, વઢી મુત્તાં ભયભીત.—જીમમાં

ખીલો નહી ને ખીવા લાગ્યો, આવી નહી પરતીત.
જીવ બુદ્ધિએ ભણ્યું નહી પશુ, વસ્તુ છે અજીત.—જીમમાં

ચૌદ લોકની વાતો વણવે, ભણે નહી જગદીશ,
દાસ રતન કહે શુરુગમ વોણાં, સરવે કુટે શીશ.—જીમમાં

રાગ એજ. ૫૬—૨૨૧.

અકલો કેમ દાણું કહીને, ધૂણે ભલો જીવો થકીને,
દેહ ભાવે દુનીઆ જોલે, ધણા ગયા વહીને.—અકલો

પાલખમાં પધરાવી પ્રીતે, માતા માતાં દેવ,
નિવેદ કરીને આગળ ધરીઆં, નહી જમવાની ટેવ.—અકલો

ખેતલીયા ને તલવટ પીંડો, ગણપત લાડુ સાર,
સૂરા પુરા ને ચાવલ ચોખા, ચાખે નહીં લગાર.—અકલો.

શેવ સુંવાળી લાપશી ને, ઘી ખીચડી ને હોય,
ખીર રોટલી ખંડ ભરે પણ, ખાઈ ન શકે કોય.—અકલો.

ભોજન પીરશી સહુ કાંઈ લાવે, દેખાડી લઈ જાય,
જમવા સમર્થ પોતે છે પણ, દેવ નૈવેદ્ય કહેવાય.—અકલો.

જમી બેઠાં તે જાણે નહીં, ને પછી પૂછવા જાએ,
પોતાં નહીં સંકલ્પ જ મનમાં, અસાને અકળાય.—અકલો.

ધુણે પોતે ને પુછે પોતે, નૈવેદ્ય પોતાનાં,
દેવ તો કાંઈ જાણે નહીં, પણ ભુવો કહે છે હા.—અકલો.

જમે રમે ને જાણે ચાલે, તે સમર્થ થોડા,
દેવ બેઠા પાલખમાં, જેમ ખેતરમાં ઝોડાં.—અકલો.

દેવમાં દેવાપણુ ચેતન્ય, શુદ્ધ વીચારે જોય,
એ રૂપે થઈ એમ જાણે, રતના એમજ હોય.—અકલો.

રાગ એજ. ૫૬—૨૨૨.

પ્રશ્ન પુછું આહર કરી, ઉત્તર કરજો આનંદ ધરી,
ખાલક શુદ્ધ છે માહારી, તમે રાશ ન ધરજો હરિ.—પ્રશ્ન.

માત પીતા ને બ્રહ્મ તમારો, હત બ્રહ્મ તમે હરિ,
શીએ જોગે સ્વામી થયા તે, બ્રહ્મદેહને પરહરી.—પ્રશ્ન.

જોગીને જાંબલ જોગનો, લોગીને ધરશરી,
જોગી લોગી બે રોગી સાચાં, જો બખર ન પોતી ખરી.—પ્રશ્ન.

ત્રીયા ત્યાગી થયા વેરાગી, જેમ હોય વાંઘા વળી,
સાખ જોતાં શાની વાંઘાને, જેને નારી નવ મળી.—પ્રશ્ન.

વિધવા નારી સાખ પાડે એ, વાતું કોણે કરી,
કામ વેઠના વ્યાપે અંગે, તે કેમ જોસે ઠરી.—પ્રશ્ન.

સાચા નર જે સાખ જોગી, સંગે હોય સુંદરી,
જમે રમે બે એક આસને, જેમ બાહુબેન જોસે મળી.—પ્રશ્ન.

નરનારી રહે હળીમળીને, પુરુષાતન જાએ ગળી,
સાંખ્ય જોગની સામ્રથ મોટી, કામને નાંખે હળી.—પ્રશ્ન.

સાંખ્ય જોગ સમજણો નહી પછી, બેઠા ભગવાં કરી,
હાસ રતનો કહે દેહ વટલાવ્યો, માધવગરને મળી.—પ્રશ્ન.

રાગ એજ. પદ—૨૨૬.

સુંદીર સાચું કહો અમને, પ્રશ્ન પુછું છું તમને,
ઘાટ બાંધ્યો તેની સાફી ટાળો, શીયો દોષ જમને રે.—સુંદીર.

શીયું વેર જમ સાથે સહુને, કે તે સરવેને મારે,
 અમર નથી કોઈ અવનીમાં પછી, કેને ઉગારે.—સુંદીર.
 જમ વેરી ને પારશદ્દ હેતુ, એ વાતોમાં મોણ,
 પ્રાણ ત્યાગ જ એક કરાવે, એમાં મિત્ર કોણ.—સુંદીર.
 જમ જીવને કેમ ગ્રહે ને, કેમ લે પારશદ્દ પ્રાણ,
 પવન વીમાને કેમ બેસે, તેનાં શું એંધાણ રે.—સુંદીર.
 દેવ ડર છે વાસના જેવો, જમ ડર બધાં છે નીર,
 કુંભ કુટે નીર કયાં સમાશે, સમજાવોને વીર.—સુંદીર.
 તે નર બીજે કુંભે નાવે, એ સંતોની સાન,
 પડયું તે પાછું કેમ ચોટે, ડાળથી વહુટયું પાન.—સુંદીર.
 અંતર ટાળી કેળે અમને, પુછું ચરણે વળી,
 દાસ રતન કહે દયા કરે જેમ, સઘળે દેખો હરિ.—સુંદીર.

રાગ ગરબી. પદ—૨૨૪.

લાલે લીલા જગતમાં આહરી રે,
 જેમ વીસ્તાર કરે મેઘ વાહળી રે.—ટેક.

યાચ થટા ને ચમકે જેમ હામની રે,
 એવી લીલા હરિના નામની રે.—લાલે.

વરસે મેઘ નવ ખંડ લીલા યાગે છે રે,
તેમ લાલો હરિસ પાગે છે રે.—લાલો.

લાલો હેત રાગે હરિના નામમાં રે,
ત્યાં સાધુ આવે છે ચારે ધામનાં રે.—લાલો.

લાલો કથા વાંચે હરિના નામની રે,
જ્ઞાન ગંગા સીધાપદર ગામની રે.—લાલો.

ધુમ રાધે—ગોવીંદની યાગે છે રે,
તેમ લાલો હરિજશ ગાગે છે રે.—લાલો.

દાસ રતનો કહે દરશન લીજીએ રે,
લાલા બુઠાને બાંધ્ય ગ્રહી લીજીએ રે.—લાલો.

રાગ છપ્પા, પદ—૨૨૫.

સમરૂં ગણુપત ગણુનો પતિ. અવિચલ મત કે સરસ્વતી,
વીધિ સુતાને લાગું પાગે, જેમ છપયમાળા પુરી યાગે;
દાસ રતન કહે કર જોડ, માતા પુરો મનના કોડ. ૧

આંધળો વણે ને વાછડું યાવે, ચારણીથી જળ ધરમાં નાવે,
પુન પવાલુ ને લાખીએ માણું, જેમ નદીમાં નાંખીયે ઝારની ખાણું;
કાળ દુકાળે કામ શું આવે, દાસ રતન કહે મૂળ શુભાવે. ૨

કરવું જ્ઞાન કુટીલતા રાખે, મન મેલ ઘણી મોટપ રાખે,
કુલી રહો અવિદ્યા સંગે, જેમ રાતા કંકોલને રંગે;
જળને સંગે ઉપડી જાશે, હાસ રતન કહે જ્ઞાન ગુમાશે. ૩

મારવો સાપ ને કુટવું દર, ગામ જુલ્યો ને ગોતવું ઘર;
હસ મુડી તે ન મળે પાછો, સમજ્યા વિન્યા એમ ઓલાશો;
રસના રામ ને મનમાં માયા, હાસ રતન કે' ચીલર નાયા. ૪

માન ભર્યો એમ મદમાં ખોલે, આજ નહી કોઈ મારે તોલે,
વણુ વિચારી વાત વતાવે, ખોયું દ્રવ્ય તે હાથમાં નાવે;
હાસ રતન કહે જાણુજે એવું, આંખ વીંચે તે આંધળા જેવું. ૫

રામ રિદ્ધ લઈ વાટમાં નાખી, આંધળાની પક્ષ દેખતે રાખી,
દેખતો ચાલ્યો અંધ પ્રકાશે, વસ્તુ અનુપમ રહી ગઈ વાંસે,
હાસ રતન કહે ઉપાય એવો, એ દેખતો જાણીયે આંધળા જેવો. ૬

દેખતો ચાલે આંખ ઉઘાડી, જડી વસ્તુ તે લે ઉપાડી,
જતન કરીને જુગતે રાખે, આંધળા આગળ કાંઈ ન દાખે;
હાસ રતન કહે દુનીયા સાધે, આંધળાને કેમ વસ્તુ લાધે. ૭

સંતની આંખે નીરમલ જયોતિ, જેની દ્રષ્ટિ સ્વરૂપમાં પોતી,
આદ અંત મધ્યે વસ્તુ જાણી, કાયા માયા તે જાંજવાં પાણી;
હાસ રતન કહે સંતની પ્રીતું, જગત શું જાણે આંધળી ભીતું. ૮

સંતની પ્રીતું મનમાં હશે, સૌને હૃદયે એકજ વસે,
જીજ્ઞાસા મત જગત તાણે, કાયા માયા પુન્ય પાપ વખાણે;
હાસ રતન કહે પામવું ખોવું, ચાલ જગતની હસવું રોવું. ૯

રોઈએ તો રામ સ્વપને નાવે, હસતાં હરિતું હેત ગુમાવે,
રોવું હસવું બેથી ન્યારો, રામ હૃદયમાં રાખીએ પ્યારો;
હાસ રતન કહે જો વિચારી, ઓળખ આત્મા દુનીયા ટાળી. ૧૦

દુનીયા ટાળી બાળ્યે રામ, દુનીયા ટાળે પૂરણ કામ,
દુનીયા ટાળે સમજે છેક, દુનીયા ટાળે ભાસે એક;
હાસ રતન કહે દુનીયા ગઈ, અડોલ વૃત્તિ તેનો રહી. ૧૧

દુનીયા દુખ દીસે ઘણું, દુનીયામાં બળ માયા તણું,
દુનીયામાં બહુ દાજે તન, દુનીયામાં સ્થીર નહી રહે મન,
હાસ રતન કહે દુનીયા મેલ, ચૈદ લોક માયાનો ખેલ. ૧૨

દુનીયા ટાળી ન બળ્યા હરિ, તેની જગુની ભારે મરી,
દુનીયામાં છે મોટું દુઃખ, સંત પોકારી કહે છે મુખ;
હાસ રતન કહે ભુલ્યો શૂર, દુનીયા ભાવે રૂપે દૂર. ૧૩

દૂર ગયો જોવાને દેશ, નવ જાણે હરિ સઘળે દેશ,
જોતાં જોતાં વૃધજ થયો, રામ હૃદયમાં તે નવ લલ્લો;
હાસ રતન કહે તાપે તપ્યો, જેમ ઉપજ્યો તેમજ ખપ્યો, ૧૪

જન્મ ધરી જોયો સંસાર, સ્વપનાનું સુખ માન્યું સાર,
ભગીને નવ જોયું અંધ, કેમ છુટે માયાના બંધ;
હાસ રતન કહે જે જે વાહું, હરિ વીન્યા છે પ્રપંચ તાહું. ૧૫

પ્રપંચ કરવા ભરવાં પેટ, પ્રપંચ પરલે થાશે નેટ,
પ્રપંચમાં તો પૂજે દેવ, પ્રપંચમાં તો કરવી સેવ;
હાસ રતન કહે પ્રપંચ પડ, તેથી ન્યારો રામ અખંડ. ૧૬

પ્રપંચે મોહ્યો સંસાર, પ્રપંચ કરતાં ના વેપાર,
પ્રપંચ કરવા થાપ ઉથાપ, પ્રપંચ કરવા પુન્ય ને પાપ;
હાસ રતન કહે પામે સહી, જન્મ બંધન તો છુટે નહી. ૧૭

જન્મ મરણનું દુઃખ છે મોટું, ઉપકાર કરે છે ચોટું,
ચેત ચેત કાં અવસર જો, મૂરખ આંખ ઉઘાડી જો;
હાસ રતન કહે જોડી બાજી, રમત જોઈને શું થયો રાજી. ૧૮

કાયા માયા જોટો ખેલ, હું ને મારું મોટપ મેલ,
હરિ ગુરૂ સંતનો રહેને હાસ, દુર નથી હરિ તારી પાસ;
હાસ રતન કહે માની લે, તો ગોવિંદ ગોવિંદ મુખથી કે'. ૧૯

સાંભળ મન શું કીધું કામ, તું બુલી ગયો તારું પામ,
ધર મેલીને બારે દુર્યો, ધણી મેલી ચોરોમાં ભજ્યો;
હાસ રતન કહે ઘેને ઘેર્યો, પરવશ થયો તું ભૂત લેળો. ૨૦

જૂત લેજો બૂલ્યો આપ, સુખ ગયું વાધ્યો સંતાપ,
લક્ષ્યે રાશી ફેરા ફર્યો, શુરવિજય ત્રિવિધ તાપે બળ્યો;
દાસ રતન કહે બજને હરિ, નહીં તો દેહ શા માટે ધરી. ૨૧

દેહ ધરીને ન ભજ્યા રામ, માયામાં પામ્યો વીશરામ,
દેહ સુધી માયાનું સુખ, આગળ છે ચૌરાશી દુઃખ;
દાસ રતન કહે દેહનો સંગ, નિશ્ચલ નહીં રે' થાયે ભંગ. ૨૨

ભંગ થાયે સઘળાં રૂપ, દાનવ માનવ સુર ને બૂપ,
પશુ પંખી નર ને નારી, બે હૃદયમાં શુદ્ધ વિચારી;
દાસ રતન કહે કરવા ધંધ, જોવા મોટા મૂરખ અંધ. ૨૩

ધંધ કરે ને મારે જ્ઞાન, શું સમજે સતગુરુની સાન,
સમજણ સંશય ગરબડ કરે, તેનો મદ તે મનમાં ધરે;
દાસ રતન કહે જોલે જોલ, જેમ પંખીમાં છે ચડોલ. ૨૪.

ચડોલ જોલી સહુની કરે, અન્ય પક્ષી કાને નવ ધરે,
સઉ સઉમાં કરે કલોલ, ચડોલને પોતાનો જોલ,
દાસ રતન કહે મનનું માન, ખીજાં પંખી ન આપે કાન. ૨૫

ચડોલ જોલી તે સંસાર, હરિનો દાસ નહીં નીરધાર;
સુખથી જોલે સીતારામ, આઠે અંજે વિલસ્યો કામ;
દાસ રતન કહે ધરમાં ચોર, ક્યાં બંધને કરે બંદોર. ૨૬

ચોરા સાથે રાખે પ્રીત, મનમાં બાણે હું અણત,
 ધીરે ધીરે દ્રવ્યજ હયું, પેલું ઘર તે નીરધન કયું;
 હાસ રતન કહે ગોરાતાર, એ રીતે ચાલે સંસાર. ૨૭

બહારે હાંશી ઘરમાં હાણુ, વગર વીચાર્યો ડાળે છાણુ,
 ગર્ધ વસ્તુ તે લાવે કોણુ, ચોર વિન્યા વાતુંમાં મોણુ;
 હાસ રતન કહે ચાલે જોર, જો પગ જોઈને પકડે ચોર. ૨૮

ઘરમાં માંડ્યો ગોરાતાર, બીજે નહી તે ચોર શાહુકાર,
 સઉ સામા લઈ નાંખે છાણુ, ચોરને ઘરે શાને હાણુ;
 હાસ રતન કહે સહુકો ઠીક, ઉપર નહી રાજની બીક. ૨૯

રાજની બીકે નાસે ચોર, ક્યાંઈ મળે નહી છુપાવા ઠોર,
 જ્યાં બાય ત્યાં રાજનો લો, ચોર સઘળા હારીને રો;
 હાસ રતન કહે ધણીને જોર, તેથી અળગા રશે ચોર. ૩૦

મૂરખ મન માન્યું નહી કાંઈ, જર્ધ નાંખ્યું વિષયની માંય,
 વીષયના સુખવાળા સહી, સતસંગ કરવા નવરા નહી;
 હાસ રતન કહે કરવું કેમ, ચૌરાશીમાં ચાલ્યો એમ. ૩૧

એટલાં ચરિત્રો બાણે છવ, કેમ કરીને થાયે શિવ,
 મુખથી જોલે મોટા જોલ, જેમ પથુમાં ખરેને તોલ;
 હાસ રતન કહે વહેવો ભાર, નિશ્ચે જશે નરક દાર. ૩૨

પુન્ય કરે તે દક્ષને ભેગ, સ્વર્ગના મન ઇચ્છે ભોગ,
પુન્યની સંગે રહ્યું છે પાપ, તે નરકમાં કરે સંતાપ;
હાસ રતન કહે માન્યું દેહ, પુન્ય પાપને નાવે છેદ. ૩૩

હરિગુરુ સંતનુ શરણું લે, ગોવિંદ ગોવિંદ મુખથી કે',
ગુરુ ચરણમાં ગાળે આપ, તેને ન લોપે પુન્ય ને પાપ;
હાસ રતન કહે ગુરુ કૃપા કરે, તો જન્મ મરણનો ફેરો ટળે. ૩૪

તે માટે ગુરુ ગોવિંદ એક, મન કમ વચને એવી ટેક,
આપત કાળે ડાલે નહી, શત્રુ મિત્ર બે સરખા સહી;
હાસ રતનો કહે નિશ્ચલ મન, એવો નિશ્ચય તે હરિજન. ૩૫

એવા હરિજન વીરલા સંત, જેણે જાણ્યો આત્મા તંત,
બુલે નહી કોઈ દેખી ભાત, જેમ રવિ આગળ નહી રાત;
નામ રૂપથી જે કોઈ ટલ્યો, હાસ રતન કહે સભરા ભર્યો. ૩૬

સભરા ભરીયો પૂરણબ્રહ્મ, શુભ અશુભ તેને નહી કર્મ,
હું ને મારું કોને કહે, પીંડ બ્રહ્માંડે પોતે રહે;
હાસ રતન કહે પૂરણ કામ, એવા સતગુરુ આત્મારામ. ૩૭

ગુરુ કૃપાએ આવે જ્ઞાન, ગુરુ કૃપાએ સમજે જ્ઞાન,
ગુરુ કૃપાએ ગોવિંદ મળે, ગુરુ કૃપાએ દુનીઆ ટળે;
હાસ રતન કહે ગુરુ કૃપા, ચૈત્ત્ય લોકમાં નિર્ભય થાય. ૩૮
ભ. મં. ૧૮.

તે માટે ગુરૂ સેવા કરો, તન મન ધન ગુરૂ ચરણે ધરો,
ગુરૂ ચરણમાં રાખો લાવ, જીવનમુક્તનો એ છે દહાવ;
હાસ રતન કહે સમજો સહી, ગુરુ ગોવિંદ તે ન્યારા નહી. ૩૬

ગુરૂને ગોવિંદ એકજ રૂપ, નામ જીગલ તે હોય અનૂપ,
ગોવિંદ નામે હોય પ્રકાશ, ગુરૂ નામે નીજ ધામે વાસ;
હાસ રતન કહે ગુરુ ગોવિંદ, બળે એકતા નીજ આનંદ. ૪૦

નીજ આનંદમાં નાવે શોક, માતપીતા તે સ્વપનું ફોક,
ધન દારા મુત ભગની જાત, કુળ કુટુંબ સખ જીડી વાત;
હાસ રતન કહે મીઠ્યા દેહ, પ્રજા આનંદ ભણીજે તેહ. ૪૧

સત્ય સત્ય પરમાત્મા સોય, ચિદ વસ્તુમાં મળ ન હોય,
આનંદ રૂપ ભર્યો ભરપુર, ગયો તિમિર જેમ ઉગ્યો સૂર;
હાસ રતન કહે નિર્ભય હોય, સત્ય ચિદ આનંદ રૂપે સોય. ૪૨

હૃદય કમળમાં ભર્યો પ્રકાશ, ગુરૂ ગોવિંદ જળ કીચો નિવાસ,
માયા નાટક મિથ્યા થયું, સંસાર સ્વપનું રેનમાં ગયું;
હાસ રતન કહે ઉગ્યો સૂર, જળ ગુરુ ગોવિંદ દેખ્યા ભરપુર. ૪૩

હરિ ગુરુ, ને ગુરૂ તે હરિ, કરો ભજન મન નિશ્ચલ કરી,
પાખંડ પરપંથ રહેશે દૂર, જડ ચૈતન વસ્તુ ભરપુર;
હાસ રતન કહે એવું બધું, તો સ્વપને નાવે વૃદ્ધિ ને હાથ. ૪૪

હાણુ વૃદ્ધિને નહી હરિજન, મોટપ મોટી જેને મન,
પોતાને વખાણુ આપ, પુન્ય પ્રગટ ને ગુપ્તજ પાપ;
હાસ રતન કહે પ્રીત નહી વેર, તું બેસી રહે તારે ઘેર. ૮૫

ઘરમાં બેઠો કર આનંદ, બીજે ઘેરે થાશે દુઃખ,
સાડું માડું કાંઈ મ કે, તું તારે ઘેર બેસી રહે;
સતશુર સંતે કૃપા કરી, હાસ રતન કહે ભજને હરિ. ૪૬

હરિને ભજતાં નાવે હાણુ, એમ બોલે છે વેદ પુરાણુ,
મેલી દેને મોટપ મોટ, સતસંગતમાંહી લાગે મોટ;
હાસ રતન સતશુર કહે, બીણામાં બીણો થઈ રહે. ૪૭

હરિ શુર સંતને શરણે જા, કાળ માયાથી નિર્ભય થા,
સંત સેવ્યા તેણે સેવ્યા હરિ, જેમ સરિતા સાગરમાં ભળી;
હાસ રતન કહે ભજ પૂર્ણાનંદ, જન્મ મરણના મીટે દુઃખ. ૪૮

સાચા સતશુર હીનદયાળ, ગુરૂનો મહીમા અગમ અપાર,
ગુરૂ સમોવડ કેશવરામ, ગુરૂ ગોવિંદ તે અવિચલ નામ;
હાસ રતન કહે શુર મહીમાય, શારદ નારદ શંકર ગાય. ૪૯

ગુરૂનો મહીમા સાંભળ કાન, મેલી દેને મનનું માત,
માન મેલ્યે ગુરૂ કૃપા કરે, હુંપદ હાર્યે ગોવિંદ મળે;
સમજી દેને હાસ રતન, મીથ્યા બોલે તારું તન. ૫૦

તન મીથ્યા તો સાચું શું, શુદ્ધ વીચારી જોને તું,
કાયા માયા સ્વપ્નનું જોડું, નિદ્રાવશનું નાટક એક.
હાસ રતન કહે જાણી જો, મનખો જન્મ કાં જોજો ખો. ૫૧

જે કરે તે કરતા હરિ, જો અંતરમાં પાછો ફરી,
તું કેનો ને તારું કાણુ, જેમ તું જોને જળ ને લોણુ;
હાસ રતન કહે વસ્તુ જાણી, લોણુ ગચું તો અંતે પાણી. ૫૨

એ દ્રષ્ટાંતે પ્રહ્લ ને માયા, એ દ્રષ્ટાંતે ચૈતન માયા,
એ દ્રષ્ટાંતે વાળું રાગ, એ દ્રષ્ટાંતે ઇંધણુ આગ;
હાસ રતન કહે વાત વિરેક, અંતે પ્રહ્લ ને માયા એક. ૫૩

ચૈતન પ્રહ્લ તે માયા નહી, કાયા માયા મીથ્યા થઈ,
વાળું મીથ્યા રાગજ સહી, ઇંધણુ બળતાં અગ્નિ રહી;
હાસ રતન કહે વચન વિચારો, ચૈતન પ્રહ્લ તે સૌથી ન્યારો. ૫૪

પુરી રહ્યો છે પૂરણુ પ્રહ્લ, સંત વિના જાણે નહી મર્મ,
જે જે કહીએ તે એ નહી, નેતિ નેતિ વેદે કહી;
હાસ રતન કહે નહી અવતાર, અકરતા સહુનો આધાર. ૫૫

અકરતા કરતામાં મળ્યો, કર્તાથી નવ જાણે કર્યો,
કરતા જો અકરતા થાયો, તો અકરતા માંહી સમાયો,
હાસ રતન કહે કરતા માયા, અવિનાશી નહી જનુની જાયા. ૫૬

જનુની જયો તેં સંસાર, તે જનુની બીજાં નીરધાર,
જાએ થાએ માયાનો નાશ, અજન્માના એક પ્રકાશ;
દાસ રતન કહે તેમાં મળે, જન્મ મરણનો ફેરા ટભે. ૫૭

સમજ્યાં સમજ્યા સહુ કો કહે, સમજણમાં પણ સંશય રહે,
જે જે આપે તે તે પામે, જન્મ મરણનાં દુખ ન વામે;
દાસ રતન કહે નયને નીરખું, સ્વામી સેવક બેને સરખું. ૫૮

માયા લખે ચેલા કરે, ગુરૂ શિષ્યની વાંસે ફેરે,
બેડી પછેડી લઈને જાવ, કલ્યાણ ભાવે થાવ અથાવ;
દાસ રતન કહે આજું શું કહીએ, પાયલાગીને અળગારહીએ. ૫૯

ગુરુને વહાલા માયા ભોગ, તે શું ટાળે શિષ્યનાં રોગ,
ગુરૂ શિષ્યનાં કરે વખાણ, તે નિશ્ચય ન કરે કલ્યાણ;
દાસ રતન કહે વાધે હેત, નવ ટળે કાળ માયાનું ખેલ. ૬૦

ગુરૂની વાતોમાં છે મોણ, ભાઈ ભાઈ તમ સરખા કોણ,
વાત કરી સમજાવે સાન, આજે એવા હેતા દાન;
દાસ રતનો કહે સુણજો સહુ, એવા પ્રશ્ન બોલે બહુ. ૬૧

એવા પ્રશ્ન બોલે ઘણા, તે અધિકારી માયા તણા,
છુટલ વાતો કોઈ ન કહે, જે જ્યાં બાંધ્યો તે ત્યાં રહે;
દાસ રતન કહે શું કરીએ કહી, સંશય ગાંઠું છુટે નહી. ૬૨

છુટલ સતગુરુ જેને મળ્યા, તે સેવકના સંશય ટળ્યા,
શિષ્ય ગુરુને ચરણે જાએ, કાળ માયાથી નિર્ભય થાએ.
દાસ રતન કહે ગુરુ પ્રતાપ, સાચા હરિને મીઠ્યા આપ. ૬૩

સાચા સતગુરુ સાચું કહે, મહાકાળથી રાખી લે.
ઉત્તર પ્રશ્ન સાચા બરે, સેવક દૃઢયે ધારણ કરે;
દાસ રતન કહે હોય કલ્યાણ; તે ગુરુ ગોવીંદ પ્રમાણ. ૬૪

જે ગુરુ ન ઈચ્છે માયા ભોગ, એ સેવકનો ટાળે રોગ,
વચન કડવાં ઔષધ પાએ, મહા રોગ સમૂળો જાએ;
દાસ રતન કહે શીતળ અંગ, તે સતગુરુનો કરીએ સંગ. ૬૫

હરિગુરુ સતની સેવા કરે, વણ કળે ભવસાગર તરે,
ખીજા ઉપાયો કરે અનેક, સમજ્યા વીન્યા મીઠ્યા લેખ;
દાસ રતન કહે સમજ્યા જેહ, માયા જાળે નાવે તેહ. ૬૬

સમજ્યા તેને નથી તન, છે ઘરમાં પણ જેવું વન,
આડે પહોર લજનમાં રહે, મીઠ્યા વાતું મેલી દે;
દાસ રતન કહે તેનો સંગ, હરિ લજનનો ચડશે રંગ. ૬૭

એવા હરિજન વીરલે કોઈ, જેને અંતર મળ ન હોય,
નિર્મળ ભક્તિ એની ખરી, કાતા લોકતા જાણે હરિ;
હું કરતા એમ જાણે નહી, દાસ રતન કે નરદાવે સહી. ૬૮

વાવી ડાળું વૃક્ષજ થાએ, ઉઘાડું તો પંખી ખાએ,
સાડું સાડું સહુ કેા કહે, પોતે તો નરદાવે રહે;
હાસ રતન કહે ધીરજવંત, એવા જુગમાં વીરલા સંત. ૬૯

માયા ખરચે ગોવીંદ તણી, અણુછતો થઇ બેઠો ધણી,
ધણી થઇને ધર્મજ કરે, વળતાં ઘર ઘર ફેતો ફરે;
હાસ રતન કહે અવસર ગયો, મૂર્ખ મનમાં કુલી રહ્યો. ૭૦

મોટી મોટી વાતો કરે, તેનો મઠ તે મનમાં ધરે,
ઠવ કુંગરનો એવા જાએ, પગમાં બળે તે નવ ફેખાય;
હાસ રતન કહે એવા અંધ, કેમ છુટે ચૌરાશી ફંદ. ૭૧

ફેખા ફેખી આપે જ્ઞાન, ઉંચા થઇ જીવે વિમાન,
જઈ પડે ચૌરાશી ખાડ, હું હું કરતાં ભાંગ્યાં હાડ;
હાસ રતન કહે ફેરા ફરે, વારમવારે જન્મે મરે. ૭૨

વગર વિચાર્યું લાવે જ્ઞાન, અંતરમાં માયાનું ધ્યાન,
પોતાનું વખાણે આપ, સામાનો કરે સંતાપ;
હાસ રતન વરણી શું કહે, હરિજન તેથી ન્યારા રહે. ૭૩

જ્ઞાનીને જ્ઞાનીનો સંગ, અજ્ઞાનીને નામે અંગ,
ઉત્તર પ્રશ્ન સાચા કરે, સામ સામું અંધારું ટળે;
હાસ રતન કહે ઠારક વળે, અજ્ઞાની તો અંતર બળે. ૭૪

અજ્ઞાનીને મમતા રોગ, મનમાં ઈચ્છે માયા લોગ,
જાણી માયા મીથ્યા કહે, અજ્ઞાને તે અવળું લહે;
દાસ રતન કહે સંગ ન કરીએ, અજ્ઞાનીથી અળગા ફરીએ. ૭૫

જો વિચારી તારૂં મૂળ, ખીજને શું તારૂં શૂળ,
સેજે થાય તે સાચું જાણુ, હું કરતાં એ મોટી હાણુ;
દાસ રતન કહે એ સરવે ફેાક, બેશી રહેને ઘર સંતોષ. ૭૬

સંતોષને ઘરે શુદ્ધ વિચાર, ભટકતાં નહીં આવે પાર,
સંતોષને ઘરે છે સમભાવ, સંતોષને ઘરે સતસંગ લહાવ;
દાસ રતન સુષુ સતશુદ્ધ કહે, સંતોષને ઘર વસ્તુ છેહ. ૭૭

આત્મારામ શુદ્ધ ઉપદેશ, દયા કરી સમજાવ્યો લેશ,
ધન ધન સતશુદ્ધ કીધી મહેર, ફરતું મન તે લાવ્યા બેર;
દાસ રતન કહે જય શુદ્ધદેવ, મન કમ વચને કીજે સેવ. ૭૮

દેવા સાહેબ દાદા શુદ્ધ, જન પેહલા પદ વંદન કરું,
ખીમદાસ રાઘવદાસ જોડ, રામસંગજી શીર ઉપમોડ;
સતશુદ્ધ આત્મારામ હૃદય પ્રકાશ, દાસ રતન ચરણનો દાસ. ૭૯

એક અરજ માનો મહારાજ, તમારા દાસની તમને લાજ,
દુરબલ જાણી કૃપા કરો, દીન વચન તે દૃઢ્યે પશો;
દાસ રતન કહે સ્વામી છો, રાત દિવસ હૃદયમાં રહો. ૮૦

ગુરૂ પ્રતાપે થાય ભજન, ગુરૂ પ્રતાપે શીતલ અંગ,
ગુરૂ પ્રતાપે તન મન ધન, ગુરૂ પ્રતાપે રમીઆ રંગ;
ઠાસ રતન કહે છાપા એંશી, ગુરૂ વીન્યા તે ભક્તિ કેસી. ૮૧

પદ એકાશી ભક્તિ ખરી, મન કમ વચને જેણે કરી,
તેને નહી કાંઈ દેહ અભિમાન, ગુરૂ ગોવીંદત્ત હૃદયે ધ્યાન;
સમજી લેને ઠાસ રતન, હરિના રૂપે હરિના જન. ૮૨

પંચભૂતને પારે જે, પદ ખ્યાશીમું કહીએ તે,
ખ્યાશી પદ પચીસાં ત્યાર, ખ્યાશી પદ તે ખાવન વાર;
ઠાસ રતન કહે નામ નહી રૂપ, પદ ખ્યાશીમેં સોહં સ્વરૂપ. ૮૩

ખ્યાશીમેં પદ ગોપીજન, જેણે અરપણ કીધાં તન,
જનક સનક શંકર સુખદેવ, નારદ વ્યાસ વસિષ્ઠ નામદેવ;
ઠાસ રતન કે' રંક ને ભૂપ, જે સમજ્યા તે સોય સ્વરૂપ. ૮૪

આપ નહી તો કેવળ હરિ, જે સમજ્યા તે બેઠા ઠરી,
વણુ સમજ્યા બહુ વાતું કરે, ત્રિવિધ તાપ અંતરમાં બળે;
ઠાસ રતન કહે સમજ્યા સહી, તેનાં અંતર દાજે નહી. ૮૫

અજ્ઞાનીને અંતર લાઘ, બીજો થઇને જોવા જાય,
જ્યાં જાએ ત્યાં દેખે જોર, ઠરી ન બેઠા એકે ઠોર;
ઠાસ રતન કહે ખોટી પ્રીત, અજ્ઞાનીની એવી રીત. ૮૬

અજ્ઞાનીને અંતર મેલ, દીઠામાં તો સહુથી છેલ્લ,
વાતોમાં તો લીલા લહેર, અંતરમાં સહુ સાથે વેર;
હાસ રતન કહે ખાવી તોણુ, હુંથી મોટા બીજા કોણુ. ૮૭

અજ્ઞાનીને એવી વાત, અવનશ કરે પીઆરી તાત,
જાન કરો તોએ હું પદ હોય, સમજાવ્યો સમજે નહીં તોય,
હાસ રતન કહે જાણો જેહ, અજ્ઞાનીનાં લક્ષણુ એહ. ૮૮

સાચી વસ્તુ સમજે નહીં, જેના મનમાં મોટપ રહી,
મોટપમાં તો ખોયું પુર, પેટ ચોળી ઉપજાવ્યું શૂળ;
સતશુર ખોલ્યા સાચી વાત, મહે હાસ રતન મેલી પરતાળ. ૮૯

પરનિંદામાં હોશે હાણુ, એમ ખોલેછે વેદ પુરાણુ,
સંત શાસ્ત્ર તો સાચું કહે, સમજી હો તો સમજી લહે;
હાસ રતન જો શુદ્ધ વિચાર, પરનિંદા તે નરક દુવાર. ૯૦

તે માટે હરિ સ્મરણુ કરો, પરનિંદા મનથી પરહરો,
દૃઢયે વાલા રાખો રામ, બીજાનું શું તારે કામ;
હાસ રતન કે' કહું શું કથી, ચોદ લોકમાં બીજો નથી. ૯૧

સમજી ને અણસમજી બે, વસ્તુ રૂપે એકજ છે,
સમજીને તે શુદ્ધ વિચાર, અણસમજી એહાડે આળ;
હાસ રતન સુન સતશુર કહે, શુણુ માટે ઠેરાણા બે. ૯૨

સમજી બેલે સાચી વાત, અણસમજીને અંતર ઘાત,
જ્યાં ત્યાંથી પાડે ભંગાણુ, સમજી સંગે હોય કલ્યાણુ;
હાસ રતન તે મારે કહે, અણસમજીથી અળગો રહે. ૬૩

સમજીને સમજાવે આપ. સામાના ટાળે સંતાપ,
અણસમજીને અંતર કુડ, પછવાડેથી નાખે ધૂળ,
હાસ રતન કહે તેનો રંગ. નિશ્ચય નહીં રહે રંગ પતંગ. ૬૪

સમજી સમજી સાચી કહે, અણસમજી તો અવળી લહે,
સમજી સમજી કરે સમાવ, ફળશે જેને જેવો ભાવ;
હાસ રતન કે' સાચું છે, ગોવીંદ ગોવીંદ મુખથી કહે. ૬૫

અણસમજી દેખાડે હેત, મેલે નહીં જેમ વળગ્યું પ્રેત,
મીઠી મીઠી વાતો કરે, પછવાડે નીંદા આદરે;
હાસ રતન કહે કરવું કેમ, એનું અંતર રાજી એમ. ૬૬

તું તારે ઘર બેસી રહે; સારું માહું કાંઈ મ કે,
મનમાં સંશય તે સંસાર, વણસશે ભવસાગર પાર;
સંશય મેલી ભણીએ રામ, હાસ રતન કહે પૂરણ કામ. ૬૭

પૂરણ પ્રકા તે પૂરી રહ્યો, તે તો નહીં કાંઈ આળ્યો ગયો,
જાણ થાય માયાનો નાશ, અખંડ આત્મા એક પ્રકાશ;
હાસ રતન કહે શું કહેવાય, જેમનો તેમ જી છેજ સહાય. ૬૮

અનુભવ પ્રશ્ન છુટે છેક, ચૌદ લોકમાં વ્યાપક એક,
બીજો જાણે મૂરખ તેહ, જ્યાં જોઈએ ત્યાં એહનો એહ;
દાસ રતન કહે બીજો નહી, સતગુરુ સંતે એવી કહી. ૯૯

અનુભવ જ્ઞાન ઉગ્યો છે બાબ, સમજીને નહી વૃદ્ધિ હાણ,
જેમ જળમાં ગળીયું છે લોણ, આપ નહી તો બીજો કોણ;
દાસ રતન તે દેહનું નામ, ઘટ ઘટ બોલે આત્મારામ. ૧૦૦

દ્રઢ થયું મન તે કોલે નહી, વસ્તુ વ્યાપક દૃઢ્યે રહી,
વાણી પાણી નાવે છેહ, શુદ્ધ વિચારે એનો એહ;
દાસ રતન કહે કરો વિલાસ, પીંડ બ્રહ્માંડે એક પ્રકાશ. ૧૦૧

મુખથી કહે છે એકજ છે, અંતરમાં તો બેના બે.
તેને જ્ઞાન ઉદય નહી થાય, જેમ વાહણાં ટાળે વાય;
દાસ રતન ગુરૂ ચરણે રહે, મીથ્યા વાતો મેલી દે. ૧૦૨

મીથ્યા વાતો નાવે કામ, ભાવે બહુએ કૈવલ રામ,
જેહ બજનથી હોય પ્રકાશ, દુર નથી હરિ તારી પાસ;
દાસ રતન કહે શુદ્ધ વિચાર, તું તારું અંધારું ટાળ. ૧૦૩

બોધીક વાણી જ્ઞાન વિચાર, કરમ ધરમ કહ્યાં નિરધાર,
જ્ઞાની અજ્ઞાનીનો કલો મર્મ, ગુરૂ શિષ્યના કહ્યા છે ધર્મ;
સમજી અણુસમજીને કલો લેહ, દાસ રતન કહે વાણી વેદ. ૧૦૪

બહુ પ્રકારે વાણી થઇ, નિર્ઘુણ સગુણ સંતે કહી,
સંતે સમજી બાંધ્યા ઘાટ, અણુસમજી સમજાવ્યા માટ;
હાસ રતન કહે શોધી જો, વણુ સાધ્યો કાં અવસર ખો. ૧૦૫

સહુ સહુના મત ઉગરા લઇ, તે પ્રકાશે વાણી થઇ,
બાર પંથ ખટ દશન જો, સહુ સહુના મત તાણે તેહ;
હાસ રતન કહે જો સમજાય, તો સોહ' શબ્દમાં સર્વ સમાય. ૧૦૬

સાન ગુરૂની સમજો સહી, લહેર સુમહર ન્યારાં નહી,
દીપક અગ્નિ જોકજ છે, રવિ ને કીરણુ છે નહી જો;
હાસ રતન કહે માયા પ્રદા, મહા સતો જાણે છે મર્મ. ૧૦૭

લહેર સમુદર શોણે સહી, અગ્નિ જ્યોતિ દીપક થઇ,
રવિથી કીરણુ થાય પ્રકાશ, પ્રદા થકી માયા વિલાસ;
હાસ રતન કે' માયા સમે, ઘટ ઘટ વ્યાપક પ્રદાજ રમે. ૧૦૮

છપય માળા પુરી થઇ, આત્મારામ હૃદયમાં રહી,
છપા જોકસો અને આઠ, સમજ્યે છુટે સંશય ગાંઠ,
હાસ રતન કહે પૂરણકામ, કૃપા કરી ગુરૂ આત્મારામ. ૧૦૯

સવંત જોગણીસો ખોતરા, શ્રાવણુ માસ પક્ષ ઉજલા,
તીથી છઠ જાણો ગુરૂવાર, છપ્પાનો કીધો વિસ્તાર;
હાસ રતન ન્યારાં નહી સમુદ્ર રેલ, છપે માલા સૌ કુ સમેર. ૧૧૦

હાયકે હાયકે ઉપર એક, દશ હાયકે હાયકે એક,
અગ્રાર હાયકા ઉપર એક, છપય માળા સમજો છેક;
હાસ રતન કહે વાત વિવેક, આદ્ય અંત મધ્ય એકજ એક. ૧૧૧

રાગ ગરબી, ૫૬—૨૨૬.

નમું ત્રિગુણપતિ ઈશ, ગરબો ગાવાને મન ધરું રે,
ગુરુ ચરણ નામું શીશ, કરજોડી વંદના કરું રે. ૧

ગરબો ગાઉં ગંભીર વેશ, ધારણા આ દેહથી રે,
ધારણુ રાખીએ મન ધીર, વિશ્વ નીપજયું જેહથી રે. ૨

અથમ હંસા અવતાર, શક્તિ થયાં સ્વરૂપમાં રે,
તણે ગુણ કીધા તત્કાલ, બ્રહ્મા ત્રિગુણ શિવ સ્વરૂપમાં રે. ૩

કીધાં ચલીત્ર ઉત્પન, વર વરવાને ચાલીઆં રે,
હયાં શંભુજીનાં મન, દેહ પલટી પોતે વર્યાં રે. ૪

બ્રહ્મા હૃશ્વર પ્રભાણુ, કર્તા વિશ્વના જાણીએ રે,
કારણ પંચભૂત જાણુ, કારણ અનંત વખાણીએ રે. ૫

વળી વિષ્ણુ ભૂપાલ પ્રતીપાલ, સરવે સુષ્ટિના રે,
આપે અન્ન જળ ઇષ્ટ, જીવી જીને છે આસા રે. ૬

સરવે શક્તિનો વિસ્તાર, પ્રૌઢા પ્રપંચ આદર્યો રે,
પંચભૂતનો વેપાર, પ્રથમ ઉપાય એ રહ્યો રે. ૭

અવિગતથી આકાશ, ઉત્પન્ન થયું આદમાં રે,
તેથી પવન પ્રકાશ પ્રવેશ, ક્રીધો બુદ્ધ નાદમાં રે. ૮

તેથી તેજ ઉત્પન્ન અગ્નિ, રૂપ ઠેરાવીયું રે,
ચોથું પાણીનું તન રસ રૂપે જમાવીયું રે. ૯

જળે પૃથ્વી થઈ એજ, પીઠ બાંધી પંચ ભૂતની રે,
આપ અવની ને તેજ, માંહી શેભા માણતની રે. ૧૦

મધ્ય રહ્યો આકાશ વાસ, ક્રીધો છે દેવતા રે,
દીશા ઈંદ્રી પ્રકાશ સ્થાન, સ્થાને સહુ સેવતા રે. ૧૧

શ્રવણ દેવતા દિગપાલ, નયણે રવિની ટેવ છે રે,
નાકે અશ્વની કુમાર, રસનાના જરણ દેવ છે રે. ૧૨

ત્વચા પવન પરવેશ મૂળ, અગ્નિ ઉચાર છે રે,
બુદ્ધ રહ્યા ઈંદ્ર દેવ, ચરણ વિષ્ણુ ભૂપાલ છે રે. ૧૩

લીંગે પ્રજાપતિ સેવ, મૂળદારે મૃત્યુ રહ્યા રે,
એવા કહ્યા દશ દેવ, જ્ઞાન કર્મ ઈંદ્રી કહ્યાં રે. ૧૪

અંતઃકરણ રહ્યાં ચાર, ચિત્ત મન બુદ્ધિ અહંકાર છે રે,
ચંદ્ર વીધી વીચાર, વસુદેવ રૂદ્ર સાર છે રે. ૧૫

પંચજૂતનાં પ્રમાણુ જાણુ, કીધાં નવ ખંડમાં રે,
ચૌરાશી લાખ ચાર ખાણુ, ચૌદ લોક કર્યા ખંડમાં રે. ૧૬

મોટું માયાનું અંડ, પંડ ગરબા અપાર છે રે,
માંહી આત્મા અખંડ, દીપ સરવેમાં સાર છે રે. ૧૭

રૂપિમુની દેવ દાનવ, માનવ નર નાર છે રે,
પથ પંખી સમેત જીવ, જળમાં અપાર છે રે. ૧૮

ગરબો કાચો છે કુંભ, આદ અંતે સાચો નહી રે,
મહ માયાનો થંભ, અણુછતી ઉભી થઇ રે. ૧૯

તેણે કીધા વિસ્તાર જાળ, ખાંધ્યો બ્રહ્માંડમાં રે,
માંહી બુદ્ધ્યા ભૂપાળ સરવે, રહ્યા છે અંડમાં રે. ૨૦

ગરબે હશે દાર અંગ, આઠે શોભે સહી રે,
ગરબો અતી ઉદાર સાર, શોભા રૂડી થઇ રે. ૨૧

છીદ્ર કીધાં છે સાર અખંડ કરોડ રામ આદર્યાં રે,
તોય ઘોર અંધાર માંહી, ચૈતન દીપક ધર્યાં રે. ૨૨

તેણે થયો છે પ્રકાશ, તિમિર ગયો છે તેજથી રે,
પછી સઘળે ઉજાશ, અજવાશ થયો જોજથી રે. ૨૩

છીદ્ર છીદ્ર દેખાય તેજ, દીપક ખીજે નહી રે,
જોવું જ્યારે સમજાજે, ત્યારે ગરબો શોભે સહી રે. ૨૪

ગરબે રમી રહ્યા છે સંત, અંત આણ્યો છે કર્મનો રે,
પાયો આત્મ તત્વ લોક, બેજો બાણ્યા છે પ્રકાને રે. ૨૫

ગરબો રમવાને માટ, ઘાટ સરવે મીઠ્યા થયા રે,
જેમ લોહાને ઝટ, હેમ ચૈતન ચોખા રહ્યા રે, ૨૬

આભરણ કીધાં અનંત, આદિ અંત મધ્યે હેમ છે રે,
જોમ સમજાવે છે સંત, વસ્તુ વ્યાપક જોમ છે રે. ૨૭

કાયા ગરબો છે રૂપ, દીપ આત્મા અરૂપ છે રે,
દેહભાવે રંક ભૂપ, ચૈતન્ય ભાવે સ્વરૂપ છે રે. ૨૮

ગુરુ આત્મારામ સ્વરૂપ, ટુંક સાને સમજાવીયું રે,
હાસ રતનાનું તો નામ, અણુછતું ઠેરાવીયું રે. ૨૯

ગરબે વધ્યો આનંદ, રતનાને હૃદયે રહ્યો રે,
સંવત જોગણીશ આઠ, અંગ મહિ આનંદ ભર્યો રે. ૩૦

ઉત્તવલ પક્ષ આસો માસ, પૂર્ણ પુનમનો ચંદ્ર છે રે,
ગરબો ગાયો ગુરુવાર, સાર વસ્તુ વીચાર છે રે. ૩૧

હોમ મારગ હજાર, ઘર આવે પંથ પાર છે રે,
ગરબો ગાયો અનુપ, ગામ શીખે ને સાંભળે રે. ૩૨

આવે હોય રંક ભૂપ, હારહ સમજે હરી થાપશે રે,
કરી હંસક્ષીર ન્યાય, બૂલ હોય માફી આપશે રે. ૩૩

રાગ ગરબી. ૫૬—૨૨૭.

તું બૂલી ગયો તારા રૂપમાં રે,
હરમતિ માની રહ્યો દેહ—તું.

હર્ષ શોક વૃદ્ધિ હાણુ છવ રૂપને રે,
મન માની લીધું અજ્ઞાન—તું.

આશા તૃષ્ણા નેમોહ માયા મમતા રે,
તેમાં અવનશ છે તારું ધ્યાન.—તું.

તારું રૂપ અકલ અવિનાશ છે રે,
તે બૂલ્યો માયાનો ભોગ.—તું.

છવ અણુછતાનો ઉપન્યો રે,
ઝવે પ્રપંચ રૂપી રાગ.—તું.

ઝે તો અણુછતાનું અણુછતું રે,
દેહ સાથે સરવ થાય નાશ.—તું.

દેહ છુટે અખંડ રૂપે આતમા રે,
જેમ સમશ બરો આકાશ.—તું.

શુદ્ધસંત ચરણ રજ સેવતાં રે,
જડે આઠ અંતની ઝોળખાણ.—તું.

હાસ રતનો કે' તું તુંને જાણજે રે,
એ પૂણ પદ નિરવાણ.—તું.

રાગ એજ પદ.—૨૨૮.

જે જાણે તે આતમા જાણજે રે,
પરમટ છે સકળ પીઠ માંદ.—જે.

જેમ સિંધુ સરીતા નીર છે રે,
એમ આતમા અવિગત એક.—જે.

વસ્તુ રૂપે સદંતર આતમા રે,
જેમ અગ્નિથી દીપક અનેક.—જે.

જેમ રવિનું તેજ સધળે સહી રે,
એમ વિશ્વમાં વસ્તુ પ્રકાશ.—જે.

જેમ દર્પણમાં દીસે છે સહુ રે,
એમ અવનીમાંહી આકાશ.—જે.

હેખીને જૂલ્યો હું આતમા રે,
જેમ પોત જૂલ્યો જોઈ જાત.—જે.

રવિ ઉગે ત્યારે અજવાળકાં રે,
અજ્ઞાની અધાને મન રાત.—જે.

દેહ પ્રગટયો તે તો પરલો થશે રે,
મીથ્યા પંચ મહાભૂતનો પીંડ.—જે.

દાસ રતનો કહે વસ્તુ વિષ છે રે,
કાંઈ નથી તે ખંડ વિખંડ.—જે.

રાગ એજ પદ.—૨૨૯.

એવો અલેહ વસ્તુ આતમા રે,
રહ્યો વ્યાપક સરવે માંદા.—એવો.

કાંઈ આવ્યો ગયો કે'વા નથી રે,
એ તો જેમનો તેમ ભરપૂર.—એવો.

જે ભણે તેની દ્રષ્ટે સદા રે,
નથી અભાણ્યાથી પશુ દૂર.—એવો.

એક ભણુ અભણુમાં લેદ છે રે,
જેમ દરપણુ કેરો ન્યાય.—એવો.

ભેદજો સવશું તો મુખ હીસે સહી રે,
કાંઈ અવળે નહીં દેખાય.—એવો.

જેને હીલ હરપણુ આવળું રહું રે,
તેને સાચું નહીં સમજાય.—એવો.

ચુરસંત મળે તો સવળું કરે રે,
કળ કુંચીઓથી ફેરવાય.—એવો.

જેને હીલ હરપણુ સવળું થયું રે,
હીડું પોતે પોતાનું રૂપ.—એવો.

હાસ રતનો કે' કેને કહીએ રે,
એમાં કોણુ રંક ને કોણુ બૂપ.—એવો.

રાગ એજ પદ.—૨૩૦.

તું બાણી લેને તારા રૂપને રે,
નથી બીજો તે શું જોવા બાજો.—તું.

શ્યામ સફેત નીલ રકત પીત નહીં રે,
વર્ણ નહીં તો શાનો વિકાર.—તું.

પાખંડ પરપંચ વિકાર છે દેહના રે,
તાડું રૂપ પરપંચને પાર.—તું.

દેહ આદે અંત સાચો નહીં રે,
ખત ખોટું તો શાની શાખ.—તું.

એવો અલખ લખે તે શું કહું રે,
નહી લેખું તો શાનો આંક.—તું.

નીર નહી તો સમુદર શું કહું રે,
મૃગજળ જેવો જાણો સંસાર.—તું.

અજ્ઞાને છુટી મુઆ વીણ પાણીએ રે,
નાવે ભવસાગરનો પાર.—તું.

અપ્પાઠશ ખટ ચૌદ ચારમાં રે,
તેથી ન્યારો રહ્યો છે લેહ.—તું.

હાસ રતનો કહે સત સત આત્મા રે,
એમ જોલે છે વાયક વેદ.—તું.

રાગ એજ પદ.—૨૩૧.

જો જાણ્યું પોતાના રૂપને રે,
તો કેને કંઈએ તું કોણ.—જો.

કોઈ માય શીએ કોઈ સાંભળે રે,
કોઈ કરે વાણીનો વિવેક.—જો.

કોઈ આધાર તે એક એકનો રે,
પ્રહ્લ નીરાધાર હીસે અટક.—જો.

જેમ મણકા હીસે ભાત ભાતના રે,
સરવે દોરી તણા આધાર.—જે.

જેમ તુળશી ચંદન રૂદ્રાક્ષ છે રે,
મોતી પરવાળાં સૂત્ર મણિ સાર.—જે.

પારા દેખીને માળા ફરવે રે,
દુરમતિ તો દુર નવ દેખ.—જે.

એમ જગતને મણકા બાણીએ રે,
માંદા સળંગ આત્મા એક.—જે.

તેમાં સુત્રમણિ તે સાર છે રે,
ગાંધું છુટે સળંગ એક હોય.—જે.

હાસ રતનો કહે આત્મા બ્રહ્મ છે રે,
સ્વરૂપ શુદ્ધ વિચારે ભેય.—જે.

રાગ એજ. ૫૬—૨૩૨.

સ્વરૂપ બાણુ તો કાંઈ નથી બાણુવું રે,
થયાં સિંધુ સરીતા એક.—સ્વરૂપ.

હું થયો તો તું તુંને કહું રે,
તું જઈ ચૈતન્યમાં એક.—સ્વરૂપ.

હું વીના તું ને તું ઠાણ કહે રે,
તું નિરાધાર અટક.—સ્વરૂપ.

દેહ ધરી તો આત્મા હાખવ્યો રે,
દેહ વીના તે આત્મા અલેહ.—સ્વરૂપ.

એ તો જોમનો તેમ સદાએ છે રે,
એમ કહે છે પોકારીને વેદ.—સ્વરૂપ.

સ્થૂલ થયું તો સૂક્ષ્મ ઠેરીયું રે,
પુત્ર થયા પછી થઈ માય.—સ્વરૂપ.

સ્થૂલ વીના તે સૂક્ષ્મ શું કહું રે,
પુત્ર વીના તે મા ન કહેવાય.—સ્વરૂપ.

બ્રહ્મ ઇચ્છાએ માયા પ્રગટી રે,
એ તો માયાથી બ્રહ્મ ઉચાર.—સ્વરૂપ.

હાસ રતનો કહે આત્મા અખંડ છે રે,
એ તો સહુ બ્રહ્મ ગગનાકાર.—સ્વરૂપ.

રાગ એજ પદ.—૨૩૩.

સ્વરૂપ બાણ્યું તો હું સઘળે સહી રે,
હું વીના બીજો નહી ઠાઈ.—સ્વરૂપ.

દેહ ધારણ કર્યો તે હું નહીં રે,
એ તો સરવે માયાનો ખેલ.—સ્વરૂપ.

દેહ આદે અતે એમ જાણવું રે,
જેમ ખડાવરીને શીર હેલ.—સ્વરૂપ.

એવો અજ્ઞાન અજીત છે આત્મા રે,
એ તો જાણી શકે નહીં કાંઈ.—સ્વરૂપ.

જે જાણવા જાએ તે અજાણ છે રે,
કાંઈ આત્મા ખીજો ન હોય.—સ્વરૂપ.

પીંડ પ્રહાંડ તે વરાટમાં રે,
એવો અકલ અછેદ અવિનાશ.—સ્વરૂપ.

જે ગુરૂગમે કરી ગોતીએ રે,
તો તો પરગટ દીસે પાસ.—સ્વરૂપ.

જે કહીએ તે ન હોય આત્મા રે,
એવો અકલો તે કેમ કેવાય.—સ્વરૂપ.

દાસ રતનો કહે અનુભવી ઓળખે રે,
એ તો પોતે પોતામાં સમાય.—સ્વરૂપ.

રામ એજ પદ.—૨૭૪.

જે રૂપ હીસે તે રામ નહીં રે,
એવો નિશ્ચય કરી નિરધાર.—જે.

આપ અવની આકાશ વાયુ તેજ છે રે,
તાઈં રૂપ પંચ ભૂતને પાર.—જે.

પંચ ભૂતનાં પંઠ અનંત છે રે,
સરવે અરૂપને આધાર.—જે.

સુર અસુર મન ગુણ તે નહીં રે,
નહીં માયા કેરો લવલેશ.—જે.

જે રૂપ નહીં તે રામ છે રે,
તેણે ધર્યાં છે સધળાં વેર.—જે.

વેશ દેખીને દેશ બૂલી ગયો રે,
પછી પરદેશ ભટક્યો ભૂર.—જે.

એ તો અજ્ઞાને અવળો ફરે રે,
છે નીકટ તે દેખે દૂર.—જે.

એ તો દૂર નીકટ કહેવા લગી રે,
એ તો સરવે માયાનો વિલાસ.—જે.

હાસ રતનો કે' રામ જાણે રામને રે,
હોય હૃદયમાં રામ પ્રકાશ.—જે.

રાગ એજ પદ.—૨૩૫.

હરિ હેતે આવે સતસંગમાં રે,
જ્યાં ન હોય લજનમાં લંગ.—હરિ,

એક આનંદ તે એક એક છે રે,
નથી બીજો તો કેને કે'વાય.—હરિ.

બીજો કહીએ તે માયા વિલાસ છે રે,
એ તો ઉપજે ને અલપાએ.—હરિ.

કાંઈ પક્ષ નથી પરિબ્રહ્મને રે,
નર પક્ષ સદા નિરધાર.—હરિ.

નામ રૂપ મીઠ્યા થયાં જેહને રે,
નથી અળગો તેથી લગાર.—હરિ.

જેમ જડતા પ્રગટી નીરને રે,
શીત જોગે કરીને બંધાય.—હરિ.

હીસે ડુંગર મોટા બહુ હીમના રે,
રવિ તથે ત્યારે જળ થાય.—હરિ.

એમ અણુછતો છવ થયો આત્મા રે,
મળ્યો પાંચ પચીશને જોગ.—હરિ.

દાસ રતનો કે' હરિ સધળે વસે રે,
હું ટળ્યાને પડશે લોગ.—હરિ.

રાગ એજ. પદ—૨૩૬.

જીવો રમત રૂડી જગદીશની રે,
દધ સત ગુરુને શીશ.—જીવો.

પ્રીત આણીને પ્રશ્ન દાખીએ રે,
વધે આનંદ વીશવાવીશ.—જીવો.

અણુછતાની આશ ન રાખીએ રે,
આપ ટાળી ઝાળખવા ઈશ.—જીવો.

કયાંઈ દાન કરે કયાંઈ જાયતો રે,
કયાંઈ રહ્યો અજાચી એમ.—જીવો.

કયાંઈ રંક થયો કયાંઈ ભૂપ છે રે,
એવો અકળ કલ્યો જાએ કેમ.—જીવો.

કયાંઈ પેટ ધસતાં પાંચે નહી રે,
કયાંઈ ઉડી અઠે આકાશ.—જીવો.

કયાંઈ અનલથી આર્ધાવશે રે,
કયાંઈ ભૂચર લેજો વાસ.—જીવો.

હરિ જાણ્યા વીના હરિ દૂર છે રે,
પંથ કરતાં આવે નહિ પાર.—જીવો.

હાસ રતનો કહે સતગુરુ સાનમાં રે,
હરિ હૈડામાંહી નિરધાર.—જીવો.

રાગ એજ. ૫૬—૨૩૭.

હરિ જાણ્યા તેને હરિ રૂપ છે રે,
વણુ જાણે ભૂલ્યા કંઈ ભૂપ.—હરિ.

નામે નીચાં કરી શીશ સોંપીઆં રે,
દુધ પીધાં તે પ્રેમ પ્રસંગ.—હરિ.

પ્રહ્લાદે જાણ્યા પરિબ્રહ્મને રે,
થયા રથજમાંથી નરસિંહ.—હરિ.

નાસિકેતુ જાણ્યા નારાયણને રે,
તેને ન લાગી જમની ખીક.—હરિ.

મીરાંબાઈએ પીધાં વિષ પ્રેમશુ રે,
ચરણે અમૃત થયાં અધિક.—હરિ.

જનક વૈદેહી રહ્યા રાજ રીતમાં રે,
તેને નાવી માયાની આડ.—હરિ.

નરસિંહ મહેતે બહુયાનીજ નાથને રે,
પુર્યાં નાગરી નાતનાં લાડ.—હરિ.

સૂત પ્રેત દેવ દાનવ માનવ રામ છે રે,
એ તો ધર્યાં છે જુજવાં નામ.—હરિ.

આડ પાન પશુ પંખી જલ સ્થલમાં રે,
ભેજે રતના સઘળે રામ.—હરિ.

રાગ એજ. ૫૬—૨૩૮.

બહું બહોં તો પરિપ્રદા ભેટજો રે,
રામ ભતાં રે'શે નહી કાંધ.—બહું.

હું હું અણુછતાનું નામ છે રે,
એ તો નથી ને ઉભો થાય.—બહું.

કાયા માયા તે સ્વપન વહેવાર છે રે,
નીર ઝોશનાં તે એમ ઉડી જાય.—બહું.

માત તાત સુત બ્રાત ભગની સહી રે,
અરવે વાહળ ફેરી ધાંય.—બહું.

રાજ સાજ ગજ ધન માલ છે રે,
તે તો સંગે આવે નહી કાંઈ.—ભલું.

હું ને માઈ માયાનો ખેલ છે રે,
એ તો જોતાં જોતાં થાય નાશ.—ભલું.

જે જે અટકાવ તે અવની તણો રે,
કયાંઈ અટકે નહી આકાશ.—ભલું.

તાઈ આયુધ્ય સરીતાપુર છે રે,
એ તો જોતાં જોતાં વહી જાય.—ભલું.

હાસ રતનો કહે પરિશ્રદ્ધ ભેટતાં રે,
જેમ સમુદર લેર સમાય.—ભલું.

રાગ એજ. પદ—૨૩૯.

સુખ કહ્યાં ન જાએ સતસંગનાં રે,
અંગ આઠે તે શીતલ થાય.—સુખ.

અણુસઠ તીર્થ ગંગા આદિ નદી રે,
સરવે સતસંગમાંહે ન્હાય.—સુખ.

જાગ જગન ફલ જપ તપનાં રે,
સતસંગતમાંહી લેવાએ.—સુખ.

જેનાં દર્શન કારણ હેહી હમો રે,
તે તો જોહા છે સતસંગમાંએ.—સુખ.

હરિ ગુરને સંત કૃપા થકી રે,
એવા અવીનાશી જોળખાએ.—સુખ.

સુખ ઈંદ્રાપુરીનાં અધીક જે રે,
સતસંગમાં સાંધણુ થાએ.—સુખ.

સુખ બ્રહ્મલોકથી ભારી ઘણું રે,
વૈકુંઠથી વધતાં થાએ.—સુખ.

આશા તૃષ્ણા ને નિંહા ધર્માં રે,
સતસંગતથી દુર પલાએ.—સુખ.

હાસ રતનો કહે સતસંગમાં રે,
ભય જમ રે ચૌરાશીનો જાએ.—સુખ.

રાગ એજ. પદ—૨૪૦.

શી શોભા કહું માહા સંતની રે,
કાંઈ મુખે કહી નવ જાએ.—શી.

કાંઈ વરણી શકે નહી વેખરી રે,
દેતાં ઉપમા તે બુદ્ધિ બુડી જાય.—શી.

મતાં સમુદરનાં જો કંદુ સંતને રે,
સમુદરથી તો હુણુ થાએ.—શી.

મોટપ દીજે મેરૂની જો સંતને રે,
મેરૂ થકી અંધારૂએ થાએ.—શી.

સંત રૂપ રવિ જ્યારે પ્રગટે રે,
તે તો વળતાં રજની ન થાએ.—શી.

દીજે ઉપમા પારસની સંતને રે,
એ તો પારસથી કંચન થાએ.—શી.

એ તો કંચનથી કાંઈ નવ નીપજે રે,
એ પારસ કાચી કે'વાએ.—શી.

સંત પારસથી પારસ નીપજે રે,
એ તો પારસે પારસ મળી જાએ.—શી.

સંત અમૃતથીયે અધીક છે રે,
અમૃતે એથી ઉત્તમ નવ થાય.—શી.

હાસ રતનો કે' સંત અવિગત છે રે,
એ તો અકળ કલ્યા નવ જાય.—શી.

રાગ ઝોળ. ૫૬—૨૪૧.

લેઈ જાણે તે સંત ભગવાન છે રે,
જ્યાં ન પોંચે વાણી અને વેઈ.—લેઈ.

એ તો શુભ અશુભ જોતા નથી રે,
નથી બંધન વીધી નિષેદ.—લેઈ.

ને શત્રુ મિત્ર સમાન છે રે,
સહુ સાથે છે સરખો લાવ.—લેઈ.

એને સ્તુતિ ને નિંદા એક છે રે,
એ તો જીવનમુક્ત તણા લાવ.—લેઈ.

આપ ટાળી અવિગત ઝોળજ્યા રે,
કીધાં કર્મધર્મનાં છેઈ.—લેઈ.

માયા ત્રિગુણી તરણા તોલ છે રે,
ભલે ચાળા કરેને અનેઈ.—લેઈ.

એ તો રૂપ રૂખી રાચે નહી રે,
જાણ્યો સજંગ આત્મા એક.—લેઈ.

એ તો રંગ રૂખી નથી રાચતા રે,
કાંઈ જાતે બુદ્ધી નવ જાણે.—લેઈ.

હાસ રતનો કહે સમજણ સંતને રે,
જેણે જાણ્યું છે પોત પ્રાપ્ત.—લેહ.

રાગ જંગલો પદ—૨૪૨.

જાણતો નથી રે, તું કાંઈ જાણતો નથી,
મનખો જન્મ જાણ્યો, તું કાંઈ જાણતો નથી.—જાણતો.

અવધ કરી આવીજો તું, જપવાને જગદીશ,
તેને તો સંભારતો નથી પછી શું કરીશ?—જાણતો.

આશા તો અભંગ તારી, તૃષ્ણા નહીં ટળે,
શોક સાગર માંહી પડ્યો નીસાસા બરે.—જાણતો.

નિશ્ચય કાયા નહીં રહે, તુંને ખબર છે ખરી,
મીઠ્યા વાતો મેલ બાવે બહુ લે હરિ.—જાણતો.

કરી લે અતસંગ તારાં કારજ તો સરે,
હાસ રતન કહે દુખ જન્મમરણનાં ટળે.—જાણતો.

રાગ એજ. ૫૬—૨૪૩.

ભલુ લેને રામ, મૂરખ ભલુ લેને રામ,
અંતકાળે એ સગો છે કોઈ નાવે કામ.—ભલુલે.

સગાં સર્વે જોઈ રે'શે, એકલો જાઈશ આપ,
જેવું કરીશ તેવું પામીશ સગે પુન્ય પાપ.—ભલુલે.

ભાવે ભજન કર હરિનું, મેલી દે પરવાત,
ધન તો તારૂં ધર્યું રે'શે, કાઢશે કાલી રાત.—ભલુલે.

કામની તારે કામ નહીં આવે, માતા રે'શે દુર,
ભાઈ પીતા સમશાન સુધી દેહના મજુર.—ભલુલે.

તે માટે કર કારજ રૂઠાં, સંત ચરણ સેવ,
હાસ રતન કહે દુનીઆ ટળે કૃપા જો ગુરૂદેવ.—ભલુલે.

રાગ એજ. ૫૬—૨૪૪.

મેલી દેને માન, મૂરખ મેલી દેને માન,
હુંપક નથી હારતો તુંને થાએ મોહું જાન.—મેલીદે.

મમતા પીતા માતા તારી, બહુ દેખાડે હેત,
હથે શીશ ટીંગાડશે તુંને, ચેતને અચેત.—મેલીદે.

કુમત નારી વણુ વીચારી, અસત જોલે જોમ,
કાળે કરમ ફેરવ્યું તારું સવળું સુજે કેમ.—મેલીદે.

ભુરાચો થઈ ભાટકે તું, ઠરી ન બેઠો ઠામ,
રાત દિવસ વળખાં વીણે કોઈ વતાવે કામ.—મેલીદે.

ધંધો કરી ધન મેળવ્યું, બળ્યા નહી બગવાન,
સઘળું તારી સાથ નહી આવે કહું તે વચન માન.—મેલીદે.

કરને સતસંગ અંગ, આનંદ લે અપાર,
સમજી લેને હાસ રતન ગુરૂ કહે નીરધાર.—મેલીદે.

રાગ એજ. પદ—૨૪૫.

મમતા મોટી જોટ, મૂરખ મમતા મોટી જોટ,
સ્વપને સુખદ આવે નહી, છે કુખદ કેરો કોટ.—મમતા.

મમતા વડે આશ ખાંધી, અસત જોલે જોમ,
પેટમાં બેઠી મમતા જોલે રામ રીજે કેમ.—મમતા.

મમતા થકી મનડું ડોલે, સ્થીર ન રહે જરૂર,
જ્યાં ત્યાં આથડે જેમ કોઈ લાઠી વોણે શૂર.—મમતા.

મમતા હોજો તો લાય લીધાની, ફેરવી લાવે વાત,
શત લીવસ રટનઠકરે તોય રીજે નહી રઘુનાથ.—મમતા.

મમતા વડે લાલચ લાગી, ત્રુટે નહી મધલાળ,
લાવે બજન કર તું હરિતું મેલી દે જંજળ.—મમતા.

મમતા તને રામ બને, તો તમે ડાહ્યા,
દાસ રતન કેછે જાણુને જરૂર મમતા તે માયા.—મમતા.

રાગ એજ. પદ—૨૪૬.

કોઈની નથી રે, માયા કોઈની નથી,
મારી મારી કરી મૂરખ મુવા બહુ મથી.—કોઈ.

અવની ઉપર મહેલ રચે, દ્રઢ કરી પાયા,
સાત માળ ઉપર કરે કુશળ નહિ કાયા.—કોઈ.

અબજ ખર્ચ પાર નાવે, નંદની ન રહી,
માન્યાતાને વરી વસુંધા તે સંગે ન ગઈ.—કોઈ.

માયા સાડે એક ધીજાને મારવા ધસે,
શીશ અવની ઉપર પડે માયા રહી હસે.—કોઈ.

કાયા માયા મીઠ્યા જાણે, સમજ્યા કહીએ સોય,
દાસ રતન કહે એવા સંતો જુગમાં વીરલા કોય.—કોઈ.

રાગ એજ. પદ—૨૪૭.

રે'વાની નથી રે, કાયા રે'વાની નથી,
બહલેને રામ કાયા રે'વાની નથી.—રે'વાની.

રાવણનું તો રાજ મોટું, સોનાની લંકા,
અવની ઉપર રડવહયા, જેમ રડવડે રંકાં.—રે'વાની.

પાદશાહના પરવાના ચાલે, લોપી શકે ન કોય.
અવની ઉપર અવટી ગયા શુદ્ધ વીચારે જોય.—રે'વાની.

મોટા મોટા બૂપ ધીજ, ફેટલા કહું કથી,
જનમ્યા તે તો જાએ નીચે રે'વાના નથી.—રે'વાની.

રામ બજો કામ તજો દુનીઆ મેલી દુર,
ઠાસ રતન કહે હું નહોય તો રામ રહ્યો બરપુર.—રે'વાની

રાગ એજ. પદ—૨૪૮.

અમર નહી કાયા રે, કેની અમર નહી કાયા,
અખંડ આમારામ જાએ થાએ તે માયા.—અમર.

એજ મન્છા એજ કન્છા, એ વારાહ નરસિંહ,
બુદ્ધાં બુદ્ધાં રૂપ ધર્યાં માયા કેરા હંગ.—અમર.

વામન પરશુરામ અને રામકૃષ્ણ કહીએ,
પુદ્ગા નકલંકરૂપ બધાં માયાનાં લઈએ.—અમર.

રંકા ઉપર રીસ કીધી, નામદેવે બહુ કોપ,
સામા આવી ઉભા હરિ ધરીને દસ રૂપ.—અમર.

રૂપ ધરે કારજ કરે સ્વરૂપે સમાય,
દાસ રતન કહે આખંડ પ્રદા એનો એ સદાય.—અમર.

રાગ એજ. ૫૬—૨૪૯.

મનજો કાં હારે રે, મૂઠ મનજો કાં હારે,
ગાંધ લે ગોપાલ મૂઠ મનજો કાં હારે.—મનજો.

આશા તો અલાંગ, સંગ મમતા હું ધારે,
થોડે ગજ દોષ પાયો માયા મોટ ભારે.—મનજો.

વિષયકે સંગ રંગ, કામની સંભારે,
શૂળી જેસે સેજ સુખ મૂરખકું પ્યારે.—મનજો.

કુડ કપટ ઝપટ ધાયો, રામ નહી સંભારે,
શોક સાગર જઈ પડ્યો આનંદ વીસારે.—મનજો.

કામ કોષ વિરોધ મેલ, માનજો સુધારે,
દાસ રતન જતન કરી સંત ભવસાગર તારે.—મનજો.

રાગ એજ. ૫૬—૨૫૦.

રામને ન જાણે મૂરખ, રામને ન જાણે,
જન્મી ને જગતમાં મૂરખ રામને ન જાણે.—રામ.

કાયા માયા ધન ધાન્ય, અભિમાન આણે,
વાદળ છાયા જાણે મૂખ માયા શું વખાણે.—રામ.

ચલ ચતુરાઈ કરી, ભરી ચાર ખાણે,
કારજમાં રીસાણે મૂખ ભુખ્યો રઈશ ભરે લાણે.—રામ.

સત્ય વચન સંત કેરાં, ઉરમાં ન આણે,
મનખો જન્મ વૃથા ગયો પશૂ પરમાણે.—રામ.

રામ ટેક એક નિશ્ચય, આત્મા વખાણે,
દાસ રતન રામરસ પીવો આ ટાણે.—રામ.

રાગ એજ ૫૬.—૨૫૧.

પાયો તન મનખો મૂરખ, રામ હૃદય ધર,
એક અવિનાશી હરિ રહ્યો સભરા ભરી,
તેને જન જાણે કોઈ સોઈ અમર રે.—પાયો.

ખીન્ને નવ દીસે કોઈ, રહ્યો ઘટઘટમાં સોઈ,
એહી પ્રકાશ જન હે એ અન્ય તિમિર રે.—પાયો.

ત્રિગુણી માયાને રચી, ઇચ્છા એવી એની,
ન્યારો રહ્યો આપ એસે જેસે જળ કમળ રે.—પાયો.

ચારે વેદમાંહી પૂરણ હરિ ન જાણ્યો આપ,
માન્યો તે માયાનો મોહ પણ ના એ અમર રે.—પાયો.

પંચ મહાભૂતમાંહી રામે રામ રમે,
ગુરૂ વચને વિશ્વાસ દાસ રતન રામને સમર રે.—પાયો.

રાગ એજ. પદ—૨૫૨.

શેરી સાંકડી રે આગળ શેરી સાંકડી રે,
માન માન મૂઢ આગળ શેરી સાંકડી રે.
ગુરૂ ગમે બાંધ તાણી મન માંકડી રે.—માન માન.

શઠ ન સુજે તેને સાન શી છે સમજ્યા વીના,
બાંધ ન ચાલે ઉભો કોઈ ખોઈ લાકડી રે.—માન માન.

સત્ય વચન ગ્રહી તારૂં નીશ્ચય કીજે મન,
ગુરૂ તો ઉઘાડતા રે નવી આંખડી રે—માન માન.

અંગ આનંદ તુંને કેમ કરીને થશે,
માયામાં તું મોહોમૂર્ખ ધનની ધાં ખરી રે. માન માન.

નજર ફેરી જોતો સુજે શું છે સાચું,
અજાણ્યો અંધારામાં પડે આખડી રે.—માન માન.

જ્ઞાન દીપકે દીયો ગુરુ કરમાંહી પ્રકાશ,
દાસ રતન કે' છે ચાલ ચડી ચાંખડી રે.—માન માન.

રાગ સાખી. પદ—૨૫૩.

સરસ્વત ગણપત શારદા, કૃપા કરો હું મતિમંદ,
પ્રાતઃ મંગલ વર્ણવું ગોપી ગોવિંદનો આનંદ. ૧

મમતા સાસુ માહરી, બાંત નણુંદ ભરપુર.
ભ્રમ દેવર લેરવે, તે પાડોશીનાં શૂલ. ૨

આનંદનો દિન આજ છે, જોગ બન્યો જગદીશ,
સુલવન પધારો બૂધરા, હું ચરણે નામું શીશ. ૩

— રાગ પ્રભાત. પદ—૨૫૪.

આવોને અલખેલા આનંદ ગોઠડી કીજે,
પ્રાણપતિ પધારો મંદીર વારણાં લીજે.—આવો.

સાસુ મારી ગામ સીધાવી નણુંદ નથી ઘેર,
દેવર ચાલ્યો ચાકરી ને મોહન કીજે મેર.—આવો.

પ્રયત્ની પાડોશી અમારાં જાગર જોવા જાય,
જોગળન્યો જુગદીશ રૂડો આવોને આનંદ થાય—આવો.

પ્રીતેથી પકવાન બનાવું જુગતે જમાડું,
કુલડે રચી સેજ સ્વામી રંગે રમાડું.—આવો.

અવસર આવો નહી મળે પછી સવારે શું થાય,
તન મન પ્રાણ તમને સોંપ્યા માફ નથી કાંઈ.—આવો.

દીન થઈને દાખવું વચન કાનજી ધરો કાન,
માવજી મારે મંદીર આવો કહું છું મેલી માન.—આવો.

આંગણે ઉભી અરજ કરું હું પ્રીછું કેવી પેર,
દાસ રતનના સ્વામી મોહન આવજો મારે ઘેર.—આવો.

રાગ એજ. ૫૬—૨૫૫.

આવોને અલખેલા મંદીર આનંદ કીજે આજ,
સામે ઉભી સાન કરું હું તજીને કુળ લાજ.—આવોને.

આતુરતા બહુ આંગ અમારે મળવાને મહારાજ,
મન લોભાણું માવજી માફ ન સુજે ધરનાં કાજ.—આવોને.

આજ ઘરે હું એકલી વાલા મન તમારી પાસ,
માત જ્યોદ્ધા મંદીર ખેઠાં આંગણે ઉભી દાસ.—આવોને.

સહુ સાહેલી આવશે કાના ખાંતે કીજે ખેલ,
ભુવન મારે કોઈ નથી આજ આનંદની રંગરેલ.—આવોને.

ખીજા હોય તો ખીક અમારે તમારી ન હોય,
મોકળે મને રાખીએ વાલા રજની સફલ સોય.—આવોને.

વારે વારે હરિ કેટલું કહીએ કાંઈ ન માનો કેણ,
મહીનાં મથન કેમ થાશે સમજી લ્યોને શેણ.—આવોને.

એટલી અરજ માનો મીઠા ચહો અમારી ખાંદા,
હાસ રતન કહે લાલચ લાગી ચરણની રજમાંય.—આવોને.

સાખી.

પ્રેમ દેખી વૃજનારનો મનમેં બયો ઉમંગ,
કહો જશોદા માતને તો ચાલું તોરે સંગ.

લીતર આવી બામની પ્રીછવીમાં બહુ પેર,
માત જશોદા મોકલો મોહન મારે ઘેર.

રાગ એજ પદ.—૨૫૬.

માત જશોદા કાન તમારો મોકલો મારે ઘેર,
આજ મરે હું એકલી કાંઈ મનમાં આણું મેર.—માત.

સામુ નણંદ ઘર નહી મારો દેવર ગયો છે દુર,
ઘર અમારાં વેગળાં વાંસે જમનાણનાં પુર.—માત,

મહી વલોવું મનમાં બીજું રેન અધારી ઘોર,
આજે જાણી હું તેડવા આવી અમારું શુ જોર.—માત.

ગોકલમાં ગોવાળીઆ મોટા તેને તેડી જાવ,
કાનજી મારો બાલક નાનું તેથી કાંઈ નવ થાય.—માત.

સત્ય વચન માતાજી તમારાં નાનડા સુંદીર શ્યામ,
આજ ઘરે હું એકલી માતા નહી મોટાનું કામ.—માત.

હું અબલા બરજોબન મારું કાનજી નાના બાળ,
મોટાને અમે મન ન હીજો લોક ચડાવે આળ.—માત.

માત, જશોદાએ વાત વિચારી સાચા બોલી નાર,
દાસ રતન એમ કહે જશોદા મોકલું પ્રતાપકાલ.—માત.

રાગ એજ પદ.—૨૫૭.

માજ ચાલી હું તેડવા મંદીર જાણું શું કેવાય,
પ્રતાપકાલે મોકલો માતા રજની તે કેમ જાય.—માજ.

ધ્યાકાળે મોકલો મારે ઘરે નથી કોઈ,
કાનજી નવાં નાટક લાવે મનમાં ભય ન હોય.—માજ.

જમશે રમશે આંગણે વાલો કરશું ધરનાં કાજ,
કાલની તો કાંઈ ગમ નથી પણ જે કરો તે આજ.—આજ.

ખીજનાં બાલકડાં સુનાં કાન સસુ' નહીં કોઈ,
અબુજ આવે આંગણે તો મૂળગી વિપત હોય.—આજ.

ઝોરીયાળી થઈ આંગણુ ઉભી નયણે આખ્યાં નીર,
માત જશોદાને મહેર આવી જાવને જાહવ વીર.—આજ.

આંગણે બેઠા આનંદ કરજો આવડે તેવી વાત,
મહીઆરીનાં મનઠાં માને એક આબુની રાત.—આજ.

સવારે સાસુ આવશે એની મોકલી જશે ઘેર,
હાસ રતનના સ્વામી કેછે અબળાએ માંડી પેર.—આજ.

સાખી.

કારજ મારે એટલું કહું જશોદા માય,
આજ ઘરે હું એકલીને રેન છમાસી થ.ય;

માત જશોદા ઉચર્યાં સાંભળ પ્રજની નાર,
મોહનને હું મોકલું પણ એ છે નાનો બાળ.

રાગ એજ પદ.—૨૫૮.

સાંભળને વચન વવાડે રાખજે તારી પાસ,
બાળકને બીવરાવે કોઈ મ કરજે વિશ્વાસ.—સાંભળને.

ખડકી લીડી લવન રેજે ગાલાબોલો થાએ,
નીદ્રા આવે નાનડીઆને ગ્રહી લેજે ઉરમાંએ.—સાંભળને.

બુગતેશુ' જમાડજે એને રાખજે ફડી રીત.
ઉઘે તો ઉઠે નહી એ બાલક છે નિશ્ચિત.—સાંભળને.

પ્રીતે શુ' પોઢાડજે પછી કરજે ઘરનાં કાજ,
બાલકને કે દિ બાર ન મેલુ' તુ' તેડીજ આજ.—સાંભળને.

કારજ કરી પરવાર ત્યારે પોઢજે એની પાસ,
બાલકને બોલાવજે મને છે તારો વિશ્વાસ.—સાંભળને.

સત વચન મેં સાંભળ્યાં તારાં મનમાં આવી મહેર,
સૂરજ ઉગે સુત મારો મેલી જાજે ઘેર.—સાંભળજે.

ચીંતા મરાજો ચિત્તમાં તમે એમ બોલી વજનાર
હાસ રતનના સ્વામી મારા પુરા હયાના હાર.—સાંભળ.

રાગ એજ. ૫૬—૨૫૯.

આવોને અલબેલા તમે મંદીર મારે આવ,
 માત જ્યોદ્ધા મોઢલે બહાલા કાંઈ ન કીજે લાજ.—આવોને.
 પાય લાગીને પ્રીછવું વાલા જોશીઆળી હું આવ,
 માત જ્યોદ્ધા આજ્ઞા આપે માનોને મહારાજ.—આવોને.
 જોરડીએ અજવાળાં રાખું રંગે રમાડું,
 ભાવે લોજન પીરસીને જુગતે જમ'ડું.—આવોને.
 તમે જમીને પોઢજો વાલા નથી બીજું કાંઈ કામ,
 અરથ મારે એટલો કહું માનો મુંદીર શ્યામ.—આવોને.
 ભામની તારાં લવન છેટે હું બીજું મનમાંદા,
 માત જ્યોદ્ધા મોઢલે મુંને તેડવા આવું ત્યાંય.—આવોને.
 સુખ જીવે ને મનમાં હસે વાલાં લાગે વેણ,
 માત જ્યોદ્ધા કહે મહીયારી તેડને તારો શેણ.—આવોને.
 એવું મુણીને આનંદ પામી હાજર રહું હજુર.
 કાલ રતનના સ્વામીને અબળાએ તેડી લીધા ઉર.—આવોને.

સાખી.

વચન સાંભળ વનિતા લઈ રજની, ગયો દિન.

રૂડી રીતે રાખજો મોહન મારો તન.

સત્ય વચન કહે કામની કહું જશોદા માત,
ઉરપર રાખું તન તમારો એક આબુની રાત.

રાગ એજ. પદ—૨૬૦.

સત્ય કહું તે સાંભળો માતા મોહન મારા પ્રાણ,
ચિંતા ન રાખો ચિત્તમાં તમે જામે નથી અજાણ.

અરથ મારે એટલો જાણો બાલક સાથે બોલ,
મોટાને મંદીર તેડીએ તો લોકમાં કરે તોલ—સત્ય.

પકડી લોગળ લીડીએ પછી જાય ન આવે કોઈ,
વાલમ સાથે વાત કીજે મનમાં જાય ન હોય.—સત્ય.

હેતે થું જમાડું હરિને વીંઝણે ઢાળી વાય,
બોલે કાકું મુજને વાલું રમતાં રેન વીતાય.—સત્ય.

નીદ્રા આવે નાથને તો સજ્યા કરું સાજ,
અંગ સોંપીને ઉરમાં બીડું બાલકની શી લાજ.—સત્ય.

એવું મુણીને કાનજી હરયા વેગળા તારા વાસ.
પ્રભાતે મુને મોકલી જાજે માત જશોદા પાસ.—સત્ય.

આનંદે થું ઉરમાં લીજ્યા વાલપના વિશ્વાસ,
જઈ ઘોળી તમ ઉપરે વાલા જુવો અમારાં મામ.—સત્ય.

જેવું ધાયું હતું તેવું થયું મોહન કીધી મ્હેર,
દાસ રતનના સ્વામીને કામની તેડી લાવી ઘેર.—સત્ય.

રાગ એજ. ૫૬—૨૬૧.

સાંભળને સાહેલી મારે આનંદનો દિન આજ,
પ્રાણપતિ પધાર્યા મંદીર સરીયાં સર્વે કાજ.—સાંભળ.

અમ કીધી આરતી ને પ્રેમે લાગી પામ,
પલંગ પર પધરાવીઆ તે જુગતે જાદવરાય.—સાંભળ.

બેસારીને બહાર ચાલી સહુને કીધી સાન,
સહુ સાહેલી આવજો મારે મંદીર આવ્યા કાન.—સાંભળ.

સાંભળતામાં સર્વે ચાલી તણ ઘરનાં કાજ,
ધન ધડી ધન ઠહાડો હરિ મંદીર આવ્યા આજ.—સાંભળ.

સરખા સરખી સહુ સાહેલી આનંદ જોછવ થાય,
વહાલો વગાડે વાંસળી ને ગોપીયું મંગળ ગાય.—સાંભળ.

રમતા રસ મગન થઈ સહુ ગોકલીઆની નાર,
દાસ રતનના સ્વામી મારા આત્મ પ્રાણુ આધાર.—સાંભળ.

સાખી.

આનંદનો દિન આજ છે મોહન કીધી મ્હેર,
ધન કુળવંતી કામીની તું તેડી લાવી ઘેર.

સાંભળજો સાહેલીયું બલા તમારા ભાવ,
પ્રેમ તમારો પ્રેમદા જોઈ મંદીર આવ્યા ભાવ.

રાગ એજ. ૫૬—૨૬૨.

આજ અનુપમ આનંદ વાઝ્યો રજની શોભે ચંદ,
મંડપ રચીઓ માધવજી જોઈ સૌનાં લોભે મન.—આજ.

અકળ લીલા આદરી વાલે ગોપીયું ઉર આનંદ,
નક્ષત્રમાં શશી શોભે તેમ ગોપીયુંમાં ગાવિંદ.—આજ.

વેણું વાજે ગગન ગાજે રમતાં વાઝ્યો રંગ,
રસ મગન થઈ કામની સરવે મોહનજીને સંગ.—આજ.

પ્રેમ ગોપીના કોઈ ન પ્રીછે જેવાં સમુદર પુર,
એક એકને અંગમાં ભીડે, દુનીયાં મેલી દુર.—આજ.

સોળ વર્ષનાં સુંદરી રમે નાથ, નાના કેવાય,
જ્યાં જેવો ત્યાં તેવો તે તો જેમનો તેમ સદાય.—આજ.

નંદજીને ઘેર બાળક રૂપે ગોપીઓમાં ગોવાળ,
નાગણીને ઘેર નાગ નાઝ્યો કંસને ઘેર કાળ.—આજ.

ગોલીકઆમાં કોઈ ન બાજી રમતાં વીલી રાત,
સહુ સહુને મંદીર ચાલી પછી ચયાં છે પ્રભાત.—આજ.

કેડે તેડીને કામની ચાલી મોકલવા મહારાજ,
નંદને ભુવન અબળા આવી આનંદ કીધા આજ.—આજ.

માત જશોદા કાન તમારો તેડી લાવી ઘેર,
ઠાસ રતનના સ્વામી મળીયા આનંદ લીલા લહેર.—આજ.

રાગ એજ. ૫૬—૨૬૩.

માત જશોદા મહીડાં મારા અમથ્યાં રહ્યાં છે આજ,
સાસુ મારી આવશે રહેશે કેમ કરીને લાજ.—માત.

આવડું અમે નહોતું જાણ્યું કાનજી કેરા મેલ,
નીદ્રા નાવે નાથને કરે આનંદની રંગ રેલ.—માત.

કમર કસે મુખડે હસે કંઠમાં નાંખી બાંધ,
એન ચરીત્રો જોઈને એનાં આનંદ ઉર ન માય.—માત.

હેત કરી હયામાં ભીડું પોઠે જીવનપ્રાણ,
માત જશોદા ખીજશે પછી હેતમાં થાશે હાણ.—માત.

કાનજી મારું કહ્યું ન માને રમતાં વધ્યો રંગ,
કર મહીને અમને કહાવે રમો અમારે સંગ.—માત.

અલખેલાને ઉઘ જ નાવે રમતાં વીતી રાત,
મહીડાં મારાં એમ રહ્યાં ને થઈ ગયું પ્રભાત.—માત.

રજની વીતી રમતાં માતા નિદ્રા નાવી નેણ,
કાલું બોલતા કાનજીનાં વાલાં લાગે વેણ.—માત.

ધન ઘડી ધન દહાડો હરિ આવ્યા અમારે ધામ,
દાસ રતન કહે કામની ચાલી કરીને પ્રણામ.—માત.

સાખી.

કુડાં બોલી કામની કહું જશોદા માત,
મહી મથી માખણ કયાં જ્યારે હતી મધરાત.
તાવી માખણ ઘૂત કયાં હું હતો એ પાસ,
માનો નહી તો જઈ જુવો છે જોળીમાં છાશ.

રામ એજ. ૫૬—૨૬૪.

માત જશોદા કહે વવાર કુડું ન બોલે કાન,
મીથ્યા વાતું મેલ પ્રભાતે કહું તે વચન માન.—માત.

નથી વલોવ્યાં મહીડાં માતા નથી કીમાં કામ,
બાલકનું શું માનો તમે સાચા સુંદીર શ્યામ.—માત.

અબળા શું હાંશી માં બોલો સાચા સુંદીર શ્યામ,
એમાં કહું લંછન લાગે કરતાં ધરનું કામ.—માત.

કયાં હોય તો કહીએ માતા ન કયાં કેમ કેવાય,
ત્યાં ચાલીને તમે જુવો છાશનાં મહી ન થાય.—માત.

મોહનજી કહે જાવને માતા જુઠા બોલી નાર,
ખરા ખોટાનું પારખું પડે મુજને જાણ્યો બાલ.—માત.

મહીયારી તે મન વીચારી કાનજી કારણ રૂપ,
નિશ્ચય ગોળીમાં છાશ હશે તાવણ્યમાંજો તુપ.—માત.

એવું જાણીને આનંદ પામી પ્રેમે લાગી પાય,
બાઈજી હું તો હસતી હતી જુઠું કેમ કેવાય.—માન.

મુખ જીવે ને મલકે હસે અબજાએ જાણી પેર,
પાય લાગીને પરવરી તે આવી પોતાને ઘેર.—માત.

સકલ કારજ સેજે થયાં જીવનજીને જોગ,
હાસ રતનના સ્વામી મળીઆ વધ્યા આનંદ જોધ.—માત.

સાખી.

પ્રાતઃમંગલ પુરા થયા અંતરનો અભિલાષ,
ગોપી ગોવિંદની ગોઠડી માંહી જશોદાજીની સાખ. ૧

એકાદશ પદ એકચર્યાં સદગુરૂ આત્મારામ,
અણુછતુ ઠેરાવીયું હાસ રતનનું નામ. ૨

મંગલ પદ એકાદશી સાખી હસ ને આઠ,
કારજ સમજે હરિ મળે છુટે સંશય ગાંઠ. ૩

સવંત જોગણીસ સારમાં ફેડા કારતક માસ.
ઉજવલ પક્ષ ને ચતુરદશી શોભે શુદ્ધ પ્રકાશ. ૪

પદ એકાદશ ચરણ ખ્યાશી ઉપર સાખી અઢાર,
સરવ મળી પુરાં થયાં છતું ઉપર ખાર. ૫

ગાય શીખે ને સાંભળે મંગલ તેનાં નામ,
કૃપા થઈ શુદ્ધેવની રતનો નમે છે આત્મારામ. ૬

રાગ પરજની છાયા. પદ—૨૬૫.

જીવ થયો જાળજો રે, ગુંજ કેને કહીએ.
વીંધાજો મોહ જાજો રે, ગુંજ કેને કહીએ.

આશા પાશ બંધાયે રે.—ગુંજ.

માયાનો મજુર રે.—ગુંજ.

કુમતિને ઘર જાએ રે.—ગુંજ.

પ્રવૃત્તિએ પીડાએ રે.—ગુંજ.

મમતા વાડીમાંએ રે.—ગુંજ.

દુર્ગતિ લઈ જાએ રે.—ગુંજ.

ભૂલ્યો પોતાનું રૂપ રે.—ગુંજ.

જઈ પડ્યો અંધકુપ રે.—ગુંજ.

સતગુરુ ઝાલી ખાંદા રે.—શુંજ.

મૂરખ તું છવ નાંચ રે.—શુંજ.

સાંભળ સત્ય વચન રે.—શુંજ.

શીખ સમજ હાસ રતન રે.—શુંજ.

રાગ એજ. પદ—૨૬૬.

સ્વપનું છે સંસાર રે, સત બચન સેણાં.

ઠંધમાં નાવે પાર રે, સત બચન સેણાં.

જન જીવો કોઈ જાગી રે.—સત.

નીદ્રામાં લાદા લાગી રે.—સત.

કુટમ્બને પરિવાર રે.—સત.

ધુવરની અંધાર રે.—સત.

ધન દારા સુત માયા રે.—સત.

એ અંધાર નવ જાએ રે.—સત.

ખોટો રચ્યો છે ખેલ રે.—સત.

જહાવરીને શીર હેલ રે.—સત.

કેમ કરી આવે ઘેર રે.—સત.

જાણ્યો એની પેર રે.—સત.

પ્રીછ વીન્યા પીઠાય રે.—સત.

ગારે ગારો ન ધોવાય રે.—સત.

ઠાસ રતન કહે પોકારી રે.—સત.

સાંભળજે નર નારી રે.—સત.

રાગ એજ. પદ—૨૬૭.

માયા મોઢું ઘેન રે, કોઠ જાગી જીવો.
સુખે કરે છે સેન રે, કોઠ જાગી જીવો.

ભવસાગર કેવાય રે.—કોઠ.
જળ વીના જુડી જાય રે.—કોઠ.

અજ્ઞાને અધ કૂપ રે.—કોઠ
મીથ્યા નામ ને રૂપ રે.—કોઠ.

ઉંઘમાં ન દખાય રે.—કોઠ.
અવસર એળે જાય રે.—કોઠ.

વણ માંગ્યાં કાં રૂવો રે.—કોઠ.
કોણ જનમ્યો કોણ મુવો, રે.—કોઠ.

ગુરુ ગમે કરી જાણો રે.—કોઠ.
મહાપદને તો માનો રે.—કોઠ.

ભૂલ્યા શાને ભમો રે.—કોઈ.

રામે રામ થઈ રમો રે.—કોઈ.

સતગુરૂની સાન રે.—કોઈ.

દાસ રતન કહે મેલી માન રે.—કોઈ.

રાગ એજ. ૫૬—૨૬૮.

જે જે કીજે કામ રે, મેહ વીના ખોડું.

ફરીએ ચારે ધામ રે, મેહ વીના ખોડું.

કાશીને જગન્નાથ રે.—મેહ.

હરી ન આવે હાથ રે.—મેહ.

વાંઝ ન જાણે શૂળ રે.—મેહ.

વેત્તા જાણે જરૂર રે.—મેહ.

અંધ ન જાણે રૂપ રે.—મેહ.

રૈયત વીના જેવો ભૂપ રે.—મેહ.

ભોજન પીરસી લાવે રે.—મેહ.

ભુખ વીના નહીં લાવે રે.—મેહ.

સોળ કરે શબ્દગાર રે.—મેહ.

કથા સાંભળે કાન રે.—મેહ.

લાવે આત્મ જ્ઞાન રે.—ત્રેહ.
જેમ અલુણાં અન્ન રે.—ત્રેહ.
સમજ હાસ રતન રે.—ત્રેહ.

રાગ એજ. પદ—૨૬૯.

ત્રેહ વરણી ન જાય રે, કોઇ વીરલા જાણે.
ઝાઝી થોડી ન કે'વાય રે, કોઇ વીરલા જાણે.

ત્રેહની વાત અગમ રે.—કોઇ.
ગુરૂ વીના નહીં ગમ રે.—કોઇ.

ચંદ્ર ચક્રોરની પ્રીત રે.—કોઇ.
ત્રેહવતીની રીત રે.—કોઇ.

છીંપ સમુદર વાસ રે.—કોઇ.
સ્વાતનાં પુ'હની આશ રે.—કોઇ.

નહીં ખારાનો લેશ રે.—કોઇ.
અનુલવનો દેશ રે.—કોઇ.

સંસાર વિષ સમાન રે.—કોઇ.
હૃદયે આત્મ જ્ઞાન રે.—કોઇ.

સંસારમાં ન સરાય રે.—કોઈ.
મૂરતિ સ્વરૂપ માંદા રે.—કોઈ.

ગુરુ આત્મારામ રે.—કોઈ.
બતાવ્યું નીજ ધામ રે.—કોઈ.

પૂરણ પૂરી આશ રે.—કોઈ.
રસો ચણું રતન હાસ રે.—કોઈ.

રાગ એજ. પદ—૨૭૦.

કાંઈ નવ કે'વાય રે, કોઈ સમજે સાને.
સરવેમાં સમાય રે, કોઈ સમજે સાને.

વિમ્બ કેમ કેવાય રે.—કોઈ.
સુપય નહી ઠેરાય રે.—કોઈ.

નારી કહે તો નાશ રે.—કોઈ.
આપે તો છે અવિનાશ રે.—કોઈ.

પશુ કહીએ તો પાપ રે.—કોઈ.
બોલે આપોઆપ રે.—કોઈ.

અનંત રૂપે જોક રે.—કોઈ.
કેની રાખું ટેક રે.—કોઈ.

કામ ન લાગે કોઈ રે.—કોઈ.

આત્મા ખીજ ન હોય રે.—કોઈ.

લક્ષ ચૌરાશી જાત રે.—કોઈ.

ખીખાં તેવી ભાત રે.—કોઈ.

હાસ રતન વીચાર રે.—કોઈ.

આત્મા નહી નરનાર રે.—કોઈ.

રાગ એજ પદ.—૨૭૨.

આત્મા અખંડ જોત રે, શીખ જો વીચારી,
રંગે ઢાંકયુ પોત રે, શીખ જો વીચારી.

પોત સહાએ છેલ રે.—શીખ.

રંગ ચઢયો તે મેલ રે.—શીખ.

રંગ ભાતે શું થાય રે.—શીખ.

પોતે અંગ ઢંકાએ રે.—શીખ.

રંગ દેખાડે રૂપ રે.—શીખ.

ભાતે ભૂદયા ભૂપ રે.—શીખ.

હું ન જાણું જાત રે.—શીખ.

જીવ શિવ રંગ ભાત રે.—શીખ.

જીવ શિવથી પાર રે.—શીખ.

સૃષ્ટિનો આધાર રે.—શીખ.

સ્વરૂપ સોહ પ્રકાશ રે.—શીખ.

શીખ સમજ રતન દાસ રે.—શીખ.

રાગ એજ પદ.—૨૭૨.

કોઈ ન જાણે લેહ રે ગુંગાનું સોણું,
અવિચલ વાણી વેહ રે ગુંગાનું સોણું.

કાને ન સમજાએ રે.—ગુંગા.
સમજ વોણું ગાય રે.—ગુંગા.

કોણે ન લીધો પાર રે.—ગુંગા.
બુલી ગયા બૂખાલ રે.—ગુંગા.

મધુરતા સમાય રે.—ગુંગા.
નયણે ન દેખાય રે.—ગુંગા.

કેમ થાએ પરમાણુ રે.—ગુંગા.
થાક્યા જાણુ સુખણુ રે.—ગુંગા.

રસના બાલે બાલ રે.—ગુંગા.
વાણીએ ન થાય તોલ રે.—ગુંગા.

પ્રહ્લાંડ તે આણું માય રે.—શુંગા.
ખીજે વર સમાય રે.—શુંગા.

સુમે કહ્યું નવ જાએ રે.—શુંગા.
શુંગે શુંગા સરાએ રે.—શુંગા.

જે જે કહીએ એથી પાર રે.—શુંગા.
હાસ રતન વીચાર રે.—શુંગા.

રાગ એજ પદ.—૨૭૩.

સતગુર કીધી મહેર રે, પ્રહ્લા આનંદ વાઢ્યો.
કર ગ્રહી લાઢ્યો ઘેર રે, પ્રહ્લા આનંદ વાઢ્યો.

ન ભમીએ નવ ખંડ રે.—પ્રહ્લા.
કોણ કરે પાખંડ રે.—પ્રહ્લા.

કોણ પૂજે દેવી દેવ રે.—પ્રહ્લા.
ચરણ શુરનાં સેવ રે.—પ્રહ્લા.

શુદ્ધ વીચારે સાર રે.—પ્રહ્લા.
ગુર કહે નીરધાર રે.—પ્રહ્લા.

સુભાવે સુખ યાય રે.—પ્રહ્લા.
કોણ આવે કોણ જાય રે.—પ્રહ્લા.

સતોષને ધર સ્વાત રે.—પ્રહ્લા.
હરિભજન ઐકાંત રે.—પ્રહ્લા.

સતસંગમાં સમજાએ રે.—પ્રહ્લા.
ફરી ફેરો નાંહી રે.—પ્રહ્લા.

થુડ ને ગોવીંદ ઐક રે.—પ્રહ્લા.
નિશ્ચે એવી ટેક રે.—પ્રહ્લા.

સતગુરુ ધન ધન રે.—પ્રહ્લા.
નિરમળ કીધાં મન રે.—પ્રહ્લા.

ખાડેર ભીતર રામ રે.—પ્રહ્લા.
હાસ રતન મીથ્યા નામ રે.—પ્રહ્લા.

રાગ વસંત. પદ.—૨૭૪.

આ ઋતુ રૂડી વસંતની,
સજની રૂડો ફાગણ માસ;
સખ સંગતમાં સતસંગ રૂડો,
રૂડો પ્રહ્લા વિલાસ રે.—આ.

ચર્ચતર માસે ઝોખા રડી,
 રૂડાં વૈશાળે વન;
 વ્રત વિન્ધ ઝોકાદશી રૂડાં,
 કર્તવ્ય રૂડાં પુન્ય.—આ.

તીર્થમાં ગંગાજી રૂડાં,
 ગીતાજી રૂડાં જ્ઞાન;
 અઢાર પુરાણે ભાગવત રૂડાં,
 સમજને રૂડી જ્ઞાન.—આ.

અવધપુરીમાં રામચંદ્રજી રૂડાં,
 ગોકુલ રૂડાં કાન;
 સળ સખીમાં રાધાજી રૂડાં,
 સતી નહીં સીતા સમાન.—આ.

લકતો માંહી ભરતજી રૂડાં,
 ગાદી રૂડાં શુકદેવ;
 કપટ કળામાં નારદ રૂડાં,
 રૂડાં ગુરૂપદ સેવ.—આ.

લક્ષ ચૌરાશીમાં મનખા રૂડાં,
 પદ રૂડાં કરી હાસ;
 પતિવ્રતા નાર પીયુ સંગ રૂડી,
 રૂડો જ્ઞાન પ્રકાશ.—આ.

વૃક્ષો મધ્યે કલપતરુ રૂડાં,
 રૂડાં વૈકુંઠ ધામ;
 હાસ રતન સંત દર્શન રૂડાં,
 રૂડા ગુરુ આત્મારામ.—આ.

રાગ એજ. ૫૬—૨૭૫.

સાંભળ સજની વાત અનુપમ,
 આનંદનો દિન આજ;
 દુખ દિન વીતે લક્ષ ચૌરાશી,
 આવ્યાં સુખનાં રાજ.—સાંભળ.

આવન જાવન પંથ મીટાયો,
 સતગુરુ કીધી મહેર;
 કોટી કલ્યાણુ ભયો અળ આનંદ,
 આવો અપને ઘેર.—સાંભળ.

મોટી આશ જે પામવું પરભવ,
 આ ભવ અપનો નહી;
 ખવરાવે ને ખાય ધણીનું,
 એ તો સારથીઆ સરાયો.—સાંભળ.

ચક્રોરની પ્રીતિ ચંદ્ર વહનસે,
 છીપની પ્રીતિ સ્વાત;

સંતની પ્રીતિ સતગુરુ ચરણે,
હરિ ભજન એકાંત.—સાંભળ.

પતિવ્રતા નારને સ્મરણ પીયુતું,
અપે પીયુને તન;
એમ હરિ જનને સ્મરણ હરિનું,
સમજે તે દાસ રતન.—સાંભળ.

રાગ એજ. ૫૬—૨૭૬.

સાંભળ સજની આ કતુ રૂડી,
આનંદ વાધ્યો અંગ;
પાંચ પચીશ મલી એ પરચોરે,
અપને પીઆજ કે સંગ.—સાંભળ

સુરતી નાર શબ્દસે વળગી,
ઠીક રહી ઠેરાય;
વિવેક વિચાર લીધો ગુરુગમસે,
મગન બધ મન માંદા.—સાંભળ.

એલે સ્વાતની વૃત્તિ નીરખે,
હરખે જ્ઞાન વૈરાગ,
પ્રેમ મગ્ન રસ ભરી પીચકારી,
એલે સંત અનુરાગ.—સાંભળ.

ભકિત રસબસ રૂપ ભઈ હો,
 હયા ધર્મ પરિવાર;
 ક્ષમા નાર મેલાવત સંજે,
 ઉત્પન નાંહી વીકાર.—સાંભળ.

કામ કોધ અહંકાર અસત
 મોહ ચરણ તળે લપટાય;
 આશા તૃણા નિંદા ઈર્ષ્યા,
 ક્રોધ વિષ ઉઠી ન જાય.—સાંભળ.

ખેલત ખેલત મહારસ જામ્યો,
 પીવે વીરલા કોઈ;
 હાસ રતન કહે જરણાં જીતે,
 હારે છલખલ હોય.—સાંભળ.

રાગ એજ. ૫૬—૨૭૭.

આ ઋતુ રૂઢી સાંભળ સજની,
 ખેલન જાણ્યો કાગ;
 સતશુર સંગે રમીએ રંગે,
 પાછયે પૂરણ ભાગ.—આ.

આ ઋતુ ભૂલ્યો મનખા જન્મ,
 નહી આવે ચોરાશીનો અંત.

પાંચ ઋતુ પશુ પ'ખી જલ સ્થલ,
મનખો ઋત વસંત.—આ.

શીર સાટે સમજીને પીજે,
લકિત રસ અતિ સાર;
સતગુરૂ લક્ષ સમજમે આયો
સ્વપન લયો સંસાર.—આ.

કુલી રહ્યો અંગ આઠે સુંદીર,
આઈ વસંત ઋત ઉર;
ભાર અઢાર વસંત ઋતુ કુલી,
જળ દેખો ભરપૂર.—આ.

ઢાસ પદ આયો માન ગયો મનથી,
પાયો પદ વિશ્રામ;
ઢાસ રતન કહે ગુરૂ પ્રતાપે,
આયો સુખકો ધામ.—આ.

રાગ એજ. પદ—૨૭૮.

સદ્ગુણ જન્મ થયો સતગુરૂ મળીઆ,
પ્રગલ્ભ્યાં પૂરણ ભાગ,
સતગુરૂ વચને જીગતે જાણ્યો,
નહી ગયો નહી ત્યાગ—સદ્ગુ.

ફરી ફરી ગુણ નિગુણમા નાવે,
જ્યાં લગી નાંહી વિવેક;
ગુણ નિગુણ રસ રૂપ એક,
સખ દેખો આત્મ એક.—સદ્ગુ.

આત્મપદ ચૈતન જળ માન્યો,
માયા પદ લયો નાશ;
હરિગુરુ સંત કૃપાએ પામ્યો,
જન્મ મરણ નહી ગર્ભવાસ.—સદ્ગુ.

વાસ વસો જળ અપને ઘરહી,
આયો પંથકો પાર.
દ્વાદશ મેળમે એક લયો જળ,
દેખો પ્રપંચ પાર.—સદ્ગુ.

ના જાણે જન રૂપ પોતાનું;
આદ અંતકી સાન.
અણછતી હીસે મદ માયા,
જયું પરધર મેહમાન.—સદ્ગુ.

મેહમાન કાંઈ ન જાણે માફ;
મોટપ ન આણે મન;
જમે રમે નીરખે આશ નીરાશી,
સમજને હાસ રતાન.—સદ્ગુ.

રાગ એજ. ૫૬—૨૭૯.

આઈ વસંત ઋત કાગણુ ખેલો,
 મીઠ્યા મનખો અવતાર;
 આવત જાવત પશુની પેર,
 સમજત નાંહી ગમાર.—આઈ.

હરિજન રસ કાગણુ ખેલે,
 મગન જાજો મનમાંજો;
 માયા મોહીત નર નામ ધરાયો,
 જાણ્યો પશુ નરનાર.—આઈ.

મનખો જન્મ ધરી હૃદયે ન કુલ્યો,
 વાકુ વસંત ઋત નાંહી;
 મમતા બંધન સજ જુગ માંખ્યો,
 ક્રીસ ખીધ છોડ્યો ન જાજો.—આઈ.

મમતા માયા આસુરી જાણ્યો,
 ખાય ખવરાવે ન કોય;
 દેવીકો પ્રકાશ જગતમે,
 પરજવ આશ બંધાઈ.—આઈ.

ખાય ખવરાવે મહાસુખ માણ્યો,
 અયની જાણ્યો નાંહી,

ફળ ઇચ્છા આણે નહીં ઉરમાં,
સો ત્યાગી જીમમાંહી.—આઈ.

કર્મ સહીત કમાવું ખાવું,
વૈકુંઠ સુધી વાત;
કર્મ રહીત વાકું કાલ ન લોપે,
નહી આવત નહીં જાત.—આઈ.

સર્વમાં વાસ વસી રહ્યો પૂરન,
વાકે નામ વસંત;
હાસ રતન કહે રૂપ અરૂપી,
જાણે વીરલા સંત.—આઈ.

રાગ એજ. ૫૬—૨૮૦.

વીતી રેન અંધારી સજની,
ઉદય થયો રવિ પ્રકાશ;
સખ જગત આયો દ્રષ્ટે નાશવંત,
જાણ્યો આત્મ અવિનાશ.—વીતી.

એટી આડ જન્મ મરણની,
સતશુદ્ધ કીની મહેર;
મગન થયો મન ચરણ હરિકે,
આઈ સતસંગડી એર.—વીતી.

સાર અસારને પાર પરિબ્રહ્મ,
 જાણ્યો જુગ આધાર;
 હરિગુરુ સંત કૃપાને આપ્યો,
 લવ સાગર કૈ પાર.—વીતી.

ભરીયો ભરપુર દુર નાંહી નેહા,
 હય ન્યારો સખ માંહી;
 સો જાણે કોઈ જીવન મુક્તિ,
 ચોરનકું ગમ નાંહી.—વીતી.

આશ નીરાશી રહે નભવાસી,
 વીર આકાશી જોય;
 સેજ સ્વભાવે રહેવે જુગમાં,
 જાણે વીરલા કોઈ.—વીતી.

શરદ ઋતુ નભ નિર્મલ સોધજે,
 પુરન—માસી ચંદ.
 સોળ કળા પરિપૂરણ શોભે,
 રતના શુર ગોવિંદ.—વીતી.

રાગ પ્રભાતી. પદ.—૨૮૧.

વસ્તુ વીના કાંઈ ન દેખું,
 દુષ્ટ ન ચાલે અળગી રે,
 હરિશુર સંતની વાંસે ચાલું.
 વિશ્વાસે રહ્યા વળગી રે.—વસ્તુ.

અનલ આદિ મત્સર અંતે,
 મધ્યમાં સરવે પાળી રે.
 ઉમંતા એકે નવ દેખું,
 એવી મારી અળી રે.—વસ્તુ.

કીડી કુંજર નજરે નાવે,
 માનવ નર ને નારી રે;
 સ્વપના સરખું બાસે સરવે,
 જોઈ સદા વિચારી રે.—વસ્તુ.

અષ્ટ કુળ પર્વત મેરૂ આદિ,
 તે ભોમી ઠેરાવે રે;
 નવસે નવાણું સરિતા સિંધુ,
 તે પશુ દ્રષ્ટે નાવે રે.—વસ્તુ.

જગ જગનજય તપ તીરથ વ્રત,
 તેનાં છે ફળ મીઠાં રે;

જાસુ ત્યારે આસુ સહ કેમે,
નજરે તો નવ હીઠા રે.—વસ્તુ.

બ્રહ્મા ઈંદ્ર સૂરજ અંદર,
માયા મંદીર મોહું રે;
નવલખ તારા ભાર અઢારા;
અધાને મન ખોહું રે.—વસ્તુ.

સ્વર્ગ નરક રે રચના,
પ્રપંચ સરખા પેખું
જન્મ મરણ ને જમ યૌરાશ્ત્રી,
હું અધો નવ દેખું રે.—વસ્તુ.

માયા નાટક નજરે નાવે,
તે અધાપો મુને રે,
હાસ રહન સમજાવે સતગુર,
તારા દર્શન મુને રે.—વસ્તુ.

રાગ એજ. પદ—૨૮૨.

શું ઠરું ને શું જાઉં લેવા,
ખીજો કોઈ નવ દેખું રે;
સહુને હે છે મુજમાં રહે છે,
અપાર પાર ન પેખું રે.—શું ઠરું.

શીશ ઉતારી શિવને આપે,
 વખાણે પંડીત કાળ રે;
 ઝો અવતારે રાજ તારે,
 બાજીગરની બાજ રે.—શું કરું.

કયાંથી આવ્યા કયાં વળી જશે,
 જીવે જીવ પ્રકાશી રે;
 ઝો અવતારે રાજ માગો,
 વચમાં છે ચૌરાશી રે.—શું કરું.

વધુ જીવમાં લેવાણું સરવે,
 માયાએ મરકટ કીધા રે;
 હેમ કટોરે વીખડાં પીધાં,
 પ્રાણ તજીને દીધા રે.—શું કરું.

જગન કરતા નાવ્યા વળતા,
 રંક ભૂપ ને રાણા રે;
 જોગી સુની કોઈ ન લખીઆ,
 પોતાનાં પરમાણું રે.—શું કરું.

હેમ મંદીર ને હસ્તી ઘોડા,
 સ્વર્ગ વૈકુંઠ સ્વપનું રે;
 નિદ્રાવશનું નાટક એ છે,
 જાગ્યો તો જાગ્યાપનું રે.—શું કરું.

જાગ્યાને સ્વપનું નહીં સાચું,
 સંત જગત એમ લેખે રે;
 મૃગજળ જેવું જાણે રતના,
 પ્રહલેતા પ્રહલ દેખે રે—શું કરે.

રાગ એન. પદ—૨૮૩.

ગ્રહણ નથી મારે કોઇ પક્ષનું,
 હું નરપક્ષ છું ન્યારો રે;
 પંદર તિથીમાં પુનમ હું છું,
 ઉજલો પક્ષ અધારો રે.—ગ્રહણ.

પંચ જૂતને પારે હું છું,
 પરાપસંતી ઉચારો રે.
 મધ્ય વેખરીએ ગ્રહણ નહીં મારે,
 ચાર વેદથી ન્યારો રે.—ગ્રહણ.

ચાર દેશનું ગ્રહણ નહીં મારે,
 અવસ્થાથી અળગો રે;
 જાગ્રત સ્વપન સુખોપતિ કહાવે,
 તુરીયાને નહીં વળગો રે.—ગ્રહણ.

મન બુદ્ધિનો દ્રષ્ટા હું છઉં,
 ચિંતન ગર્ભને પારે રે;

શબ્દ સ્પશ રૂપ રસ ગંધ,
કોઇ વિધે નહીં મારે રે.—પ્રહણ.

હેઠ બાવે હું મુને ન દેખું
નામ રૂપમાં નાળ્યો રે;
જાવન બારે જોલે આત્મા,
તે ગુરૂએ સમજાવ્યો રે.—પ્રહણ.

સરૂપાધારે સરવે હું છું,
રૂપે નાતું મોટું રે,
ચિદ્દાનંદ ચિદ્દરૂપ છે મારું,
નામ રતન છે જોડું રે.—પ્રહણ.

રાગ એન. ૫૬—૨૮૪.

હું ભૂલ્યો હું ભૂલ્યો જે કાંઈ,
હું ભૂલે હદ મેલી રે;
હું દુર્ગતાં હરિ સઘળે દીસે,
અતગુરૂ થયા છે બેલી રે.—હું ભૂલ્યો.

સગાં કુટુંબ સહુ હૃદમાં હાલે,
હૃદમાં અઢારે જાત્યું રે;
ખાય ખવરાવે લેવું દેવું,
સરવે હૃદની પાતું રે.—હું ભૂલ્યો.

જાગ જપન જપ તપ ને સાધન,
તે પણ હૃદમાં કરવાં રે.
અણસઠ તીરથ ગંગા આદે,
સરવે હૃદમાં કરવાં રે.—હું બૂલ્યો.

બાર પંથ ખટ કરશન હૃદમાં,
હૃદમાં આવન દ્વાર રે;
ચાર સંપ્રદાય હૃદ બાંધી બેઠા,
હૃદમાં ફેરે માળા રે.—હું બૂલ્યો.

જાગ્રત સ્વપનું સુષોપતિ હૃદમાં,
તુરીયા તે હૃદમાંહી રે;
વેદ મરજાતા બાંધી હૃદમાં,
હૃદ બહારે નહી કાંધ રે.—હું બૂલ્યો.

હરિશુર સંત તે હૃદથી ન્યારા,
મૂળ સ્વરૂપે છરછે રે;
કહે રતનો હૃદ છોડી હાલો,
ઘટઘટમાં હરિ દીસે રે.—હું બૂલ્યો.

રાગ બારમાસી. ૫૬—૨૮૫.

જોને જગદીશ તારા ઘટમાં રે,
ઠંડાલો ઉભા ત્રિવેણીનાં તટમાં.—જોને.

કારતક બૂલી ગયો અજ્ઞાની રે,
નથી ચૌરાશી તુજથી છાની રે;
શબ્દ લેને ગુરૂજનાં માની.—જોને.

માગશર સાટે મલશે સ્વામી રે,
તણ કામનીનો સંગ કામી રે,
કેમ વીસારો બહુ નામી.—જોને.

પુષ્ટ થાને હરિના બજનમાં રે,
રતી મેલ મ રાખે મનમાં રે;
તુને ત્રીકમ મળશે તનમાં.—જોને.

માએલા દીલ દાવા પ્રીતે રે,
બૂલ્યો બજન જગતની રીતે રે;
પલ ચુક્યો પછી નહીં જીતે.—જોને.

ફરી ગુણ ત્રણ કુલે અંગે રે,
રહ્યા સાત્વિક રાજસ સંગે રે;
તાપસ, લાઘવે ગયો અળગે.—જોને.

ચરિત્ર કરતાં જાશે જમ હાથે રે,
સગાં કોઈ ન ચાલે સાથે રે;
વેર મોહું છે મરણનું માથે.—જેને.

વૈશાખ બુદ્ધિ છે મળ તારી રે,
જેને દ્વંદ્વ શુદ્ધ વિચારી રે;
હાથ આવી બાણ કાં હારી.—જેને.

જેઠ રાતે ન હોય તાતા રે,
થાય શીતળ હરિ ગુણ ગાતાં રે;
તે તો શા એળેને રંગ રાતા.—જેને.

અશાડ છે લક્ષ ચૌરાશી રે,
મૂર્ખ ત્યાંથી ન શક્યો નાશી રે;
જન્મી જગતમાં કીધી હાંશી.—જેને.

આવણે સાંભળ જશ હરિના રે,
જેમ ચુકે જમ બચનાં કરીનાં રે;
શાને સેવછ કુંડ ગળીના.—જેને.

બારે દલ કામ કોઈ અહંકારી રે,
લોક વિષે કે મોહ જાન્યો રે;
તેને સંત છતે નીરધારી.—જેને.

આશા પુરે તારી અવિનાશી રે,
થાને હરિશુર સંતની ઢાસી રે;
તારે ઘેર બેઠાં નીત્ય કાશી.—જેને.

પુરુષોત્તમ સહુનો સ્વામી રે,
પરિબ્રજ છે અંતરજામી રે;
તેને ભજતાં પુરણ પદ પામી.—જેને.

તેર માસમાં તત્ત્વ સાર રે,
તેના સતશુર જાણે વિચાર રે.
ઢાસ રતનો કહે મમતાને માર.—જેને.

* પદ—૨૮૬.

હરિ ભજવાનું ચોષડીયું રે,
તને ફરી ફરી ક્યાં મળશે રે;
ચોંપ કરીને ચેતી લેજે,
ભવનાં તારણ તરશે રે.—હરિ.

* પદ ૨૮૫ સુધીમાં રતના ભક્તનાં પદો પૂરાં થાય છે. લોક-
શયિને અનુસરીને પદ ૨૮૬ થી અન્ય હરિભક્તોનાં પદોનો પણ અગ્ર
ઉમેરો કરાયો છે. દી. પ્રકાશક.

મનુષ્ય દેહ તો મટી જશે ને,
 પશુ પંખી અવતરશે રે;
 વરણાગીમાં વાટજ ઉઠશે,
 કંઈ ખાણે રહવડશે રે.—હરિ.

હજી લાગે તો વહેલું લાગે,
 ઉંધે ઉંધું ચાલ્યું રે;
 માને ઉઠર શું જાલ્યો તો,
 શું જાલ્યો શું પાળ્યું રે.—હરિ.

જેખન જશે ને જરા આવશે,
 નેન નાશીકા ગળશે રે;
 સગાં રનેહી સહુ સુખનાં જેહી,
 અંતે અજગાં રહેશે રે.—હરિ.

હરિ નામ તો હારી જેઠા,
 વિષયોમાં વીંટાયો રે;
 ઘોળે કહાઠે ધન રે ખાંધી,
 ચૌટામાં હુંટાયો રે.—હરિ.

આ અવસર તો રૂઠો કહાવે,
 પાપ ન કરશે પ્રાણી રે;
 કલ્યાણ કહે એ કહ્યું ન માને,
 પુણ્ય ઉપર પ્રાણી રે.—હરિ.

રાગ પરજ ધીરાનો. ૫૬—૨૮૭.

લાંખી સોડે સુતો રે, મુખની તેં સજ્યા કરી,
કહીએ ન બોલ્યો રે, મુખથી તું હરિ હરિ.—ટેક.

સાખી.

આ છે રે તારું આ છે રે મારું, તેમાં બંધાણું તારું ચિત્ત,
અલબેલીનો સંગ ન મુક્યો, તે બીના આંધળો બીંત.
એક ઘડી તું તો રે, સ્થીર નવ બેઠો ઠરી.—લાંખી.

સાખી.

શીર ઉપર તો કાળ બમે છે, જેમ તેતર ઉપર બાજ.
કહીએ ખરા પશુ કશું ન માને, કરે મમતથી કાજ.
જે જેમ તે તેમજ રે, તારે મુકી બહુ મરી.—લાંખી.

સાખી.

ઉંચી મેડી ને બાગ બગીચા, નવી લાતના રંગ,
તે ઘેર બેઠા કાગ કડકડશે, કોઇ ન આવે તારી સંગ.
તુજથી તો કહે છે રે લીધી લખચોરાશી ફરી.—લાંખી.

પ્રભુ તને પ્રસન્ન તે કેમ થાયે, તારા હીલનું કપટ નવ જાય.—ટેક.
પ્રભુ કીર્તન પ્રભુ નામ સ્મરણમાં, અતિશે આજસ તારે,
હાથાકુટ લવ પરનીંદામાં, આખો દિવસ નવ હારે.—પ્રભુ.

પ્રભુનું પૂજન કરતી વેળા કાયા તારી કંપે,
ગંજીસો સોગઠાં કુટતાં, આઠ પહોર નવ જંપે.—પ્રભુ.

પ્રભુનું ચંદન ઘસતાં તારું શ્રમથી શરીર બગડે,
કુંડી સોટા લઈ મરી મસાલો, લાવે ભાંગજ રગડે.—પ્રભુ.

એકાદશી ઝોછવનું જગરણ અતી અધરું તને લાગે,
લાંઠ ભવાયા બેવા સારૂ સારી રાતજ બાગે.—પ્રભુ.

હરિનાં જનને હુણુ સુકું, વેઠજ વળગી બાણે,
સગાં સંબંધી પરોણા આવે તેને પીરસે મીઠ પરોણે.—પ્રભુ.

બે પૈસાની ગુરૂ સેવા બતાવે ત્યાં ગણગણતું બાણે,
ઘરની સ્ત્રી જ્યાં માગે ધરેણુ, ત્યાં હસી મગન થઈ ડાલે.—પ્રભુ.

ખોટાં મોતી કાચ કીડીઆં ભગવત બૂવણુ ઘાલે,
સોનું રૂપું મણિ સુકતા વીણુ, સ્ત્રી સુતને નવ ચાલે.—પ્રભુ.

જગત દેખતાં જપવા બેસે બાકી નહાય ન ખાવા,
ગળાં કાપે ત્યાં થાય ગળગળો, એ વૈષ્ણવના વાહવા.—પ્રભુ.

આ કરવું આ ના કરવું એવી અન્યને શીક્ષા દે છે,
તે પ્રમાણે તું નથી કરતો, અનુચિત કર્મ કરે છે.—પ્રભુ.

અંતરનાં છળ અન્ય ન લહે, પણ જાણે અંતરજાતી,
એ તો સાચાનો સંગી છે, દાસ હયાનો સ્વામી.—પ્રભુ.

રાગ રામગ્રી. પદ—૨૮૯.

આજસ તજને અભાગીઆ, ગોવીંદ ગુણ ગાતાં
રામે આપ્યા છે રોટલા, રડા લાગે છે ખાતાં.—આજસ.

સારૂં સારૂં કહી શાકને, બલા સળડકા ભરીઆ,
હઠીલા હૈયે ડામ હઠે તને, હરિ કેમ વીસરીઆ.—આજસ.

અન્ન વસ્ત્રને કારણે ધાયો ફરે છે અત્યંત,
લક્ષ ચોરાશીમાં ભટકવું, તેની છે કાંઈ ચંચલ.—આજસ.

કૃષ્ણ ભજન વિના કુતરા, થઈ લખ લખ કરશે,
કટકે કોઈ નાખે નહીં, માર ખાઈને મરશે.—આજસ.

ભુડા દેહ મંબરનો, કઈ પેરે રે ધરશે,
છેડ છેડ સહુ કહી હાંકશે, મીંઆઉ કરીને મરશે.—આજસ.

છુટશે ઘેર ગોલા તણે, ગરઘવ ગુણ નાંખી,
જે જેમ તે તેમ તાણશે, ધણીની ખીક રાખી.—આજસ.

આજ સેવા કર સંતની, હરિ હૈયામાં આણી,
નહી તો પાડા થઈ પંથમાં, ભરશે કેમ પાણી.—આજસ.

માટે નાચી હરિ રીજવો, કર્મ કુડાં રે છેડે,
ઘોડા રે થઈને ઘાસમાં, પગ શાને રે કુટો.—આજસ.

કીર્તન કરો શ્રી કૃષ્ણનું, મુકી ખીલ રે વાણી,
બક બક થઈને બોકડા, ખાશે ખરસાણી.—આજસ.

ગરજીને ગાવ ગોવીંદને, ઘણા કાઢીને ધાંટા,
તો ઉંટ થઈ નહીં અવતરે, ખાવાને રે કાંટા.—આજસ.

માનીતી માનવ દેહ વિષે, હરિ મારગ ચાલો,
હસ્તી થઈને મસ્તીઓ, માથે નહીં ઘૂળ ધાલો.—આજસ.

કૃષ્ણ વીસાયાં તેં કોડ શું, બહુ અવતાર ધરશે,
વાંદર થઈ વરણાગીઆ, કાળે મોઢે રે ફરશે.—આજસ.

હરિગુણ ગાતાં તુજને, ટાઢ વાએ શરીરે,
બગલા થઈ કેમ બેસશે, તમે જજો તીરે.—આજસ.

શુભલા ગાવ ગોવીંદના શું લાગો છે લોભે,
ધુવડ થઈને ધુધવશે, તમે ઘરને મોભે.—આજસ.

કૃષ્ણકથા રસ અનુભવો, કાને છે તમે સરવા,
કેળ નોળ વણીઅર તણા, દેહ છુટોને વરવા.—આજસ.

પામી ઉત્તમ દેહને, હરિ ચિત્તથી ન મૂકે,
નિત્ય ઘર ઘર માગશે, તમે હુખો ને સુકે.—આજસ.

રીંછ રોઝ ને વાઘની, તે નરતી રે કાયા,
તે છુટવા છળીલો બજે, તમે મુકીને માયા.—આજસ.

ચેતી શકે તો ચેતજે, શું કહીએ રે જાણું,
હરિ વીના જીવન દુખડું, કહેતાં હું તો લાજું.—આજસ.

માનવ દેહ મોંઘો જડ્યો, કાંઈ સાધનું સજીએ,
રામકૃષ્ણ સરવે તજી, ભગવાનને બજીએ.—આજસ.

૫૬—૨૫૦.

હરિ ભજન વીના દુખ દરીઆ સંસારનો પાર ન આવે,
જડ બુદ્ધિ જીવ, સંત વીના શુદ્ધ મારગ કોણ બતાવે.—ટેક.

તેં અનેકવાર અવતાર ધર્યાં, તેં કર્મ તણા કોઠાર ભર્યાં,
અઘઝોઘ તણા અંગાર કર્યાં.—હરિ ભજન.

કર્યો ચાર લાખ લખચોરાશી, થયો જળચર સ્થળચર ગર્ભવાસી,
માયાબંધનથી ન શક્યો નાસી.—હરિ ભજન.

પામ્યો મનુષ્યા દેહમાં નહીં રે મણાં, ધન ધામ પુત્ર પરિવાર ઘણા,
હવે ગાંધ લે ગુણ ગોવિંદ તણા.—હરિ ભજન.

તું જાડ પડાડ જડ રૂપ થયો, તેં શીત વર્ષાં સૂર તાપ સહ્યો
તારા કંપનો પાર નવ જાય કહ્યો.—હરિ ભજન.

દુખ જન્મ મરણ એવું જાણી, શું બેઠો છો જાળસ આણી,
કહે પ્રીતમ ચેતી લે પ્રાણી.—હરિ ભજન.

રાગ એજ. પદ—૨૫૧.

હરિભજન થકી છોટા હોય તે સહુથી મોટા થાએ,
તનતાપ ટળે જન્મ મરણનાં સંકટ સરવે જાએ.—ટેક.

શુકલનું મૂળ જીવો શોધી, સજનો ધાતી પશુરોધી,
થયા આપે ઈશ્વર અકરોધી.—હરિ ભજન.

જીવો વાલમીકજીની વાત પરી, જેણે દર્બશાળામાં ફેફ ફરી,
તેણે સો કોટી સમાયણ કરી.—હરિ ભજન.

જીવો એકલશુંગી હરણીના, જીવો વ્યાસ મુની વણપરણીના,
જીવો સુત પુરાણી કોણ કરણીના.—હરિ ભજન.

જીવો હાસીસુતથી શું હીનપણું, વળી પુન્ય પવિત્ર ચરિત્ર બણું,
થયા નારદ મન ગોવિંદ તણું.—હરિ ભજન.

જીવો માંડવની મીંડકી માતા, એવા વસિષ્ઠ વિશ્વે વિખ્યાતા.
જીવો ચતુરાનન પંકજ જાતા.—હરિ ભજન.

જેમ મધ્યમ જળ ગંગામાં બળે, તે ગંગા સરખું થઇને દૂળે,
જેમ પારસ સ્પર્શે લોહ ટળે.—હરિ બજન.

એમ જાત ભાત સહુની જાણી, હરિ બળે તે હરિ સરખો પ્રાણી,
કહે પ્રીતમ ઓળખો એ'ધાણી.—હરિ બજન.

રાગ એજ. ૫૬—૨૯૨.

દેહ મનુષ્ય ધરી હરિ ના જાણ્યા, તેણે સરવસ્વ ખોયું,
મારા વાલાણ મહા મણિ મુકીને પથર ચોત ખોયું.—દેહ.

તે' અમૃત દોળી વિષ પીધું, તે' હાથે કામ કુડું કીધું,
તે' મીઠ્યા માતાને દુખ દીધું.—દેહ મનુષ્ય.

તને જાળવીઓ જઠરા માંહી, તારૂં રક્ષણ કર્યું પ્રભુએ ત્યાંહી,
તેને સંભાર્યા સ્વપને નાંહી.—દેહ મનુષ્ય.

તે' જગત્પતિને નવ બોયા, કલ્પવૃક્ષ તણ ખાવળ ખોયા,
તે' ઉત્તમ જન્મ એળે ખોયા.—દેહ મનુષ્ય.

એની દેહ શુદ્ધ અશુદ્ધ વાણી, જેણે પ્રીત પ્રભુ શું નવ આણી,
એ અધમ જાત પામર પ્રાણી.—દેહ મનુષ્ય.

પેને કૃતમ્ની સરખા તો કહીએ, તેની સંગે તે સરખા થઇએ,
કહે પ્રીતમ એથી અજગા રહીએ.—દેહ મનુષ્ય.

રાગ એજ. ૫૬—૨૯૩.

મન માને નહીં સો ફેરા સમજાવું તોય શું થાએ.
ખળ કઠણ કઠાર ચંચળ ચોર ચપળ ચિત સહુ દિશ જાએ.—ટેક

મન જૂત તણી પેઠે ભમતું, મન માયામાં રહે છે રમતું,
એને હરિ ભજવાનું નથી ગમતું.—મન માને.

જમ કીંકરનો ભય જાણે, તો મીઠ્યા સુખ શીદને માણે,
ગયો અવસર ઉરમાં નવ આણે.—મન માને.

મળ્યો મનુષ્ય દેહ તેમાં ન મળ્યા, ધન ધામ પુત્ર પરિવાર ઘણાં,
તું તો ગાઇ લે ગુણ ગોવીંદ તણા.—મન માને.

મુગદલનો માથે માર પડે, પણ તોય ફરી તે દ્વાર અડે,
ફળ દેખી મરકટ ઝાડ ચડે.—મન માને.

કહે પ્રીતમ ચેતી લે પ્રાણી, શું સુતો સોડ ઘણી તાણી,
તારે માથે મરણનો ભય જાણી.—મન માને.

૫૬—૨૯૪.

માથે ફેાપી રહ્યો છે ફાળ રે, ઉંઘ તને કેમ આવે.
પાણી પહેલાં ખાંધી લેને પાળ રે, ઉંઘ તને કેમ આવે.

નથી એક ઘડીનો નિરધાર રે.—ઉંઘ તને.
અલ્યા એળે ખોયો અવતાર રે.—ઉંઘ તને.

તારે માથે છે જમનો માર રે.—ઉંઘ તને.
આ તો સ્વપના જેવો સંસાર રે.—ઉંઘ તને.

તારા મનનું ધાર્યું થશે ધૂળ રે.—ઉંઘ તને.
ચાર તોલાં છે મણમાં જૂલ રે.—ઉંઘ તને.

કરી આવ્યો ગર્ભમાં કોલ રે.—ઉંઘ તને.
અથેલા વેળા થાય છે કથોલ રે.—ઉંઘ તને.

જોતાં જોતાં આયુષ્ય ખુટી જાય રે.—ઉંઘ તને.
તારા કહાપણમાં લાગી લાય રે.—ઉંઘ તને.

કાંઠે આવેલું ખુડશે જહાજ રે.—ઉંઘ તને.
તારે કાળે કહે છે રૂધિરાજ રે.—ઉંઘ તને.

રાગ રાસડો. ૫૬—૨૫૫.

કૃષ્ણ કનૈયાને જઈ મળો રે,
હરિ હૈયાના હાર મારા વાલા.—કૃષ્ણ.

પહેલે તે રૂપે શ્રી હરિ રે,
ધર્યાં મછા અવતાર મારા વાલા.—કૃષ્ણ.

શંખામુરને મારીઓ રે,
આખ્યા પ્રહાના વેદ મારા વાલા.—કૃષ્ણ.

ખીજે તે રૂપે શ્રી હરિ રે,
ધર્યો કચ્છા અવતાર મારા વાલા.—કૃષ્ણ.

કચ્છે તે સાગર ડાળીઓ રે,
ચૌદ રત્ન કાઢ્યાં બહાર મારા વાલા.—કૃષ્ણ.

ત્રીજે તે રૂપે શ્રી હરિ રે,
ધર્યો વારાહ અવતાર મારા વાલા.—કૃષ્ણ.

પૃથ્વી દાંતે ઘાલી લાવીઆ રે,
ગઇતી રસાતાળ મારા વાલા.—કૃષ્ણ.

ચોથે તે રૂપે શ્રી હરિ રે,
ધર્યો નરસિંહ અવતાર મારા વાલા.—કૃષ્ણ.

હિરણ્યકશ્યપ મારીઓ રે,
પ્રહ્લાદની કીધી સહાય મારા વાલા.—કૃષ્ણ.

પાંચમે તે રૂપે શ્રી હરિ રે,
ધર્યો વામન અવતાર મારા વાલા.—કૃષ્ણ.

બળી પાતાળે આંખીઓ રે,
આપ થયા છડીદાર મારા વાલા.—કૃષ્ણ.

છઠે તે રૂપે શ્રી હરિ રે,
ધર્યો કુરુશુરમ અવતાર મારા વાલા.—કૃષ્ણ.

કરશુરામે કરશી ફેરવી રે,
કાખ્યા સહઆબ્ધુ'નના હાથ મારા.—કૃષ્ણ.

સાતમે તે રૂપે શ્રી હરિ રે,
ધર્મો રામ અવતાર મારા વાલા.—કૃષ્ણ.

રામે તે રાવણ રોળીઓ રે,
દેવોને દીધું સુખ મારા વાલા.—કૃષ્ણ.

આઠમે તે રૂપે શ્રી હરિ રે,
ધર્મો કૃષ્ણ અવતાર મારા વાલા.—કૃષ્ણ.

કૃષ્ણે તે કંસને મારીઓ રે,
આખું ઉગ્રસેનને રાજ મારા વાલા.—કૃષ્ણ.

નવમે તે રૂપે શ્રી હરિ રે,
ધર્મો બુદ્ધા અવતાર મારા વાલા.—કૃષ્ણ.

દશમે તે રૂપે શ્રી હરિ રે,
ધરશે કલંકી અવતાર મારા વાલા.—કૃષ્ણ.

કાલીંગાને તેઓ મારશે રે,
કમળા કેરા કંથ મારા વાલા.—કૃષ્ણ.

૫૬—૨૯૬.

હું તો તુંને વાઙ્ગ દે, આવીને તેં શું કયું રે ?
હરિ હીરો જોયો ને વહોર્યો સંસાર;
હૈયું તારું કુટયું રે, આંખે થયો આંધળો રે,
વીસારી તેં મેલ્યા રે હીનદયાળ.—હું તો.
મારા સાળા મૂરખ રે, બુદ્ધિ તારી કયાં બળી રે,
માથે તારે બમતો ન હીઠો કાળ,
ગપાટાને હાંક્યા રે, તેં તો બધા ગામના રે,
વિચારી ન જોયું રે, સાર અસાર.—હું તો.
મનખા જન્મને રે મેળવ્યો તેં ધૂળમાં રે,
હંસા ઉપર ઘાલો તેં તો હામ,
જનુનીએ જણ્યો ત્યારે આડો શેન આવીઓ રે,
તારી માની કુખે ન દીધો હામ.—હું તો.
સગાં ને કુટુંબી રે, જુડાવાને સહુ મળ્યું રે,
તરવાને ત્રીકમ નામ સંસાર;
ચટકો તને લાગે તો ચટપટ ચેતજે રે,
હવેથી તું ગાફલ ન રહીશ ગમાર.—હું તો.
હાપણુને તેં ડાળ્યું રે, સ્વારથ શો સર્યો રે,
પરમારથની કાંઈ ન બાણી પેર,
રણુઓડ કહે છે રે, રાંડના તું ચેતજે રે,
વહી ગયો લોભે નદીની લહેર.—હું તો.

રાગ વેરાવળ. ૫૬—૨૯૭.

આવો અમારે દેશડે, મીઠા મોહન માવા,
દહીં દુધ ને ઘૂત ઘણું, ખીરમાં ખાંડ ખાવા.—આવો.

રસોઈ કરી ભાત ભાતની, કાન તમારે કાજ,
પ્રીતમ પ્રીતે પધારીએ, કૃપા કરીને આજ.—આવો.

ગંગાજળ મેં તો ગરમ કર્યું, નાથ તમારે નહાવા,
આપું પીતાંબર પેહેરવા, ચાલો પરસાદ પાવા.—આવો.

અરજ સુણી અલખેલડો, પ્રેમે આવ્યા છે ધાઈ,
ગોપીઓ દેખી લેલી થઈ, અતિ મન હરખાઈ.—આવો.

ભાવેથી લોજન જમાડી, ખીડી પાનની દીધી,
ઘણા દીવસની ગોઠડી, કાન આગળ કીધી.—આવો.

પ્રે ની સાંકળે ખાંધીયા, હવે નહીં હઉં જાવા,
નરસર્ધના સ્વામી શા. જા, ચાલો ગોકુળ ગાવા.—આવો.

૫૬—૨૯૮.

હરિ ભજન કરો ભાગે જમદુત ને ભક્તિ ભાવે,
અંતકાળ સમે હરિનું જાનું હોય ત્યાં જમ શીઠ આવે.—ટેક.
જ. ફા. ૨૪.

જેને તિલક છાપ તુલશીમાળા, જેને મુખડે ગોવિંદ ગોપાળા,
તેને થું રે કરે જમડા કાળા.—હરિ ભજન.

એવો ભનજ તણો પ્રતાપજ છે, જેને ભકત નામની છાપજ છે,
તેને લક્ષ ચૌરાશી માફજ છે.—હરિ ભજન.

એવું નિર્ભય નારાયણુનું બાનું, જેને ત્રિલોક માંહી નથી છાનું,
તેનું ખોળે ન રવીનંદન પાનું.—હરિ ભજન.

પ્રાણી માફ માફ ન મીથ્યા કરવું, એક ધ્યાન હરિનું નિત્ય ધરવું,
કહે પ્રીતમ ભવસાગર તરવું.—હરિ ભજન.

૫૬—૨૯૯.

સખી પડવે તે પૂરણ પ્રકા જે કાઠ જાણે રે,
રૂઠો રણુછોડણનો ધર્મ વેદ વખાણે રે.

સખી ખીજે બોડણોજ બોલ બોલ્યા એવા રે,
રાખશે તો રહેશે તોલ ઉપજે એવા રે.

સખી ત્રીજે તે તુળશીનાં વન પ્રભુજીને ખ્યારાં રે,
હાથમાં લાવે હરિનાં જન શોભે સારાં રે.

સખી ચોથે તે ચાલ્યા જાય વસમી વાટે રે,
હૃદયામાં રણુછોડરાય મળવા માટે રે.

સખી પાંચમે પળીઆ પંથ તડકા તનમાં રે,
સેવા કરે હરિનાં જન મારા મનમાં રે.

સખી છઠે તે છાપાં અંગ ધણીનાં ધરીયાં રે,
રાખો હયા સાથે રંગ હવે મન હરિયાં રે.

સખી સાતમે સુદીર શ્યામ મોહન મળીયા રે,
હું તો આવીશ તમારે ગામ ફેરા ફળીઆ રે.

સખી આઠમે જોડી બેલ બળવંત બેઠા રે,
પૂર્વ દેશમાં કરી મહેર પંથમાં પેઠા રે.

સખી નવમે તે નમવા જાએ આણી રાખે રે,
સેવક સુતા સાંગી માંચ હરિ રથ હાંકે રે.

સખી દસમે આવ્યા ઠાકાર હરજી રસીયા રે,
તે ઠેકાણે ઠાકાર વાલમ મારો વસીયા રે.

સખી એકાદશીના દિન ગુગળી બેર્યા રે,
મધરાતે આવ્યા મહારાજ હેરણ હેર્યા રે.

સખી બારશે બાંધ્યા બંધ સેવકથી છાના રે,
સોનું તો સવા વાલ પુંજમાં પામ્યા રે.

સખી તેરશે ગુગળી બેર પાછા ફરીયા રે,
મધરાતે આવ્યા મહારાજ કારજ સરીમા રે.

સખી ચઢિદશે ચરણામૃત પ્રેમે પીધાં રે,
હરિ કઠણ નંદના લાલ સંદેશા ન કીધા રે.

સખી પુનમે પૂજા થાય શોભા સારી રે,
હરશન કરવાને જાય નર ને નારી રે.

સખી પંદર તીથો આજ જે કાઠ ગાશે રે,
તેને મળશે દ્વારકાનો નાથ વૈકુંઠ જાશે રે.

રાગ ધોળ. પદ—૩૦૦.

ગરૂડે ચડી આવજો ગિરધારી,
લજ્જા મારી રાખજો શ્રીભારારિ.—ટેક.

પ્રથમ પૂજાએ શ્રીગુરૂ રાય,
શ્રીકૃષ્ણને લાગું છું પાય;
ગુણ ગાવાની ઇચ્છા થાય.—ગરૂડે.

પ્રથમ પૂજાએ શ્રીગુરૂ રાય,
ચારદા કરજો મારી સહાય;
પદ પૂજાને પાવન થાય.—ગરૂડે.

માતા આપો અવિચળ વાણી,
જોમ ઇચ્છા પુરોને અમારી;
દાસ નાથાએ અવિચળ કારી.—ગરૂડે.

ધન ધન કુંતાજી રે માય,
જેણે સેવ્યા છે શંકરરાય;
પાંચ દેવે લીધેા અવતાર.—ગરૂડે.

પાંચે પુત્ર તે પાંડવ જાણેા,
છઠ્ઠાં દ્રૌપદીને રે વખાણેા;
એમાં સંદેહ કશેા નવ આણેા.—ગરૂડે.

રાજા ધમ તો ધરે ધ્યાન,
રૂડા અર્જુન મનના વિશ્રામ;
તેમાં લીમ મહા બળવાન.—ગરૂડે.

રત્નવંતાની કુંવરી રે આવે,
સાથે જોશી સહદેવને લાવે;
પાંચે પુત્ર પાંડુના કહાવે.—ગરૂડે.

હસ્તીનાપુરમાં હોળો રે પાડી,
માંડી બાજી તે પાસા ઢાળી;
પહેલે પાસે હસ્તીનાપુર હારી.—ગરૂડે.

બીજે પાસે તે ગરથ ભંડાર,
ત્રીજે ઉગરવા નથી આર;
એમ થાજે છે વારમ વાર.—ગરૂડે

ચોથે પાસે ચતુરાઈ સારી,
પાંડવ હાર્યા છે દ્રૌપદી નારી;
સામે દુર્યોધન અહંકારી—ગરૂડે.

ત્યાં તો સભા ભરાણી છે સારી,
બોલ્યો દુર્યોધન અહંકારી;
તેડી લાવેને દ્રૌપદી નારી.—ગરૂડે.

સતી ભરી સભામાં આવ્યાં,
સભા દેખીને મન લજવાયાં;
દુષ્ટે સતીને હસી રે બોલાવ્યાં.—ગરૂડે.

સતી રમીયા તમારા શ્યામ,
હાર્યા રાજપાટ સતી ગામ;
આવી માંડો માફ ધર કામ.—ગરૂડે

સતી આવી બેસોને રે બોળે,
એવાં વચન દુર્યોધન બોલે;
તોય સતીનાં મન ના ડાલે.—ગરૂડે.

બોળે બેસશે ગદા બીમ કેરી,
તું ને કાળે લીધો છે ઘેરી;
તું તો પાંડવ કુળનો છે વેરી.—ગરૂડે.

તુને લાગ્યું સતીનું રે પાપ,
તુને સતીએ દીધો આજ આપ;
ખોળે બેઠો છે શોક સંતાપ.—ગરૂડે.

દુર પંથ છે દારિકા ગામ,
ત્યાં તો પોઠ્યા છે શ્રીભગવાન;
જાણી જાગી ધાયા ધનશ્યામ.—ગરૂડે.

ગરુડજીને જલદીથી શણગાર્યા,
ચીર નવસે નવાણું આણ્યાં;
ભગવાને આવીને તે પુર્યાં.—ગરૂડે.

હુંડી રાગ રાસનો. ૫૬—૩૦૧.

મારી હુંડી સ્વીકારો મહારાજ રે, શામળા ગિરધારી,
મારી લાજ તમારે હાથ રે, શામળા ગિરધારી.

સાખી—પ્રહેલાદની પત રાખવા, વહાલે ધ્યુ નરસિંહ રૂપ,
સ્થંભ થકી વહાલો પ્રગટીયા રે, વહાલે માર્યો હરણાકંઠ ભૂપ રે.
શામળા ગિરધારી.

સાખી—નીલાડમાંથી બળતાં ઉગાર્યાં, ખીલાડી ફેરાં બાળ,
ટીંટોડીનાં વહાલે ધંડાં ઉગાર્યાં, હરિ હેતે થયા રખવાળરે.
શામળા ગિરધારી.

સાખી—વાણીઆને વીમાસણુ કરી, નો કર્યો માટીનો બહાર.
ખાંડણીઆમાં મોબી ખાંડીઓ, તમારી મરણ પ્રમાણે મહારાજ રે.
શામળા ગિરધારી.

સાખી—રાણાજીએ તો રાઠ વધારી, મીરાં કારણ મહારાજ,
ઝેર ઘોળીને મોકલ્યાં, તમે ઝેરના છો જરણુદાર રે.
શામળા ગિરધારી.

સાખી—ગંગેવ કેરે કારણે, આપે ચકર ધરીયું હાથ,
સુધન્વાને કારણે, તમે તેલમાં થયા તતકાળ રે.
શામળા ગિરધારી.

સાખી—શીળી રાજની માટી તોળાણી, ખાલી કર્યાં શરીર,
ધમ્ કેરે કારણે તમે, કોલવા કારણ મહારાજ રે.
શામળા ગિરધારી.

સાખી—સાઠા ત્રણસો ખોરડાં નાગરનાં, જુનાગઢ મોજર,
તેમાં નથી માફ નોતર, મને નાતે હીધો તીરસ્કાર રે.
શામળા ગિરધારી.

સાખી—આ જુંપડી તારા સેવકની, જમવાને નથી જર,
બેટી બેટો વળાવીઆ, હવે વળાવી ઘરની નાર રે.
શામળા ગિરધારી.

સાખી—ગરથ તો ગોપીચંદનનું, તુળશી હેમનો હાર
સાચું ઘરેણું મારે શામળો, મારી દોલત અંજ પખાજ રે.
શામળા ગિરધારી.

સાખી—હું નથી મોટો લાખુપતી, હું નથી શેઠ શાહુકાર,
નરસિંહ મેતાની વિનતિ, હું તો નાગરમાં છું કંગાલ રે;
શામળા ગિરધારી.

સાખી—શેઠ તો શ્રીદ્વારકાં પુરી, શામળશા જેહનું નામ,
હુંડો લેલો હાથમાં, મોહન પછી કરલો બીજાં કામ રે;
શામળા ગિરધારી.

સાખી—તીરથવાસી ગામમાં ફરે, પુછે નામ ને ઠામ,
ગલીએ ગલીએ ફરી વળ્યા, અહીં નથી શામળશાનું નામ રે.
શામળા ગિરધારી.

સાખી—ધુતારે ધૂત વિદ્યા કરી, અમને કહેતું હતું બધું ગામ,
ઠગારે કરી ઠેકડી, અમારે પૂર્વ જનમમાં પાપ રે.
શામળા ગિરધારી.

સાખી—તીરથવાસી ગામમાં ફરી, નીકળ્યા અંપા બહાર,
ત્યારે રૂપ સ્ત્રીધુ વાલો વણીકનું, વાલો ત્યારે થયા તતકાજ રે;
શામળા ગિરધારી.

સાખી—કાને કુંડળ જળહળે, એના તેજ તણો નહીં પાર,
જાંએ બાબુમંધ બેરખા, હરિને હૈયે છે હેમનો હાર રે.
શામળા ગિરધારી.

સાખી—હુંડી લાવો મારા હાથમાં, શામળશા માઈં નામ,
હમેશાં લખજો હુંડીયું, કહેજો વાણોતર સરખું કામ રે;
શામળા ગિરધારી.

સાખી—હુંડી હાથે હાથ આપી, વાલે પુરી હૈયાની હામ,
નરસિંહ મેતાનો સ્વામી શામળો, વાલે નવખંડેરાખું નામ રે.
શામળા ગિરધારી.

મારી હુંડી સ્વીકારો મહારાજ રે શામળા ગિરધારી,
માથે ધણી ધાયો કીરતાર રે શામળા ગિરધારી;
મને કોઈની નથી પરવાર રે, શામળા ગિરધારી.

રાગ ધોળ બાગવત મહાત્મયું. ૫૬—૩૦૨.

શ્રી વલ્લભજીને કરું વિનતિ રે, મારા પ્રાણ આધાર,
દીન જાણી કરૂણા કરો, પ્રભુ કીજીએ સાર.—શ્રી.

શ્રી વિઠ્ઠલ વરને વરણે રે, જાઉં વારમવાર,
નીજ જનને હિત કારણે રે, દિગ્ગ કુલ અવતાર.—શ્રી.

અનુક્રમ કરીને વર્ણવું રે, શ્રીમદ ભાગવત રૂપ,
દ્વાદશ અંગ પ્રભુજી તણાં, શોભા પરમ અનુપ.—શ્રી.

અધિકાર લીલા પ્રથમ સ્કંધ છે રે, દક્ષણ ચર્ણવું ધ્યાન,
વામ ચર્ણવું ધ્યાન છે રે, દ્વિતીય સ્કંધ લીલા જ્ઞાન.—શ્રી.

સર્ગ લીલા તૃતીય સ્કંધ છે રે, હરિની એક બાહુ જોડ,
વીસર્ગ લીલા ચતુર્થ સ્કંધ છે રે, બીજી બાહુ જોડ.—શ્રી.

સ્થાન લીલા પંચમ સ્કંધ છે રે, પાછલો ભાગ કટી જાણુ,
પોશણુ લીલા ષષ્ઠ સ્કંધ છે રે, કરીએ ઉઠર વખાણુ.—શ્રી.

ઉત્તી લીલા સપ્તમ સ્કંધ છે રે, વામ હસ્ત કહેવાય,
એક સ્તન અષ્ટમ સ્કંધ છે રે, મનવંતર લીલા ગાય.—શ્રી.

નવમ સ્કંધ ઇશાનું કથા રે, બીજું સ્તન એહ,
દશમ નીરોધ લીલા હૃદય છે રે, સમરીએ ધરી નેહ.—શ્રી.

મુકતી લીલા એકાદશ સ્કંધ છે રે, એ-તો મસ્તક જાણુ,
આશ્રય લીલા દ્વાદશ સ્કંધ છે રે, દક્ષીણ હસ્ત વખાણુ.—શ્રી.

હરિદાસ પ્રભુ શોભા નીરખીને રે ધર લીજીએ ચિત્ત,
ક્ષણ ક્ષણ એ ન વીસારી એ રે, ગુણ ગાઇએ નિત્ય.—શ્રી.

પ્રથમ સ્કંધ. પદ—૩૦૩.

શ્રીમદ વલ્લભ ચરણે લાગું છ,
ગુણ ગાઉ વાણી એવી માગું છ;
શ્રી વીઠલનાથજી પુરા તે આશ છ,
જન્મ જન્મની જાણી દાસ છ. ૧

અનુક્રમ શ્રી ભાગવતનું કહીએ છ
સ્કંધ તે દ્વાદશ એના લહીએ છ;
અધ્યાય ત્રણસે ને બત્રીસ છ,
પ્રાકૃત અધ્યાય મલી ત્રણસે ને પાંત્રીશ છ. ૨

શ્લોક અઠાર હજાર પ્રમાણુ છ,
પ્રકરણ તેંતાળીશ એનાં નિરમાણુ છ;
ઓગણીશ અધ્યાય પ્રથમ સ્કંધ છ,
ત્રણ પ્રકરણ કદાં તે પદ્મખંડ છ. ૩

દીન પ્રકરણુ ત્રણ અધ્યાય લગી થાએ છ;
પહેલે અધ્યાય શોનક પ્રશ્ન કહેવાય છ.
બીજે અધ્યાય સુતપુરાણિક ઉત્તર લીધા છ.
ભક્તિ યોગને ઉતકૃષ્ટ ત્યાં કીધાં છ. ૪

ત્રીજે અધ્યાય કથા અવતાર ચોવીશ છ,
બીજું પ્રકરણ મધ્યમ કહું નામી શીશ છ;
ચોથે ચિંતા વ્યાસજીને થઈ નારદ આવ્યા છ,
ઉપદેશ કરી પાંચમે સમજાવ્યા છ. ૫

કીજીએ શ્રી ભાગવતનો પ્રકાશ જી,
જેણે થાય તાય તિમિરનો નાશ જી;
છડે પોતાનું વૃત્તાંત નારદે કહ્યું જી,
આગલે જન્મ જે સુખ દુખ લઈ જી. ૬

ત્રીજે પ્રકરણ ઉત્તમ કહ્યું તે બાણે જી,
તેર અધ્યાય લગી એક વખાણે જી;
સાતમે અધ્યાય બાણ અવસ્થામાં ફેરા જી,
રક્ષા કરી એ તે રાખ્યા નેરા જી. ૭

આઠમે ઉતરા ગર્ભ રક્ષા કરી લીધ જી,
કુંતાજીએ પ્રભુજીની સ્તુતિ કીધ જી,
બીજમ પીતાએ યુધિષ્ઠિરને ઉપદેશ દીધો જી,
તે સરવે નવમે અધ્યાયે પરીશીધ્યો જી. ૮

દશમે અધ્યાયે યુધિષ્ઠિરને રાજ બેસાર્યા જી,
પછી શ્રીજી પોતે દ્વારકાં પધાર્યા જી;
એકાદશમે અધ્યાય સગાં સહોદર સરવે મલીઆં જી,
માંહે માહે પરસ્પર બળીયાં જી. ૯

ભગવત ભક્ત પરીક્ષિત રાય જી,
જન્મ વર્ણન દ્વાદશમે અધ્યાય જી,
ત્રयोदશમે વીદુરજી હસ્તીનાપુર આપ્યા જી;
તીર્થયાત્રા કરી સર્વ મન ભાળ્યા જી. ૧૦

ધૂતરાધ્ર ગાંધારીને લઈ સાથે જ,
 વિદુરજી આજ્યા ઉતાર પાંથ જ;
 આદમે દારકાંથી, અરબુન આબ્યા ગહ જ,
 મુખ જોઈ યુધિષ્ઠિરે પ્રશ્ન પૂછ્યું એહ જ. ૧૧

પાંદરમે અધ્યાય આદવકુળ ક્ષય કહ્યા જ,
 પરીક્ષિતને રાજ આપી પાંડવ ગયા જ;
 સોળમે અધ્યાય પરીક્ષિતનો દિગ્વિજય કર્યો જ
 પૃથ્વી ધર્મ કલિયુગને ત્યાં લલો જ. ૧૨

ધર્મ રક્ષા સતરમે કીધ જ,
 કલિયુગને સ્થાન આપી રક્ષા કીધ જ,
 પરીક્ષિતને વિપ્ર શ્રાપ થયો જઠારે જ;
 ઝોગણીશમે જઈ જોડા ગંગા કીનારે જ. ૧૩

સર્વ સ્વરાજ્યને ત્યાગ કીધું જ,
 શુકજીને પુછી ને વ્રત લીધું જ;
 અધિકાર લીલા ત એહ કહેવાય જ,
 એક રસના કેમ કરીને શુભ ગાય જ. ૧૪

હરિદાસ પ્રભુ શ્રી ગોવરધનધારી જ,
 શોભા નીરખી નિત્ય પ્રતિ ભઈ વારી જ.

દ્વિતીય સ્કંધ. પદ—૩૦૪.

- વન લીલા દ્વિતીય સ્કંધ છે અધ્યાય હશ તે માંહે,
કારણ જોનાં ત્રણ છે તત્ત્વ ધ્યાન પહેલું ત્યાંહે. ૧
- પહેલા અધ્યાય માંહે કહ્યું સાક્ષાત યોગ જ્ઞાન,
પોતાનાં જનને કારણે સ્થૂલ રૂપનું ધ્યાન. ૨
- સૂક્ષ્મ સ્વરૂપનું ધ્યાન છે, તે તો અધ્યાય બીજો,
હૃદય પ્રસાદ પ્રકરણ બીજું, તેનું વર્ણન ત્રીજો. ૩
- ઉત્પત્તિ દેવતા સર્વની તેની ભક્તિ સકામી,
ગર્વ તણ પ્રભુને લજો, એ છે અંતર બામી. ૪
- મનવાંછીત ફલ પુરશે, પૂરણ કામ છે એહ,
મંગલાચરણ શુકલજો કીધાં, ચોથા અધ્યાયમાં એહ. ૫
- પાંચમાં શ્રીજીની સ્તુતિ કરી, તે તો ક્યાં લગી કહીએ,
ત્રીજું મનન પ્રકરણ છે, તે છઠે અધ્યાયે લહીએ. ૬
- વિવેક ઉત્પત્તિ બીજી ઉપપત્તિ તેના બેજ પ્રકાર,
પ્રથમ ઉત્પત્તિ પ્રકાર છે, તેનો કીધો ઉચ્ચાર. ૭
- નારદજીએ પુછ્યું પ્રહ્લાજીએ કહ્યું પાંચમે કરી ધ્યાન,
અધ્યાત્મિક જ્ઞાન પંચીકરણ, સ્થૂલ સૂક્ષ્મનું જ્ઞાન. ૮

આઠ સ્વરૂપ વેરાટનાં, છઠે અધ્યાયે બાણો,
સર્વ ઉત્પત્તિ પ્રભુથી થઈ, એમ કહી વખાણો. ૯

સાતમે અધ્યાયે શ્રીભૂના વર્ણવ્યા ચોવીસ અવતાર,
આઠમે અધ્યાયેથી બાણીએ, ઉત્પત્તિ પ્રકાર. ૧૦

નારદજીએ બ્રહ્માજીને પુછીયું તે તો એમાં કહીએ,
પોતાની ઉત્પત્તિ કહી, નવમે અધ્યાયે લહીએ. ૧૧

ચતુઃશ્લોકી શ્રીભાગવતનો બ્રહ્માએ ઉપદેશ કીધો,
નારદજીએ હૃદયે ધરી, શ્રવણે રસ પીધો. ૧૨

તે ઉપદેશ શુકદેવજીએ, પરીક્ષિતને કહ્યા.
શ્રીભાગવત રસ સાંભળી, કૃતાર્થ થયા. ૧૩

આધિભૌતિક અધ્યાત્મિક. આધિદૈવિક સ્વરૂપ,
દશમે અધ્યાયે વર્ણન કર્યું, કહી તેનું રૂપ. ૧૪

શ્રવણે સુધારસ પીજીએ, હૃદયમાં ધરી.
હરિદાસ પ્રભુ શોભા નીરખીએ શ્રી કુંજવિહારી,

તૃતીય સ્કંધ, પદ ૩૦૫.

સર્ગ લીલા તે તૃતીય સ્કંધ કહીએ,
અધ્યાય તેત્રીસ પ્રકરણ છે લહીએ;
પહેલું અધિકાર પ્રકરણ કહું અધ્યાય ચારે,
વિદુરજી તીર્થ યાત્રા કરી આળ્યા ત્યારે.

વિદુર જોધવજી યમુના તટ મીલીઆ સહી,
ળીજે અધ્યાય બાલ ચરિત્રની લીલા કહી;
ત્રીજે રાજલીલા ચોથે પ્રભાસલીલા કહેવાય,
પછી ઉદ્ધવજી ઉતર પંથ જાએ.

બીજું ગુણાતીત પ્રકરણ અધ્યાય પાંચમેથી,
વિદુરે મૈત્રેયને પુછ્યું ભગવત માયા તત્ત્વ તે;
છઠે માયાનું નીરૂપણ મૈત્રેયજીએ કીધું,
ત્રીજું સગુણ પ્રકરણ અધ્યાય ત્રણમાં પ્રસિદ્ધું.

સાતમે ભગવત અવતાર કથા પ્રશ્ન પુછ્યા જેઠ,
આઠમે મૂળ પુરૂષથી બ્રહ્માની ઉત્પત્તિ થઈ તેઠ;
નવમે અધ્યાય બ્રહ્માજીએ શ્રીજીની સ્તુતિ કીધીજી,
દર્શન થયાં સુષ્ટિ કરવાની આજ્ઞા દીધીજી.

ચોથું કાલ પ્રકરણ અધ્યાય દસમેથી જાણો,
કાલાત્મક કેક પ્રકાર પણ સુષ્ટિ વખાણો;

પરમાણુ કાલગતિ અધ્યાય અગ્યારે,
પાંચમે જીવ પ્રકરણ કહ્યું અધ્યાય બારે.

બ્રહ્માજીના અંગથી સૃષ્ટિ થઈ સનકાદિક જોહ,
સરસ્વતી સ્વયંભૂ મનુ સતરુપા તેહ;
તેરમે અધ્યાય વારાહજીનો જન્મ થયો,
ચઉદમે કશ્યપ અદિતિ સંવાદ કહ્યો.

પાંચદશે જયવિજયને સનકાદિકનો શ્રાપ,
સોળમે સનકાદિકને દર્શન દીધાં વૈકુંઠ નાથ;
સત્તરમે હરણ્યાશ વારાહજીનું યુદ્ધ થાએ,
અઠારમે અધ્યાય પશુ એ લીલા કહેવાય.

ઓગણીશે હીરક્ષા મારીને પૃથ્વી લીધી,
વીશમે યજ્ઞવારાહની સ્તુતિ કીધી;
છહું તત્વ પ્રકરણ તેના લેહ છે એ,
તેર અધ્યાય થકી વર્ણન થાએ તેહ.

એકવીશમે સ્વયંભૂ મનુ આવ્યા,
કર્દમ ઋષિની પ્રાર્થના કરી મન બાવ્યા;
કર્દમ ઋષિ દેવ કુંતીનો વિવાહ કરી,
બાવીશમે સ્વયંભૂ મનુ આવ્યા ફરી.

ત્રેવીશમે કરદમ ઋષિએ વીમાન રચ્યું.
ચોગાબ્યાસ બળે રત્નમય ખચ્યું;

વૈભવ સુખ લોગ દેવ કુંતીના કદા,
નવ કન્યાના ત્યાં જન્મ થયા.

કપીલ દેવજીનો જન્મ ચોવીશમે કહીએ,
નવકન્યાના વિવાહ તે અધ્યાયમાં લહીએ;
પછી કર્મ ઋષિએ વન જઈ સાધન કીધાં,
પચીશમે કપીલ દેવે માતાને ઉપદેશ કીધા.

છવીશમે તત્ત્વ સંખ્યા વર્ણન જેહ,
સત્યાવીશ લગી વર્ણન થાએ તેહ;
યોગ ધ્યાનમાં જેવા સ્વરૂપનું ધ્યાન કરવું,
અઠ્યાવીશમા અધ્યાયમાં તે હૃદય ધરવું.

ઓગણત્રીશમે ભક્તિયોગ વર્ણન કદા,
ત્રીશમે વર્ણન કર્મ વિપાક લદા;
એકત્રીશમે અધ્યાય જીવની અવસ્થા કહી,
ગર્ભથી તે મરણ પર્યંતની લહી.

જ્ઞાન ભક્તિ નીરૂપણ અધ્યાય બત્રીશમે,
દેવ કુંતી સિદ્ધપદ પામ્યાં તેત્રીશમે;
માતા જ્ઞાન ભક્તિ ઉપદેશ ચિત્ત ધાર્યાં,
કપીલ દેવજી ઉત્તર પંથ પધાર્યાં.

તેર અધ્યાયમાં તત્ત્વ પ્રકરણ કહ્યું,
એના બે પ્રકાર છે તે પણ લયું;

પહેલા ચાર અધ્યાયમાં પુરુષ સુક્તિ પ્રકાર બોલો,
હરિદાસ પ્રભુ શોભા તે વખાણો.

ચતુર્થ સ્કંધ. ૫૬—૩૦૬.

ચતુર્થ સ્કંધમાં વીસર્ગ લીલા કહી રે,
પ્રકરણ ચાર અધ્યાય એકત્રીસમાં સહીરે;
ધર્મ અર્થ કામ મોક્ષ પ્રકરણ ચાર છે રે,
સાત અધ્યાયમાં ધર્મ પ્રકરણનો વિસ્તાર છે રે.

એના અધિકારી તે હક્ષ પ્રજાપતિ રે,
પહેલા અધ્યાયમાં મનુની કન્યાની સંતતિ રે;
તેમાં સોમ દત્તાત્રેય દુર્વાસા જાણીએ રે,
નરનારાયણ ઇત્યાદિક વખાણીએ રે.

વિશ્વશ્રવાના યજ્ઞમાં હક્ષ પ્રજાપતિ આવીઆ રે,
ખીજા અધ્યાયમાં સર્વે આદર કરી ખોલાવીઆ રે;
શિવજી ઉઠ્યા નહી તે હક્ષ પ્રજાપતિએ ક્રોધ કીધો રે,
વાકવાદ કરતાં એક ખીજાને શ્રાપ દીધો રે.

ત્રીજે હક્ષના યજ્ઞમાં જાવા શીખ માંગી સતી રે,
ત્યારે તે સમય ન આજ્ઞા દીધી પતિ રે;
ચોથે અધ્યાય આજ્ઞા ઉલ્લંઘન કરી સતી ગયાં રે,
હેઠ મેલી પર્વતની પુત્રી થયાં રે.

પાંચમે નારદજીએ શિવ આગળ સવે વાત કરી રે,
કોઈ યજ્ઞનો કીધો વિધ્વંસ વાત હૃદય ધરી રે;
છઠે બ્રહ્માદિક શિવજીની સ્તુતિ કરી અહીંઆં રે,
સાતમે યજ્ઞ દક્ષનો પૂર્ણ કીધો ત્યાંહ રે.

સરવે મળી શિવજીની સ્તુતિ કરી તે બાણીએ રે,
બીજી અર્થ પ્રકરણ અધ્યાય પાંચમાં વખાણીએ રે;
આઠમે અધ્યાયે ઉત્તાનપાદનો વંશ કહ્યો રે,
ધ્રુવજી અપર માને વચને તપ કરવા ગયો રે.

નવમે પ્રભુ મલ્યા વરદાન લઈ આપ્યા ઘર બાણી રે,
સરવે ધ્રુવજી સાથે પ્રીત બાંધી ઘણી રે;
દસમે ઉત્તામ પામ્યો મૃત્યુ દુઃખ હૃદય ધર્યાં રે,
બાતનું વેર લેવા નિમિત્ત ધ્રુવજીએ યુદ્ધ કર્યાં રે.

એકાદશમે અધ્યાય સ્વયંભુ મનુ ત્યાં આવીઆ રે,
કરી ધ્રુવજીનું સમાધાન ઘેર બોલાવીઆ રે;
ધ્રુવજીએ રાજ સંપૂર્ણ કર્યું દ્વાદશમે કહ્યું રે,
પછી પુત્રને સોંપી રાજ અવિચલ પદ લઈ રે.

ધ્રુવજીની માતા પરમ પદ પામ્યાં તેરમાં રે,
ત્રીજી કામ પ્રકરણ કહ્યું અધ્યાય અગીઆરમાં રે;
એના અધિકારી તે પૃથુ રાજ સહી રે,
તેના ચરિત્રની કથા એમાં કહી રે.

ધ્રુવજીનો વંશ અધ્યાય તેરમે વર્ણન કર્યો રે;
ચક્રદમે રાજા વેન બ્રહ્મા શ્રાપે મર્યો રે,
પાંચદશમે પૃથુની જન્મ પત્રી વીચારી છે રે.
મહાપરમ ભગવાન ભકત ચરિત્ર અપાર છે રે,

સોળથી પૃથ્વીનાં ચરિત્ર કહ્યાં એકવીશમાં રે;
સનતકુમારથી આત્મયોગ પામ્યા બાવીશમાં રે,
ત્રેવીશમે પ્રભુએ દેહ ત્યાગો યોગ સાધીને રે.
ચોથું મોક્ષ પ્રકરણ કહીએ પ્રભુ આરાધીને રે,

એ તો આઠ અધ્યાયમાં છે તે કહ્યું રે;
તેના ભેદ તે બે એમાં લહ્યું રે,
બ્રહ્મતત્ત્વ દશા ત્રણ અધ્યાયમાં થાએ છે રે;
શ્રીકૃષ્ણ સાયુજ્યમુક્તિ પાંચ અધ્યાયમાં કહેવાય છે રે,

અનુક્રમ પૂર્વક ઉત્તર જાણ્યો રે.
ચોવીશમે પૃથુનો વંશ વખાણ્યો રે,
પ્રચેતાને શ્રીમહાદેવજી મદ્યા રે;
રુદ્રગીત વર્ણન કર્યું એવા કર્યા રે,

પ્રાર્થીન બરહી રાજાને નારદ મળ્યા પચીશમે રે.
પુરંજન આખ્યાન કહ્યું છવીશથી અઠ્યાવીશમે રે,
પુરંજન આખ્યાન સાંભળી ઓગણત્રીશમે દુઃખ પામીઆ રે;
કપીલાશ્રમ જઈ પ્રાર્થીન બરહી સિદ્ધિ પામીઆ રે,

પ્રયેતાને ત્રીશમે પ્રભુ પ્રસન્ન થયા કારજ સીધું રે.
કરજો દસ હજાર વર્ષ રાજ વરદાન દીધું રે,
એકત્રીશમે નારદે પ્રયેતાને ભગવત વારતા કહી રે;
એ કથા સાંભળી હસ્તીનાપુર વિદુરજી આવ્યા સહી રે,
હરિદાસ પ્રભુની શોભા ચિત્ત વિચારીએ રે;
સદા એહનાં કીજે શુભગાન હૃદયમાં ધારીએ રે,

પંચમ સ્કંધ. રાગ કાશી. પદ ૩૦૭.

પંચમ સ્કંધ અધ્યાય છવીશ કહેવાય,
સ્થાન લીલાનું વર્ણન થાએ;
ત્રણ પ્રકરણ દેશકાલ સ્વપન કહીએ,
પહેલું દેશ પ્રકરણ અધ્યાય ત્રણમાં લહીએ.

પ્રિયવ્રતને વંશ પહેલા અધ્યાય માંહે,
સાત સમુદ્ર સાત દ્વીપ કહ્યા ત્યાંહે;
બીજામાં અગ્નિદ્રને નવ પુત્ર કહ્યા,
નવ ખંડના તે રાજ થયા.

નાભી રાજને પુત્રનું વરદાન દીધું;
ત્રીજા અધ્યાય માંહે પર શીધું;
એકવીશ અધ્યાયનું બીજું કાલ પ્રકરણ બણે,
ચોથે અધ્યાય ઋષભદેવનો જન્મ વખાણે.

ઋષભદેવને નાભી રાજાએ રાજ હીધું જ્યારે,
પોતે પરમ પદ પામ્યા ત્યારે.
ઋષભદેવના સો પુત્ર તેમાં પ્રાદાણુ એકથાશી,
નવ યોગેશ્વર દશ રાજા મુખરાશી;

પાંચમે છઠે ઋષભદેવ ચરિત્ર લહીએ,
સાતમે ભરતને પુત્ર થયા તે કહીએ;
આઠમે ભરત ચરિત્ર કહ્યા પ્રકાશ,
નૃગશંગથી નૃગ થયા તે પામ્યા નાશ.

જડભરત ચરિત્ર નવમે મુંગા થઈ ચાલ્યા,
દશમે રહુગણે વેઠમાં જાલ્યા;
ભરતને જ્ઞાન રહુગણે પૂછ્યું અગ્યારે,
તેજ કથા કહેવાય છે બારે.

તેરમે જડભરત ચરિત્ર કથા કહી,
રહુગણુ આત્મવિદ્યા પામ્યા ચંદ્રમે સહી;
પંચદશમે સુમતિનો વંશ વખાણો,
તેમાં ગય રાજાનો જન્મ તે જાણો.

સોળમે ભૂગોળનું વર્ણન તે થાએ,
તેમાં જંબુદ્વીપે નવ વર્ષ મેરૂ પ્રલાએ;
સત્તરમે નવ ખંડમાં સેવ્ય સેવક કહેવાએ,
તે કથા જોગણીશ અધ્યાય લગી થાએ.

વીશમે સપ્ત સમુદ્રનાં પ્રમાણ,
એકવીશમે જ્યોતિષ ચક્ર કેરાં વખાણ;
બાવીશ ત્રેવીશ સુખી એ ચરિત્ર કહીએ,
ચોવીશમે રાહુનું પ્રમાણ તે લહીએ.

ત્રીજું સ્વપન પ્રકરણ એ અધ્યાયે લેદ એ,
એક જીવાત્મા બીજે પરમાત્મા તેહ;
પચીશમે પાતાલ લોક વર્ણન કહ્યા,
નરક વર્ણન છવીશમે થયાં.

હરિદાસ પ્રભુનું ગુણગાન કીજે નિત્ય,
શોભા નીરખી ધરી લીજીએ ચિત્ત.

૫૪૮ સ્કંધ. રાગ ધનાશ્રી. પદ—૩૦૮.

૫૪૮ સ્કંધ અધ્યાય ઝોગણીશમાં
પોષણ લીલા વર્ણન કહી,
નામ ધ્યાન ને ચરિત્ર ત્રણ પ્રકાર છે સહી.

અજમેલનું આખ્યાન અધ્યાય પહેલે,
બીજે વિષ્ણુદુત ચમદુત સંવાદ થયો;
મહાદુષ્ટ આચરણ કરતો હતો તે,
પ્રભુ નામ પ્રતાપે વૈકુંઠ ગયો.

ત્રીજો ધર્મ રાજાએ પોતાના સેવક આગળ,
 નામ મહાત્મ્ય કહ્યું હરિ;
 શ્રવણ કયા કિર્તન નામ સ્મરણ કરે,
 ત્યાંહાં રજો જાતા ફરી.

પહેલું નામ પ્રકરણ કહ્યું હવે ગીજી
 ધ્યાન પ્રકરણ કહેવાએ છે.
 ચોથો અધ્યાયથી એક વર્ણન તેનો,
 ચઉદ લગે થાએ છે.

પ્રયેતાનો વંશ કહ્યો છે તે પણ,
 ચોથા અધ્યાયમાં જાણીએ;
 દક્ષનો જન્મ થયો તેહ
 સર્વ એમાં કહી વખાણીએ.

પ્રભુજી પ્રસન્ન થયા ધણું દક્ષે એવું તપ કીધું,
 પ્રસન્નવદને શ્રી નાથજીએ સંતાન થવાનું વરદાન દીધું.

પાંચમે દક્ષના પુત્ર સરવે મોક્ષ પામ્યા,
 નારદજીએ ઉપદેશ કીધો
 દક્ષને ત્યારે કોઈ ચઢ્યો,
 નારદજીને શ્રાપ દીધો.

છઠે દક્ષને કન્યા થઈ તે કહ્યું,
 પતિ સંતતિ એમાં વખાણીએ;

સાતમે ઇંદ્રશુર જૂહરપતિ રીસાણા,
વિશ્વરૂપને શુર કીધા તે બાણીએ.

આઠમે ઇંદ્રને નારાયણકવચ દીધું,
નવમે વિશ્વરૂપને માર્યો તે કથા કહી;
ત્રાસુરનો જન્મ તેમાં કહ્યો,
દશમે દધીચિનાં અસ્થિનું વળ કીધું સહી.

એ વળ લઇ ઇંદ્રે યુદ્ધ કીધું;
ત્રાસુર સાથે ઈહાં;
એકાદશમે પરસ્પરે યુધમાં,
પ્રશંસા વચન કહ્યાં ત્યાંહ.

દ્વાદશમે ત્રાસુર મારી ઇંદ્ર જીત્યા.
ત્રયોદશમે પ્રહ્લહત્યા યધ.
ઇંદ્રે જ્યારે યજ્ઞ કીધો,
ત્યારે પ્રહ્લહત્યા ગધ;

પૂર્વ જન્મે ત્રાસુર ચિત્રકેતુ રાજા,
તે કથા ચઉદમે કહી.
પંચદશમે પુત્ર શોક થયો ચિત્રકેતુને,
નારદજીએ સમાધાન કીધું સહી;

સોળમે પુત્ર વચન સાંભળી, વૈરાગ્ય ઉપજ્યો,
સાધન કીધું પ્રભુ મળ્યા ત્યાંહ.

સત્તરમે વીમાને બેસી કૈલાસ ગયા,
પાર્વતીએ આપ દીધો ત્યાંહ;
ત્રીભું જે અર્ચન પ્રકરણ તે,
અઢારમે અધ્યાયથી થાએ છે.
દ્વિતિ ને અદ્વિતિના પુત્રનો વંશ,
એમાં કહેવાય છે;

મરુત ગણની ઉત્પત્તિ થઈ,
ઓગશણીમે પુંસવન વ્રત કર્યું.
હરિદાસ પ્રભુની નીરખી શોભા,
ગુણ ગાન કરીને દૃઢયે ધર્યું.

સપ્તમ સ્કંધ. રાગ રામકળી.

૫૬—૩૭૯.

સપ્તમ સ્કંધ અધ્યાય પંદરમાં થાએ રે,
એનાં પ્રકરણ ત્રીન કહેવાય રે;
અસદ વાસના સદવાદના કહીએ રે,
સદસદ વાસના પ્રકરણ ત્રીભું લહીએ રે.

પહેલું અસદ વાસના પાંચ અધ્યાય લગી બાણો રે,
પહેલે જયવિજયના આપનું કારણ વખાણો રે;
બીજા અધ્યાયમાં હીરણ્યાક્ષ વધ ધર્યું રે,
માતાને અખાયનમાં સમાધાન જ્ઞાન કહ્યું રે.

ત્રીજે જ્ઞાત વેર લેવા નિમિત્ત રે,
હીરણ્યકશ્યપુએ તપ કીધું ધરી ચિત્ત રે;
બ્રહ્માજીએ આવી વરદાન દીધું રે,
જે જે હીરણ્યકશ્યપુએ માગી લીધું રે.

ચોથે હીરણ્યકશ્યપુએ રાજ કીધું જ્યારે રે,
દેવતા ભાગી ગયા તે વારે રે;
ભગવત ભક્ત પ્રહલાદ પુત્ર થયા રે,
પાંચમે અધ્યાય લખવાને ગયા રે.

ભણે ભગવત નામ તે સાર રે,
બીજું કાંઈ ન કરે ઉચ્ચાર રે;
સદવાસના પ્રકરણ બીજું કહીએ રે,
તે પછુ પાંચ અધ્યાયમાં લહીએ રે.

છઠે પ્રેલાદજીએ ભણાવી નિશાળ રે,
શ્રીહરિ નામ જપે સર્વે બાલ રે;
સાતમે પ્રેલાદજીને બાલે પુછ્યું ત્યારે રે,
તે તમે જોહ ભણ્યા છો ક્યારે રે.

માતાજીને નારદજીએ ઉપદેશ કહ્યો રે,
મેં ગર્ભમાં હીથી દહયે ધરી લહ્યો રે;
આઠમે પ્રેલાદજીને પીતાએ ક્રોધ કરી વાર્યો રે,
સત્ત્વથી પ્રગટી હીરણ્યકશ્યપુને માર્યો રે.

દેવતાએ પ્રભુની સ્તુતિ કરી રે,
 નવમે પ્રેલાહણી સ્તુતિ હૃદયે ધરી રે;
 દસમે ભક્તિ વરદાન સ્તોત્ર દીધું રે,
 રાજ બેસાર્યો ને સરવે કારજ સીધું રે.

મયનામ ત્રિપૂર દૈત્ય લાખ્યા બેહ રે,
 બાળીને ભરમ કર્યા ત્યાં તેહ રે;
 સદસદવાસનાનું પ્રકરણ ત્રીજું થાએ રે,
 એકાદશમે ચાર વર્ણ કહેવાએ રે.

દ્વાદશમે બ્રહ્મચારીના કહ્યા ધર્મ રે,
 વાનપ્રસ્થનાં કહ્યાં સરવે કર્મ રે;
 તેરમે યતિના ધર્મ કહીએ રે,
 અજગર પ્રેલાહણનો સંવાદ લઈએ રે.

ત્રણદશમે ગૃહસ્થાશ્રમ ધર્મ થાએ રે,
 પંચદશમે ત્રિગુણ ધર્મ કહેવાય રે;
 ઉત્તમ મધ્યમ કનીષ્ઠ સર્વ પ્રકાર રે,
 ઉત્તી લીલા કહી તે વીસ્તાર રે.

હરિદાસ પ્રભુની શોભા નિહાળ રે,
 ગુણ ગાઈ તે વારમવાર રે.

અષ્ટમ સ્કંધ. રાગ ધનાર્થી. ૫૬—૩૧૦.

અષ્ટમ સ્કંધ મન્વંતર લીલા અધ્યાય છે ચોવીશ જી,
ચાર પ્રકરણ કહ્યાં છે જોનાં તે કહું નામી શીશ જી.

તામસ રાજસ સાત્વિક ભક્તિ ચાર પ્રકરણનાં નામ જી,
પહેલું તામસ પહેલે અધ્યાયથી તે વર્ણવું તજી સર્વ કામ જી.

સ્વયંભૂ મનુ સ્વારોચીશ મનુ ઉત્તમ મનુ તામસ મનુ કહ્યા જી,
બીજે અધ્યાય તે ગજેન્દ્રને જલમાં ગ્રાહે શ્રદ્ધા જી.

ત્રીજે શ્રીહરિની સ્તુતિ કીધી ગ્રાહથી મુકાબ્યો ગજેન્દ્ર જી,
ભક્ત હેત પ્રભુ પોતે ધાયા છળી પર વાર કોટી ચન્દ્ર જી

ચોથે ગજગ્રાહનો પૂર્વ જન્મ કહ્યો મોક્ષ થયા હવે સાત્વિક
પ્રકરણ કહીએ જી,
પાંચમે રૈવત મનુ આશુસ મનુ થયા તે કથા સરવે લહીએ જી.

દેવતા દૈત્ય ગયા ક્ષીર સાગરે તે સમુદ્રમંથન નિમિત્ત જી,
સરવે મળી પ્રભુજીની સ્તુતિ કીધી નિર્મળ કરીને ચિત્ત જી.

છઠે પ્રભુ પ્રસન્ન થઈ વરદાન લીધું દેવતા મંહરાયજગિરિ
લેવા આવ્યા જી,
હાપાડી શક્યા નહી તે જોઈ પ્રભુ ગરૂડે ધરી લાવ્યા જી,

સાતમે કુર્મ અવતાર ધરીને સમુદ્રમંથન પછી ક્રીધુ' લ.
કરતાં મંથન હલાહલ નીસરીયું તે શિવજીને દીધું લ,

આઠમે રતન ચઢે તે નીસર્યાં, દેવ દાનવ યુદ્ધ કયું' લ.
દેવતાને પીયૂષ પાવાને કાળે મોહની વપુ ધર્યું' લ,

નવમે અમૃત દેવતાને પાયું' રાહુનું છે' શીશ લ.
દૈત્યને અમૃત દેવાને ટાણે અંતરધ્યાન થયા જગદીશ લ,

દશમે દૈત્ય પરપર વઢીઆ એકાદશમે દેવાસુર સંચામ લ.
દ્વાદશમે મોહની સ્વરૂપ તે ધરીયું મોહ્યા શિવ સહીત કોટી કામ લ,

ત્રયોદશમે વૈવસ્વત મનુ જેના રાજમાં શ્રીવામનજી પ્રગટ થયા લ.
પછી ભવિષ્ય મન્વંતર આગળ થાશે તે પણ સરવે કહ્યાલ,

સાવર્ણી મનુ દક્ષ સાવર્ણી બ્રહ્મા સાવર્ણી ધર્મ સાવર્ણી મનુ કહીએ લ.
રૂદ્ર સાવર્ણી દેવ સાવર્ણી ઈંદ્ર સાવર્ણી સાતે લહીએ લ,

ચૌદમે મન્વાદી મનુના પુત્ર ઇત્યાદિ સરવે ભગવત અંશ બાણો લ.
હવે નવ લગી પ્રકરણ ત્રીજું રાજસ કહી વખાણો લ,

પંચદશમે બહી રાજાએ રાજ તે ક્રીધુ' અશ્વમેધ યજ્ઞ કીધો

જ્યારે લ.

સોળમે વિશ્વંતિ અદિતિએ કરી પતિની પુત્રકામના કાજ ત્યારેલ,

પુત્ર થાશે મત કરો કહ્યું પતિએ પયોમત વીધી કહી છે.

અદિતિએ ક્યું પયોમત ત્યારે સરવે વિધી દેહ્યે લહી છે,

સપ્તહશે પયોમત કીધે પ્રભુ પ્રસન્ન થયા બાણી છે,

ગર્ભ વિષે પ્રભુ આવ્યા ત્યારે બ્રહ્માદિક સ્તુતિ વખાણી છે.

અષ્ટાદશે વામનજી પ્રગટી પદ્યાર્યા બલીરાજ પાસ છે,

યજ્ઞશાળામાં સન્માન કરીને અવલોકયા અવિનાશ છે.

ઓગણીશમે ત્રણ પદ પૃથ્વી સંકલ્પ કીધા એહ છે,

એ પદમાં સ્વર્ગ મૃત્યુ સર્વે લીધું વીશમે એકપદની માગી

જગ્યા તેહ છે

ત્રીજા પદનું ન રાખ્યું ઠેકાણું પરસ્પર વિવાદ વચન થયાં છે,

એકવીશમે બ્રહ્માજીએ સ્વર્ગમાં શ્રીજીનાં ચરણ લદ્યાં છે.

અંબુષ્ટ દેખી અભિષેક કીધો ગંગા પ્રવાહ થઈ પૃથ્વીમાં વહ્યાં છે,

બલી રાજને વરણ પાસ તે બાંધ્યા તેહ પ્રસંગ તેમાં કહ્યા છે,

બાવીશમે બળી આત્મ નિવેદન સત્ય વચન માટે કીધું છે.

શીશ ધર્યો ચરણ પ્રસન્ન થયા રાજ સુતલનું લીધું છે,

ત્રેવીશમે બળીને જીતીને લીધું દેવતાને રાજ ગયું હતું જેનું છે.

સર્વ મળી સ્તુતિ કરી પ્રભુની પ્રકૃષ્ટિત મન થયું તેહનું છે,

મ. ફ. ૨૬.

ચોથું ભક્તિ પ્રકરણ તે કહીએ ચોવીશમે અધ્યાય છે.
વૈવસ્વત મનુ જેના રાજમાં મહાઅવતાર થયો કહેવાય છે,

હરિદાસ પ્રભુના શુભ ગાતાં તનના તાપ છુટાએ છે.
નિત્ય પ્રતિ એહની શોભા નીરખી હૈકું ટાહું થાએ છે,

નવમ સ્કંધ. રાગ યોગ. પદ—૩૧૧.

નવમ સ્કંધ વર્ણન કરું અધ્યાય ચોવીશ બાણી,
પ્રભુ કૃપાથી ઇશાનું કથા પ્રકરણ એ વખાણી.

સૂર્યવંશ મર્યાદા પ્રકરણને પહેલું કહીએ,
ચંદ્રવંશ પુષ્ટિ પ્રકરણ છે તે સાંભળી સુખ લઇએ.

પહેલા અધ્યાયથી પહેલું સૂર્યવંશ તે કહી વખાણો,
વૈવસ્વત મનુને પુત્ર દશ થયા ઇક્ષ્વાકુ આદિ બાણો.

એક કન્યા થઇ તે કહ્યું હવે બીજો અધ્યાય,
ચાર સુતને સંતાન થયાં નહી તે પણ કહેવાય.

પછી ત્રણ પુત્રનો વંશ થયો તે એમાં કહીએ,
નભગ નહીસ્થિત ને દ્રષ્ટદ્યુમ્નનો લઇએ.

ત્રીજો શર્યાતિનો વંશ કહ્યો રેવતિ કન્યા જન્મ્યાં જેમાં,
ચોથો નૃમનો વંશ છે રાજા અંબરીશ તેમાં.

ભકતને દુર્વાસાએ દુઃખ દીધું પોતે દુઃખ પામ્યા ત્યારે,
પાંચમે દુર્વાસા સઘળે ફરી આવ્યા અંબરીષ પાસે જ્યારે.

સુદર્શનનું સમાધાન કરી વાળ્યું ત્યારે સુખ થયું,
છઠે અંબરીષનો વંશ થયો તે સરવે કહ્યું.

પછી ઇક્ષ્વાકુનો વંશ કહ્યો જેના વંશમાં માન્ધાતા,
તેના વંશમાં મુચકંદ થયા તે કહું વિખ્યાતા.

સાતમે માન્ધાતાનો પુત્ર કુરુ કુશનો વંશ જાણો,
તેમાં હરિશ્ચંદ્ર રાજ થયા આઠમે એનો વંશ વખાણો.

તેમાં સગર રાજ થયા નવમે એનો વંશ તેહ,
તેના વંશમાં ભગીરથ રાજ મંગાળ લાવ્યા જેહ.

ભગીરથનો વંશ કહ્યો જેમાં ખટ્વાંગ થયા,
દસમે ખટ્વાંગનો વંશ થયો રામાવતાર ચરિત્ર કહ્યાં.

એકાદશમે રામજીનું રાજ વર્ણન દ્વાદશમે કુશનો વંશ કહીએ,
ત્રીદશ પ્રકરણ અધ્યાય બારમાં પુષ્ટિ તેરમેથી લઈએ.

ઇક્ષ્વાકુનાં નીમીતેના વંશમાં રાજ જનક થયો તે જાણો,
ચૌદમે અંદ્રમાંથી યુધ થયા તેના પુત્ર પુરુવા વખાણો.

પંચદશમે પુરુવાના વંશમાં શ્રીપરશુરામજી થયા,
સોળમે પરશુરામ ચરિત્ર ને વિદ્યામિત્ર જન્મ કહ્યાં.

સમ્પત્તિશમે પુરુરવાના મોટા વંશ નહુપનો એમાં,
રાજા યયાતિનો વંશ કહ્યો અધ્યાય અઢારમે તેમાં.

ઓગણીશમે યયાતિ પરમગતિ પામ્યા વીશમે પુરુના વંશ કહીએ,
એકવીશમે દુષ્યંત ને પુત્ર ભરત તેનો વંશ લહીએ.

રંતીદેવનો જન્મ થયો ગર્ગાચાર્ય વંશ કહ્યા,
રાજા પાંચાલના કૃપાચાર્ય દ્રોણાચાર્ય કહી લહ્યા.

બાવીશમે દ્રુપદ કહ્યા પછી અજમીદનો વંશ જાણો,
તેમાં જરાસંધ થયા પછી સંતનુનો વંશ વખાણો.

પાંડવ કૌરવનો વંશ કહી પછી જરાસંધ વંશ કહીએ,
ત્રવીશમે બાકી યયાતિનાં ચાર પુત્રનો વંશ લહીએ,

તેમાં યદુવંશ થયો મેધાવી ઋષિ જેમાં,
ઓવીશમે જાદવનો વંશ ને અકુરનો વંશ તેમાં.

ઉગ્રસેનને દેવકનો કહ્યો તેમાં વંશ,
એમાં એહ વર્ણન થયો જેમાં જન્મ્યો કંસ.

સુરસેનનો વંશ જેના સુત વાસુદેવ,
તેના સુત પ્રકલ્યા શ્રી કૃષ્ણચંદ્ર જી નિત્ય કીજીએ સેવ.

હરિદાસ પ્રભુ ગુણ ગાઇને ચિત્તમાં ધરી લીજે,
નિત્ય પ્રતિ શોભા નીરખીને નયને રસ પીજે.

દશમ સ્કંધ. ૫૬—૩૧૨.

શ્રી લક્ષ્મણ સુત ગુણ ગાઠએ, શ્રી વલ્લભ પરમ ઉદાર,
શ્રી વીઠલ વરને સમરીએ દિજ કુલ ધર્યો અવતાર

એહના પદ વંદન કરી માંગુ તે વાણી સાર,
દશમ સ્કંધ દેદે ધરી અનુક્રમ કરે ઉચાર.

અધ્યાય સત્યાશી એહના ત્રણ મતાંતરના કહેવાય,
સર્વ મલી કહેવાએ છે નેવું તે અધ્યાય.

નીરોધલીલા નીરૂપણ છે, પ્રકરણ પાંચ તે જાણી,
જન્મ તામસ રાજસ સાત્વિક ગુણ પ્રકરણ વખાણી.

જન્મ પ્રકરણ પહેલું પહેલે અધ્યાયથી ને ચાર અધ્યાય લગી એહ.
રાજાએ પ્રશ્ન પૂછ્યા જ્યારે શ્રી શુકદેવજીએ ઉત્તર દીધા તેહ.

શ્રીવસુદેવ ને શ્રી દેવકીજી પરણ્યાં કંસ રાએ કરી પ્રીત,
બીજા અધ્યાયમાં કંસે દેવકીજીના પુત્ર માર્યા તે કહી રીત.

શ્રી શંકરજી ગર્ભમાં પધાર્યા તે કહ્યું પછી પ્રભુ પધાર્યા ગર્ભ માંહે,
ત્યારે સર્વ દેવતાએ મળી સ્તુતિ કીધી જઈ ત્યાંહે.

ત્રીજે શ્રી કૃષ્ણજી જન્મીયા મથુરામાં કારાગ્રહ,
શ્રી વસુદેવજી ને દેવકીજીએ સ્તુતિ કરી છે તેહ.

પુત્ર લઈ શ્રી ગોકુલ પધરાવ્યા શ્રી જશોદાજીને અંક,
કન્યા લઈને આવી આ મનમાં તે થયો શંક.

ચોથે માયા ઉડી ગઈ આકાશે કંસને થયો પશ્ચાત્તાપ,
ત્યારે બહેનનું સમાધાન કીધું જોઈને સંતાપ.

દૈત્યને તેડીને જોમ કહ્યું મારો ને દુઃખ દીઓ એહ,
બીજું તામસ પ્રકરણ છે અઘ્યાવીશ અધ્યાયમાં તેહ.

જોના તે લેહ ચાર પ્રકારના પ્રમાણ પ્રમેય કહેવાય,
સાધન ફળ એ ચાર છે પ્રમાણ પહેલું થાએ.

પાંચમે શ્રીજીનો જન્મ ઉત્સવ વ્રજ કુદ્યુ અંગ ન માય,
પછી કંસને કર હઈ ઘેર આવી આ નંદરાએ.

છઠે પુત્રનાને મોક્ષ સાતમે સંકટભંજન જાણ,
તૃણાવર્ત મર્દન વિશ્વરૂપદર્શન લીલા એહ વખાણ.

આઠમે ગર્ગાચાર્યે નામકરણ કીધા ચોરીલીલા ને મૃતિકાભક્ષ,
વિશ્વરૂપદર્શન ફરી દેખાડ્યું જનનીને પ્રત્યક્ષ.

નવમે ઉખળખંધન દસમે યમલાઅર્જુન ભંજન નલકુળ રમણી
ગ્રીવનો ઉદ્ધાર,
એકાદશમે નંદ ગાવલીલા વ્રત્રાસુર બકાસુર વધ તે પ્રકાર.

પક્ષાંતર કલ્પ લેહના ત્રણ અધ્યાયમાં વિરૂદ્ધ વાક્ય જેહ,
દ્વાદશમે અધાસુર વધ કર્યો ત્રયોદશે ગોવાલ મ'ડળી તેહ.

લોજનશાળામાં બેસીને લોજન કીધાં બ્રહ્માજીએ હર્યાં વત્સબાળ,
ચૌદમે પ્રભુ લીલા જેહ બ્રહ્માજી સ્તુતિ કરી તત્કાલ.

બીજું પ્રમેય પ્રકરણ છે તેના તે સાત અધ્યાય,
દ્વાદશે વન કીડા કરી પ્રભુજીએ ચરાવી ગાય.

ત્યાં ઘેનુકાસુરનો વધ કરી વિષ જળથી રાખ્યા સર્વ,
ત્રયોદશે કાલી મર્દન કીધું વિષ દૂર કરી નિવાર્યાં ગર્વ.

ચૌદમે કાલી નાગ રહ્યો જહાં તેનો તે કહ્યો પ્રકાર,
દાવાનળનું પાન કીધું સર્વની કરી સાર.

પંચદશે બાળલીલા કરી પ્રભુ ફરી ચરાવી ગાય,
ત્રીજમ ઋતુ વર્ણન કરી પછી પ્રલંબ વધ કહેવાય.

સોળમે દાવાશિ પાન કયું વનથી પધાર્યાં જેહ,
સત્તરમે વર્ષાઋતુ વર્ણન સરવ ઋતુવર્ણન તેહ.

અષ્ટાદશે વેણુગીત પછી ત્રીજું સાધન પ્રકરણ કહેવાય,
ચિત્તે ધરીને સાંભળો તેના તે સાત અધ્યાય.

ઓગલીશમે હેમંત ઋતુ કર્યું કાત્યાયનીવ્રત તે જાણ્યું,
વજ્રલકતને વરદાન કીધું લીલા એહ વખાણ્યું.

વીશમે ઋષિપત્નીનું અન્ન આરોગ્ય; એકવીશમે ઇંદ્રનો મેટયો યાગ,
લોગ ધરાવ્યો ગિરિરાજને પ્રભુજીએ કરી અનુરાગ.

અન્યાશ્રય દુર કરાવી પોતાનો આશ્રય કરાવ્યો નાથ,
બાવીશમે ઇંદ્ર કૌપ વૃષ્ટિથી રાખ્યો મજ સર્વ સાથ.

ત્રેવીશમે એવું પ્રાકમ જોઈ સર્વને આશ્ચર્ય જ્ઞાનપૂર્વક થાય,
ચોવીશમે ઇંદ્ર સ્તુતિ અભિષેક ગોવિંદ નામ ધર્યું કહેવાય.

પચીશમે શ્રીનંદરાયજીને વરૂણપાશથી મુકાવ્યા મજ ઇશ,
મજભકત બ્રહ્મ દ્વંદ્વમાં નીજ ધામ દેખાડ્યું જગદીશ.

ફલ પ્રકરણ તે કહ્યું ચોથું સાત અધ્યાયમાં તેહ,
છવીશમે વેણુનાદ કરી મજભકતને તેડાવ્યા એહ.

રાસલીલા આરંભ કરી અંતરધ્યાન થયા તે વખાણી,
સત્યાવીશમે મજભકત લીલા સ્મરણ કરી મનને સુદ્ધી પુછતાં
ક્યાં જાણી.

અઠ્યાવીશમે મજભકત મળી સરવે ક્યું ગોપકાગીત ગાન,
ઓગણત્રીશમે દીન થઈ રૂઢન કીધું તત્કાલ પધાર્યા ભગવાન.

ત્રીશમે રાસરમણ કરી સુખ દીધું મજભકતને નાથ,
એકત્રીશમે નંદરાયને સર્પ ડંશથી મુકાવ્યા તે દીધું સર્વ સાથ.

બલભદ્રજીનો રાસ વર્ણવ્યો તેમાં શંખચૂડનો વધ કહેવાય,
બત્રીશમે દિવસ તાપ દૂર કરવા વ્રજભક્ત યુગલ ગીત ગાય.

શુભગાન નિશદિન કરું પ્રભુ એ સદા મન આશ,
હરિદાસ પ્રભુ શોભા નીરખી માગે ચરણરજમાં વાસ.

દશમ સ્કંધ. પદ—૩૧૩.

ત્રીજું પ્રકરણ તે તો રાજસ જાણો,
અધ્યાય અઠ્યાવીશ માંહે વખાણો;
તેના પણુ ભેદ છે ચાર,
પ્રમાણુ પ્રમેય સાધન ફલ નીરધાર.

તેમાં પહેલું પ્રમાણુ પ્રકરણ કહેવાય રે,
તેના જાણીએ સાત અધ્યાય રે.
તેત્રીશમે વૃષભાસુર વધ કહીએ રે,
નારદે કંસને ઉપદેશ કર્યો તે લક્ષ્યે રે.

ચોતરીશમે કેશી ત્ય વધ જાણી રે,
નારદે નંદ ઘર ભવિષ્ય વાર્તા વખાણી રે;
તેના પછી ભોભાસુર વધ થયો તેહ રે
પાંત્રીશમે વ્રજ અકુર કંસે મોકલ્યા એહ રે.

પછી શ્રી કૃષ્ણ કુશળ પ્રમત પૂછ્યા જ્યારે,
છત્રીશમે શ્રીકૃષ્ણ અકુર સાથે મથુરા પધાર્યા ત્યારે;
સ્નાન સમે માર્ગમાં દર્શન દીધું રે,
અકુરે સાડત્રીશમે સ્તુતિ કરી સુખ દીધું રે.

આડત્રીસમે મથુરામાં કર્યો પ્રવેશ રે,
રજક માર્યો સુદીર ધર્યા વેશ રે.
વાયકને પ્રભુ દીધી મુકિત રે,
દીધી માલી સુદામાને ભકિત રે.

ઝોગણુયાળીશમે કુબળને દીધું સ્વરૂપ રે,
ધનુષ્ય ભંજન સાંભળ્યું કંસ ભૂપ રે,
કંસને દુઃખ સ્વપન થાએ છે ભારી રે,
રંગ મંડપમાં પધાર્યા ગિરધારી રે.

સાત અધ્યાયમાં, પ્રમેય પ્રકરણ થાયે રે,
ચાલીશમે કુવલયાપીડ વધ કહેવાય રે,
રંગ મંડપમાં પ્રભુ પધાર્યા જ્યારે રે,
જેને જેવો ભાવ તેવાં દર્શન થયાં ત્યારે રે.

પરસ્પર મળી મહાત્મ્ય વખાણે રે,
એકતાળીશમે મહુ યુદ્ધ થયું તે દાણે રે;
કંસ મામાને મારીને રાખ્યા રે,
માતા પીતાનાં બંધન જોડ્યાં રે.

માતા પીતાનું સમાધાન એ તાલીશે કીધું રે,
 ઉગ્રસેનને રાજ તે દીધું રે.
 નંદાદિકને વ્રજ મોકલ્યા નાથે રે,
 વસુદેવને ગૌદાન દેવરાવ્યાં હાથે રે.

જન્મ સમે સંકલ્પ કીધો હતો જેહ રે.
 પ્રભુજીએ ગાય દોવરાવી તેહ રે,
 અવંતિકા ગયા વિદ્યા ભણવા કાળે રે.
 ગુરુપુત્ર આણી આપ્યો મહારાજે રે,

તે તાળીમે ઉદ્ધવ શ્રી વ્રજ આવ્યા રે.
 કુશલ વાર્તા કહી નંદ મન ભાવ્યા રે,
 પ્રોતે વ્રજ જનને ઉદ્ધવ મળ્યા સહી રે.
 ચુમાલીશમે જ્ઞાન ઉપદેશ વાર્તા કહી રે,

વચન આસકિતનાં કહ્યાં વ્રજ જન રે.
 શુદ્ધ સ્તવ ઉપજ્યું ઉદ્ધવ મન રે,
 દ્રષ્ટાંત ભમરનું દર્શને કહ્યું રે.
 તે સરવે ભમર—ગીતામાં લહ્યું રે,

પીસ્તાળીમે કુબળા ઘેર પધાર્યા હરિ રે.
 ત્યાંથી ક્યાં મનોરથ પુરો કરી રે,
 અકૂર પાંડવની શુધ લેવા ગયા તેહ રે.
 છેતાળીશમે હસ્તિનાપુર આવ્યા તેહ રે,

સવને મલ્યા ને શુધ લીધી રે.
કુંતાજીએ હુંખની વાતો કીધી રે,
આવી સર્વ પ્રભુજીને કહ્યું રે.
પૂર્વાર્ધ સમ્પૂર્ણ ત્યારે થયું રે,

હરિદાસ પ્રભુના શુભ ગાઉં રે,
શોભા નીરખી કુલી અંગ ન સમાઉં રે.

દશમસ્કંધ. ઉત્તરાર્ધ. ૫૬—૩૧૪.

સાધન પ્રકરણ અધ્યાય સાતતું તે ઉત્તરાર્ધમાં થાય છે,
મુકતાલીશમે અધ્યાયે જરાસંધનું યુદ્ધ થયું તે સત્તરવાર કહેવાય છે.

અઠારમી વાર યુધ ને વળી આવ્યો ત્યારે કાલયવન આવ્યો છંહા.
દ્વારકાં સમુદ્રમાં પ્રભુ વસાવી સર્વેને મોકલ્યા ત્યાંહા.

પછી પોતે પધાર્યા ત્યાં થકી મુચકંદની શુદ્ધમાં હરિ.
અઠતાલીશે કાળયવનને ભસ્મ કીધો મુચકંદને વર દાધો

એણે સ્તુતિ કરી,

ઓગણ પચાસે મુચકંદ બહરીકાશ્રમ ગયા બલદેવજી રેવતીજી.

પરશ્યાં તે બાણીએ,

રુકમણિનો સંદેશો શ્રીકૃષ્ણને પહોંચ્યો પચાસમે

રુકમણિહરણ વખાણીએ.

એકાવનમેં યુદ્ધમાં બળદેવજી જીત્યા, હાર્યા તે રાજા સર્વ રે,
 રૂકમૈયાની મુછ ને મસ્તક મુંડ્યાં શ્રી કૃષ્ણે ખાંધ્યો નીવારી ગર્વ રે.

ત્યાંથી શ્રી પ્રભુજી દ્વારકાં પધાર્યા વિધિપૂર્વક વીવાહ કર્યા,
 બાવનમેં પ્રહુન્નજી પુત્ર પ્રકટયા શંબર દેત્યને હર્યા.

યુદ્ધ કરી શંબર દેત્યને મારી રાણી રતી લઇ ઘર આવીઆ,
 ત્યારે સર્વ જન જોવા મળ્યું શ્રી રૂકમણી મન ભાવીઆ.

તેપનમેં મણિ પ્રસંગમાં જાંબુવંતી સતભામા બે વર્યા,
 ફલ પ્રકરણ અધ્યાય સાતમાં ચોપનથી વર્ણન કર્યા.

પ્રભુ ખાંડવની શુદ્ધ લેવા પધાર્યા ત્યાં સાંભળ્યું જે

શત્રાજીત માર્યો સહી,
 સતધન્વાને મારીને મણિ તે લીધી સત્યભામાને પુત્રે સર્વે વાત કહી.

સત્યભામાને આગ્રહે શ્રી કૃષ્ણ પધાર્યા સતધન્વાને માર્યો

મણિ મળ્યો નહી.
 અપવાહ થયો અકુરને તેડાવ્યા અપવાહ ગયો મણિ આવ્યો તહી,

પંચાવનમેં ઇંદ્રપ્રસ્થ પધાર્યા શ્રી કાલીંદ્રીજી પરણ્યાં તે કહ્યું.

ખાંડવ વનનો દાહ કીધો મિત્રવીંદાને પરણ્યા તે લહ્યું,

સત્યભદ્રા ને લક્ષમણા પરણ્યાં છપનમેં લોમ માર્યો તે હરિ.

સોળ સહજ કન્યા રોકી હતી તે સર્વ પ્રભુજીને વરી,

સત્તાવનમે હાસ્યયુક્તનાં વચન તે તો રૂકમણિને કહ્યાં.
પ્રતિઉત્તર કરી દીધા તેનાં તે તો સર્વ એ માંહી લલ્યા,

અઠાવનમે સર્વ સ્ત્રીને પુત્ર દશ દશ થયા છે તે બાણીએ.
પટરાણી જે મુખ્ય આઠ જેનાં પુત્રનાં નામ વખાણીએ,

પ્રથમન પુત્ર શ્રી રૂકમણિજીના તેના સુત અનિરૂદ્ધ છે.
મામાની કન્યા પરણી લાવ્યા ત્યાં તે કીધું સુદ્ધ છે,

ઝોગણસાઠમે શ્રી અનિરૂદ્ધને ચિત્રલેખાએ હયાં.
શોભીતપુરમાં બાણાસુરની કન્યા સ્વપ્નાંતરમાં વયાં,

ત્યાં ઝોખાહરણ કારણે પધાર્યા બધાયા નાગપાસ છે.
સાઠમે બાણાસુરનો સંગ્રામ થયો અનિરૂદ્ધ પરણ્યા પુરી આશ છે,

અનિરૂદ્ધજી પરણી પધાર્યા ગુણુ ગાન કરી ચિત્ત ધારીએ.
હરિહાસ પ્રભુ શોભા નીરખીને તન મન ધન સરવે વારીએ.

દશમસ્કંધ. ૫૬—૩૧૫.

ચોથું પ્રકરણ સાત્વિક એકવીશ અધ્યાય જી,
સાત અધ્યાયમાં પ્રમેય પ્રકરણ પહેલું થાએ જી;
એકસઠમે કુપમાંથી કૃકલાશનો ઉદ્ધાર કીધો જી,
તેનો પૂર્વજન્મ વૃતાંત પ્રસિધ્ધો જી.

પ્રદા અંશ કઠણ ધણું તે લહીએ જ,
 ખાસઠે બળદેવજી વજ પધાર્યા તે કહીએ જ;
 સર્વને મળી રાસ રમણ સુખ દીધું જ,
 શ્રી જમનાજીનું આકર્ષણ કીધું જ.

ત્રસઠે પોંડીક કાશીનો રાજ જેહ જ,
 તેનો પુત્ર સુદક્ષણ વધ થયો તેહ જ;
 કાશીને ભરમ કરી છે જ્યારે જ,
 ચોસઠે બળદેવ કપી વિવદ માર્યો ત્યારે જ,

પાંસઠે દુર્યોધનની કન્યા લક્ષમણા જાણો જ,
 જાંબુવંતીના પુત્ર સાંબ પરણ્યા તે વખાણો જ.
 બળદેવજીથી વિવાદ થયો તે કહીએ જ,
 ત્યારે હસ્તિનાપુર વાંકું કયું તે લહીએ જ;

છાસઠે નારદજી પધાર્યા શ્રી કૃષ્ણ જેહ જ,
 ગૃહસ્થાશ્રમ જોતા થાક્યા તેહ જ.
 સોળ સહસ્ર ઘર ફરીને જાય જ,
 ઘર ઘર પ્રતિ નવતમ લીલા થાએ જ;

સડસઠે પ્રભુજીની આનંદક વીધી કહી જ,
 જેમ કરતા તેમ કહ્યું પ્રસિદ્ધ લહી જ,
 નારદજીએ આવીને કહ્યું એહ જ.
 પાંદવને રાજસૂય મનોરથ થયો તેહ જ,

સાધન પ્રકરણના અધ્યાય સાત છે.

અણુસઠે ઓધવછએ પ્રભુછને કીધી વાત છે,

ફૂત અને નારદે કહ્યું તે ચિત્ત ધરી છે.

પાંડવ પાસે ઈંદ્રપ્રસ્થ પધાર્યા શ્રીહરિ છે,

ઓગણોતેરે રાજસૂય યજ્ઞ નિમિત્ત દીશાઓ છતી છે.

જરાસંધ મારી પુત્ર રાજ એસાર્યો કરી પ્રીતી છે.

બંધનથી રાજા સર્વ મૂકાવ્યા છે,

શંતિરમે વસ્ત્રાબૂષણ લોજન કરાવ્યાં છે,

અભયદાન હઈ ઈંદ્રપ્રસ્થ પધાર્યા નાથ છે.

એકાંતેરમે યજ્ઞમાં શીશુપાલ વધ કરી રાખ્યો ચરણ સાથ છે,

બેંતેરમે દુર્યોધન માનભંગ કારણ કહ્યું છે.

તોંતેરમે શાલ્વ પ્રદ્યુમ્નછને યુદ્ધ દારણ થયું છે,

ચુમોતેરમે શાલ્વ માર્યો કરી ગદાનો પ્રહાર છે.

હવે સાત અધ્યાયમાં ફૂલ પ્રકરણ પ્રકાર છે,

પંચોતેરમે વીહરથ અને હંતવક માર્યા છે.

પછી પ્રભુ મહાભારત યુદ્ધમાં પધાર્યા છે,

છોંતેરમે બલદેવછતીથંયાત્રા કરી આવ્યા તે કહ્યું છે.

મહાભારત યુદ્ધ ત્યારે પૂરણ થયું છે,

સત્તોતેરમે સુદામાએ સ્ત્રીની આજ્ઞાથી દ્વારમાં લહાવો લીધો છે,

અઠોતેરમે પ્રભુએ પ્રસન્ન થઈ વૈભવ સુદામાને કીધો છે.

ઝોગણ્યાએશીમે સૂર્યગ્રહણ જાણી કુરુક્ષેત્ર પધાર્યા એહ જી,
ત્રજજન મલ્યા કુશળ પુછ્યા સમાધાન કીધાં તેહ જી.

ઝેંશીએ પાંડવને મળી કુશળ વાર્તા કીધીજી,
પટરાણી સર્વેને દ્રુપદીએ પાણીગ્રહણ વાર્તા પુછી લીધી જી.

ઝેકાશીમે ઋષિ ઝુનીની પૂજા કરી પ્રભુ મન લાવ્યા જી,
વસુદેવને નારદ પાસે જ્ઞાન ઉપદેશ કરાવ્યા જી.

મરુ કરાવી વીઢાય સર્વને કરીજી,
પછી પોતે દ્વારકા પધાર્યા શ્રીહરિ જી.

ગુણ પ્રકરણ પાંચમું અધ્યાયમાં છે એહ જી,
ખ્યાશીમે દેવકીજીના પુત્ર લાવ્યા તેહ જી.

કંસે છ પુત્ર માર્યાં તે જાણી જી,
પાતાલમાં જઈ બલીરાજા પાસેથી આગ્યા આણી જી.

સ્તનપાન કરી પુત્ર સ્વર્ગ પધાર્યા તેહ જી,
દેવકીજી માતાના મોહ નીવાર્યા એહ જી.

ખ્યાસીમે સુભદ્રાનું હરણ અર્જુને કીધું જી,
પ્રભુ શ્રુત દેવ જનક ઘેર પધારી સુખ લીધું જી.

ચોરાશીમે સર્વ જાણે મલી પરીક્ષા કરી છે,
પ્રજ્ઞા વિષ્ણુ દેવ તેમાં મહોટા હરિ છે.

નીશ્ચે કરી એહ ઠેરાવ્યું સહી છે,
વેદ સ્તુતિ કરી તે પણ કહી છે,

પંચાશીમે ભજન કેતુ' શ્રેષ્ઠ તે કહી છે.
પ્રકાસુરનું આખ્યાન કહ્યું તે સહી છે.

લોકાલોક જઈ વિપ્રના પુત્ર માર્યા લાવ્યા તેહ છે,
અશુનનો ગર્વ નિવાર્યો છયાશી અધ્યાય સગી ચરિત્ર કથાં એહ છે.

સત્યાશીએ રાજ્યનીતિ ગૃહસ્થાશ્રમ પ્રકાર છે,
ગણુતાં થાએ ચાહવકુળ બહુ વિસ્તાર છે.

શ્રીવલ્લભનાં ચરણ કમલની આશ છે,
શોભા નીરખી ગુણ ગાયે હરિદાસ છે.

એકાદશ સ્કંધ. ૫૬—૩૧૬.

સ્કંધ એકાદશ માંહી રે લીલા સુકિત કહી,
પ્રકરણ બે છે એનાં રે ભવસુકિત પ્રજ્ઞાસુકિત સહી.

જીવમુક્તિ પ્રકરણ પહેલું રે તેના લેહ બે બાણીએ,
અધ્યાય ઓગણત્રીશ લગી રે એક વખાણીએ.

એ તો સર્વ સંપૂર્ણ રે ઓકત્રીશ અધ્યાય છે,
પ્રહ્લ ભાવના અધ્યાય રે પાંચ કહેવાય છે.

પહેલા અધ્યાય માંહે રે યાદવકુલને પ્રહ્લ ગ્રાપ થયો,
ળીજે વસુદેવજીને રે નારદે જ્ઞાન ઉપદેશ કહ્યો.

નવ યોગેશ્વરના રે જનક ઘેર સંવાદ થયા જે,
કવિને હરિ બેઠ રે વચન કહ્યાં તે.

ત્રીજે અંતરિક્ષ પ્રભુ બુદ્ધ રે પીપ્પલાયન કહ્યું,
આર્વિહોત્રી મળી ચાર રે કહ્યું તે એમાં લહ્યું.

ચોથે દ્રુમિલ યોગેશ્વર રે ત્રિગુણ અવતાર કહ્યા,
ચોવીશ અવતાર રે એમાં વર્ણવી લહ્યા.

પાંચમે ચમસ્કર ભાજનનો રે સંવાદ થયો તે બાણીએ,
સાયુજ્ય મુક્તિ અધ્યાય બેમાં રે કહી તે વખાણીએ.

છઠે દેવતા સર્વ સ્તુતિ કીર્તી રે યાદવને આજ્ઞા દીધી હરિ,
પ્રભાસ જઈ યજ્ઞદિક કર્યો રે એ વાત સરખે ચિત્ત ધરી.

ઓધવજીએ આવીને પ્રશ્ન કીધા રે સાંતમે અવધુતનો ઇતિહાસ કહ્યો,
ચોવીશ ગુરૂના ગુણ કીધા રે રાજા યદુનો સંવાદ થયો.

આઠમે નામે ચોવીશ ગુરૂનું કારણ
દશમે ઓધવજીને જ્ઞાન ઉપદેશ તે,
એકાદશમે ભક્ત સેવા કરે રે અને માયા બાંધે નહીં એ.

દ્વાદશે સાધુ સંગત રે એમાં એવું ભાળે,
ત્રયોદશે તત્ત્વ જ્ઞાન કરી રે સર્વ વિષે સમાન દ્રષ્ટિ રાળે
ચતુર્દશે ભક્તિયોગ ઉત્કૃષ્ટ કર્યા રે પછી ધ્યાનનું સ્વરૂપ કહ્યું,
પાંચદશે અષ્ટાદશ સિદ્ધિ રે પ્રાપ્તિ થાએ તે લહ્યું.

વિભૂતિનું સ્વરૂપ રે સોળમે અધ્યાય બાણો,
સપ્તદશે અષ્ટાદશે રે વર્ણાશ્રમના ધર્મ વખાણો.

ભક્તિયોગ રૂપ નિયમ રે અધ્યાય ઓગણીશમે,
જ્ઞાન કર્મ ભક્તિયોગ રે વીધી લક્ષણ વીશમે.

વીધી નિષેધ કર્તવ્ય રે એકવીશ કહેવાયે છે,
તત્ત્વ નિશ્ચયાત્મકાદિક રે બાવીશ અધ્યાયમાં થાએ છે.

ભીષ્મ ગીતનું વર્ણન રે અધ્યાય ત્રેવીશમે,
સાંખ્ય યોગાદિ લક્ષણા રે વર્ણન અધ્યાય ચોવીશમે.

પચીશમે યોગ લક્ષણાદિ રે છવીશમે ઇલોપચ્યાન સહી,
પુરુષારાધન વીધી રે સત્યાવીશમે અધ્યાએ કહી.

યોગાચાર્યનું વર્ણન રે અઠ્યાવીશમે કહેવાએ છે,
ઓગણત્રીશમે યોગ માર્ગ કહીએ રે ઓધવણ વિહાય થાએ છે.

પ્રહ્લ પ્રકરણ અધ્યાય બેનું રે તેના ભેદ બે છે જાણીએ,
ત્રીશમે મમતા ત્યાગ રે દ્વારકાંથી ચાલી પ્રભાસ
લીલા કરી તે વખાણીએ.

એકત્રીશમે અહંતા ત્યાગ રે પ્રહ્લાદિ સ્તુતિ કરી,
હરિદાસ પ્રભુ શોભા નીરખી રે નીજ ધામ પધાર્યા હરિ.

દ્વાદશ સ્કંધ. પદ—૩૧૭.

દ્વાદશ સ્કંધના અધ્યાય તેર છે,
આશ્રય લીલા રે પ્રકરણ પાંચ તે જાણી સદા ગુણ ગાઈએ.

એક લોકાશ્રય બીજો વેદાશ્રય ભગવદાશ્રય રે,
ત્રીજું પ્રકરણ વખાણી સદા ગુણ ગાઈએ.

ચોથું શબ્દાશ્રય પાંચમું અર્થાશ્રય એ પાંચમાં રે,
પહેલું લોકાશ્રય એહ સદા ગુણ ગાઈએ.

પહેલા અધ્યાયમાં રાજ યથા તે કહ્યા,
બીજા અધ્યાયમાં રે આગળ થાશે તેહ સદા શુભ ગાઈએ.

ત્રીજું પ્રકરણ વેદાશ્રય અધ્યાય ત્રીજેથી,
ત્રેમાં યુગયુગના રે સર્વ ધર્મ કહેવાય સદા શુભ ગાઈએ.

ચોથે યુગયુગનાં લક્ષણ કહ્યાં,
પ્રલય કાળનું રે એમાં વર્ણન થાએ સદા શુભ ગાઈએ.

ત્રીજું પ્રકરણ ભગવદાશ્રય,
ત્રણ અધ્યાયમાં એમાં પૂર્ણ રે ભગવદાશ્રય જાણ સદા શુભ ગાઈએ.

પાંચમે પ્રમાણ લક્ષણ પરીક્ષિતને સર્પ ડંશ કર્યો,
છઠે પરીક્ષિતને રે મોક્ષ થયો નિર્વાણ સદા શુભ ગાઈએ.

સર્પચર વેદ સંખ્યા વર્ણન તેહ,
સાતમે પણ વેદસંખ્યા વર્ણન તેહ સદા શુભ ગાઈએ.

ચોથું પ્રકરણ શબ્દાશ્રય અધ્યાય ત્રણનું એ તો શ્રી ભાગવતનું રે
આશ્રય કરવો એહ સદા શુભ ગાઈએ.

ભગવત સ્વરૂપ ભાગવત છે,
ભાવે કરી રે કીજે નીત જ્ઞાન સદા શુભ ગાઈએ.

આઠમે અધ્યાયથી મારકંડે આખ્યાન છે,
નવ દશ લગી રે મારકંડેય આખ્યાન સદા શુભ ગાઈએ.

એકાદશમે સૂર્ય દ્વાદશ કહ્યા,
દ્વાદશે પૂર્વ કથા રે સંક્ષેપે કહેવાય સદા ગુણ ગાઈએ.

ત્રયોદશમે પુરાણ સંખ્યા કહી,
ફલસ્તુતિ પણ રે એમાંજ થાએ સદા ગુણ ગાઈએ.

નિબંધાત્મક સર્વ આખ્યાન કહ્યાં,
શ્રીમદ્ભાગવત રે મહીમા અપરમપાર સદા ગુણ ગાઈએ.

હરિદાસ પ્રભુ શોભા નીરખીને,
ગુણ ગાઉં રે જાઉં બહીહાર સદા ગુણ ગાઈએ.

રાગ ખનાશ્રી. પદ ૭૧૮.

કૃષ્ણ કહેતાં શું બેસે નાણું,
મૂર્ખાં તુને કૃષ્ણ કહેતાં શું બેસે નાણું.

મીઠ્યા લવરી મનગમતી કરે છે,
તેમાં નહીં કામ કેમણું.—મૂર્ખાં.

હામનું કામ નહીં પરિશ્રમ ગાતાં,
એનું મોર્બીદ ગુણ ગાણું.—મૂર્ખાં.

કિંચિત શ્રમ ને લાભ ઘણેરો,
નહી કોઈ એક સમાણું.—મૂખ.

ખાતો નહોય તો નખળો કહું તુંને,
જોઈએ છે બશેરતું જાણું.—મૂખ.

હરિ ભજતાં તુંને આજસ આવે,
ભવ ભટકણુ નીશા વહાણું.—મૂખ.

કેા હહાડો તુંને કોડ ન થયો જે;
કૃષ્ણ કીર્તન મુખ આણું.—મૂખ.

પ્રભુ સ્મરણ વિના ભવ ન તરાએ,
એ તો હું નિશ્ચે કરીને જાણું.—મૂખ.

જન હયો કહે હરિ ભજ મન મારા,
ફરી નહી મળે આ ટાણું.—મૂખ.

સુંદર છાપા અને તસ્તા દ

અમારે હવે ગુજરાતી મરાઠી સંસ્કૃત હિંદી તેજ સર્વ પ્રકારનાં પુસ્તકો, માસિકો, રીપોર્ટો, પાવલી, આર્ટા, હેડલીનો, બીનો, લેટર પેપર્સ, નોટ પેપર્સ, કાર્ડ પેપર, કુંકુમ પત્રિકા, જાળ કામ વિગેરે વિગેરે સર્વ પ્રકારનાં કામ રંગબેરંગી શાહીમાં સફાઈદાર અને સંતોષકારક રીતે તૈયાર થાય છે.

તેજ પ્રમાણે લીથોને લગતાં રંગબેરંગી બોર્ડ, વાલ પોસ્ટર, ગ્રિયા, કાપડના તાકા પરની ટીકીટો બુદ્ધા બુદ્ધા હમ્સ રંગોમાં છપાય છે.

વળી નાનાં મોટાં પુસ્તકોની કાચી પાત્રી તેમજ આમડાની બાંધડીંગ પણ મનપસંદ રીતે કરાય છે.

એક વખત એડર આપી ખાત્રી કરો
ગીરગામ ગાયવાડી, { ધી જગદીશ્વર
વર નં. ૪ મુ.અર્-૪. } દામય એન્ડ લીથો. લી.

